22

శృంగార సంకీర్తనలు

తాళ్లపాక పదసాహిత్యం - సంపుటం - 22

శృంగార సంకీర్తనలు

(తాళ్లపాక అన్నమాచార్య విరచితములు)

పరిష్కర్త

కీ॥ శే॥ గౌరిపెద్ది రామసుబ్బశర్మ

ప్రచురణ

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

1998

T.T.D. Religious Series - 554

ప్రథమ ముద్రణ : 1980
ద్వితీయ ముద్రణ : 1998

© తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు
తిరుపతి

PLACED ON THE SHELF
Date........................

ప్రతులు : 2,000

వెల : రు. 27-00

SRI VENKATESWARA
CENTRAL LIBRARY &
RESEARCH CENTRE,
Acc. No. 42904
Date........................
TIRUPATI.

ప్రచురణ :
శ్రీ M.K.R. వినాయక్, I.A.S.
కార్యనిర్వాహణాధికారి
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు
తిరుపతి.

ముద్రణ :
త్రివేణి ఆఫ్‌సెట్ ప్రింటర్స్
14/264, ఈడేపల్లి
మచిలీపట్నం - 1
ఆంధ్రప్రదేశ్

విన్నపము

ఇందరికి అభయంబు లిచ్చు చేయి
కందువగు మంచిబంగారు చేయి ॥

కలియుగ ప్రత్యక్షదైవమైన శ్రీ వేంకటేశ్వరుని వైభవాన్ని, మాహాత్మ్యాన్ని, తత్త్వాన్ని 32,000 అధ్యాత్మ, శృంగార సంకీర్తనలుగా రచించినవాడు తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు. ఇందులో మనకు సుమారు 13,000 సంకీర్తనలు మాత్రమే లభించాయి. వీరి పుత్రుడు తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు, మనుమడు తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు పదకవులే ! తాళ్లపాక కవులు క్రీ॥శ॥ 15-16 శతాబ్దాలకు చెందినవారు. వీరి స్వస్థలం ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని కడపజిల్లా రాజంపేట తాలూకా తాళ్లపాకగ్రామం.

క్రీ॥శ॥ 15వ శతాబ్దంలో వైష్ణవమత ప్రచారం కోసం తిరుమలను కేంద్రంగా చేసుకొని శ్రీ వేంకటేశ్వరాంకితంగా వేలకొలది సంకీర్తనలను, ఇతర సాహిత్య ప్రక్రియలను రచించినవారు తాళ్లపాకకవులు. శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి సేవలో తరించిన ధన్యమూర్తులు.

తాళ్లపాక పదకవిత్రయంగా కీర్తిగడించిన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, తాళ్లపాక పెదతిరుమలయ్య, తాళ్లపాక చినతిరుమలయ్యల సంకీర్తనల రాగిరేకులు తిరుమలలో శ్రీవారి ఆలయంలో 'తాళ్లపాక అర'లో లభించాయి.

తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల భాండాగారం గూర్చిన మొదటి శాసనం క్రీ॥శ॥ 1530 సంవత్సరంలో కనిపిస్తుంది. తదుపరి క్రీ॥శ॥ 1545, 1547, 1554, 1558 సంవత్సరాల నాటి శాసనాల్లోను సంకీర్తనభాండాగారం గూర్చిన ప్రస్తావన కనిపిస్తుంది. ఇవి తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాల శాసనాలు.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములవారు క్రీ॥శ॥ 1922 సంవత్సరం నుండి తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల ముద్రణకు పూనుకొన్నారు. క్రీ॥శ॥ 1922 సంవత్సరం నుండి క్రీ॥శ॥ 1992 సంవత్సరం వరకు తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాల ముద్రణలో వివిధ దశలు కనిపిస్తాయి.

1922 సంవత్సరంలో తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలవారు రాగిరేకుల్లోని తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలను వ్రాతప్రతుల్లో వ్రాయించటానికి పూనుకొన్నారు.

1935-38 సంవత్సరాల్లో తాళ్లపాక లఘుకృతులు, తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు సంపుటాలుకొన్ని వెలువడ్డాయి.

1947-65 సంవత్సరాల్లో తాళ్లపాక కవుల అధ్యాత్మ, శృంగార సంకీర్తనలు కొన్ని సంపుటాలు ముద్రించబడ్డాయి.

1947-1965 సంవత్సరాల మధ్యకాలంలో నిరాఘాటంగా కొనసాగిన తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనల ముద్రణ తరువాత ఒక దశాబ్దంపాటు కొనసాగలేదు.

1975-1986 సంవత్సరాల మధ్యకాలంలో తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనలు కొన్ని సంపుటాలు వరకు, మరియు అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు కొన్ని సంపుటాలు పునర్ముద్రింపబడ్డాయి.

తదుపరి 1992 సంవత్సరంలో ఒక సంపుటం ముద్రింపబడినది.

ఇంతేకాక తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల జీవిత చరిత్ర, తాళ్లపాక కవుల ఇతర సాహిత్య ప్రక్రియలను ఈ దశల్లోనే తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ముద్రించింది.

ఈ వివిధ దశల్లో తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనలను రాగిరేకులనుండి పరిష్కరించిన మహాపండితులు కీ॥శే॥ సాధు సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి, పండిత విజయరాఘవాచార్య, వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రి, రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ, పి.టి. జగన్నాథరావు, గౌరిపెద్ది రామసుబ్బశర్మ, శ్రీయుతులు ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులుగారలు.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు 1978 సంవత్సరంలో అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ స్థాపించినప్పటినుండి తాళ్లపాక అన్నమాచార్య సంకీర్తనలకు దేశవ్యాప్తంగా విశేషవ్యాప్తి ఏర్పడింది. తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు సాహితీవేత్తలకు, సంగీత విద్వాంసులకు వరకవిత్వ వాణీవీణా నినాదాలైనాయి. ఈ సంకీర్తనలు భక్తులకు మోక్ష మార్గాన్ని తెలిపే విశిష్టరచనలు. పరిశోధకులకు, సాహిత్యచరిత్రకారులకు కొంగుబంగారమై విలసిల్లుతున్నాయి. తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలకు సంగీత, సాహిత్య, భక్తలోకంలో నేడువున్న ఆదరణ ఎనలేనిది.

ఈ ఆవశ్యకతను గుర్తించి వివిధ దశల్లో పరిష్కరింపబడి, ముద్రించబడిన తాళ్లపాకకవుల సంకీర్తనలను ఒక్కసారిగా సమగ్రరీతిలో ముద్రించడానికి తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాల యాజమాన్యం సంకల్పించింది.

ప్రథమత: తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలను సమగ్రంగా 29 సంపుటాలుగా లోకానికి అందిస్తున్నాం.

తాళ్లపాక పదకవుల సంపుటాల పునర్ముద్రణ ప్రణాళిక రూపొందించుటలో సహకరించిన శ్రీ ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులుగారికి (తాళ్లపాక వాఙ్మయపరిష్కర్త) విద్వాన్ శ్రీ సింగరాజు సచ్చిదానందం గారికి (విశ్రాంత తెలుగు అధ్యాపకులు, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలు) ఆచార్య కె. సర్వోత్తమరావుగారికి (డీన్, హ్యుమానిటీస్ & ఎక్స్‌టెన్షన్ స్టడీస్, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) డా॥ ఆచార్య ఎం. శ్రీమన్నారాయణమూర్తిగారికి (డైరెక్టర్, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాసంస్థ, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) మరియు ఈ సంపుటాల ముద్రణలో సాహిత్యపరంగా నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలందించిన డా॥ముదివేడు ప్రభాకరరావు M.A.,Ph.D గారికి, (పరిశోధకులు, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాలయం, తిరుపతి) హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతాంజలులు అర్పిస్తున్నాము.

దీని తర్వాత తాళ్లపాక కవుల లఘుకృతులు, ఇతర కావ్యాలు వెలువరించడానికి ప్రణాళిక రూపొందిస్తున్నాం.

ప్రస్తుతం వెలువడుచున్న తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామివారి కృపా కటాక్షంచే భక్తజనామోదం పొందగలవని విశ్వసిస్తున్నాం.

M.K.R. వినాయక్

కార్యనిర్వహణాధికారి

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

నివేదిక

క్రీ॥శ॥ 15వ శతాబ్దంలో భక్తి ప్రపత్తి, దేహాత్మేశ విచారాదులను తెలిపే అధ్యాత్మసంకీర్తనలు; జీవాత్మ, పరమాత్మల ఐక్యాన్నిచాటే అమలిన దివ్య శృంగార సంకీర్తనలు రచించినవారు తాళ్లపాక కవులు. సకల దేవతా స్వరూపమైన శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి తత్త్వాన్ని ఎన్నోవేల సంకీర్తనలద్వారా లోకవిదితంచేసి ఆత్మకల్యాణంతోపాటు లోక కల్యాణం సాధించిన వారు తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు, వీరి పుత్రుడు తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు, మనుమడు తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు. శ్రీ వేంకటేశ్వరుని పరతత్త్వంగా భావించి ఉభయ విభూతినాయకుడైన ఆ స్వామి కల్యాణగుణాలను ఎన్నోవేల సంకీర్తనల్లో కీర్తించారు. శరణాగతి తత్త్వాన్ని ప్రబోధించారు.

క్రీ॥ శ॥ 15వ శతాబ్దంలో శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి నందకాంశ సంభూతుడుగా తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు జన్మించాడు. తన పదహారవయేట శ్రీ వేంకటేశ్వరుని సాక్షాత్కారం పొంది స్వామి ఆదేశంతో సంకీర్తనరచనకు శ్రీకారం చుట్టి ఆనాటినుండి జీవితాంతంవరకు దినమునకు ఒక్క సంకీర్తనకు తక్కువ కాకుండా సంకీర్తన రచన సాగించాడు. పల్లవి, చరణాలతో కూడిన సంకీర్తన రచనకితడు మార్గదర్శకుడై 'పదకవితాపితామహుడ'ని కీర్తి గడించాడు. అన్నమయ్య పదాలలో సంగీతం, సాహిత్యం, భగవద్భక్తి త్రివేణీ సంగమంలా మేళవించాయి.

శ్రీ వేంకటేశ్వరుని పరతత్త్వమూర్తిగానే కాకుండా వివిధ ఆగమ సంప్రదాయాల్లో వినుతుడైన వైభవమూర్తిగా కూడా అన్నమయ్య కీర్తించాడు. ఆంధ్రవాగ్గేయకారుల్లో అనేక వైష్ణవ క్షేత్రాలను సందర్శించి ఆయాక్షేత్ర మూర్తులపై వివిధ సంకీర్తనలను రచించిన ఘనత తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులదే!

అన్నమయ్య భగవత్తత్త్వాన్ని అనేక జానపద గేయరీతుల్లో రచించి సామాన్యులకు అందించే ప్రయత్నంచేశాడు. అన్నమయ్య గ్రాంథిక, శిష్టవ్యావహారిక, వ్యావహారిక భాషాశైలులలో సంస్కృతాంధ్ర సంకీర్తనల్ని రచించాడు. జానపదుల జీవద్భాషను సర్వతంత్ర స్వతంత్రంగా వాడి సంకీర్తనల రచనాశైలిలో తర్వాతి వాగ్గేయకారులకి మార్గదర్శకుడైనాడు.

అన్నమయ్య పదాలు శ్రీ వేంకటేశ్వరముద్రాంకితాలు. వీరి బాటను అనుసరించిన వారు తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు, తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు.

ఇహపర శ్రేయోదాయకమైన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు, ఇతర తాళ్లపాకకవుల సంకీర్తనలను భక్తజనానికి అందించాలని తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు 1978 సంవత్సరంలో సంకల్పించి అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ స్థాపించింది. అప్పటినుండి అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ కళాకారులచే గానంచేయబడిన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లోనే కాక, ఆంధ్రేతర రాష్ట్రాలలో కూడా బహుళ ప్రచారం, ప్రాచుర్యం పొందాయి.

అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ తాళ్లపాక అన్నమాచార్య, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల ప్రచారం-పరిశోధన -రికార్డింగ్ శాఖల సమన్వయంతో వివిధ కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తున్నది. అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ కళాకారులచే వేలకొలదిగా సంగీత సభలు, పరిశోధకులచే సాహితీసమావేశాలు నిర్వహించింది. మరియు తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలను ఆడియో క్యాసెట్లుగా విడుదలచేసి బహుజనామోదం పొందింది.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానంచే 1949 సంవత్సరం నుండి ప్రతి సంవత్సరం అన్నమాచార్య వర్ధంతి ఉత్సవాలు, 1978 సంవత్సరం నుండి అన్నమాచార్య జయంతి ఉత్సవాలు జయప్రదంగా నేటికీ నిర్వహింప బడుచున్నవి. మరియు అన్నమాచార్య సంకీర్తనోత్సవాలు కుగ్రామ స్థాయినుండి మహానగరాలస్థాయివరకు జరుగుచున్నాయి. అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ వివిధ విశ్వవిద్యాలయాల

సమన్వయంలో తాళ్లపాక కవుల సాహితీ సదస్సులు నిర్వహిస్తున్నది. తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం 1978సం॥ నుండి తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సాహిత్యంపై వివిధ విశ్వవిద్యాలయాల్లో పరిశోధన చేసేవారికి ఉపకారవేతనం ఇచ్చి ప్రోత్సహిస్తున్నది. ఈ ప్రణాళిక క్రింద ఇప్పటివరకు దాదాపు 50 సిద్ధాంతవ్యాసాలు సమర్పింపబడ్డాయి.

తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలపట్ల నానాటికీ పెరుగుచున్న ప్రజాదరణ, మరియు 1935వ సంవత్సరం నుండి వివిధ దశల్లో ముద్రింపబడిన తాళ్లపాక అన్నమయ్య, తాళ్లపాక పెదతిరుమలయ్య, తాళ్లపాక చినతిరుమలయ్య సంకీర్తనల సంపుటాలు ఏనాడో చెల్లిపోయిన కారణంగా నేడు తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు సమగ్రంగా పునర్ముద్రించవలసిన ఆవశ్యకత ఏర్పడింది.

పూర్వముద్రణ సంపుటాల్లోని పూర్వపరిష్కర్తల పీఠికలు యథాతథంగా ముద్రింప బడుచున్నాయి. పరిష్కర్తచే పీఠికలో సూచింపబడిన సంపుటాల సంఖ్యలు పూర్వముద్రణకు సంబంధించినవి. తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు మొదటిసారిగా సమగ్రంగా పునర్ముద్రితమవుతున్నందువల్ల ముద్రణ, పాఠకుల సౌకర్యార్థం క్రమపద్ధతిలో వుండాలనే వుద్దేశ్యంతో పూర్వముద్రణ సంపుటాల సంఖ్యలు మార్చబడినవి. సంపుటాల సంఖ్యల మార్పులు ప్రత్యేకంగా పట్టికలో చూపబడింది.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానానికి రాగిరేకుల్లో లభించిన తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు మొత్తం నేడు ముద్రించబడుచున్నందువల్ల సమగ్రమనే పదం సూచికంగా వాడబడింది.

భక్తిభావ విలసితాలైన తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలను సమగ్రంగా ముద్రించుటకు ఆమోదించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ధర్మకర్తృత్వమండలి అధ్యక్షులు శ్రీకలిదిండి రామచంద్రరాజుగారికి, మరియు ధర్మకర్తృత్వమండలి సభ్యులకు మా హార్దిక కృతజ్ఞతాంజలి.

ఈ సంపుటాల ముద్రణకు ఆధికారికమైన ఆమోదాన్ని తెలిపిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల కార్యనిర్వహణాధికారి శ్రీ ఎం.కె.ఆర్.వినాయక్ I.A.S. గారికి కృతజ్ఞతాంజలి.

తాళ్లపాక పదకవుల సంపుటాల పునర్ముద్రణ ప్రణాళికరూపొందించుటలో సహకరించి శ్రీ ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులు గారికి (తాళ్లపాక వాఙ్మయపరిష్కర్త), విద్వాన్ శ్రీ సింగరాజు సచ్చిదానందంగారికి (విశ్రాంత తెలుగు అధ్యాపకులు, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలు) ఆచార్య [illegible] సర్వోత్తమరావుగారికి (డీన్, హ్యూమానిటీస్ & ఎక్స్‌టెన్షన్ స్టడీస్, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) ఆచార్య ఎం. శ్రీమన్నారాయణమూర్తిగారికి (డైరక్టర్, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాసంస్థ, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) మరియు ఈ సంపుటాల ముద్రణలో సాహిత్యపరంగా నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలందించిన డా॥ముదివేడు ప్రభాకరరావు M.A.,Ph.D గారికి, (పరిశోధకులు, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాలయం, తిరుపతి) మా హార్దిక కృతజ్ఞతాంజలులు.

ఈ సంపుటాల ముద్రణలో సాంకేతికపరమైన సహకారాన్ని అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల ముద్రణాధికారి శ్రీ ఎం. లక్ష్మణరావుగారికి, వారి సిబ్బందికి, తి.తి.దే పౌరసంబంధ శాఖాధికారి శ్రీ పి. సుభాన్‌గౌడ్ గారికి కృతజ్ఞతాంజలులు.

డా॥ మేడసాని మోహన్ M.A., Ph.D
డైరక్టర్
అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు
తిరుపతి.

తేది : 10-2-98

తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు

సంఖ్యా వివరణ పట్టిక - 1998

ారు:

	మునుపటి సంఖ్య	ఇప్పటి సంఖ్య	సంకీర్తనాచార్యుని పేరు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	1	1	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	2	2	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	3	3	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	10+11(1,2భాగాలు)	4	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	12	5	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	4	6	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	13	7	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	14	8	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	15	9	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ, శృంగార సంకీర్తనలు	16	10	తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	17	11	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	18	12	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	19	13	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	20	14	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	21	15	తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	22	16	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	23	17	తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	24	18	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	25	19	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	26	20	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	27	21	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	28	22	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	29	23	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు

శృంగార సంకీర్తనలు	30	24	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	31	25	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	32	26	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
*శృంగార సంకీర్తనలు	33	27	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
*శృంగార సంకీర్తనలు	34	28	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
*శృంగార సంకీర్తనలు	35	29	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు

* తాళ్లపాక పదసాహిత్యం మొదటిసారిగా సమగ్రంగా పునర్ముద్రణచేయబడుచున్నది. ఈ సందర్భంగా సంకీర్తనల సంపుటాల సంఖ్యలు క్రమపద్ధతిలో ఉండాలనే వుద్దేశ్యంతో మార్పులు చేయబడి, పై పట్టికలో చూపబడినవి. పై పట్టికలోని మునుపటి సంఖ్య వరుసలో సూచింపబడిన 33, 34, 35 సంపుటాలు ఇంతవరకు ముద్రింపబడలేదు. ఇప్పుడు ప్రథమంగా ప్రచురింపబడుతున్నాయి. అయినప్పటికి ప్రస్తుతం 1998 సం॥లో క్రొత్తగా 1వ సంపుటం నుండి ఇవ్వబడిన క్రమ సంఖ్యలు ఈ ప్రథమ ముద్రణ సంపుటాలకు చేర్చబడినవి. వివిధ దశలలో 5, 6, 7, 8, 9 సంపుటాలు ప్రస్తుతం 1, 2, 3 సంపుటాలుగా గ్రహింప వినతి. వివరములకు ఆయా సంపుటాల పీఠికలు చదువగలరు. ఈ మార్పును సహృదయ పాఠకులు గమనించగలరు.

పీఠిక

శృంగారాధ్యాత్మ కల్లోల భక్తిసారస్వతాంబుధౌ ।
శబ్దరత్నాకరుణి ర్యస్య భాషాంధ్రీ తముపాస్మహే ॥

1201 నుండి 1300వరకుగలనూరురేకులలోని 540 శృంగార భక్తిసంకీర్తనలుగలసంపుట మిది. వీనిలో 1271 నుండి 1280 దాక 10 రేకులు లేవు.

తాళ్లపాకకవులసారస్వము ఆంధ్రభాషామర్మములకు గని. అందునను అన్నమాచార్యులు చాల స్వతంత్రుడు. ఈతడెంత రసికుడో అంతభక్తుడు. ఎంతభక్తుడో అంతకంటె భాషావిదుడు కూడ. శాస్త్రముగాని లోకవ్యవహారముగాని తనప్రయోగము లందు వ్రేలుచూపరాదు; అన్నంత తెగువ కలవాడు.

27వ సంపుటమున సమాసములనుగూర్చి సంగ్రహముగ చర్చించితిని. ఇపుడు ఆసమాసములకు దగ్గరిచుట్టములగు కృత్తద్ధితములను గూర్చియు, మఱియు నామధాతువులను గూర్చియు చర్చింప దలచితిని.

ఏభాషాశరీరమునందైనను కృదంతతద్ధితాంతములైన పదములు కాలుసేతులవలె సర్వోపకారకములుగ కనపడుచుండును. అవి లేనిదే భాష నడువజాలదు; ఏపనీ చేయలేదు అన్నంతగ్గా ఇవి యిమిడియున్నవి. సంస్కృతమునందు అన్నిశబ్దములు (సుబంతములు) 'సర్వే శబ్దాః ధాతుజన్యాః' అను నియమముతో కృదంతములుగనే చలామణి యగుచున్నవి. 'కరోతి ఇతి కృత్' అని దీనివ్యుత్పత్తి. 'కరోతి—ధాతుః సుబంతస్వరూపేణ ప్రయోగార్హం కరోతి' అనుట ఈవ్యుత్పత్తికి అర్థము.

మరి ఈ సుబంతములపైన ఆయావిశిష్టార్థములలో విధింపబడిన ప్రత్యయములే తద్ధిత ప్రత్యయములు. వీనిని కలిగినవియే తద్ధితప్రత్యయాంతములు. "తద్ధితమూఢో వైయాకరణః" అన్నంత వరకు పెరిగినది. ఈ తద్ధిత ప్రత్యయాంత శబ్దములు. 'వైయాకరణోఽపి తద్ధితేషు మూఢఏవ' అనీ, 'తద్ధితమూఢః యదిసః అవైయాకరణః ఎవ' అనీ దీనిని వ్యాఖ్యానించుచుందురు.

ధాతువులపై, కాలములను ఆశీరాద్యర్థములను చెప్పెడి ప్రథమ పురుషాదిప్రత్యయములు కాక, కర్త్రర్థ కర్మార్థ భావార్థాదులందు వచ్చెడిప్రత్యయములకు కృత్ప్రత్యయములని వ్యవహారము.

అట్లే "తేభ్యః హితాః తద్ధితాః" అను వ్యుత్పత్తితో తేభ్యః= ముందుచెప్పబడినఆ సుబంతములపై హితాః=భావ జాతి అపత్యాద్యర్థములలో విధింపబడినప్రత్యయములు తద్ధితప్రత్యయములని సంస్కృతమున వ్యవహారముగలదు. ఆ కృదంత తద్ధితాంతశబ్దములే తెనుగునకును దిగుమతియైనవి కృత్ప్రత్యయములు కానీ తద్ధిత ప్రత్యయములు కాని సంస్కృతమందువలె తెనుగున అన్నివిశేషార్థములను తెలియచేయుట లేదు. తెలుగులోనికృత్తద్ధితప్రత్యయములు ఈ భాషాసంప్రదాయముననుసరించి కొన్నినిమిత్తార్థములనుమాత్రమే తెలియపరచుచున్నవి. వ్యాకరణశాస్త్రము చెప్పిన ప్రత్యయములకంటే అర్థములుకంటెగూడ ప్రయోగములందు చాలప్రత్యయములు చాల అర్థములు కనుపడుచున్నవి. అయినను సంస్కృతమునకంటె చాల తక్కువే. సంస్కృతములోని కృత్తద్ధితాంతపదములు తత్సమములై తెనుగులోనికి ప్రవేశించుచున్నవి. ఆ విషయము సంస్కృతవ్యాకరణమే చూచుకొనగలదు.

భిన్నార్థకములైన రెండుపదములు విశేషణవిశేష్యాదిభావముతో ఏకార్థీభావమును పొంది, ఒకే పదముగా కుదురుకున్నచో సమాసమనియు, విడివిడిగ రెండర్థములుకలిగిన రెండుశబ్దములలో

పూర్వపదముమాత్రము ఉండి, రెండవ పదముయొక్క అర్థమున ఒకప్రత్యయముమాత్రము వచ్చి, ఆపూర్వపద ఉత్తరపదార్థప్రత్యయములకు ఏకార్థీభావ సామర్థ్యముతో ఏకపదత్వ మేర్పడినచో అది తద్ధితవృత్తి. ఇక్కడ వృత్తి అనగా శబ్దవ్యాపారము రెండవదిగానున్న ప్రత్యయమే ఒక పదము యొక్క అర్థమును చెప్పగలిగివుండుట ఇక్కడి శబ్ద వ్యాపారవిశేషము ఉదాహరణము: 'దశరథస్య అపత్యం పుమాన్' అను స్థలములో 'అపత్య' శబ్దమునకు బదులుగా 'ఇ' ప్రత్యయము వచ్చి దాశరథిః = దశరథునికొడుకు (రాముడు)అని అర్థమగుచున్నది. ఇట్లే ద్రౌణిః, రావణిః ఇత్యాది పులింగశబ్దములు, పార్వతీ, కైకేయీ వంటిస్త్రీలింగశబ్దములు ఉత్పన్నములగు చున్నవి. ఈఅపత్యార్థకప్రత్యయములు తెలుగు బాసలో లేవు.

'చాకిత' = చాకలిజాతికి చెందిన స్త్రీ. ఇక్కడ 'చాకి' శబ్దము చాకలి జాతిని చెప్పగా'త' వర్ణకము ఆ జాతిస్త్రీని చెప్పుచున్నది. ఇట్లే 'ముట్టుత, మిండత' వగైరాలు. ఇక కలిగినది, కలగినవాడు అనుఅర్థములందు సంస్కృతమున 'మతుప్' ప్రత్యయమువచ్చి గుణవతీ, ధనతీ, ధీమవతీ వంటిస్త్రీలింగ శబ్దములు, 'గుణవాన్, ధనవాన్, ధీమాన్' మొదలగు పులింగ శబ్దములు, గుణవత్, ధనవత్, దీమత్‌వంటి నపుంసకలింగశబ్దములూ ఉత్పన్నములగు చున్నవి.

అట్లే తెలుగున, కలిగినది కలిగినవాడు అను అర్థములందు ఆ కత్తె కత్తియ ప్రత్యయములు స్త్రీలింగమున, ఆ, ఈ, కా, అరి ప్రత్యయములు పులింగమున వచ్చి, క్రమముగ వగలాడి, నేరుపుకత్తె, నేరుపుకత్తియ వంటిస్త్రీలింగశబ్దములు, వగలాడు, మన్నీడు, అందగాడు వంటి పులింగశబ్దములును, పూజరి - మాలరి వంటి ఉభయలింగశబ్దములును పుట్టుచున్నవి. కృదంతశబ్దములన్నియు

సుబంతములేకావున, వానిపై మరల తద్ధితములు వచ్చుట సహజమే. 'కాచు' ధాతువుపై భావార్థమున 'పు' ప్రత్యయము వచ్చి 'కాపు' కాగా, దానిపై మతుబర్థమున 'అరి' వర్ణము వచ్చి 'కాపరి' అగుచున్నది. అట్లే 'చూచు' ధాతువుపై భావార్థమున 'పు' వచ్చి 'చూపు' కృదంతము కాగా, చూడదగినవాడుఅను-నర్థమున 'అరి' తద్ధితప్రత్యయము వచ్చి 'చూపరి', అట్లే చూపు కలవాడు (చూచువాడు) అనునర్థమునకూడ 'అరి' తద్ధితప్రత్యయమువచ్చి 'చూపరి' అనియు నగుచున్నది. నామవాచకములను గూడ ధాతువులుగ మార్చుప్రక్రియ ఒకటి సంస్కృతమున గలదు. ఇది కృదంతమునకు విపరీతము. క్యమ్, క్యచ్, క్యఙ్ మొదలగు ప్రత్యయములు వచ్చి సుబంతములు ధాతువులుగ మారుచున్నవి. పుత్రీయతి, 'పుత్ర ఇవ ఆచరతి' (పుత్రునివలె ఉపయోగపడు చున్నాడు), కర్పూరతి=కర్పూర ఇవ ఆచరతి (కర్పూరమువలె ఉపయోగపడుచున్నది.) ఇత్యాదిగ ఉదాహరణలు చెప్పుచున్నారు. అదే ప్రక్రియ మనతెలుగునందు కూడ గలదు. నామవాచకముపై (సుబంతములపై) ధాతుత్వద్యోతకముగ ఇంచుగాగమము ఘటించి సమకూర్చుచున్నారు.

పయనము + ఇంచు = పయనించు.

శయనము + ఇంచు = శయనించు ఇత్యాదులు.

ఈప్రసంగమంతయు తెలుగులోనిక్క తద్ధితనామధాతుస్వరూపములను తెలుపుటకై వ్రాసితిని.

మాఅన్నమయ్య, ఈ భాషలో పూర్వకవిప్రయోగమందు కానరానివీ, అపురూపములునైనక్క తద్ధితప్రత్యయములను గూర్చి తన స్వాతంత్ర్యమును చాటుచున్నాడు అవిషయమే ఇకపై ఇందు ముఖ్యముగ ప్రస్తావింపదగినవి.

1. చేఁతలాఁడి :

పారెపారె నవ్వితేనే చనవరివై తివా
తోరపుఁగొప్పు వెట్టితే దొరవై తివా
చేరి యంటుకొంటేనే చేఁతలాఁడి వై తివా
దారకాప దక్కఁగొనఁదగుఁగాక పతిని ॥ ఊర ॥

(సం - 24 పాట 104.)

పగలు కలది 'పగలాఁడి' కాగా, 'చేయు' ధాతువుపై వచ్చిన 'చేఁత' అనుదానిబహువచనమగు 'చేఁతలు' పై, 'ఆఁడి' ప్రత్యయమువచ్చి ''చేఁతలాఁడి' అని ప్రయోగించినాడు. అట్లే 'వేసాలాఁడి' (సంపు 28. పాట 499)

2. అరజీఁడు : అరజము + ఈఁడు

''ఓరుపుతో చట్టువలె నుండుఁగాక
అరజీఁడై నవానికి నొఁగాము లేదని ॥ పల్లవి ॥

(రేకు 1717. సంపు 33. పాట 101.)

అరజీఁడు=పాపము, మోసము కలవాడు అని అర్థము.

3. మొత్తగాఁడు :

వెలయ నీసరికలు వినపటవయ్యా
పలుకులు పానఁబట్టేపంతగాఁడవు
విలువునీ సింగారము నేఁడు గంటిమయ్యా
మొలకనవ్వులవెను మొత్తగాఁడవు ॥ చెని ॥

(సంపు 24 పాట 549)

మొత్తము+కాఁడు=మొత్తము కలవాఁడు. ఇది వింత. అందగాఁడు శాస్త్రీయము కాగా, మొత్తగాని కేమిలోపమని అన్నమయ్యదృష్టి.

4. వైపరివి :

వోపనన వేమిటికి వొద్ద నెవ్వరుండినాను
యేపనైనాఁ జేసేవు ఇది మేలయ్యా
వైపరివి ఇటువంటివాఁడవు గాకుండితేను
రేఁపుల విన్నిందరును రసికుఁడవందురా ॥ కోరి ॥

(సంపు 27. పాట 167.)

వైపు+అరి=వైపుకలిగినవాడు. ఇది అపురూపము.

5. మొక్కలికాఁడు :

కొప్పేల దువ్వేవు కొంగేల పట్టేవు
దప్పిదేరేకాఁకలదాయ గాఁడా
తిప్పక యేల చూచేవు తపనలేల పెట్టేవు
ముప్పిరిఁ గళలురేఁచే మొక్కలికాఁడా ॥ పది ॥

(రేకు 1671. సంపు 32. పాట 420)

మొక్కలము+ఇ=మొక్కలి

మొక్కలి+కాఁడు=మొక్కలికాఁడు

తద్ధితముపై ఏకార్థకమైనతద్ధితప్రత్యయము. "నతద్ధితాత్తద్ధితః" అనుశాస్త్రము ఏమూలనున్నదో. మాఅన్నమయ్య కడ్డుపడలేదు.

6. తరువరి :

గాలిగొట్టై తిరిగినగామిడివాఁ డోయమ్మ
గోలవలె నందుఁగాని కోడెకాఁడమ్మా
తాలిమి యించుకాలేనితరువరివాఁడమ్మ
అలరీఁడు నీబిడ్డఁ డదె బుద్ధి చెప్పరో" ॥ ఓయ ॥

(సంపు 28. పాట 89.)

తరువు + అరి = ఉత్తరువు కలవాఁడు. ఉత్తరువులతో లేక అత్రముతో నితరుల నుపద్రవ పరచువాడని భావము. ఇదియూ అపురూపమే

7. వెక్కసి :

"తక్కినవారి కింత తగునా నేఁడు
వెక్కు(క్క?)సి గనక విన్న వేమారు దూరీని ॥ పల ॥

(రేకు 1665. సంపు 32 పాట 3.8)

వెక్కసము + ఇ=వెక్కసి

అట్లే వెక్కసము + ఈఁడు=వెక్కసీఁడు.

8 నెఱతనీఁడు :

గుబ్బతైనయట్టి నీకొలనిలోచేఁతలు
వెఱవక విన్న వెలివేసెఁగా ఆపె
తెఱవల మింతేసి తెగువకుఁ జాలము
నెఱతనీఁడ విన్నిటా నీకు నవ్వవచ్చుఁగా ॥ ...

(సంపు 26, పాట 515

నెఱతనము + ఈఁడు=నెఱతనము కలవాఁడు.

ఇక్కడ 'నెఱతనము' అను భావార్థకతద్ధితప్రత్యయాంతము పై 'ఈఁడు' అను మతుబర్థకతద్ధితప్రత్యయము. ఇది శాస్త్రసహజమే. అయినా, 'నెఱతనీఁడు' వింత.

కృదంతములు

మా అన్నమయ్య ఇతరులకంటె విశిష్టముగ చూపినకృదంతములు మాత్రమే నాచర్చకు పాత్రములు. కృదంతములలో ఆయన పరిమితముగనే స్వతంత్రించినాడు.

"పిలువా నేరుతువు విగియా నేరుతువు
పలికినపాటే చాలుఁ బట్టకవయ్యా
చలమో పలమో చనవిమనవు లింకఁ
గలిగినపాటే చాలుఁ గావీవయ్యా ॥తన॥

(రేకు 1002, సంపు 32. పాట. 7.)

'మను' ధాతువునకుపైన కృత్ప్రత్యయము 'వి' వచ్చి ధాత్వవయవ'ఉ'కారమునకు అత్వము వచ్చి మను+వి=మనవి అగుచున్నది. అన్నమయ్య ప్రయోగములలో 'చను+వి' అనుదానిపై పైనచెప్పినట్లు అత్వము వచ్చి 'చనవి' అగుచున్నది 'చను' ధాతువుపై 'చనవు' లోకములో సహజము. 'మనవి' సాదృశ్యముతో 'చనవి' ఏర్పడుట అపురూపము. ఇట్లే మరికొన్ని.

నామధాతువులు

"మనసెట్టు గలిగెనో మమకరించి నీవు
మొనసిరి విటు నన్ను ఇంతలోననె

అమరె శ్రీవేంకటేశ అనవలె నే మంటిని
తనిసే వందుండే యిపుడు తనిపితివా ॥ నేడు ॥

(రేకు 1095. సంపు : 32 పాట 565.)

'మమకారః' అను సంస్కృతశబ్దము 'మమకారము'గా తద్భవమగుట సహజము. కాని మా అన్నమయ్య మమకార శబ్దము 'మమకరః'గా చేసి దానిపై నామధాతురూపము 'మమకర' + ఇంచు=మమకరించు' అని ప్రయోగించి యున్నాడు. కనికరించు సాదృశ్యముతో పుట్టియుండవచ్చు. ఇట్లే భండారః (బొక్కసము) అని సంస్కృతము. దానిపై గూడ భండార + ఇంచు =భండారించు' అని నామధాతువుగా కల్పించుటయు వింతే. ఇట్టివి మరికొన్నిగూడ ఈతని స్వాతంత్ర్యమునకు గుర్తుగ చూప వచ్చు. పైపై పాఠములు పరిశోధనముచేయుసహృదయులు ఆపద రాశినంతటిని చర్చింపగలరు.

ఈ తాళ్లపాకకవులవాఙ్మయసేవకు కావలసిన సౌకర్యములను కల్గించుటలో తరగనిఆదరము చూపుచున్న తి తి. దేవస్థానముల కమిటీచేర్మన్ శ్రీయుతులు శ్రావణకుమార్ ఐ. ఏ. యస్. గారికీ, అనుకొన్నపనులను కాలవిలంబము లేక నడపించుటర్పు నేర్పు-తీర్పులుగల తి. తి. దే. కార్యనిర్వాహణాధికారులు శ్రీ పి. వి. ఆర్. కె. ప్రసాద్. ఐ. ఏ. యస్.; గారికి నా కృతజ్ఞతాభివాదములు. ఈ అచ్చుపని సాగించుటయందు మాకెంతో అండదండగా ఉన్న తి. తి. దే. ప్రెస్ మేనేజరు శ్రీ ఎమ్. విజయకుమార రెడ్డి గారికినీ, ఈ అన్నిపనులపైన తొలగనిమెలకువచూపుచున్న పౌర సంబంధశాఖాధికారి (పి. ఆర్. ఒ.) శ్రీ ఆర్. సూర్యనారాయణ మూర్తి యమ్. ఏ. గారికి, మాకు వలసిన పరికరములకు అడుగడుగున తోడుపడుచు చేయూతనిచ్చుచున్నసప్తగిరిసంపాదకులు శ్రీ కె. సుబ్బారావు యమ్. ఏ. గారికిని నాధన్యవాదములు.

ఈ పరిష్కరణ కార్యమందు నాకు సహాయకుడుగ నియమింపబడి శ్రద్ధా సామర్థ్య విధేయతలతో పనినడపుచున్న చి॥ జె. బాలసుబ్రహ్మణ్యం యమ్.ఏ.; కును, వీలైనంత నిర్దుష్టముగ ముద్రణ కార్యము నెరవేర్చుచున్న అచ్చుకూర్పరులకును నా మంగళాశాసనములు. నా యోగ్యతకు తగినంతగ జరిగిన ఈ పరిష్కరణమున దోషము లేవైనకనబడినచో తెలిపి, మమ్ము సవరింపగల పండితసహృదయులకు నా కృతజ్ఞతాంజలి ముద్రణ కార్యమునందు ఎంత మెలకువయున్నను చిల్లరమల్లరదోషములు సంభవించుట సహజమే. అట్టి అల్పమైన వానిని స్వయముగ సవరించుకొనగలరసికులకు మా జోహార్లు.

అపపాఠపరిక్లిన్నా గీర్వాణాంధ్రసరస్వతీ ।
యత్సంస్కారకృతోచ్ఛ్వాసా తం వందే కృష్ణదేశికమ్ ॥

ఇట్లు విధేయుడు,
గౌరిపెద్ది రామసుబ్బశర్మ.
స్పెషలాఫీసరు,
తాళ్లపాక వాఙ్మయ పరిష్కరణశాఖ,
అన్నమాచార్య ప్రాజెక్టు,
తి. తి. దేవస్థానములు.

తిరుపతి.
24-4-80

శ్రీరస్తు

శ్రీ తాళ్లపాక

అన్నమాచార్యుల శృంగార సంకీర్తనలు

స్వస్తిశ్రీ జయాభ్యుదయ శాలివాహన శకవరుషంబులు ౧౩౪౬ అగు నేఁటి క్రోధిసంవత్సరమందు, తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు అవతరించిన-పదారుయేండ్లకు తిరువేంగళనాథుండు ప్రత్యక్షమైతేను. అదిమొదలుగాను శాలివాహన శకవరుషంబులు ౧౪౨౪ అగు నేఁటి దుందుభి సంవత్సర ఫాల్గుణ బహుళ ౧౨ వరకు, తిరువేంగళనాథునిమీఁదను అంకితముగాను తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు విన్నపముచేసిన శృంగారసంకీర్తనలు.

రేకు 1201. సామంతం

విన్నవించవలెనా వీరూ వారు విఁదులకు
పన్నినమీకంకణాలే పదిలాలు గాక ॥పల్లవి॥

వాసులెంచనేఁటికి వలసినచోటికి
యీసునఁ గోపించినాను ఇంపులేకాక
వేసరఁగఁ బనిలేదు వేడ్యైనా మీకె పోదు
నేసతోఁ బెండ్లాడినట్టిచెలియకుఁ బతికి ॥విన్న॥

* ఈశబ్దము 'విరోధ' 'విరుద్ధ' శబ్దములకు వ్యావహారికరూపముగా గానవచ్చుచున్నది. అర్థగింప, అవధి అని యర్థము. అనాడుఁ కరపటిదినమని తాత్పర్యము. శ్రీ॥ శే॥ ప్రభాకరశాస్త్రిగారూహించిన "పరియగు" అనువర్థము తాత్పర్యార్థము గాఁదగును. 'అవధి' అనువర్థములో "ఈ విరుద్ధమునకుఁ గుశలంబు మాకు" అను తరిగొండ వెంగమాంబగారిప్రయోగము దీనికి సహాయపడుచున్నది. సాహిత్య అకాడమీవారి విష్ణుపారిజాతము ' 55 పుట. నే నీప్రయోగ మివ్వగా శ్రీమాన్ రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణశర్మగారు, "విబుత్తం" అనుఅరవపదముకూడ 'విరువు' అనువర్థములో దీనికి సహాయపడునవనిరి.

కోపగించనొద్దు పొద్దు కొనకెక్కె నదె పొద్దు
చేపట్టినప్పుడే మీకుఁ జెల్లెఁగాక
మోపులాయఁ బులకలు ముంచినపిగ్గులు వోయ
యేపున నేర్పరులు మీ కింతగద్దా చలము ॥విన్న॥

కూడితిరి చాలను గుణములు మేలును
యీడుజోడు లెంచనేల ఇంతటిమీఁద
వేడుకలు తుదకెక్కె వింతకళలెల్లా విక్కె
యీడనె శ్రీవేంకటేశ ఇందిరకు నీకును ॥విన్న॥ 1

పాడి

పట్టినదే తనకిది పంతముగాదా
నెట్టన నీరువట్టైతే సేత వద్ది దీరునా ॥పల్లవి॥

తనకేలే నావిరహతాపమునకు వగవ
ననుపున చిరునవ్వు నవ్వేఁగాక
వినయములే చాలు వెనకకె అన్నిఁ జేసె
మును గోపగించి చెవులు మూసితే నమరునా ॥పట్టి॥

పదవే నే నుసురంటే భావము దయవుట్టీనా
ఇది ఇందరితోఁ జెప్పనెమ్మెతోఁ గాక
కదియక అడనుండే కతలేల చెప్పేవి
కెదటుచు [1]నేటావలిగిలిగింత లంటునా ॥పట్టి॥

కాఁగిట నే నలమితే కాతరాలు మానీనా
చేఁగదేర మీకు విన్నిఁ జెప్పితిఁగాక
అఁగి కూడె శ్రీవేంకటాధిపుఁ డింతలో నన్ను
పాఁగినరతి నంగడిఁ బచరించవచ్చునా ॥పట్టి॥ 2

గీతలు గలవి చిలుములో నస్పష్టములు. 1. ఏటి + అవలి.

వేళావళి

అందుకేమి దోసమా అతనితో విట్లనరే
పొఁ(పొం?)దైననాతోడ బొంకవద్దుగాక ॥ పల్లవి ॥

పిలచితే దోసమా ప్రియముతో నోరార
వలవంతఁ గేఁకరించవద్దుగాక
విలిచితే దోసమా వివ్వెరగుతో నెదుట
నలువంకఁ జెలులతో నవ్వవద్దుగాక ॥ అందు ॥

వూఁకొంటే దోసమా వొంటి సుద్దులు చెప్పఁగా
వాఁకపుగోళ్లు చిమ్మవద్దుగాక
వీఁకఁ బట్టితే దోసమా వేడుకఁ బొందెనవారు
సోఁకుచు కెఁ(కెం?)గండ్లఁ బారఁజూడవద్దుగాక ॥ అందు ॥

కూడితేనే దోసమా గుట్టుతో దంపతులకు
వాడికసిగ్గులు వడవద్దుగాక
యీడనె శ్రీవేంకటేశుఁ డింతలోనె నన్నుఁ గూడె
యేడనైన మోవిచూపేయెమ్మె వద్దుగాక ॥ అందు ॥ 3

దేసాళం

ఊరకుండవే అతనివారపు లెంచఁగనొద్దు
మేరమీరేపని కాపె మెచ్చుసేసీఁగాని ॥ పల్లవి ॥

మనకేలే ఆమాట మతిలోనే మఱవవే
కనుఁగొన్నప్పుడే ఆకె కాదనీఁగాని
కానకేల పారేవే గుట్టున నుండ మతని-
చనవుమిగుల నాకె చంకఁబెట్టీఁగాని ॥ ఊర ॥

ప్రతిలో గలవి చిలుముతో నష్టములు

తగదేలే పగ చాట తక్కి యాతఁడెవ్వతితో
నగితే ఆకె చూచి తెగడీఁగాని
తగవు గాదననేలే దగ్గరివున్నది యాకె
వెగటేమిగలిగినా విడిపించీఁగాని ॥ ఊర ॥

జాతులేలే యాతవితో జాగుసేసినందు కాపె
ఆతనిఁ గాఁగిటిలోనే అణఁచీఁగాని
యేతులశ్రీవేంకటేశుఁ డింతి వింతనేసి కూడె
బాఁతిపడి మేనెల్లాఁ బచ్చినేసీఁగాని ॥ ఊర ॥ 4

ముఖారి

మాకేల దాఁచేవే మగువ నీమోహము
ఆకడ నీమాటకు నే మద్దమాదేమా ॥ పల్లవి ॥

నిండినచెమటనీరు నీచెక్కుల నుండఁగ
యెండనేలే నీమోవి యెదురెదుర
రెండురెంటా వేయనేలే రీతులై ననీచన్నులు
వుండనుండఁ గానవచ్చె నువిద నీసుద్దులు ॥ మాకే ॥

యెక్కువనీమేవికాఁక యెండలుగాయఁగాను
ముక్కులై పులకలేల మోసులొత్తీనే
చిక్కనినెరిఁగురుల చీఁకటేల చల్లేవే
తెక్కులనే తేటపడె తేఁజపునీగుణము ॥ మాకే ॥

ఖరపునిట్టూర్పుగాలి వచ్చిదేర విసరఁగా
గాఁవానఁ గోవిలలు గళము చేరె
కోరి శ్రీవేంకటపతిఁ గూడితివిగాఁబోలు
ఆరితేరె నీగుట్టు అంతయు మాయెదుట ॥ మాకే ॥ 5

వసంతవరాళి

చెప్పకురే అంత మీరు చెలువునిగుణములు
తిప్పరానిమగవానితీరు లివెకాక ॥ పల్లవి ॥

అతిమోహమే కలితే అధికకు వెఱచునా
చతురువిప్రియమెల్ల సటలుగాక
యితవే కలిగితేను యెగ్గులకు లోఁగునా
మతకాన వివి గొన్ని మాయలుగాక ॥ చెప్ప ॥

మనసులే యేకమైతే మాఱుమాట లాడునా
వినయములెల్లాను వేసాలుగాక
తనతమే నిజమైతే తనివి గలుగునా
ననుపుగా నాఁటకము నడపేఁగాక ॥ చెప్ప ॥

తానే నన్నేలకుండితే దగ్గరి వూరకుండునా
నానఁబెట్టి యిందరిలో నవ్వులుగాక
యీనెపాన శ్రీవేంకటేశుఁ డిట్టె నన్నుఁ గూడె
కానవచ్చెఁ దొంటివెల్లాఁ గల దింతేకాక ॥ చెప్ప ॥ 6

రేకు 1202 ముఖారి

ఏమనను కోమలము నేనెఱుఁగుదును నీవు
భామచేఁతలకు వేరేపదరేవుసుమ్మీ ॥ పల్లవి ॥

సగము గోపించి సతి సగము నవ్వె నీవు
మొగిఁ బయ్యెదంటితి నీమోము చూడఁగా
పగ పాదిగాదు నీతోఁ బరిహా(యా?)చకము గాదు
యెగసక్కెమని ఇది యెగ్గువట్టేవుసుమ్మీ ॥ ఏమ ॥

పేరుకొని విన్నుఁ బట్టి ప్రియముచెప్పెను చెలి
గోర విన్ను నెచ్చరించి కుంగి మొక్కఁగా
దారిఁజగడము గాదు పంతమిచ్చుటాఁ గాదు
వైరమాయనని పొందు వదలేవుసుమ్మీ ॥ పీమ ॥

అకడిమోపై ఇంతి అయమంటి విన్నుఁ గూడె
లోకగా రతిబంధము చూపఁగా నీవు
కైకొనకుండుట గాదు కడుఁదమకము గాదు
యేకమై శ్రీవేంకటేశ యెడసేవుసుమ్మీ ॥ ఏమ ॥ 7

భైరవి

అక్కలాల అమ్మలాల అయఁబో పవి
వెక్కసాన నేడనైనా వింటిరా యీతగవు ॥ పల్లవి ॥

చెక్కునొక్కి మెచ్చఁబోతే చేతిగోరు దాఁకెననీ
మక్కళించి తన్నొరయ మానటేఁడనా
మక్కువపురుషుఁడట మానిని నేఁ దనకట
ఇక్కడ మాతల వేగె నిటువంటిపనులు ॥ అక్క ॥

ఇల్లిదె యాకుమడిచి యీఁగా నోరు వొక్కెననీ
వెల్లఁబో యెగసక్కెము సేసేదానవా
బల్లిదానఁ బాపమంటాఁ బాలువోయఁబోతేను
[1]వొల్ల నోకిలించెనన్నవూహ విజమాయఁగా ॥ అక్క ॥

కదిపి కాలుదొక్కెనఁ గళదాఁకె విదెయనీ
పదపద యంత నేరుపరినా నేను
యెదుట శ్రీవేంకటేశుఁ డింత సేసి విన్నుఁ గూడె
యిదివో అన్నియుఁ జెల్లె విఁకనేలే మాటలు ॥ అక్క ॥ 8

---

1. ఒల్లనె+ఓకిలించె.

పాడి

ఇంకవేలే అనుమాన మింతటాఁ దెగువేకాక
    కొంకువాపితే వలపు కొనకెక్కవలెను ॥ పల్లవి ॥

మది వింత విచారించ మంచముకిందే నుయ్యి
    కదిపినంతటిమీఁదఁగా పనులు
    కొదలేక కొనగోరఁ గుమ్మినవాచేఁతలె్ల
    చెదరక ఆకె చూచి సిగ్గువడవలెను ॥ ఇంక ॥

యెంత లేదు పదవే వేయింటిపై జవ్వాదికొమ్మ
    అంతక వచ్చితేఁగా ఆపనులు
    కంతలుగా తనమోవి గంటివడఁజేసితేను
    చింతతోడ నాకె చూచి చిన్నఁబోవవలెను ॥ ఇంక ॥

కాపిలేపే మంజేతిళంకణమున కద్దమా
    ఆదివరతులవేళఁగా పనులు
    పూవి శ్రీవేంకటపతిఁ బొంది వలపించితివి
    పావిపట్టి యాకె చూచి భ్రమయఁగవలెను ॥ ఇంక ॥ 9

వసంతం

ముగుద ముగుదతనమునఁ బుచ్చెఁ గాలమెల్ల
    తగిలి నీకాఁగిటిలో దగదేరు టెన్నఁడో ॥ పల్లవి ॥

తళుకున విన్నుఁ జూచి తలుపుమాటున కేఁగె
    కలికిసిగ్గుల కిఁక కడ యెన్నఁడో
    యిల నీవు మాటాడ విటు కాలిగోర వ్రాసెఁ
    దలవంచి యిఁక మారుత్తర మెన్నఁడో ॥ ముగు ॥

పాడిపాడి నీవు రాఁగాఁ బక్కనఁ దానము గుక్కి
తోడనే యీపిచ్చితి కీఁక తుద యెన్నఁడో
కూడఁ జెలితో నవ్వఁగ గొబ్బున నీవు నవ్వితి
గోడచిత్తరువు చూచీఁ గొంకుదేఁటి చెన్నఁడో ॥ముగు॥

పానుపుమీఁదికిఁ దీసి పచ్చిగాఁ గూడిఁగాను
మేనిలోనే జుసిఁగీ మేల మెన్నఁడో
మానక శ్రీవేంకటేశ మంతనాన నుండఁగాను
తా నూరకే వుండీ ఉంటతన మెన్నఁడో ॥ముగు॥ 10

ఆహిరి

అందులోనే విస్మయము లన్నియు నున్నవి నాకు
మందలించి ఇంతకంటె మరి నేరవనరే ॥పల్లవి॥

వద్దువద్దు తనతోడివాదులకు నేక్షినోప
పొద్దువొద్దు వాసులకే పొరలఁబట్టె
కద్దుగద్దు నామీఁదఁ గడుమోహము దనకు
ముద్దుముద్దువలె విట్టె మొక్కితి నే ననరే ॥అందు॥

వాలుఁజాలు చలములు సాదించఁ దరిగాదు
యేల యేల తనసుద్దు లిదె వింటిప
వేళవేళ గాచికాచి వేగిరించితి విందాఁక
మేలుమేలు దనపొందు మెచ్చితి నే ననరే ॥అందు॥

సారెసారె బొమ్మలను జంకించఁ బనిలేదు
తీరెఁదీరెఁ గోపమెల్లాఁ దేటపడెను
చేరెఁజేరెఁ గాఁగిటిలో శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు
పేరెఁబేరెఁ దనెలెల్ల పెదవుల ననరే ॥అందు॥ 11

సామంతిం

కదుఁబెలుచుగుణములదిగదె యమ్మ యీకొమ్మ
యెదలేక ఇఁక నెంత యేలునో పతిని ॥పల్లవి॥

పొదలఁ బుక్కిటిపింద పొలితి తములము వించి
పెదవులను మాటాడెఁ బ్రియునితోడ
పుదుటుగర్వము మించ నొక్కచెలిపై నొరగి
కదలుఁగన్నుల నవ్వెఁగదె మరియుఁ బతిని ॥కదుఁ॥

అచటఁ బావాలు వొయ్యారముగ మెట్టుకొని
పచరించె మాటలనె పంత మితని
కుచము లెదఁ బయ్యెఁటకొంగు వల్లెవాటు గొని
రచన నొకచే మొక్కె రాజసానఁ బతికి ॥కదుఁ॥

కొప్పుపూవులు వీడి కొంతగొంత రాలఁగాఁ
గప్పుచు శ్రీవేంకటేశుఁ గాఁగిలించెను
దప్పిదేరుమోవితోడ తనిసీఁదనియపిరతుల
యిప్పుదే వురమెక్కె నెనయుచుఁ బతిని ॥కదు॥ 12

రేకు 1203 సామంతం

వెనకఁ జేతువుగాని వేసాలప్రియములెల్లా
కనుసన్న సేయకుమీ కాని గానవచ్చీని ॥పల్లవి॥

కుంగి యంత మొక్కకుమీ కొప్పుపూ లటు రాలీ
కొంగుజార వేఁడుకోకు గుర గానవచ్చీని
చెంగట చేయివేయకు చెమటలు రాగిదేరీ
వుంగిటి యెదురు రాకు వూర్పులు రేఁగీని ॥వెన॥

పలువినయ్యములు చెప్పుకు మోవి బయలయ్యీ
వెలయ వినరకు నీవింతతావి వచ్చీని
కలసి పెనఁగకుము గందాలు చిట్లీని
అలవిమీరఁ బొగడ కలపుదోఁచీని ॥ వెన ॥

ఆకుమడిచియ్యరాకు ఆకెవుంగరాలే మించీ
యేకతమాడనే రాకు యెచ్చినకళలు దోఁచీ
పైకొని శ్రీవేంకటేశ బలిమి నన్నుఁ గూడితి
యేకతము సేయకు మంత యెచ్చుకొఁ(కుం?)దయ్యీవి॥ వెన॥ 13

శ్రీరాగం

అవుఁగాము లెరిఁగించు మంతేచాలు
వువిద పొక్కుమతితో నుండేము నేము ॥ పల్లవి ॥

పిలిచినా రావు ప్రియమూఁ జేసేవు
యెలమి రెండూ వడపే విదియేఁటిదే
అలరి యమ్మేదొకటి యపిషలఁ (లం?)దొకటాయ
చెలి యాతని కేమని చెప్పుదుమే నేము ॥ అవుఁ ॥

అదె చలము సాదించే వాదరమూ వించేవు
యెదుట రెండూ వడపే విదియేఁటిదే
యిది యేలే చంక దుద్దూ వింతలోనే శరణార్థి(ర్థి?)
పొదిగి యాడ కెట్లఁబోదుమే నేము ॥ అవుఁ ॥

వింతరతిఁ గూడేవు విఱ(ఱ్ఱ?)వీఁగి భ్రమసేవు
యింతలో రెండూ వడపే విదియేఁటిదే
అంతటి శ్రీవేంకటేశుఁ డాదరించి నన్నుఁ గూడె
మంతనాన మెచ్చ కెట్టు మానుదుమే నేము ॥ అవుఁ ॥ 14

దేసి

నాటకము లివి గొన్ని నడపీఁగాక
కూటమిఁ గపటమట కోరిక చవౌనా ॥పల్లవి॥

మనసొక్కటైతేఁగా మాట లొక్కటయ్యేది
యెనయనిపొందులకు నేఁటిమాటలే
చనవు గలిగితేఁగా సరసా లింపయ్యేది
మునుపనే కోపమట మొక్కులు చవౌనా ॥నాట॥

నగవు గలితేఁగా నయములు వొదలేది
యెగసక్కెమైనందు కేఁటిమాటలే
మొగమోట గలితేఁగా ముచ్చటలు చెల్లేది
బిగువులే తనకట ప్రేమము చవౌనా ॥నాట॥

గోరికొన సోఁకితేఁగా గుబ్బెల్ల వదలేది
యీరుదియ్యఁ బేమపచ్చి నేఁటిమాఁటలే
ఆరితేరి శ్రీవేంకటాధిపుఁడు నన్నుఁ గూడె
నేరుపులే విండెనట నీటులు చవౌనా ॥నాట॥ 15

ఆహిరి

ఇంకా నీచిత్తముకొలఁ దిన్నియు విన్నవించితి
వంకలప్రాయము నీకే వ్రతమువట్టినాఁడే ॥పల్లవి॥

తరుణికొప్పువిరులు తనమీఁద రాలఁదాఁకా
విరులు ముడువనంటా విభుఁడు నేమముసేసె
సురతగంధము మేన చోఁడుముట్టినదాఁకా
గరిమఁ బరిమళాలగంధము మైఁ బూయఁడే ॥ఇంకా॥

పడఁతి నీవూరుపులు పైఁబారనందాఁకా
విడిచి మేన నురటి విసరించుకోఁదే
ఉడిసి నీచెమటలు తనమీఁద చిందువాఁకా
యెడసి కేళాకూలికి యేఁగఁగ నొల్లఁదే ॥ఇంకా॥

పానుపుపై నీవు గూడి పచ్చిమాట లాడుదాఁకా
మోనమున యెవ్వరితో ముచ్చటలు నాడఁదే
అని శ్రీవేంకటపతి నట్టె పొందితిగాన
వూనినపంపళాన వొంటి నింకఁ బాయఁదే ॥ఇంకా॥ 16

బౌళి

తా మొకరి నాడుదురు తమనేరా లెంచుకోరు
భూమిలో నిట్లఁ గాఁగానేపో కౌను సమనె ॥పల్లవి॥

కాదనేటిదాననా కడు నీవు నవ్వితేను
సోదించి నీమోవి నీవే చూచుకోరాదా
యీదెస నీభావ మయ్యో యెదుటిచందురుకందు
నాదిఁచేకన్నులు తిననలుపు లెంచీనా ॥తామొ॥

వేసరేటిదాననా వెంగేలు నీ వాడితేను
యీసు నీగుణము నీవే యెంచుకోరాదా
మోసాన జలనిధిని మునినోరియెంగిలనే-
వూసివాసినోరు తనవొద్దియెంగి లెంచీనా ॥తామొ॥

వంతులెంచేదాననా వచ్చి నీవు గూడఁగాను
ఇంతలో నావరు. నీవెంచుకోరాదా
పంతపు శ్రీవేంకటేశ పైకొని కూడితి నన్ను
దొంతి తానీడ తోడువాసి వుండునా ॥తామొ॥ 17

బౌళి

ఇప్పుడును గల్ల నిఁ మేరుపద దిది మాకు
కొప్పుపువ్వులు రాలెఁ గొసరు పైనఁగా ॥పల్లవి॥

కాంత నీనెన్నుదుటికమ్మఁగస్తురిబొట్టు
పంతమునఁ జెలుల నిటు భ్రమయించెనే
కంతుసమరము గెల్చి కదనారెఁ బగదీర
ఇంత నెతురున బొట్టిడుకొనినగతిఁ ॥ఇప్పు॥

పదఁతి నీవురముపై పచ్చిపగడపుదండ
బడిబడినే మమ్ము నిటు భ్రమయించెనే
కదలేనిచలిగాలిఁ గలనిలోపల గెల్చి
వెదఁ బేగుంజంధ్యములు వేసితివోయనఁగ ॥ఇప్పు॥

చెలియ నీమెయిఁ బొడముచెమటము తైపుసరము
పలుమారు మమ్ము నిటు భ్రమయించెనే
వలచి శ్రీవేంకటేశ్వరుఁ గూడి చందురుని
బలిగొనుచు వెన్నెలలు పైఁగురిసితనఁగా ॥ఇప్పు॥ 18

రేకు 1204 దేశాక్షి

విన నేమిదప్పిపోయ వెనకముందు వాసింతే
మానిని నెక్కుడు సేసేమన్న నింతే

పంతము విడువనిదె పదఁ
చెంతనుండి రే
వంతు

చలము సాధించుకొంటే సతులకు వుచితము
పలుకుఁబంతానకేల పాతేవయ్యా
బలిమి మీఇద్దరికి పాయ మొక్కకొలఁదే
యెలజవ్వని నవ్వించు పెక్కు దింతే కలది ॥ విన ॥

సిగ్గువడివుండేది చెలియకు నుచితము
యెగ్గుదప్పు లిందేల యెంచేవయ్యా
కగ్గని శ్రీవేంకటేశ కాఁగి లిద్దరి కొక్కటే
వెగళ మాకెకుఁ జేసేవిభవమే కలది ॥ విన ॥ 19

హిజ్జిజి

ఎవ్వరెట్టుండిన నేమి యేమైనా నేమి
నవ్వుచుఁ దనసుకము నడచీఁ జాలదా ॥ పల్లవి ॥

వాలిసీనొల్లనిమాట కూఁకొనఁగవలెనా
చెలఁగి మోమెగరవేసేది చాలదా
తలఁపు నాకెట్టుండినా తనకేమి వద్దనుండి
వలసినపనులెల్ల వంతుసేసేఁ జాలదా ॥ ఎవ్వ ॥

ముట్టీముట్టనిపనికి మోము చూడవలెనా
నెట్టన నదానఁ జూచేనీడ చాలదా
దట్టమై నేఁ జిన్నఁబోతే తనకేమే పానుపుపై
వెట్టదీర పాదమొత్తి వేగించేఁ జాలదా ॥ ఎవ్వ ॥

కూడీఁగూడనందుకును కొసరులు వలెనా
వోడక మేనొప్పగించివుంటేఁ జాలదా
యీడనే శ్రీవేంకటేశుఁ డెట్టయిననేమి నన్ను
జోడై కూడఁగాఁ జొక్కితినేఁ జాలదా ॥ ఎవ్వ ॥ 20

రామక్రియ

నిన్ను నేమనఁగలను నీకు సహజ మివెల్ల
చెన్నగునావల పింత సేసె ననేఁగాక ॥ పల్లవి ॥

వీడనాడఁజెల్లదా వింతనీమైతావి చూచి
వీడనాడలేనినోరు వీరిడిగాక
చూడకుండఁజెల్లదా సూటి నాకెతో నుండఁగా
చూడఁబో యేచంచలపుచూపుల ననేఁగాక ॥ నిన్ను ॥

అలుగఁజెల్లదా నీమై యాచెమట చూచైనా
అలుగనినాగుణము వెలితిగాక
తలఁచకుండఁజెల్లదా తప్పనీబాసలు చూచి
తలఁచేటినామనసుతమి ననేఁగాక ॥ నిన్ను ॥

తారుకాణించఁజెల్లదా తగునీసుద్దులు విని
తారుకాణించలేనినాదయ గాక
యీరీతి శ్రీవేంకటేశ ఇప్పుడే నన్నేలితివి
ఆరయ వేగిరించేనాఆస ననేఁగాక ॥ నిన్ను ॥ 21

బౌళి

మమ్మునేల యడిగేవు మరి నీయాచారాలు
చిమ్ముల నూరకవుంటే సేసినంతఫలము ॥ పల్లవి ॥

అంగము నీకొప్పగించే ఆఁటదాన నేనింతే
కంగి నిన్నోఁగాదనఁగలనా నేను
అంగడి నెవ్వరినైనా నడుగవయ్య నీగుణ-
ముంగరపువేలనైతే నొక్కమనసౌను ॥ మమ్ము ॥

నేసతోఁ బెండ్లాడినట్టిచెలియ విం(విం?)తే నేను
గాసి విన్ను దిద్దితీర్పఁ గలనా నేను
ఆసల నెవ్వరినైనా నడుగవయ్య సాకిరి
బాసఁ గప్పురపునోటిపలుకు లింపౌను ॥ మమ్ము ॥

ఇమ్ముల నీకాఁగిటిలో యిల్లాల నింతె నేను
కమ్మి నీమై వచ్చి చెప్పఁ గలనా నేను
నెమ్మది శ్రీవేంకటేశ నీడచూచుకొనవయ్య
ఎమ్మె చీఁకటింటనే దీపము గానవచ్చును ॥ మమ్ము ॥ 22

సాళంగనాట

పట్టకురా నాచెఱఁగు బలిమి నీవు
పట్టిమాట లింతయేల వచ్చే విడువరా ॥ పల్లవి ॥

మోవితీపె కడునైతే మొగచాటు గాకుండునా
నీవద్ద నే నుండఁగాను నీకుఁ జవులవునా
తావునఁ బోతావచ్చేతరితీపే మేలుగాక
వావిరి రమ్మన్నప్పుడే వచ్చే విడువరా ॥ పట్ట ॥

చేరి యగ్గిపొంత నుంటే చెమరించకుండునా
సారె నీతోఁ బెనఁగ వేసట మానీనా
తీరక సోఁకీసోఁకవితేఁకువే మేలుగాక
వారక నావరునైతే వచ్చే విడువరా ॥ పట్ట ॥

నిండుపట నుంటేఁ దమ్మి నెగడక మానునా
మెండునీవు నన్నుఁ గూడి మెచ్చకుండేవా
అండనే శ్రీవేంకటేశ అటు నన్నుఁ గూడితివి
వండ నండనట్లయ్యీ వచ్చే విడువరా ॥ పట్ట ॥ 23

కన్నడగౌళ

కొంకుగొసరెల్లాఁ దీరె కొట్టి బయటసీవే
జంకెనలకెల్లా లోను సాదించుకొనవే ॥ పల్లవి ॥

ప్రాణమే తనసొమ్మైతే ప్రాయ మేమిసేసీనే
ప్రాణేశుఁడట తా నీపాటెఱఁగఁడా
జాణఁడు తనకు నాకు సరికిబేసికి లంకె
ఆజ్ఞాజ్ఞకు లోను అట్టే సేయుమనవే ॥ కొంకు ॥

తనువే తనసొమ్మైతే తాప మేమిసేసీనే
తనివిఁబొందించీ నింత తా నెఱఁగఁడా
తనప్రేమ నాప్రేమ తారుకాణలకు వచ్చె
చెనకులకెల్లా లోను సేఁత సేయుమనవే ॥ కొంకు ॥

చిత్తమే తనసొమ్మైతే సిగ్గు లేమిసేసీనే
చిత్తజగురుఁడు తా నీచింతెఱఁగఁడా
అత్తి శ్రీవేంకటేశుఁ డాతఁడే నన్నుఁ గూడె
కొత్తచేఁతకెల్లా లోను కోరితి నే ననవే ॥ కొంకు ॥ 24

కు 1205 సామంతం

మేదిపంటిబోన మింతే మేలు విచ్చిచెప్పఁబోతే
పాడియుఁబంతము చెల్లెఁ బదవే చాలును ॥ పల్లవి ॥

చిత్తములో నామాఁట చెప్ప నోరాదదుగాక
తత్తరపుతనచేఁత తా నెరఁగఁడా
వొత్తుకోలు సేసి యింకా నొదఁబరచఁగనేల
బత్తి గొట్టానఁ బెట్టేమా పదవే చాలును ॥ మేది ॥

అందుకే నాకన్నుల నీ రూపలేనైతిఁగాక
నింద కొడిగట్ట నంతనేరఁడా తాను
మందమిరియాలు చల్లి మరి తన్ను మేయని-
బందెలు గట్టవచ్చేనా పదవే చాలును ॥ మేది ॥

పంచదీరఁగూడఁ బరవశము నా కాయఁగాక
పంతగాఁడు తన కింత భ్రమయనేలే
యింతితో శ్రీవేంకటేశుఁ డిచ్చినకాఁగిలి, లేదు
బంతియని మొరఁగేనా పదవే చాలును ॥ మేది ॥ 25

సాళంగనాట

పచ్చిగాఁ గానఁగరాదా పెపై ప్రియాలు తన్ను
విచ్చి పరులాడేరనే వెరపింతేకాక ॥ పల్లవి ॥

తలఁపు లేకములైతే తా నాడ నుండునా
వలసీనొల్లములైనవగలుగాక
వలపులు నిజమైతే వరుసవం తెంచునా
పిలిచి పెండాడినట్టిపేరు కింతేకాక ॥ పచ్చి ॥

మాటలే యేకములైతే మారుత్తర మిచ్చునా
జూటరిమాయల తనసుద్దులుగాక
నాటుఁజూపే కలిగితే నవ్వులు రాకుండునా
మేటిబాసయిచ్చినట్టిమేర కింతేకాక ॥ పచ్చి ॥

ప్రాణము లేకములైతే పగలురే యెరుఁగునా
జాణతనములలోనిసటలుగాక
నాణెపు శ్రీవేంకటాద్రినాథుఁ డింతసేసి కూడె
రాణువెల్లా నెరిఁగినరాఁపు కింతేకాక ॥ పచ్చి ॥ 26

భైరవి

పొద్దు వోక నిన్ను నింతా పొదిగేఁగాక
చద్దికి వేఁడికి నీతో పాదించవచ్చేనా ॥పల్లవి॥

పొత్తి నీకు విన్నవించి పొదఁబరచితిఁబో నీ—
చిత్తములోలేనిమేలు సేసిపెట్టేనా
హత్తుకుండుమని నాపై నాస వెట్టించుకొంటిఁబో
బత్తి గొటానఁ బెట్టితే పాదుపడీనా ॥పొద్దు॥

ఆఁగిపట్టి పానుపుపై నెలమి నిలిపితిఁబో
కాఁగిటలేనిననుపు గడియించేనా
చేఁగదేర నిన్ను బాసనేయించుకొంటిఁబో
దాఁగి నీవు రాకుండితేఁ దప్పుగానేనా ॥పొద్దు॥

యెడయక రతుల నిన్నేసి(లి?)తిఁబో నేఁడు
అడియాసశమకాన కడ్డగించేనా
బడినే శ్రీవేంకటేశ పాయలే మిద్దరమును
కదకూ నీచిత్త మింతే కడకట్టేనా ॥పొద్దు॥ 27

ఆహిరి

నీ చేతిలోనిదాన నేను నీసతి నింతే
చీచీ పూచిమానేటిసెలవేల యిఁకను ॥పల్లవి॥

సొలసి చూడఁగలంతాఁ జూతువుగాక నన్ను
తలవంచ నిఁకనేల దాకొనెఁ బని
మొలచెఁ బులకపైరు ముంచెఁ జెమటనీరు
కలువతూపులు(లి?)వానికశమేల ఇఁకను ॥నీచే॥

ఆదెడిసరసమింతా నాడుదువుగాక నాతో
తోద మొకమోటలేల దూరాయఁ బని
వీడెఁ దురుముభారము విరహమింతాఁ గారము
కూడేటిమరుకొంతాలకొరతేల ఇఁకను ॥ నీచే ॥

నవ్వఁ గలిగినదెల్లా నవ్వుడువుగాక నీపు
రవ్వలగుట్టఁకనేల రాఁపాయఁ బని
ఇవ్వల శ్రీవేంకటేశ యెస్సికగాఁ గూడితివి
నవ్వువెన్నెలచొక్కు మాననేల ఇఁకను ॥ నీచే ॥ 28

సముఖాం

ఎట్టు గడపీనో దైవ మింతికి నీగండ మిఁక
ముట్టివచ్చి ఇరుమేల మోహరించెఁ బనులు ॥ పల్లవి ॥

జలజాక్షిమోము వాడె చంద్రుఁడు కళలుగూడె
కలికికన్నులు మూసె కలువలు లాసె
బలువూరుపులు దాఁగె పయ్యారగాలి రేఁగె
కలుకుమాట లణఁగె కోవిలలు గొణఁగె ॥ ఎట్టు ॥

చింతఁ జెలిమేను చిక్కె చిగురుకెంజాయ లెక్కె
వింతనవ్వులెల్లాఁ గుంగె వెన్నెలలు పొంగె
దొంతిఁ దురుము విరసె తుమ్మిదమూఁక మొరసె
మంతనాలు కరవాయ మరుఁడు యెరవాయ ॥ ఎట్టు ॥

చనుఁగొండ గెడలె పంచశరుపెక్కము వెడలె
వెనువెంటఁ బులకించె విరులెల్లఁ బొంచె
యెనసి శ్రీవేంకటేశుఁ డింతి నిట్టె కూడఁగాను
ననుపిట్టె సేయఁ దమి నచ్చు గనమాయ ॥ ఎట్టు ॥ 29

శంకరాభరణం

కలివోసినను(నప్పు?)ట్లుండ యేలె?
తలదోఁక యేడుపడె తగు లింకనేలె ॥ పల్లవి ॥

యిచ్చె నపుడె విడె మింకనేలె
మచ్చికఁ బిలువనంప మరియేలె
హెచ్చి వాకిట మాఁటాడె నింకనేలె
పచ్చియేకతపుపిన్నపము లింకనేలె ॥ కల ॥

యెరవై వుపచరించె నింకనేలె
మరిగి నేనే తాననేమాఁట లేలె
ఇరవై మెచ్చఁగ మెచ్చె నింకనేలె
సరవాయఁ బనులెల్ల జాగు లింకనేలె ॥ కల ॥

యెన్నికగా నవ్వఁ గూడె నింకనేలె
మన్ననలు వద్దనఁగ మరియేలె
ఇన్నిటా జాణతనాలె ఇంకనేలె
పన్ని శ్రీవేంకటపతిఁ బాయ నింకనేలె ॥ కల ॥ 30

1206 శ్రీరాగం

ఎమ్మెలు సేయఁగఁబోతే నిన్నియు బయటఁ బడె
కొమ్మలెల్లా నిండులకే ¹గోరాదిగొనేరు ॥ పల్లవి ॥

వేడుకకు నవ్వఁబోతే వెన్నెలలు వెళ్ళఁజిమ్మీ
తోడనే రేపల్లెవారు తొంగిచూచేరు
ఆడ రాగాలుసేసితే నావులు వచ్చిఁజిమ్మీ
మేదెపుబ్రహ్మాదులెల్లా మింట నున్నారు ॥ ఎమ్మె ॥

1. గోర+ఆది+కొనేరు = ఘోరమైన మనోవ్యాధి పొందుదురు కావచ్చు.

42904

చిత్తగించి చూచితే నీ సిగ్గులు రేఁగీఁ జుమ్మీ
మొత్తమై గోపికలెల్ల మొక్కుచున్నారు
మత్తిలి మెయి సోఁకినీకు మాకులు వెరగిపడీ
సత్తినకంసాదులెల్ల సుప్పతించేరు ॥ ఎమ్మె ॥

పాదమునఁ జిమ్మఁబోతే బండ్లు బండుబండయ్యీఁ
వీదులవీదులవారు వెరగందేరు
ఆదిగాని శ్రీవేంకటాద్రిపతివుండ నన్ను
యీదెసఁ గూడితివి మాయింటివా రాదేరు ॥ ఎమ్మె ॥ 31

సామంతం

పొద్దువోకలకు తనపొందు సేసితిఁగాక
విద్దెపుజాణఁడు దనతో నేఁటిది ॥ పల్లవి ॥

తనువు దనకాఁగిటందు తలఁపు పరిపాటిందు
యెనసె నిదె నాలోన నేఁటివలపే
కనుచూపు తనమీఁద కడునాస రతిమీఁద
కొసరంటలాయ నా గుణమేఁటిదే ॥ పొద్దు ॥

మోవి దనవదనమందు ముచ్చటపై మొనములయందు
యీవిలావలసు నా కేఁటివలపే
వావి దనమానముపై వర్తనలు మోముపై
నావలనఁ గలిగె నాకనుపేఁటికే ॥ పొద్దు ॥

నగవు దనచెంతలం దాలి మేలములందు
యెగువదిగువలునాయ నేఁటివలపె
నగలో శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు దా నన్నుఁ గూడె
మొగమెదుటఁ దనకు నామొక్కులేఁటివే ॥ పొద్దు ॥ 32

ఆహిరి

మఱపరే యీమాట మనసొకలాగయ్యీ
యెఱఁగనైతిఁగాక యెరవు సతమౌనా ॥ పల్లవి ॥

చెల్లులేవే యిఁకఁ దాను చేసినచేఁతలెల్లా
మొల్లమిఁ గోలుముందై నే మోహించితిని
ఇల్లిదె యెక్కసవాని కేనుగ సుజ్జనుమాట
పొల్లవునా తన్నూరకె పొదిగే నేఁ గాక ॥ మఱ ॥

తగులేవే ఇఁక నేఁడు తానాడేమాటలెల్లా
వెగటై తా విడిచినా విడువలేను
వగ విరిగినబండివారే వెఱ్ఱులన్నమాఁట
నెగడియుండఁగా నేనే నెర నింతేకాక ॥ మఱ ॥

మించెలేవే తాఁ జేసినమేకులపిసఁగుమెల్లా
కొంచక తనకాఁగిటఁ గూడితి నేను
అంచె శ్రీవేంకటేశుఁ డన్నంటితేఁ [1]దనంతనేట
మంచిదిగాదా నేనే మఱచితిఁగాక ॥ మఱ ॥ 33

సాళంగం

కంతునిబలఁగము లివివో కైతప్పా నేమన్నా
సంతంబయ్యీనమీఁదట సందింతువు గాని ॥ పల్లవి ॥

సరుగన దగ్గరిరా కిటు చనుజక్కవ లిటు బెదరీ
అరుదుగ మరేమిగలిగిన నందుండే పలుకు
గరిమలఁ బిలువకు మంతేసి కంచపుమో పిదె యెదరీ
యిరవుగఁ జేసన్నలనే యెరిఁగింతువుగాని ॥ కంతు ॥

1. తవంత + అనేది.

నిలువునఁ జూడకు మంతేసి నెరిఁదుమ్మిద లివె య(యొ?)గసె
వలపు లవేమి గలిగినా వడిఁ బారఁగఁజల్లు
కలకలనవ్వకు మంతేసి కరములచిగురులు గదలీ
వెలినే నీయెమ్మె లెంట పెనచల్లుదుగాని ॥ కంతు ॥

కాఁగిట కదుఁబీడించకు కన్నుచకోరము లదిరీ
మాఁగినరతు లేమిగల్లా మున్నించే చూపు
వీఁగక పానుపుపై శ్రీ వేంకటపతినన్నుఁ గూడితి
ఆఁగిననిటూర్పు లడఁచీ అరమఱతువుగాని ॥ కంతు ॥ 34

దేసాళం

అంతయు నీకే చెల్లు నవులేవయ్యా
అంతర మెఱుఁగుదువు ఔలేవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

నేరక నే మీఁదమీఁద నీకు వలపఁగఁబట్టి
ఆరటానఁ బెట్టితి నీ వౌలేవయ్యా
ఆరీతి వేరునేయుక అండకు నే రాఁబట్టి
ఆరితేరెఁ బనులెల్లా నౌలేవయ్యా ॥ అంత ॥

యేమీననక నీకె యిచ్చకాలాడఁగఁబట్టి
ఆమాఁటలాడితివి ఔలేవయ్యా
కామించి వొకరివలె గయ్యాళించకుండఁబట్టి
ఆమీఁద నొత్తుకవచ్చే వౌలేవయ్యా ॥ అంత ॥

కాదుగూడదనక నీకై వశముగాఁబట్టి
ఆదరించి కూడితివి ఔలేవయ్యా
యీదెస శ్రీ వేంకటేశ యిటు నన్ను మెచ్చఁబట్టి
ఆదెస నవ్వులు నవ్వే వౌలేవయ్యా ॥ అంత ॥ 35

సామంతం

ఏమయ్యానోకాని యింతనోయమ్మా
ప్రేమతో వయసు పెంచితినే ॥ పల్లవి ॥

చల్లఁజూపులు పతి చల్లఁగ నిండె
జల్లురనె నిచ్చట నోయమ్మా
కొల్లగా నవ్వి కొసరఁగ నేను
చెల్లఁబో నాకు చెమరించెనే ॥ ఏమ ॥

పేరుకొని తాను పిలువఁగ
యీరీతిఁ బులకలేలో యమ్మా
వూరకే గోర నొయ్యఁగ
దారిఁబడి మేలు తలకెక్కెనే ॥ ఏమ ॥

మోనమునఁ దాను మొక్కఁగ
నానె సిగ్గు లున్నతి నోయమ్మా
పాని శ్రీవేంకటపతిఁ గూడఁగ
తానే ననెతి తగుఁబగునే ॥ ఏమ ॥ 36

రేకు 1207 సామంతం

ఏచేఁత కేచేఁత యిందుకేపో వెరగయ్యా
చేచేతఁ బెనఁగేవు చెక్కునొక్కఁగాను ॥ పల్లవి ॥

పెదవులనే గొణఁగి [1]బెట్టి తిట్టే విదియేమే
చెదరక నే నీకు చెత మొక్కఁగా
కదలుఁగన్నులఁ జూచి కసరే విదియేమే
యెదుట నీ కాకుచుట్టియారాఁగానో ॥ ఏచే ॥

1. 'బెట్టు' కావచ్చు.

మచ్చరమే పచరించి మారుమోమయ్యేవేమే
విచ్చనవిడి సురటి విసరఁగాను
కొచ్చికొచ్చి ముక్కుననే కోపగించే విదియేమే
యిచ్చగా నెరులఁ జిక్కు లిటు దిద్దఁగాను ॥ఏచే॥

నవ్వినవ్వి జగడాలు నటియించే విదియేమే
పువ్వుఁబానుపున నిన్నుఁ బొదుగఁగను
యివ్వలనే శ్రీవేంకటేశుఁడ నేఁ గూడితిని
అవ్వల మైమఱచేవే అధరమీఁగాను ॥ఏచే॥ 37

పాడి

దొడ్డదొర దానైతే దోసమాయనా
గొడ్డేరునిష్ఠూరములే కూడాయనా ॥పల్లవి॥

కాఁకలఁబెట్టినవాఁడు కన్నుల నవ్వీఁగదే
చీకాకై యాఁడున్మమే చెదఁబోయనా
చేకొని తా రానివాఁడు చెలులా నంపీఁగదే
కాకుసేసేదే తనకుఁ గడమాయనా ॥దొడ్డ॥

మోవఁగనాడినవాఁడు మోనాన నున్నాఁడుగదే
దావతితో పలచుటే తెప్పాయనా
వావిదెలిపినవాఁడు వగల నేఁచీఁగదే
మావంటివారికన్నా(న్ని?)రే మనసాయనా ॥దొడ్డ॥

పచ్చిగాఁ గూడినవాఁడు పంతము నాడీఁగదే
ముచ్చటలు చెప్పినదే మోసమాయనా
ఇచ్చకుఁడు శ్రీవేంకటేశుఁడు నన్నేలె నిట్టె
పచ్చినాపాయమే తనపాలాయనా ॥దొడ్డ॥ 38

వరాళి

ఎక్కడి కేఁగితివని యేమిసేసేవని
చక్కనిసతులు నిన్ను సాదించరా ॥పల్లవి॥

చిందరవందరలనీచెక్కులచెమట చూచి
ఇందు నెవ్వరైనా నిన్ను ఇదేమనరా
గందపుబేంట్లు చూచి కందినబుజాలు చూచి
మందెమేళమున ననుమాపించరా ॥ఎక్క॥

కన్నులకావులు చూచి కాఁకలవాదులు చూచి
నిన్ను వాడవారిఁగూడ నిందలెంచరా
చిన్నిపులకలు చూచి చిందికెమోవి చూచి
సన్నల నిన్నాడవారు సారె నవ్వరా ॥ఎక్క॥

నీకుఁ గానరాదుగాక నీమేనిపచ్చి చూచి
మేకొని ఇంటివారు కొడిమెలు గట్టరా
యీకడ శ్రీవేంకటేశ యిటు నన్నుఁ గూడి నీవు
వాకిట నుండినఁ జూచి వదనము వొక్కరా ॥ఎక్క॥ 39

కాంబోది

ఎదుట నున్నాఁడు వీఁడె ఇఁకనేఁటిదే
వుదుదు(టః)పిగ్గులు దొట్టీ నుపమ యెక్కడిదే ॥పల్లవి॥

నన్నుసేసి పిలిచీని పరముఁడు వాఁడె తొల్లి
యెన్నఁడూ మాటాడుత(టః)లే దేమందునే
కన్నుల మొక్కులు మొక్కెఁ గప్పురము వాకంపె
యెన్ని ప్రియములు నేసీ నేమిసేతునె ॥ఎదు॥

తోరపు నవ్వు నవ్వి దొంపటివాఁడు తా-
నేరిచెఁ జిత్త మెఱఁగ వికనేఁటికే
నారుకొనఁ జూపు చూచీ నను పెన్నఁడూ లేదు
కోరినరతుల కెక్కఁ గొనమొద లెట్టిదే ॥ ఎదు ॥

పాపపుమీఁదికిఁ దీసీఁ బైఁ దవగుణము గాన
మేనుమేను సోఁకితే మెచ్చు వేఁటిదే
యీనెపాన శ్రీవేంకటేశుఁ డింత సేసి కూడె
మోనమున వావులెంచి మొఱఁగఁ జూచేదే ॥ ఎదు ॥ 40

శ్రీరాగం

ప్రాణనాయకుఁడు వాఁడె ప్రాణేశ్వరివి నీవు
జాణవు నీ విప్పటాను చలమేఁటికే ॥ పల్లవి ॥

వీడనాడవచ్చుఁగాని వెంక వేఁడుకోరాదు
కూడేరు మీకె పొందు కోప మింతేలే
వీడలు వేరై తోఁచు వెను వొక్కటేకాదా
యీడనాడ నుండేవంటాయేల నమ్మవే ॥ ప్రాణ ॥

అలుగఁగవచ్చుఁగాని అట్టె కిందుపడరాదు
కలసేరు మీకె పొందు కపటమేలే
పలుకులెన్నైనాఁ దోఁచు భావ మొక్కటేకాదా
పులక లివేడవంటా పోర్లనేఁటికే ॥ ప్రాణ ॥

తప్పు లెంచవచ్చుఁగాని తారుకాణించరాదు
యెప్పుడు మీకె పొందు యెరవేఁటికే
అప్పఁ డిదే శ్రీవేంకటాద్రిపుఁడు విన్నుఁ గూడె
కుప్పళించి నవ్వేనంటా గోరఁ జించనేఁటికే ॥ ప్రాణ ॥ 41

సౌరాష్ట్రం

కలవి లేనివి గొన్ని గడించుకొందువుగాక
పులకించితేనే మేనిపోలికలు దప్పెనా ॥ పల్లవి ॥

విన్ను నవ్వి నీగుణాలు నే మానిపేరు గొంత
కిన్నెరమీటుల గిలిగింతుఁగాక
పన్నిసరసపులమీఁదిపయ్యెద దొలఁగితేనే
తన్నుఁదానే వాయించేటితాళములు దప్పెనా ॥ కల ॥

జాణతనాలాడి నిన్ను జంకించేనా మరి కొంత
వీణలోనే వివరాలు వెల్లింతుఁగాక
రాణెముగాఁ జెమరించి నాచీర వడిసితేనే
రాణించి యాలాపనలో రచనలు దప్పెనా ॥ కల ॥

ఆయములంటి నిన్ను నణఁచేనా మరికొంత
కాయపుఁదంత్రాన నన్ను గావింతుఁగాక
చేయారా శ్రీవేంకటేశ చేకూడఁగాఁ జొక్కితేనే
వాయించేటితంత్రులలో పదనలు దప్పెనా ॥ కల ॥ 42

రేకు 1208 వరాళి

అందుకేమి దోసమా అయినట్టియ్యఁగాని
పొందినయప్పుడుగాని పూఁవు గావఁగాదురా ॥ పల్లవి ॥

కోమలపుకృష్ణుఁడ నీ గొల్లబాలతనమేల
కామునిగరిడిఁగాని కావరాదురా
బూమెల నీవాడుకొన్న బొమ్మరాఁతనమెల్ల
పామిడిగొల్లెతలందే పచ్చిదేరీఁ బదరా ॥ అందు ॥

విగ్గులమువలతోడ నీచదివేవేదములు
పిగ్గుల[1] కొట్టఁగొనల చేఁగదేరీరా
దగ్గరితే నీకుఁ బెద్దతనముతో పూజలెల్ల
అగ్గపువెన్నముచ్చిమియందు చూపీఁ (పేఁ?) బదరా ॥అందు॥

చక్కఁగా నీదొడ్డరా..నవుదొరతనమెల్ల
తక్క నావుపరిసురతమే చూపీరా
అక్కరై శ్రీవేంకటేశ అయమంటి కూడితివి
దిక్కుల నేమిసేసినా దేవుఁడ వసేరా ॥అందు॥ 43

సామంతం

వెఱగే మనకు వెరమంకు దనకు
యెఱుకా మఱపునాయ నేమిసేతమే ॥పల్లవి॥

చిత్తజుఁ డొక్కఁ డెఱుఁగు శివుఁ డొక్కఁడే యెఱుఁగు
ఇత్తలఁ జెలియమనసెట్టుగనేమే
మొత్తపుమోసముతోడ మొక్కినా నూరకున్నది
హత్తి ?రవాతిమాట లవి యేమాడుదమే ॥వెఱ॥

అట్టుఁ గోవి లెఱుంగు మీఱఁగ రాముఁడే యెఱుఁగు
ఇట్టె యీ చెలిపలు కెట్టు వినేమే
గుట్టువిడిచి నవ్వినా గుణము చెప్పకున్నది
[2]కట్టఁగడపటఁ బతి కన్న దేకానుపే ॥వెఱ॥

చందురుఁ డొక్కఁ డెఱుఁగు పరిఁ జకోర మెఱుఁగు
పొంది చేరి మోముకళ పొగడేదెట్టే
అందపుశ్రీవేంకటేశుఁ డంతకే విచ్చేసి కూడె
ఇందరముఁ జెలిసిగ్గు లెట్టు వెళ్లవేతమే ॥వెఱ॥ 44

1. కొట్టఁగొన, కట్టఁగడ—ఇత్యాదులం దరసున్న విచార్యము. [illegible]

నాధరామక్రియ

పవిగల దింకాఁ బదరకువే
ఘనుఁ డాతనిగతి గందముగాని ॥ పల్లవి ॥

మనసున నొకటియు మాటల నొకటియు
నసుపున రెండును నశపకువే
మసుపటికోపము మొక్కనఁ బోయీ
తినఁదిన వేములు దీపులెకావా ॥ పవి ॥

చివ్వలఁ గపటము చిగ్గగఁ జూపి-
మివ్వల నవ్వల నెంగిలే
నవ్వులపొల్లు నమ్మికఁ బాసీ
పువ్వుఁగఁ బువ్వుఁగఁ బూఁపలెకావా ॥ పవి ॥

సిగ్గుల మొరఁగులు చింతల వెరగులు
యెగ్గులు యేతులు యిఁక నేలే
యిగ్గతి శ్రీవేంకటేశుఁడు గూడెను
సిగ్గులయుద్ధము సీదకేకాదా ॥ పవి ॥ 45

నాట

ఇంతులఁగంటేఁ జాలు నెవ్వరున్నా నెఱఁగవు
ఇంత కాతరించిపడే వింటికి రాకాదా ॥ పల్లవి ॥

మానరాదా ఇటువంటిమాటలు దొరలనోట
నావితేను విన్నవారు నవ్వరా పిమ్మ
కావితిట్లు దిట్టేవు కదుఁబెద్దరికాలకు
మానవుగా ఇటువంటిమాటోడిచలము ॥ ఇంతు ॥

పట్టరాదా పాయ మింత పిచ్చిచేఁతరాజవు నీ-
యట్టివానందుఁ గలితే నాదరా నిన్ను
ముట్టి గోరఁ జెనకేవు మోఁచి యారజముగాను
దిట్టవౌత గంటి నాకె తేరిచూడనేఁటికి ॥ ఇంతు ॥

వుండరాదా కొంతవడి వూరటగా జాణఁడవు
మెండుగాఁ దమకించితే మెత్తురా నిన్ను
కొండల శ్రీవేంకటేశ కూడితివి నన్ను విట్టె
బండుబూతు లేఁకనేల పంతమెక్కె నిపుడు ॥ ఇంతు ॥ 46

బౌళి

నీవు నాకు దాఁచనేల నిజసుద్ది
చేవదేర వేదములో చెప్పేటిసుద్ది ॥ పల్లవి ॥

ఇందెను లోకములోన నీవు గోపికలనెల్లా
అందనే బలిమి సేతువన్నసుద్ది
మెండాయ నదివో నీమేనమామఁ జంపి
దండిమధురపతులఁ దగిలినసుద్ది ॥ నీవు ॥

ఇంటిమి సీతకుఁగాను వేవేలుకోఁతులఁ గూడి
బంట(టు?)తనమున పాటువడ్డసుద్ది
కంటిమి సిగ్గువిడిచి కడుఁ బురసతులకై
గెంటక చిత్తలేతిరిగినసుద్ది ॥ నీవు ॥

నెగడె వరాహమవై నీమేవిరోఁత చూడక
పొగడి భూసతి నీవుపొందినసుద్ది
అగడాయ శ్రీవేంకటాధిప నీ విందిరను
తగ పెదఁగట్టుకొని దైవమైనసుద్ది ॥ నీవు ॥ 47

రామక్రియ

ఇందునే బతుకవయ్య యిన్నాళ్లకైనా నీవు
కందువ గంటివిగా యిక్కడనున్న వేళను ॥ పల్లవి ॥

ముచ్చటాడఁగలిగెఁగా ముదిత నీకొక్కతైనా
కెచ్చురేఁగి నాతోనలిగినవేళను
పచ్చిపోఁగలిగిరిగా వాకిటికి వాదవారు
నచ్చుకొట్టి నిన్ను నే మనసుచూచేవేళను ॥ ఇందు ॥

యింత నవ్వఁగలిగెఁగా యిరుగు పొరుగు నీకు
చెంతల నే నిన్ను సాదించేవేళను
పొంతనే కలిగిరిగా బుద్ధులుచెప్పేవారు
దొంతులు నే వంటఁగాక తొలఁగున్నపేళను ॥ ఇందు ॥

దగ్గరియుండఁగల్గెఁగా తగినచుట్టాలు నీకు
సిగ్గువడి నేఁ దలవంచినవేళను
అగ్గమై శ్రీవేంకటేశ ఆదరించి కూడితివి
వొగ్గి నేఁ బానుపుమీఁద వొంటినున్నవేళను ॥ ఇందు ॥ 48

రేకు 1209 బౌళి

మా కాపవి గాదు మానివిపైఁ దప్పు లేదు
చేకొన్ననాయకుఁడవు నీకదమేపో ॥ పల్లవి ॥

సిగ్గులవెలితేకాని చేఁతలవెలితి లేదు
యెగ్గువట్టేవుసుమ్మీ నీ వీయింతివి
దిగ్గన నాకెపిల్పితి తెరువ కుండితే నేఁడు
విగ్గుల వింతటిమీఁద నీకదమేపో ॥ మాకా ॥

పంతముచల మేకాని పాయము వెలితి లేదు
వంతువాసు లెంచి మోము వంచేవుసుమ్మీ
చెం(చెం?)తల బుజముమీఁద చేయివేసి కుచముల
ఇంతటఁ బట్టకుండితే యీకద మేవో ॥ మాకా ॥

రాఁపైనకద మేకాని రతులవెలితి లేదు
కోపగించెనంటాను కొంకేవుసుమ్మీ
యేపున శ్రీవేంకటేశ ఇంతి నిన్నుఁ దానె కూడె
నీపదఁతి నెడసితే నీకద మేవో ॥ మాకా ॥ 49

సామంతం

వద్దనకురే వన్ను నేల వలఁబెట్టీనే
పొద్దువొద్దునకు నెగపోసీనే రమణుఁడు ॥ పల్లవి ॥

పూరకుండఁగానే వోకటొకటే తలఁపించి
ఆరీతిఁ గొసరి మాటలాడింపెంచీనే
మేరతోఁ దలవంచితే మిక్కిలిమాయలు వేసి
చేరి తానేమైనఁ జూపించీనే రమణుఁడు ॥ వద్ద ॥

మఱచి నిద్రించేవారిమర్మపుఁగళలు రేఁచి
గిలిగొన మేను పులకింపించీనే
గుటిగా నేఁ బాదఁగాను క్రొవగోర గిలిగించి
నఱుఱుగా నెలవుల నవ్వించీనే ॥ వద్ద ॥

అచ్చపుపాణాన మంచె నడనే పానుపు చేరి
పచ్చిచేసి నన్ను సిగ్గుపరపించీనే
యిచ్చల శ్రీవేంకటేశుఁ డింతలోనె నన్నుఁ గూడి
ముచ్చటాడి నాచేత మొక్కించుకొనీనే ॥ వద్ద ॥ 50

ముఖారి

అన్నియు మరుఁ దెలుఁగు నౌనే తాను
సన్న సేసి కానని విజాణఁడే తాను ॥ పల్లవి ॥

ఆసలాసలఁ బెట్టి అలయించుటాఁగాక
వేసాలకు నుప్పు నీ వేళమే తాను
బాసనేసి యింతలోనె పాదిదప్పటాఁగాక
దోసాన కొడిగట్టిని దొడ్డఁవాడే తాను ॥ అన్ని ॥

పచ్చిమాఁటలాడి నన్ను భ్రమయించుటాఁగాక
నచ్చుకొట్టి కొంతగొంత నవ్వీనే తాను
కుచ్చి నన్ను దగ్గరుచు గోర్ల దాఁకించుటాఁగాక
పెచ్చుగాఁ బెట్టకుమంటాఁ బెనఁగీనే తాను ॥ అన్ని ॥

గక్కనఁ గాఁగిటిలో నేఁ గరఁగించుటాఁగాక
ముక్కుమీఁద నొంటివేలు మోపీనే తాను
పక్కన రతుల సరి పంతమాడుటాఁగాక
వైనశ్రీవేంకటేశుఁడే తాను ॥ అన్ని ॥ 61

సాళంగం

ఏమిసేయవచ్చుఁ దొల్లి యిటు నోఁచిన(నం?)తేకాక
వోమిననీమాఁట నీకే వొప్పనాయఁగా ॥ పల్లవి ॥

అకడనే వుండ వేడుకాయఁగా నీకు నే-
నీకడ నీకు వలచి యిటు లుండఁగా
ఆకెమోము చూచుచే పనాయఁగా నీకు నేఁడు
పైకొని నీదిక్కు నేఁ దప్పకచూడఁగాను ॥ ఏమి ॥

మంతనమందే నీకు మనసాయఁగా నేఁ
జింతతో నీకుఁగా మరి(దిః)చెదరఁగాను
పొంత జాణతనమందే పొద్దువోయఁగా యీడ
వింతనీవిరహాన నే వేగించఁగాను ॥ఏమి॥

తగునాకాఁగిట నాకె తలపోయఁగా నీకు
బిగువుఁగాఁగిట నేఁ బెనచఁగాను
నగుతా శ్రీవేంకటేశ నన్ను భ్రమయించితిగా నేఁ
బగటురతుల నీతోఁ బంతమాడఁగాను ॥ఏమి॥ 52

శంకరాభరణం

ఆనతియ్యఁగదవయ్య ఆకడనీకడ నీకు
తావకపుఁగానుకలు దక్కెనో దక్కదో ॥పల్లవి॥

మోవితేనెలోనాలు మోముననవ్వుమోనాలు
ఆవలఁ జెలి యొకతె అంపె నీకదే
కావికంటికుంకుమలు కమ్మవూర్పుసురటులు
యీవల నీ కంపితివి యెక్కెనో యెక్కదో ॥ఆన॥

చేసన్నపీదేలు చిమ్ముగోరిమేదేలు
పోసరించి వేరొకతె పుత్తెంచె నీకు
యీమఁజెమటపన్నీరు యింపుగాఁకలరతులు
వాసికి నే నంపితివి వచ్చెనో రాదో ॥ఆన॥

పలుకులకప్పురాలు భావరతిచప్పరాలు
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యిచ్చె నెవ్వతో
బలునరసపుమొక్కు పాన్పుపై కూటమిచొక్కు
తలఁగక నీ కిచ్చితి తవిసెనో తవియదో ॥ఆన॥ 53

తెలుఁగుఁగాంబోది

చెలువుఁడ విదె నీచిత్తముకొలఁదిగా
    పలచివసతి నటు వదలేనా ॥పల్లవి॥

యేరీతి నీవిపు దెరవుగ నడచిన
    కూరిమి నే నీకఁ గొసరేనా
    పోరచికాంతలపొందులఁ బొంకిన
    తారుకాణలకుఁ దగిలేనా ॥చెలు॥

పాదగునీపై పచ్చిగ నడచిన
    వాదులకును నే వచ్చేనా
    యేదెసనుండైన యీపొద్దు వచ్చిన
    కాదు గూడదని కసరేనా ॥చెలు॥

యెంగిలిమేనితో యిటు నన్నుఁ గూడిన
    అంగము లంటక అలిగేనా
    చెంగటఁ జొక్కితి శ్రీవేంకటేశ్వర
    వెంగలివీరితికి వెఱచేనా ॥చెలు॥ 54

రేకు 1210 వరాళి

దక్కిసంతే చాలవా తమక మంతేశాల
    కక్కసానే యింతలేసి కతలేలే తనకు ॥పల్లవి॥

మనసు తన కిచ్చితి మాటలు నే నాడఁ గాని
    వినయమేఁటికిఁ జేసీ విడుమనవె
    చనవు దనకిచ్చితి సరసమాలాడఁ గాని
    సమపుల యింతలేసి నవ్వులేలె తనకు ॥దక్కి॥

౹శ్రీగీతలుగలవి చిలుముతో నవ్వష్టములు.

గక్కనఁ బ్రాణ మిచ్చితి కాయ మంటపియ్యఁ గాని
తక్కనబాస లింతేల తలమనవే
చక్కఁజూడనిచ్చితివి సమకూడరాఁ గాని
వక్కణించి పేరఁ బిలువఁగనేలే తనకు ॥ దక్కి ॥

సేసవెట్టనిచ్చితివి జీరదియ్యనియ్యఁ గాని
వాసులెక్కించేపంతము వలదనవే
యీసుదీర శ్రీవేంకటేశుఁ డిట్టె నన్నుఁ గూడె
ఆసల రతికిఁ జొచ్చి అలపేలే తనకు ॥ దక్కి ॥ 55

లలిత

విన్నపించితిమి ముందే వెనక నెఱఁగరాదు
పన్ని మాటదప్పితేనే పచ్చిదేరుసుమ్మీ ॥ పల్లవి ॥

మదనుఁడెక్కుడితేజిమాటలాడే దీచెలియ
వదనము చంద్రునివంటిది
యెదుటఁగోవిలకూఁత దీకెతో [1]నీ వెన్నఁడైనా
పదరి [2]నీ వలిగితేఁ బైవచ్చుఁజుమ్మీ ॥ విన్న ॥

కారుమెఱుఁగులవంటికన్నులమించుల దీకె
తోరపుమేఘమువంటితురుమది
నారసపువిరులలేనవ్వుల దీపెతోడ
చేరి మారుకొంటేను చిమ్మరేఁచుఁజుమ్మీ ॥ విన్న ॥

కెలనఁ జుట్టుకొనేతీగెలవంటిచేతులది
వులుకుగాలివంటివూరుపులది
బలిమి శ్రీవేంకటేశ పాలించితి వింతిఁ గూడి
తులదూఁగకున్న రతి దూరనేసుఁజుమ్మీ ॥ విన్న ॥ 56

1. 2. పునరుక్తి. ఇటి తక్కడతక్కడ గలవు.

సామంతం

మర్మములే వేరుగావి మనసు లొక్కటేపో
  కూర్మిలే వింతలుగాని గుణము లొక్కటేపో ॥ పల్లవి ॥

రెప్పలే యడ్డముగావి రేపుమాపు మీలోన
  కప్పి చూపులు కలసికవిపించుఁబో
  అప్పటిఁ గుచగిరులే అ(అ?)నేటియడ్డముగాని
  వొప్పగుఁగాఁగిలి సదా వొక్కటియాయఁబో ॥ మర ॥

మోవులే యడ్డము గావి సుంపు మోవితీపు తేనె
  తోవల నొకటొకటి తొరలించెఁబో
  యీవల మేనుమేను ఇవి రెం డింతేకాని
  సావధాన మిద్దరికి సమరతే పో ॥ మర్మ ॥

రేకలే పెక్కులుగాని రెట్టించి ఇద్దరికి
  యీకడ మరుగురుతు లి వొక్కటేపో
  చేకొను శ్రీవేంకటేశు చెంత నలమేలుమంగ
  పై కామమోహము లనుభావన లొక్కటేపో ॥ మర్మ ॥ 57

ముఖారి

ఐనపని యాయఁగాక అవుఁగాము లిఁకనేలె
  నేనా నేవలు గంటి చెప్పనేలే మాఁట ॥ పల్లవి ॥

కన్నులకెం పది దేరె కాఁకలనే తెల్లవారె
  యెన్నఁగ తమితో వింకా నేలే మాఁట
  సన్నవుఁజెమట రేఁగె జాజఁబులకలు మూఁగె
  యిన్నిటికి వోర్చితి నే విఁకనేలే మాఁట ॥ ఐన ॥

మోమున కళలు మించె మోవికెంపు లంగమిం(విం?)చె
యేమిటికి తవలో వింకేలే మాఁట
కామునేటు మేనఁ దేలె గంధపుబేంట్లు రాలె
యీమరఁగు వింటిఁ గంటి నిఁకనేలే మాఁట ॥ఐన॥

కడసారెఁ గాఁగిలించె కైవశమై నాకుఁ బొంచె
యెడపు తగవు దేరె వేలే మాఁట
అదరి శ్రీవేంకటేశుఁ డాదరించి నన్నుఁ గూడె
యెడమిచ్చి సంతసము లిఁకనేలే మాఁట ॥ఐన॥ 58

దేవగాంధారి

పాలుగారీ చెక్కుటిలే పసిబిడ్డఁడూ చన్నుఁ-
బాలంటే పెదవులు చప్పరించీ బిడ్డఁడూ ॥పల్లవి॥

కాచేపూచేమాకులైన కడలకు దొబ్బీవి
చేచేతనె త్తినవారిచేటిబిడ్డఁడు
వాచవికి యిండ్లు చొ చ్చెవ్వరికులందలైనా దొబ్బీ
యేదాయ నేమఱకురే యెఱఁగఁడు బిడ్డఁడు ॥పాలు॥

కొరముట్టుబండియైన కూలఁ గాలఁదన్నీని
యిరవై పాములమడు గీఁదఁ జొచ్చీవి
మరుగ వావులఁగాచి మల్లరాల విరిచీవి
నరుగ బుద్ధిచెప్పరే చలమరిబిడ్డఁడు ॥పాలు॥

వచ్చివచ్చి వయసెక్కి వనితల వలపించీ
కుచ్చిపట్టి కొండ గొడుగుగ నెత్తీని
అచ్చపుశ్రీవేంకటేశుఁ డందరిపాలిటివాఁడు
యిచ్చలాడి మెప్పించరే యీ కులాఁ డీ బిడ్డఁడు ॥పాలు॥ 59

రామక్రియ

మాతో మాఁటలు మరి యేలాడేవు
తోతో నీకింక దొరకెఁగా నేఁడు ॥ పల్లవి ॥

విందువిధానము నెలఁతజఘన మిది
కొండలు కోట్లు గురుకుచంబు లివె
పందిసవంటలు పలుకుటధర మిది
అందనె రమణుఁడ అబ్బెఁగా నీకు ॥ మాతో ॥

తమ్మివనంబులు తరుణిపాదములు
తమ్మినకరములు కల్పకశాఖలు
పుమ్మిడివయ సిది పూరెడియమృతము
కమ్మర నీకిదె కలిగెఁగా నేఁడు ॥ మాతో ॥

తరుణివదనమఁ (మం?)దపు(ఁ?)దోరణములు
తెరలివకాఁగిలి గృహప్రవేశము
యిరవుగ శ్రీవేంకటేశ [1] నీకు రతి
సిరుల నీకెతోఁ జెల్లెఁగా [2] నీకు ॥ మాతో ॥ 60

రేకు 1211 కాంబోది

మానరమ్మ చెలులాల మరి పను లింకనేల
కానీలేరే వాడఁటా డ్లిక్కఁడ నయ్యీఁగాని ॥ పల్లవి ॥

మనసెనయనిచోట మాటాడిన మాట గాదు
చెనకిన కరుఁగదు చేఁదుగాని
పనువులేనిచోట నవ్వినా నవ్వు గాదు
వావరఁగఁ బైఁబల్లెవుడుకులేకాని ॥ మాన ॥

1, 2. పునరుక్తులు. [illegible] వక్కణక్కణ గలవు.

కూరిమిలేనిచోట కూడినాఁ గూటమి గాదు
ఆరీతి నుండెడిపరిఅఁకలుగాని
మోరతోపులైనచోట మొక్కినా మొక్కు గాదు
వేరొక్కజాతలైనవెంగెముగాని ॥ మాన ॥

యింపులమైనచోటి కేమన్నా నెగ్గు గాదు
జంపులమోహములోపిసటలు గాని
తెంపున శ్రీవేంకటాద్రిదేవుఁ డిట్టె వన్నుఁ గూడె
ముంపులపోరామి గాదు మోహమేకాని ॥ మాన ॥ 61

మేఁచబౌళి

చెప్పినవారిబుద్ధులు పేయమైతిగా
కప్పురపుమోవెల్లఁ గదువాడెఁజుమ్మీ ॥ పల్లవి ॥

దువ్వటపుచంద్రగావి కొప్పదోఁగెఁ జెమటల
నవ్వకుమన్న మానవు నాయకునితో
పువ్వులు గోయకుమంటే పురుషునియెదుటను
చివ్వన మరునమ్ములు చేయినాటకుండునా ॥ చెప్పి ॥

గాఁటపువిట్టూర్పులు కపిరితేఁ బతితోడ
మాటలాడకుమన్నాను మానవైతిగా
మేఁటితురుమెల్లా జారె. మిక్కిలిరమణునితో
వాటపుసరసములు వద్దంటిఁగా ॥ చెప్పి ॥

పూసినకుంకుమపూఁత పులకలఁ బేతెత్తె
అసలఁ బ్రాణేశ్వరు నంటుకోఁగాను
మేసులఁ బరవశము మీఁదమీఁద వచ్చె నదె
వాసల శ్రీవేంకటేశుఁ డైకొనితే నంటిఁగా ॥ చెప్పి ॥ 62

సామంతం

అందరి కొక్కచే చాలు ఆఁడ్లకు మొగలకు
ముందపెత్తు వేరె నీతో మోవనాడవలెనా ॥పల్లవి॥

వలపుల యీఁదియీఁది వాసులకే లోఁగిలోఁగి
అలుకలే తవ్వితవ్వి యట్టె నవ్వి
చెలఁగేటివిరహివి చింత మాన్ప నెఱఁగవా
చెలి నింతే నీకు నేను చెప్పిచూపవలెనా ॥అంద॥

బలిమై చేయి చాఁచిచాఁచి పంతాన మెయి దోఁచితోఁచి
పలుకాఁకఁ గందికంది భామలఁ బొంది
కులుకుజాణఁడవు నాకోర్కి దీర్పనెఱఁగవా
ఇల నే జవ్వని నింతే ఇంతరట్టు వలెనా ॥అంద॥

పలుకులే చల్లిచల్లి పారిపారి మళ్లిమళ్లి
[1]వలరాచపనులకే వయ్యాళి వెళ్లి
తలఁచి శ్రీవేంకటేశ తగ నన్నుఁ గూడితివి
వెలయు నీదేవి నింతే వేఁడుకొనవలెనా ॥అంద॥ 63

బౌళి

పసిఁడిచీరవాఁడవు పాలుదచ్చితివిగాన
పసిఁడిఁబోలినది చేపట్టెను నీకరము ॥పల్లవి॥

తొలుతనే చందురునితోడఁబుట్టుగనక
పొలుపుఁజందురుమోముపోలికె నది
కళల చింతామణికందువచెల్లెలుగాన
తళుకుమానికపుదంతములఁ బోలినది ॥పసి॥

1. ఈ పాదములో ముందుమాదిరి అనుప్రాస లేదు.

మంచి యైరావతముతో మగువ నైదోడుగాన
ముంచినకరిగమనము(బోలినది
పంచల(బారిజాతపుథాపపుసోదరిగాన
యెంచ(గ చిగురు(బోలె నీకెపాదములు ॥ పసి ॥

తామెరతొట్టెలలోన తగిలి తానుండు(గాన
తామెరకన్నుల(బోలి తనరినది
యీమేర విన్నిటా(బోలి ఇన్నిలక్షణములతో
నీమేన శ్రీవేంకటేశ నెలవై విల్చినది ॥ పసి ॥ 64

గుజ్జరి

ఆ(టదాన నవుట తప్పా అంతేకాదా
ఆటపాటలాయ బదు కంతేకాదా ॥ పల్లవి ॥

కొంగువట్టి తియ్య(గాను గోరుదా(కి యిందరిలో
అంగమెల్లా(బులకించె నంతేకాదా
వుంగిటిగా మగనాలి కుండరాదా వూరిలోన
అంగభంగాల(బెట్టేవు అంతేకాదా ॥ ఆ(ట ॥

మేరమీరి నగ(గాను మీ(దమీ(ద(జెక్కులెల్లా
ఆరితేర చెమరించె నంతేకాదా
వూరకే వోయమ్మ నీకు వుండవయ్య వెఱతుము
ఆరవితాప మందించే వంతేకాదా ॥ ఆ(ట ॥

ఆకుమడిచి కొమ్మంటా ఆనవెట్టే వందనుండి
ఆకడివారు చూచేరు అంతేకాదా
చేకొని శ్రీవేంకటేశ చేయిమీరి కూడితివి
ఆకెసుద్దులు చెప్పేవు అంతేకాదా ॥ ఆ(ట ॥ 65

శ్రీగీతగలంఅకరణ్వంములపై భాగమున రేకు దుంకవదినది.

కాంబోది

ఉండనుండఁ దరితీపు లోగరాయఁగా
 పండినవలపులెల్లాఁ బచ్చియాయఁగా ॥పల్లవి॥

వాలాయించి మాయింటికే వచ్చేనన్నవాఁడు నేఁడు
 లేలే ఆకెయింటి కేఁగె లెస్సాయఁగా
నాలిసేసి నన్ను నింత నమ్మించి యిట్లైతాను
 తాలిమిఁ బరాకుసేసీఁ దగవాయఁగా ॥ఉండ॥

యీరీతి నేనాడినట్టియేకతపుముచ్చటలు
 మేరతో నాకెకుఁ జెప్పె మెచ్చాయఁగా
పారితెంచి తత్తరానఁ బానుపుమీఁదికి వచ్చి
 జారువలపులు చల్లీ సంగతాయఁగా ॥ఉండ॥

నాకు లోనై యింతలోనే నగుతానే నన్నుఁ గూడి
 ఆకెను నాతోనే తిట్టీ నరుదాయఁగా
పైకొని శ్రీవేంకటాద్రిపతిగాన యీమాయలు
 జోకతోఁ దనకే చెల్లు సోద్యమాయఁగా ॥ఉండ॥ 66

రేకు 1212 లలిత

ఏఁటికి వెరవనేల యిందుకుఁగా నే నీకు
 సూటిగా తప్పక నీవు చూతువు గాక ॥పల్లవి॥

చలము నీకుఁ జెల్లితే సాదించ నాకుఁ జెల్లదా నీ-
 [1]చలమి(వెలమి?) రాజ్యమేలితే ఏలుదు గాక
బలిమి నీకుఁ జెల్లితే పంతము నాకుఁ జెల్లదా
 కలి కెంతగోపించిన కోపింతుగాక ॥ఏఁటి॥

1. ఈ పాదమున యతి భంగము.

గుట్టు నీకింత చెల్లితే గుంపించ నాకుఁ జెల్లదా
జట్టిగాఁ బగచాటితే చాటుదుగాక
తిట్ట నీకుఁ జెల్లితేను తెగువ నాకుఁ జెల్లదా
పట్టి యెగ్గు నీవెంతైనాఁ బట్టుదుఁగాక ॥ ఏఁటి ॥

నయము నీ వాడితేను నగ నాకుఁ జెల్లదా
బయలుబందె వట్టితేఁ బట్టుదు గాక
ప్రియుమై శ్రీవేంకటేశ బెనఁగి నన్నుఁ గూడితి
క్రియతో కళరేఁచితే రేఁతువుగాక ॥ ఏఁటి ॥ 67

ముఖారి

కోపము గాదు తనతో గుట్టుదెలియకకాని
పోపో యెక్కడిసుద్ది బూటకమా తాను ॥ పల్లవి ॥

మనసు దెలియఁగాక మాటలు నాకొకదొడ్డా
తనవంకనే మోనము తనరె నాకు
అనఁగానే యెదిరికి నలుకై తోఁచె నిది
పనిలేనిపని నాకుఁ బగవాఁడా తాను ॥ కోప ॥

నెలవు వినకేకాక చేఁతలు నాకొకదొడ్డా
చలము దనవంకనే జడిసీ నాకు
యిల నిది నిందరికి నెగసక్కెమై తోఁచీ
వలవని అట్టు గాక వాదువాఁడా తాను ॥ కోప ॥

కాఁక లుండఁగాఁగాక కాఁగిలి నాకొకదొడ్డా
వీఁకలు దనవంకనే వెలసీ నాకు
యేఁకట వాయ శ్రీవేంకటేశుఁ డిట్టె నన్నుఁ గూడె
మాఁకువలె మెమఱచె మాయకాఁడా తాను ॥ కోప ॥ 68

బౌళి

ఓయమ్మ నీలిబిడ్డఁ డోయమ్మ
యీయెడ యశోద నీవెట్టు గంటివమ్మా ॥ పల్లవి ॥

గాలిగొట్టై తిరిగినగామిడివాఁ డోయమ్మ
గోలవలె నుండుఁగాని కోడెకాఁడమ్మా
తాలిమి యించుకాలేని[1]తరువరివాఁడమ్మ
అలరీఁడు నీబిడ్డఁ డదె బుద్ధిచెప్పరో ॥ ఓయ ॥

కదలేవిసాహసాల గట్టు(ట్టి?)వాయివాఁడమ్మ
తడమారి ఇంచరిలో తాటఁగట్టమ్మ
ముడికొరితనముల మునిముచ్చువాఁడమ్మ
బడిబడి నుద్దండపనులు మానుపవో ॥ ఓయ ॥

శ్రీవేంకటాద్రిమీఁది సేఁతలయేతులవాఁడు
వావాత నుడుగులవడ్డీవాఁడు
వేవేలు చూరినాను విడువక మమ్మ నేలె
వోవల మాతప్పులెల్ల నోయిచుకొమ్మనవో ॥ ఓయ ॥ 69

దేసాళం

చెల్లనిచేఁతలు మీరు సేసేరుగాక
గొల్లెతలు హరితోడ గోసనాస యేఁటికే ॥ పల్లవి ॥

బాలుని నవ్వకురమ్మ పాలదొంగ వీఁడంటా
యేలే మీతో పిన్నవాఁడు ఇంతకోపునా
గేలిసేయకురేయమ్మ గీరలు మెయిఁ దీసెనంటా
నీలవర్ణుఁ డిందునెల్లా నేర్పవచ్చెనా ॥ చెల్ల ॥

1. తరువు + అరి అని మతుబర్థతద్ధితము కావచ్చు.

యేదుపించకురేయమ్మ యెంగిలిము ద్దిచ్చేమంటా
చూడఁ బిన్నవానితోడ సుద్దు లింతేలే
ఆడుకోకురమ్మ సిగ్గు లందరిపీఁ జూచెనంటా
యీడుగానివారితోడ నెగ్గు లింత గలదా ॥చెల్ల॥

చెక్కులు గిల్లకురమ్మ చేఁతలెల్లఁ జేసీవంటా
పెక్కులు నేరుతుమంటాఁ చేలనేఁటికే
యెక్కుడు శ్రీవేంకటేశుఁ డిన్నిటా మిమ్మేలువాఁడు
చక్కనిబిడ్డని నింత సాదించనేఁటికే ॥చెల్ల॥ 70

ఆహిరి

ఎన్నఁడు దానెఱఁగము యింతదద నీసతిని
కన్నె నింత గిజిగిజిగాఁ జేతురా ॥పల్లవి॥

చెంపల కురులు జారె చెమట నిండా నూరె
అంపలేవు చెలి నింకా నలపిలేదా
ఇంపున దోమతెరలో నింత దదవునేసితి
సొంపుల మ మ్మీకె మోము చూడనీరాదా ॥ఎన్నఁ॥

[1]విలువెల్లఁ బులకించె విట్టూడ్పు వి(చి?)మ్మిరేఁగె
అలమి పైఁ జేయివేసే వాసోదమా
నిలువులమేడమీఁద నిన్ననెల్లా నుండితివి
కలికిని మాఇంటిదాఁకా రానీరాదా ॥ఎన్నఁ॥

కన్నుల నిద్దుర దేరీ కందువ పయ్యద జారీ
అన్నువఁ దొడపైఁ బండే వది యేమయ్యా
పన్నిన శ్రీవేంకటాద్రిపతి నింతి నురముపై
వున్నతి నిడుకొంటివి వొద్ద నుండేమయ్యా ॥ఎన్నఁ॥ 71

1. ఈ పాదములో అనుప్రాస పాటింపబడలేదు.

ఆహిరి

చెప్పపంప వింత యేలే చెలులచే సారెసారె
యెప్పుడును తనబుద్ధి కెదురాడలేనే ॥ పల్లవి ॥

తనతో నేఁ గోపగించి తనదిక్కు చూడకున్న
నువిసి తా నున్నమేడ చూడకుండలేనే
మనసిచ్చి తాను నేను మాటలాడకుండినా తా-
నవిపినచెలితో మాటాడకుండలేనే ॥ చెప్ప ॥

[1]కొంకి తన్నంట నేనవి గొప్పవొట్టు వెట్టుకొన్న
అంకె దాఁబందేపరపు అంటకుండలేనే
నంటుచేసి తనతో నే నవ్వది నవ్వకుండినాను
గెంటుఁదనమేనిపచ్చికి నవ్వకుండలేనే ॥ చెప్ప ॥

సమరతి నలయక చలముదించకుండినా
అ(అ?)మరఁగఁ బరవశమందకుండలేనే
తెమలి శ్రీవేంకటాద్రిదేవుఁ డింత నేసి కూడె
కొమెరవయనునసిగ్గులు మానలేనే ॥ చెప్ప ॥ 72

రేకు 1213 అమరసింధు

నవ్వువచ్చీ నిన్నుఁజూచి నాకు నేఁడు । యీ-
రవ్వలు నీకే చెల్లు రాజసపుదేవుఁడా ॥ పల్లవి ॥

సతికుచములు మోవ సాముచేసినటువలె
సతముగా మోచేవు శంఖచక్రములు
మతకాన వేఁడుకొనేమార్గమున నున్నట్టు
తతి నభయహస్తము తప్పవు నీ విపుడు ॥ నవ్వు ॥

1. ఈ చరణము 1, 2 పాదము లొకప్రాస, 3,4 పాదము లొకప్రాసగా నడచినది. 1వ పాదము 'కొంచె' అని, 2 వ పాదము 'అంటె' అని యుండవచ్చునా?

కామిని వలమిపట్టేగతి అలవాటుగా
యేమరవు కటిహస్త మెంతైనా నీవు
నేమమున ఆకెరాక నిక్కిచూచేమతకావ
కోమలపునీకు నిల్వుఁగొలువులే ఇపుడు ॥ నవ్వు ॥

అంకె నుపరిసురత మలవాటు చెడకుండా
వుంకువ శ్రీసతి మోచే వురమునను
అంకపు శ్రీవేంకటేశ అంది మమ్ముఁగాచేటి-
వొంకమున మన్ననచూపులు చల్లే విదిగో ॥ నవ్వు ॥ 73

గౌళ

[1] చెల్లుబడిగలవాఁడు సేసినంతాఁ జెల్లెఁగాక
వొల్లనే రెండూ నడపి వొద్దనేమా నేము ॥ పల్లవి ॥

తప్పకచూచినవాఁడు తలవంచఁ దనకేలే
అప్పుడే యెవ్వరైనాఁ దన్నాదేరా
చెప్పితే గుట్టునేవాఁడు చేరి నవ్వఁ దనకేలే
తప్పులు నెగ్గులు వట్టి తన్ను సొలసేరా ॥ చెల్లు ॥

వేఁడుకొనేవాఁడు తాను వీరుత్తరములేలే
నేఁడే తన కింతలో నీటువోయినా
ఆఁడువారిసాదించువాఁ డందరిఁ దగులనేలే
పోఁడిమిఁ దనగుణము బూమెల్ల నెఱఁగవా ॥ చెల్లు ॥

వారల బోదించువాఁడు వుప్పరాలెగయనేలే
వోరిమైనగుణముతో నుండరాదా
సిరులమించినతాను శ్రీవేంకటాద్రివాఁడు
కరఁగించి నన్నుఁ గూడె కాదనఁబొయ్యేనా ॥ చెల్లు ॥ 74

1. ఇందు దశావతార సమన్వయము గలదు.

42904

లలిత

[1] అంతకోపుదుమా నేము అవునే తాను
పంతమా నాతో వింత భళా తాను ॥పల్లవి॥

రెప్పలెత్తి నన్నుఁజూచె రేసులకే తలవంచె-
నప్పటిని మగనాలి సద్దో తాను
తప్పక మోము గిరిపె తనలోనే తా నవ్వె
ఇప్పుదే తా మానఁడుగా యెవ్వఁడే తాను ॥అంత॥

వచ్చివచ్చి వేఁడుకొనీ వద్దంటేఁ గోపగించీ
అచ్చలము నాతోనేల అప్పటిఁ దాను
రచ్చల నెమ్మెలు చూపి రాజనంటాఁ బచ్చిసేసీ
యెచ్చుకుందు తనకు నా కేదకేదే తాను ॥అంత॥

బుద్దులు చెప్పఁగ వచ్చి పూఁచినవాకిళ్ల దాఁటి
అద్దమరేతిరికాడ నాయఁగా తాను
దిద్దుచు శ్రీవేంకటాద్రిదేవుఁడు నన్నిటు గూడె
వొద్ద నుండి ఇంతసేయ నోపునా తాను ॥అంత॥ 75

శ్రీరాగం

కోప మింతలో నేలే యెదురెదురనే వుఁడి కొసరినాఁ గొంతగాక
పైపైనే వున్నాఁడు చెయిపట్టి తియ్యఁగదే పంతగాఁడుగదె నీకంటెను
॥పల్లవి॥

మెత్తనిమాఁటలాదేవే అతనితో మేకులైనాఁ గొంతగాక
హొత్తు లేకుండితేనే అతనికి నీకుఁ బండి పోల్లవోయనా వలపు
చిత్తమేల చిన్నఁబోయేవే పైపడి చెనకినఁ గొంతఁగాక
హత్తి యాడనుండెఁగాని తమియెల్ల నీపైనే అతనికి నీకంటెను ॥కోప॥

1. సర్వనామపదబాహుళ్యమై విషయవాచకపదములు కొరవడియున్నందున ఈ-పాటలో విలసితభావము సువ్యక్తమగుట లేదు. దశావతార ప్రస్తావనయు గలదు.

పారెసారెనేల మొక్కేవే యాతవి సాదించినాఁ గొంతగాక
తారి చూడకుండితే విమిషములోననే తతిదప్పినా వయసు
నేరమేల యెంచుకొనేవే పతివద్ద నిందుకున్నాఁ గొంతగాక
కేరికేరి నవ్వేఁగాని అతఁడు దగ్గరితే కిందుపడు నీకంటెను ॥కోప॥

సిగ్గువ నీవేల కొంకేవే గోరికొనఁ జిమ్మినాఁ గొంతగాక
వొగ్గి కాఁగిలించితేనే ఆతవినీసంది వుడివోయనా చలము
యెగ్గులేల యిఁకఁ బట్టేనే(వే?)శ్రీవేంకటేశ్వరుఁ డిదె కూడెను
అగ్గపు నీమోవి గంటిసేసె నింతేకాని గుట్టు అతనికి నీకంటెను ॥కోప॥ 76

సాళంగం

ఇదివో సుద్దులు యీరేపల్లెను
కదిసి యిందరివీఁ గైకొనవయ్యా ॥పల్లవి॥

పలచవిరెప్పలఁ బగటులు నెరపుచు
సొలసి విన్నొకతె చూచెనటా
తపకులగోళ్ల దండె మీఁటి యదె
పలికి విన్నొకతె పాడెనటా ॥ఇది॥

చనవులు నెరపుచు సన్నసేయుచును
నమపున నొక్కతె నవ్వెనటా
చెనకి యొకతె యదె చిగురుగేదఁగుల
వెనకనుండి విను వేసెనటా ॥ఇది॥

అదన నీవు నన్నులమిపట్టఁగా
కొదలి యొకతె గవి గొణఁగెనటా
యెదురనె శ్రీవేంకటేశ యొకతె నీ-
చెదరినయలకలు చెరిగెనటా ॥ఇది॥ 77

పాడి

తానే తడవిన తడవేఁగా కిఁక
రానీవే తతి రఁ(రం?)తిఁకనేలా ॥పల్లవి॥

నవ్వనిపతితో నవ్వఁగఁబోతే
యెవ్వరికైనా యింపౌనా
పువ్వులవాసన పూఁపలమొగ్గల
రవ్వగ వెదకిన రచనలఁ గలదా ॥తానే॥

పలుకనిపతితో పలుకఁగఁబోతే
చలమున మతికిని చవులౌనా
లలి నామనికాలపుకోవిలగమి
నలుగడ లెపుడైనాఁ బలికీనా ॥తానే॥

మోహపుపతితో మొరఁగు చూపితే
ఆహా వుచితము లవి యవునా
యీహల శ్రీవేంకటేశుఁడు గూడెను
వూహాజక్కవల కుదయమెకాదా ॥తానే॥ 78

రేకు 1214 శంకరాభరణం

చేతులారాఁ జేఁతలేల చెల్లదిఁకను
నాతి యెవ్వతో తన్ను నవ్వఁబాటుచేసెను ॥పల్లవి॥

మాటాడకుమనవే మాణిక్యాలు హొవి రాలీ-
నాఁటది యెవ్వతో తన్ను నంత చేసెను
నాఁటఁజూడకుమనవే నవ్వముత్యా లవె రాలి
గాఁటాన నెవ్వతో తన్నుఁ గడు రట్టుచేసెను ॥చేతు॥

అడుగిడకుమనవే అంటినగందాలు రాలీ
పడఁతి యెవ్వతో తన్నుఁ బచ్చిచేసెను
కడు మొక్కకుమనవే కామునిఅమ్ములు రాలీ
చిడుముడి యెవ్వతో సేసవెట్టెఁ దనకు ॥ చేతు ॥

అంగ మంటకుమనవే ఆయపుఁగళలు రేఁగీ-
నంగన యెవ్వతో తన్ను నలపరచె
ఇంగితాన శ్రీవేంకటేశుఁ డిట్టె నన్నుఁ గూడె
సంగతాయ నితరాలు చాలించుమనవె ॥ చేతు ॥ 79

సామంతం

నీవంటివారమే నేము నింతకతొల్లి
లేవమ్మ అందుకేమి లెస్సాయనమ్మా ॥ పల్లవి ॥

వలపు పిగ్గెలుఁగదు వడి నెట్టివారికైనా
కలిమి నెనకముందు గానరాదు
బలిమి తగవెంచదు పైపై నిందరికి నో-
వెలఁది నీతలనే వేఁగెనటపమ్మా ॥ నీవం ॥

వయసు వెరపెంచునా వాసులే యెక్కించుఁగాక
బయకారికపటము బాసలెంచునా
నయగారిగర్వము వినయమెంచునా యీ-
క్రియలెల్ల నీతలనే కెరలి వచ్చెనటే ॥ నీవం ॥

రతి యలయికెంచునా రారాఁపుచేసుగాక
యితవైనచుట్టరిక మెగ్గులెంచునా
సతిరో శ్రీవేంకటేశుసరసఁ గూడి నా-
మతి దక్కగొంటివి నీమనసెల్ల వచ్చెనా ॥ నీవం ॥ 80

తెలుఁగుఁగాఁబోది

ఔఁగాదనలే మంతటివిసు విటు
దాఁగిననీవలపైన తలఁపించదు గా ॥ పల్లవి ॥

విలువునఁ గరఁగి విన్వెరగంది
నెలఁత వుస్సురనీ నీకుఁగానే
తలఁచవు తాఁకవు దగ్గరిరా విటు
పెలుచుమరుఁడైనాఁ బెరరేఁచఁడుగా ॥ ఔఁగా ॥

చెమటలఁ దోఁగి చింతల మునిఁగి
తమకము మీఁదెత్తెఁ దరుణి నీకే
తెమలవు తెరలవు దిష్టించిచూడవు
ఉమళివయసులైన చవిపుట్టించదుగా ॥ ఔఁగా ॥

యెదురుగ నేతెంచి నెడమాటలాడించి
కదిపి నిన్నింతలోనే కాఁగిలించీ
చెదరవు బెదరవు శ్రీవేంకటేశ యీకె
పొదిగినకూటమైనా పోదిసేయదుగా ॥ ఔఁగా ॥ 81

పరాళి

చాలుఁజాలుననవే జాణతనాలు
కోలుముందాయఁ బనులు కొస రింకానేఁటికే ॥ పల్లవి ॥

చిగురుఁజేఁతలు గొన్ని చేఁగలచేఁతలు గొన్ని
నగుతా రెండూ. నాతో నడపనేల
మొగములోఁ గానరాదా మోహము తనకు నాపై
నొగరులపులుసులవొట్టు లింకానేఁటికే ॥ చాలు ॥

వెచ్చినమాటలు గొన్ని వేవవిమాటలు గొన్ని
[1] లి(అ?)చ్చముగా నాతో నాడీనేలే
ముచ్చటనే కానరాదా ముంచినతనవిజము
నచ్చుకొట్టి నాతో నవ్వు లింకానేఁటికే ॥ చాలు ॥

[2] పూఁచినసిగ్గులు గొన్ని పువ్వక సిగ్గులు గొన్ని
యేఁచి నాకాఁగిటిలోన యేల చల్లీనే
యీచాయ శ్రీవేంకటేశుఁ డింతసేసి నన్నుఁ గూడె
చూచిచూచి నన్నేల చొక్కులఁ బెట్టీనే ॥ చాలు ॥ 82

మాళవిగౌళ

కొంత విలుపఁగరాదు కొంచేవు వొక్కమారే
యిఁ(యిం?)తాఁ దీరిన మరి యేమిసేసేవే ॥ పల్లవి ॥

కొప్పు పీడినదాఁకా కుచము లదరుదాఁకా
యిప్పుదే అంత పీవు యేలనవ్వేవే
రెప్పలణఁచినదాఁకా రేవులు రేవులుగాను
అప్పటిఁ దప్పక నన్ను ఉదేల చూచేవే ॥ కొంత ॥

పెదవు లెండినదాఁకా చెదరేయేలుఁగుదాఁకా
మదముదొలఁక నేల మాఁటలాడేవే
నిదుర ముంచినదాఁకా నివ్వెరగందినదాఁకా
సదమదమై యేల సరసమాడేవే ॥ కొంత ॥

విందాఁ జెమరించుదాఁకా నిట్టూర్పు రేఁగినదాఁకా
అందనే రతులనేల అలఇంచేవే
వందిన శ్రీవేంకటాద్రిపతి నేనే కూడితివి
పందేమంచ మెక్కేదాఁకా పదరనేమిటికే ॥ కొంత ॥ 83

1. ఈ పాదములో "లి—డీ" లకు యతిగాబోలు. 'లిచ్చము' న కర్థము మృగ్యము.
2. ఈ "పూఁచు" లో అరమున్న చింత్యము.

శుద్ధవసంతం

దంటమనసుగలతనకేమే వెను-
వెంట నబలఁ గన వెరచీఁ(చేఁ?)గాక ॥ పల్లవి ॥

మరు గురుఁడట తా మరువిరిశరములు
ధరఁ దను నేఁచవు తనకేమే
విరులే కోయుచు వేయుచు ముడిచేటి-
తరుణులముగనక తడవీఁగాక ॥ దంట ॥

వెడశశిబావట వెన్నెలయెండలు
తడవవు తను వీఁకఁ దనకేమే
జడియుచు మోముల చందురుగెలిచేటి-
పడఁతులముగవక పరచీఁగాక ॥ దంట ॥

యేఁకట వాయుజు నేలెఁగనక తనుఁ
దాఁకదు వాయువు దనకేమే
కాఁకదేర శ్రీవేంకటపతి తా నన్నేలె
వేఁకపుగిరికుచఁగన విసరీఁగాక ॥ దంట ॥ ౮4

రేకు 1215 కేదారగౌళ

ఎగ్గానో తప్పానో యేమీననఁగఁజాల
అగ్గలపునీచిత్త మానతియ్యవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

అంటుదునో అంటవద్దో అయము సోఁకెననేవో
వెంట వత్తునో వద్దో వెంగెమనేవో
జఁ(జం?)తై వుందునో వద్దో సారె నమ్మలేవ(న?)నేవో
బంట(టు?)పంతాలీఁకనేల పలుకఁగదయ్యా ॥ ఎగ్గ ॥

ఆడుదునో ఆడిపద్దో ఆఱడి...సెననేవో
వీడెమిత్తునో వద్దో వేసటనేవో
కూడఁ జింతింతునో వద్దో గుట్టు నేఁ గనేననేవో
యీడనే నీగుణ మింతా నెఱిఁగించవయ్యా ॥ఎగ్గా॥

పక్కకు వత్తునో వద్దో బాసదప్పించెననేవో
మొక్కుదునో వద్దో నీవే ముంచేవ(న?)నేవో
పక్కన శ్రీవేంకటేశ పైపైనే కూడితివి
అక్కున నుందాన బుద్ధు లానతియ్యవయ్యా ॥ఎగ్గా॥ 85

వరాళి

సిద్ధిరించఁ బొద్దులేదు నిన్నుఁ దలఁచనేపట్టె
సుద్దులనీగుణములసోద్యాలవల్లను ॥పల్లవి॥

చిత్తము చంచలమంది చిందువందుగానేపట్టె
బత్తి నీమీఁదఁ జేసినఫలముననను
యెత్తినశిరసుతో నీకెదురుచూడనే పట్టె
హత్తిననీవు వచ్చేవనేయాసలాసలను ॥సిద్ధి॥

వొడలెల్లఁ జెమరించి వుస్సురననే పట్టె
యెడమాట లాడించేఇందువంకనే
ఉడియుఁగన్నీటితో జాలిఁబడనేపట్టె
తడతాఁకుఁగోరికలతమకానను ॥సిద్ధి॥

మిక్కిలిపరవశాన మేను మఱవఁగఁబట్టె
పిక్కటిల్లునీకాఁగిటివిగువుననే
గక్కన శ్రీవేంకటేశ చెక్కులు మూయనేపట్టె
యిక్కువల నీవునేసేయాచేఁతవల్లను ॥సిద్ధి॥ 86

శంకరాభరణం

రమణుఁడట రమణినట రతులు సేసి గెలిగేనా
    తమి నేఁ జూచితిఁగాక ఎగ్గరఁదడవా ॥పల్లవి॥

వెగటుగాఁ బిలిచీని వేగిరించేలే తన-
    పగటు చూచితిఁగాక పలుకఁదడవా
    మిగుల ననుఁ బైకొనీ మీఁదమీఁద నేఁడు తన-
    బిగువు చూచితిఁ గాక పెనఁగఁదడవా ॥రమ॥

చెనకుచును సరసములే చిమ్మీని సారెఁ దన-
    ననుపు చూచితిఁగాక నవ్వఁడడవా
    అనువుగా నా కిచ్చలాడీ విడేల తన-
    చనవు చూచితిఁగాక సతముగాఁ దడవా ॥రమ॥

గొణఁగుచును సన్నసేసి కొసరి మొక్కీని తన-
    గుణము చూచితిఁగాక కూడఁదడవా
    అణఁగ కిటు శ్రీవేంకటాధిపుఁడు గూడె నను
    గణనకెక్కితిఁగాక కరఁగంగఁదడవా ॥రమ॥ 87

శ్రీరాగం

చాలదా దంపతులకు జన్మసాఫల్య మిది
    యీలాగు పీనేరుపులే యెందూఁ దలఁతురా ॥పల్లవి॥

పరపుపైఁ బవళించి పచ్చిగానే విన్నుఁ గూడి
    సరుస మోములు చూచి సారెకు నవ్వి
    పరుగఁ గెమ్మోవితీపు చవిచూచిచూచి అందు
    గురుతులు సేసిన జక్కువలే తలఁతురా ॥చాల॥

పొంచి తూఁగుమంచముపై పొలఁతి ఎమలపాకు
చుంచుల నంచుకొనుచుఁ జొక్కిచొక్కి
అంచెఁ బచ్చిమాటలాడి అంతలోనే కళలంటి
కొంచక చొక్కించినదె కోరి తలఁతురా ॥ చాల ॥

సింగారపుఁదోఁటలోన శ్రీవేంకటేశ నీవు
చెంగటనే వన్నెఁ గూడి చెక్కునొక్కి
పొంగేటిరతులలోన బుసకొట్టిబుసకొట్టి
అంగములే చెమరించేఅప లీదఁ దలఁతురా ॥ చాల ॥ 88

పాడి

[1] సుదతులు లేరే శోబనము సేయ
పొదలి మరుగురుఁడు పొడమెను వాఁడె ॥ పల్లవి ॥

శ్రావణబహుళాష్టమి యిదివో
ఆవలఁ జంద్రోదయం బదివో
యీవేళ నడురే యిప్పుడే రోహిణి
దేవకి కొడుకుఁ గనె దేవుఁడు వీఁడె ॥ సుద ॥

సరి వసుదేవునిసంతోష మదివో
మరులుగొల్పేహరిమా యదివో
విరిసెను కాంతులవెలుఁ గదివో
పురుషోత్తముఁడె పుట్టెను వీఁడె ॥ సుద ॥

నాలుగుచేతుల నలి వివివో
మేలిమిసొమ్ముల మెఱుఁగు లవె
యీలీల శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు మన-
పాల జనించెను బాలుఁడు వీఁడె ॥ సుద ॥ 89

1. ఇది అధ్యాత్మకీర్తనంలో నుండదగినది.

తెలుఁగుఁ గాంబోది

జవ్వనవనములనందడిఁ బెనగొని
దవ్వుగఁ జూడక తగులవయ్యా ॥పల్లవి॥

చెక్కుటి చేతనే చింతలచిగు రమ్మీ
పొక్కుచు నీయెదుట బోయతి
ముక్కుపై వేలనే మోవిపండ్లమ్మీ
అక్కరతో నీ వడుగవయ్యా ॥జవ్వ॥

కాయపుఁగాఁకలఁ గలగూరమ్మీ
పోయినఁ బోకిటు బోయతి
పాయపువెరగుల [1]పచ్చిగొంటు లమ్మీ
చేయారఁగ వెలసేయవయ్యా ॥జవ్వ॥

కసరుల నానాగరబులు నమ్మీ
పొసఁగ నీకాఁగిట బోయతి
కసుగందవిచనుఁగవ వెలఁగలు నీ-
వసము శ్రీవేంకటేశ్వర కొనవయ్యా ॥జవ్వ॥ 90

రేకు 1216 ### శ్రీరాగం

తనకు నాకుఁ బనులు తారుకాణించక తీర-
దెనలేనిపొదఁబాట్లు యిఁకనేమి చెప్పేరే ॥పల్లవి॥

మనములోకోపమెల్ల మాటలాడక తీరదు
తనువుపై పనులెల్ల తగఁ గూడక తీరదు
అనుమానించినచోట ఆనవెట్టక తీరదు
యెనలేనితనసుద్ది యిఁకనేమి చెప్పేరే ॥తన॥

---

1. ఉపోలిక, "కోకంతోడిసామ్యమును బొందుచున్న" కగావు. ౮. ౧. పద్యమును తలపించుచున్నది. పెరిగినతర్వాత వెంగలు కాదోటు.

పరిబేసిపంతాలు ఒగడించక తీరదు
మరుతంత్రములమెందు మతి చొక్కక తీరదు
సరుగ మోఁచినచోట సాదించక తీరదు
యెరవు లాతవిగుణా లిఁకనేమి చెప్పేరే ॥తన॥

కొసరి దూరేచోట కుస్తరించక తీరదు
పొసఁగినరతివేళ బుజ్జగించక తీరదు
అసుదై శ్రీవేంకటేశుఁ డంత నేపి నన్నుఁ గూడె
యెసగె నాతపి చేఁత లిఁకనేమి చెప్పేరే ॥తన॥ 91

ధన్నాసి

[1]గాదిదె గూయకుండఁ గంసుఁడెఱఁగకుండ
వేడుక వసుదేవునకు విన్నవించరో ॥పల్లవి॥

దేవతలు జయవెట్ట దేవకి గర్భమునందు
యీవేళ నేనుగబిడ్డఁ డిదె జనించె
పూవులవాన గురిసె భూభారమెల్లఁ దీరె
వేవేగ నొజ్జల్ల వేళ చూడరో ॥గాది॥

అద్దమరాతిరికాడ నటు చంద్రోదయముతో
వొద్దికఁ గృష్ణుఁడు పుట్టె నోచెలులాల
ముద్దులెల్లఁ జెప్పుఁకొచ్చెఁ జూపె నాల్గుచేతు లవె
పొద్దున సోబన మిట్టె పొలఁతులు నేయరో ॥గాది॥

సంకుఁజక్రములు వట్టి సాదుల నిందరిఁ గావ
తెంకినే శ్రీవేంకటాద్రిదేవుఁడు పుట్టె
కొంకుఁబనులెల్లాఁ దేరె కోరి తొట్టెలఁ బెట్టరే
లంకె బలభద్రుతోడ లలనలు వెంచరో ॥గాది॥ 92

1. ఈ పాట వాత్సల్యమునకు వరాక. ఇది అధ్యాత్మ కీర్తనలలో నుండదగినది.

2. ఒజ్జలు, కొడవళ్లలవలె యీశబ్దముపై వమూ త్తబహువచనము నగం- మందుట వింత.

శంకరాభరణం

ఓయమ్మ శ్రీవిభుఁ డోయమ్మ
కాయము నేఁ గరఁగితే కాఁక చల్లీనే ॥ పల్లవి ॥

యెఱఁగమమ్మ నే నెవ్వరుఁటా నావెనక
తెలువఁ జూచితినంటాఁ దిట్టాడీని
మఱచితినమ్మ నే మాయపు(ఁ?)చనసుదులు
గుఱిగా నవ్వితినంటాఁ గొంగువట్టీని ॥ ఓయ ॥

తలఁచనమ్మ నేఁడు తా నాకుఁ బొంచినట్టి(బొంచీనంటా?)
కులికి మాటాడితేనే గోర నొక్కీని
తెలియనమ్మ తాఁ దిరిగి యింతనేసేది
తలదువ్వి ముడిచితే తగులనాడీని ॥ ఓయ ॥

తడవనమ్మ నేను దగ్గరి శ్రీవేంకటేశు-
కెదమిచ్చితే నొద్ద యిట్టె పండీని
తొడరమమ్మ తానే తొడికి కాఁగిటఁ గూడి
బచలి నే నుండితేనే పంతమిచ్చీని ॥ ఓయ ॥ 93

ముఖారి

దయగలవాఁడవు దప్పవిజాణఁడవు
ప్రియములజగడాలు పెంతురా నీవు ॥ పల్లవి ॥

కన్నుగీఁటినవాఁడవు కైకొక నుండనేల
చిన్నఁబోయీఁ జెలి వింతసేతురా నీవు
వెన్నెలరేకులవలె వెదచల్లెఁ జూపు నీపై
చిన్నదాన నేఁచ వింత చెల్లునా నీకు ॥ దయ ॥

కాలఁ జిమ్మినవాఁడవు కడకు రమ్మనవేలే
యీలేమ సిగ్గువడీ నింతకోపునా
రాలేటిపువ్వొడివలె రాలీనీ ముద్దుమాటలు
గోల నింతసేసేది గుణమా నీకు ॥దయ॥

చేయివేసినవాఁడవు చిత్తము పరాకేల
యీయింతి వినునవ్వీ నిట్టిదా(డా?) నీవు
వాయల శ్రీవేంకటేశ సతి నిట్టె కూడితివి
పాయపుమగువతోడఁ బంతమా నీకు ॥దయ॥ 94

సాళంగనాట

అలనట మగఁడట అవుఁగాము లిందునేల
తాలిమితో నే నుండే తరియైనదాఁకను ॥పల్లవి॥

ఆయలేవే చాలుఁజాలు అప్పటిఁ గొసరనేల
వాయల నేఁ బిలిచితే వసుదెంచీనా
వోయమ్మ కలి వోయ నుట్టిదిక్కు చూడనేల
సేయసీవే తనచేఁత చెల్లియయందాఁకను ॥అల॥

పోపోవె తనతోడి(డ?) పురుఁడు వెట్టుకోనేల
దాపులఁ జిల్లరపొందు తా మానీనా
మాపుదాఁకా దాలు దింటా మలిగంద్లేరనేల
తీపులఁ దాఁ బడనీవే తెలిసినందాఁకను ॥అల॥

చాలులేవే తనతోడ సారెసారె వాదులేల
వోలిఁ దారుకాణించితే నొదఁబడీనా
గాలిగలప్పుడే తూర్పుగాక శ్రీవేంకటపతి
యేలి నన్నుఁ గూడె నే నిరవైనదాఁకను ॥అల॥ 95

మంగళకౌశిక

[1] అడరో పాడరో అప్స(ప్సః)రోగణము
వీడెము లిందరో విభవము నేఁడు ॥పల్లవి॥

కమలారమణునికల్యాణమునకు
తమినదె గరుడధ్వజ మెసఁగె
తెమలుచు మ్రోసెను దివ్యదుందుభులు
గమనించరో దివిఁగలదేవతలు ॥అడ॥

వెలయఁగ లక్ష్మీవిభునిపెండ్లికిని
బలసి అంకురార్పణ మదివో
కలగొన నిచ్చేరు గంధాక్షత లవె
చెలఁగి కైకొనరో శ్రీవైష్ణవులు ॥అడ॥

ఇదె శ్రీవేంకటపతికి శ్రీసతికి
అడరినతలఁబా లందె నిదె
నడచీఁ బరుషలు నానాముఖముల
ముడుపులు చదువరో మొయిగా నరులు ॥అడ॥ 96

రేకు 1217 ముఖారి

కందుగుందు నందరికిఁ గలిగిన నే
అందులకే యలిగితే నంతలో నేమాయనే ॥పల్లవి॥

నెలఁత నీమొగము వెన్నెలగాయఁ బొరుగున
అలరుఁదురుము చీఁకటదె చల్లీని
వలచినరమణుఁడు వది నీతో నొకమాఁట
అలిగి మాటాడకున్న నందు కేమాయనే ॥కందు॥

1. ఇది అధ్యాత్మ కీర్తనలలో నుండదగినది.

మిక్కిలి నీమనసిది మెత్తనైతేఁ బొరుగున
గక్కనఁ జనుఁగొండలు గట్లాయను
చక్కనినీరమణుఁడు సరుస విన్నొకమాటు
ఇక్కువ గోర నంటితే నిందు కేమాయనే ॥కందు॥

వడపుల నేనుగలు నటియించఁ బొరుగున
నడుమ సింహము నీకు నటించీ నదె
అడరి శ్రీవేంకటేశుఁ డటు గాడు నీవుఁ దాను
కొడిఁ జంద్రుఁడుఁగల్వలై కూడినమోమాయనే ॥కందు॥ 97

భైరవి

[1]కొంగువట్ట కంత నీవు గొల్లబోయిఁడా
కుంగక నీకు మొక్కేము గొల్లబోయిఁడా ॥పల్లవి॥

పొలసుమాటలగొల్లబోయిఁడా నీ-
కొలము దాఁచకువోయి గొల్లబోయిఁడా
పొలము మేపకు గొల్లబోయిఁడా
కొలువుకంబముచాటుగొల్లబోయిఁడా ॥కొంగు॥

పొదవాటికాళ(ళ్ల?)గొల్లబోయిఁడా
గొదవలు మానవోయి గొల్లబోయిఁడా
పొదలమెకముగొల్లబోయిఁడా
గొదగత్తియాలఁగాచేగొల్లబోయిఁడా ॥కొంగు॥

బుద్ధులగొల(లు?)వుగొల్లబోయిఁడా
కొద్దిలేనిదాఁటులగొల్లబోయిఁడా
మద్దుల శ్రీవేంకటాద్రి మందబోయిఁడా। నీకు
గుద్దే వాదాలు నే గొల్లబోయిఁడా ॥కొంగు॥ 98

1. ఇందు తకారదకారసమన్వయము గలదు. ఈపాటలో మూడవచరణము మూడవపాదమునందుతప్ప కవవర్గముతోనే యతినిర్వాహము జరిగినది.

గుండక్రియ

ఇది దా నెఱఁగఁదా ఇంపులనారమణుఁడు
హృదయమే యెఱుఁగును యెంచిచెప్పేదేమే ॥పల్లవి॥

[1] దవ్వు విచారింతురా తమ్మివలసినవారు
యెవ్వల నుండినాఁ గూడనెంతురుగాక
దవ్వుల సూర్యునికి ధరచేఁ దామరలను
యెవ్వరైనాఁ బొందుసేసి యెనయించిరా ॥ఇది॥

[2] వెనకముందెంతురా వెక్కసపుపొందువారు
యెనలేనిసాహసము లెంతురుగాక
వినువీథిఁ జంద్రుఁడుండ వెనఁ జంద్రకాంతము-
లెనసి కరఁగుమని యెవ్వరైనాఁ జెప్పిరా ॥ఇది॥

పొకరి నసుగుదుగా వుల్లములు గలసితే
పొకలై రతులఁ గూడివుండురుగాక
ప్రకటించి శ్రీవేంకటపతి దానె నన్నుఁ గూడె
సకలము లోలోనె సంతమౌటగాక ॥ఇది॥ 99

కాంభోది

ఎగ్గో తప్పోకాని యివివో మాచేఁతలు
అగ్గపురమణుఁడ నే మంతేసి యెఱఁగము ॥పల్లవి॥

నీవు నన్ను మన్నించఁగా నిన్నుఁ గొసరితిఁగాక
వేవేగఁ బిసిలేదంటే వేసరించేనా
తావివసంతము రాఁగాఁ గోవిల గూసెఁగాక
వావాత నారసెలు వాయెత్తెనా ॥ఎగ్గో॥

1, 2 చరణములలో వరుసగా, "వికసతి హి పతంగస్యోదయే పుండరీకం ద్రవతి చ హిమరశ్మావుద్గతే చంద్రకాంతః" అనేవాటి గుర్తుకు వస్తాయి.

కన్నుల నీవు చూడఁగఁ గాఁకలఁ గోరితిఁగాక,
యెన్నిక నీ వెండోపుఁ జే నింత వేఁడేనా
వెన్నెలకుఁ జకోరము వేడుకపడెఁగాక
పన్నెల యెండగాయఁగ పచ్చి చలయెత్తినా ॥ఎగ్గో॥

అయము నీ పెంటఁగాను పట్టై నేఁ గాడితిఁగాక
బాయిట నల్లంత నుంటే పైకొనేనా
వేయైన శ్రీవేంకటేశ విరులకు దుమ్మెదలు
మోయఁగాక చిగురులమూఁకలకు మోసునా ॥ఎగ్గో॥ 100

ఆహిరి

చెలులాల వానిబుద్ధి చెప్పకురే నాతోడ
పలుకులవెంగమేల పగ మేలుగాక ॥పల్లవి॥

మనసురానిచోటికి మంతనాలుఁ గొన్నా
మెనకులవాదులైన మేలుగాక
చనవులేనిచోటికి సరసాలు గొన్నా
మునుకొన్న అప్పలిమోములు మేలుగాక ॥చెలు॥

గుఱుతుమఱచినచో కూటువమొక్కులు గొన్నా
మెఱయని తెరమాటే మేలుగాక
జఱయుచుండేటిచోట చనవులుచూపేవిఁ గొన్నా
కుఱుకుఱబీరములగుట్టు మేలుగాక ॥చెలు॥

చిత్తముకేలిచోటను సిగ్గులనుఁ గొన్నా
యెత్తిన దేహ మొప్పించు పెక్కువగాక
హత్తిన శ్రీవేంకటేశుఁ డాదరించి నన్నుఁ గూడె
కొత్తగా నన్నియు నియ్యకొంట మేలుగాక ॥చెలు॥ 101

శుద్ధవసంతం

తానే నేనట తడవేలే
పూవికె చెల్లెలు బుద్ధు లిఁకేలే ॥పల్లవి॥

నలుగడ నాతో నవ్వేడివాఁడట
మలసి చెక్కుచెయిమఱఁగేలే
చిలుకులగోళ్లఁ జెనకేటివాఁడట
వెలుపలిలోపలివెలితేలే ॥తాన॥

సూటిగ నాదెస చూచినవాఁడట
చీటికిమాటికి సిగ్గేలే
పీటికిఁ దా విటు విచ్చేసినాఁడట
పీటున వాకిట విలువఁగనేలే ॥తాన॥

గుట్టున సమరతిఁ గూడినవాఁడట
పట్టి పూర్పు లణఁపఁగనేలే
యిట్టె శ్రీవేంకటేశుఁడు నాపయిఁ
బెట్టినతానట పెనఁగఁగనేలే ॥తాన॥ 102

రేకు 1218 కాంబోది

వెలిఁదోఁచే దొకటి వేసము నీలో నొకటి
చలివాయ రమణునిచనవు చేకొనవే ॥పల్లవి॥

గక్కన నవ్వేవుగాని కన్నులకెంపులు వోవు
ఇక్కడ నలుక దీరు పెట్టు నమ్మేది
విక్కముమాటలాడేవు విట్టూర్పు లణఁగవు
చక్కనిపతికి నీకు సంతన మెట్లాయనే ॥వెలిఁ॥

పొంచి పీడెమిచ్చేవు బొమ్మముళ్లు మన్న వవె
యెంచఁగ మీమచ్చరము లెట్టు దీరెనే
మంచమెక్కి వుందావవు మానవు విన్వేరగులు
వంచించ కిద్దరిలోన వాదు లెట్టు దీరెనే ॥ వెలి ॥

కాఁగిట వించే వతవిఁ గాఁకలు మేన నున్నవి
అఁగినచేఁత లింకా నవి యేఁటివే
చేఁగదేరఁ గూడితివి శ్రీవేంకటేశు విట్టె
నాఁగువారె మీగుణాలు నమ్మనెట్టువచ్చునే ॥ వెలి ॥ 103

బౌళి

తననేరుచుబుద్ది తానే యెఱుఁగుఁగాక
అవి యవిపించుకొను టంత నాకుఁ జెల్లునా ॥ పల్లవి ॥

కప్పురపునోటిమాటే కడువి(విం?)పై వుండుఁగాక
చప్పవిమానోరిమాట చవులయ్యీనా
యెప్పటిమోహపుకాంత యేమనినా వినుఁగాక
అప్పనమై వున్నదాన నంత నాకుఁ జెల్లునా ॥ తన ॥

వుంగరపువేలిసన్న లోడఁబాపై వుండుఁగాక
సంగడి మాచేసన్న సంగతియౌనా
చెంగట నాకె యేపచ్చి నేసినా నమరుఁగాక
అంగము నే గోర నంట నంత నాకుఁ జెల్లునా

కాటుకవెట్టినకంట కన్నులార్పఁజెల్లుఁగాక
తేటతెల్లవి మాచూపు తేఁటవయ్యీనా
యేఁటికవి శ్రీవేంకటేశుఁడు గూడెఁగాక
అఁటదానఁ దన్ను దూర నంత నాకుఁ జెల్లునా ॥ తన ॥ 104

భైరవి

ముందర నేఁటిదో ముగుదను నేవిదె
 విందువంటిపతి విడువఁగఁగలనా ॥పల్లవి॥

తలఁపులోవి నాతమకఁ(కం?) బెంచిన
 వాలికీఁ గన్నీ రొకటొకటి
 వెలసిననామై విరహము చూచిన
 వులకునఁ బులకలు సుదిరీ విదివో ॥ముంద॥

పాయపుమదములపరవశము చెప్పిన
 తోయపునిట్టూర్పు తొట్టీవి
 నాయపురమణువినమ్మిక దలఁచిన
 రాయడిఁజెమటలు రాలీ నిదివో ॥ముంద॥

నెమ్మిఁ బాన్పుపై నేఁ జెయిచాఁచిన
 తమ్మిగోరు పతిఁ దాఁకీవి
 యిమ్ముల శ్రీవేంకటేశుఁ డితఁడే నన్ను
 నమ్మతిఁ గూడఁగ సంతస మిదివో ॥ముంద॥ 105

బౌళి

వత్తలూరికేశవా వన్నె లీడఁ జేసేవా
 బత్తిగలవాఁడవౌదు పట్టకువయ్యా ॥పల్లవి॥

పిల్లఁగోవి వింటిమి బిరుదులు గంటిమి
 చల్లలమ్మఁ బోవలెఁ జాలువయ్యా
 చెల్లు నీకుఁ జేఁతలు చెక్కులెల్ల రోఁతలు
 వల్లదాలు యిఁకనేల వదవయ్యా ॥వత్త॥

నిందలు వేసితివి నేరమీఁ జేసితివి
మందకునుఁ బోపలె మాసవయ్యా
చిందె మోవిఁ దేనెలు సిగ్గులాయ మేనులు
ముందరి కట్టేకాని మొక్కకువయ్యా ॥ పత్త ॥

చీర పీచేఁ జిక్కెను చిత్తమెల్లఁ బొక్కెను
నీరుఁగొల నాడవలె నిలవయ్యా
యారీతి శ్రీవేంకటేశ యిటు నన్నుఁ గూడితివి
తేరీ పనులేమిగల్లా నెంకి నావయ్యా ॥ పత్త ॥ 106

ముఖారి

అందుకేమే యెదమాటలాడితేనే దోసమా
అంది నేను మొక్కినందు కటు చూడఁదగదా ॥ పల్లవి ॥

చేరి తనపంతమే చెల్లితేఁ జాలుఁగాక
నారుకొన వెనకనే నవ్వఁదడవా
నేరమి నాదేకాక నెట్టనఁ దా నేమిసేసు
ఆరీతి నే వలవఁ దా నంతిసేయఁదగవా ॥ అందు ॥

నటనల యెమ్మెలఁ దా నడచితేఁ జాలుఁగాక
చిటుకన గోర నేఁ జిమ్మఁదడవా
పటకాఁడు దనకేమి పాదుగోల నేనేకాక
తటుకన నే రాఁగాఁ దలవంచఁ దగదా ॥ అందు ॥

మిక్కిలి రతులఁ దానే మీఁదైతేఁ జాలుఁగాక
చొక్కించి తనమోము చూడఁదడనా
చక్కని శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడే తా నన్నుఁ గూడె
తక్కక యిన్నిటికి నేఁ దన్ను మెచ్చఁదగదా ॥ అందు ॥ 107

భైరవి

సిగ్గరి పెండ్లికొడుక చెలువరాయ । నన్ను
వెగ్గళించ కిఁక నీవు వెసఁ జెలువరాయ ॥ పల్లవి ॥

చెరుపుకో నీతురుము చెలువరాయ । నీవు
శిరము వంచకు మంత చెలువరాయ
సిరితో నీదులనేఁగే చెలువరాయ । నీ-
వెరఁబడివారము చెలువరాయ ॥ సిగ్గ ॥

చెక్కులేల చెమరించెఁ జెలువరాయ । అట్టె
చిక్కవిటొంకు బొంకేవు చెలువరాయ
చిక్కువడె నీనెరులు చెలువరాయ । నన్నుఁ
జిక్కించేవు మాఁటలనే చెలువరాయ ॥ సిగ్గ ॥

చెప్పరావితమకపుచెలువరాయ । నన్నుఁ
జిప్పిలఁ గూడితివిగా చెలువరాయ
యిప్పుడే శ్రీవేంకటేశ యేకతము కదపలోఁ
జెప్పితిఁగా అలనాఁడే చెలువరాయ ॥ సిగ్గ ॥ 108

రేకు 1219 ## ముఖారి

[1] ఎందుకైనాఁ జెప్పేవటే యెరికెత నీవు నాకు
యెందుకైనా నోపుదువు యెఱుఁగుదుఁ బదరా ॥ పల్లవి ॥

వానకుఁ జెప్పేవటే వన్నెయెరికెత నీవు
అనె నీమైఁ జెమటవానదె కదరా
పూవి వంటకుఁ జెప్పేవా బొంకుయెరికెత నీవు
చేవిపంట రానులుగాఁ జేసేవురా మోవిని ॥ ఎందు ॥

---

1. ఇది వాకోవాక్యము.

మేలుకుఁ జెప్పేవటే మింగయెఁకెత నీవు
మేలు సేసితివిరా న మీఁదనే నీవు
యేలుభూమికిఁ జెప్పేవా ఇంకా యెరికెత నీవు
యేలుకొంటి భూమి సిరి సిట తొల్లేకదరా ॥ ఎందు ॥

వచ్చేమీఁదివని చెప్పేవా యెరికెత నీవు
వచ్చేది నాకాఁగిలేరా వంతుల నీకు
నిచ్చలు నిష్ఠై చెప్పవే నీటుయెరికెత నాకు
నిచ్చలు శ్రీవేంకటేశ నిన్ను నేఁ గూడితిరా ॥ ఎందు ॥ 109

పాడి

చెప్పనీవే సుద్దులు చేరి చెక్కు నే నొక్కితే
వుప్పుగప్పురమువలె [illegible]ప్పనగావలెను ॥ పల్లవి ॥

మాననీవే తా నన్ను ; మానినా నల్లంతనుండి
సానఁబట్టేచూపులై నాఁ జల్లకుండేనా
నాననీవే వలపులు; నాకుఁ దనకుఁ గోమటి-
మేనరికమైనట్టు మెచ్చుగావలెను ॥ చెప్ప ॥

వుండనీవే ఆడనీద ; వుండినా నే నిక్కిచూచి
విందువెన్నెలవవ్వులు నించకుండేనా
పండనీవే కోరికలు పంతాలు తనకు నాకు ;
దండ నేళ్లవెంట వాళ్లై తగులఁగవలెను ॥ చెప్ప ॥

చేయనీవే సన్నలు చేర [1]నేనేఁ గాఁగిలించి
బాయిటనే తన్నుఁ గొంగుపట్టకుండేనా
యీయెడ శ్రీవేంకటేశుఁ డింతలోనె నన్నుఁ గూడె
కాయలే పండ్లయినట్టు కతలు గావలెను ॥ చెప్ప ॥ 110

1. 'నేనేఁ' వక్కవ అరసున్న ప్రామాదికము.

సామంతం

మాఁటలనే చలివాప మనకేలే
వాఁటమయ్యాఁ జేఁతలెల్ల వద్దు మనకేలే ॥ పల్లవి ॥

నిందఁబడ్డవాఁడుగాన నిన్నుఁజూచి మొక్కఁగాను
మందలించి రట్టుసేయ మనకేలే
ఇందునందు నుండెఁగాన యిచ్చకము సేయఁగాను
అందరిలో నణఁకించ నంత మనకేలే ॥ మాఁట ॥

నేరమి గలిగెఁగాన నీయింటికే రాఁగా వే-
మారు వెంగెములాడ మనకేలే
చీరలు మైనిండెఁగాన చెరఁగునఁ గప్పుకోఁగా
తోరముగా నవ్వు నవ్వి దూరమనకేలే ॥ మాఁట ॥

గక్కన సిగ్గువడ్డాఁడుగాన తలవంచితేను
మక్కువఁ బైకొనకుండ మనకేలే
వొక్కటై శ్రీవేంకటేశుఁ డొడఁబడ నిన్నుఁ గూడె
యెక్కడిసుద్దులు విఁక నెంచ మనకేలే ॥ మాఁట ॥ 111

సాళంగనాట

ఎక్కువతక్కువలేవో యెఱఁగ మిద్దరిలోన
వొక్కటై నీవురముపై వున్న దిదె చెలియ ॥ పల్లవి ॥

ఆకడ జలధి దచ్చి యమృత మిచ్చితి నీవు
ఆకెకైతే మోవిఁ జిందీ నమృతము
పైకపుఁబసిఁడిచీర సరిఁగట్టితివి నీవు
మేకొని యీకెకైతే మేనెల్లఁ బసిఁడే ॥ ఎక్కు ॥

విగిడి కౌస్తుభపుమాణికము గట్టితి నీవు
మగువకైతే నోరెల్లా మాణికములే
బెగడి యాకసమెల్లాఁ బెద్దసేసి కొలచితి
బిగిసేయీచెలికైతేఁ బిడికెఁడు నడుమే ॥ ఎక్కు ॥

పలుమారు జలధిలోఁ బవళించితివి నీవు
కలికి గుణములోనే ఘనజలధి
మెలమి శ్రీవేంకటేశ ఇప్పుడు గూడితిగాని
జలజాక్షియైతే నిన్ను సన్నలనే కలసె ॥ ఎక్కు ॥ 112

శుద్ధవసంతం

బలుపుకొలఁదియే పో పంతమెల్లాను
వెలిఁ దారుకాణలతో విన్నవించఁగలనా ॥ పల్లవి ॥

చెక్కునొక్కితివిగాని చేతిగోరు నూఁదితేను
ఇక్కడ నౌఁగాదనేవారెవ్వరు నిన్ను
ముక్కుమీఁదివేలితోడ ములిగేటిదానఁగాక
పెక్కుమాటలాడి నీతోఁ బెనఁగఁగఁగలనా ॥ బలు ॥

మంచిమాటాడితిగాని మానముపైఁ దిట్టితేను
యెంచి తగవుచెప్పేవారెవ్వరు నీకు
వంచినశిరసుతోడ వగచేటిదానఁగాక
పంచల నీగుట్టులెల్లఁ బచ్చిసేయఁగలనా ॥ బలు ॥

కాలుదొక్కితివిగాని కడచేఁత సేసితేను
పోలదని యెవ్వరైనా బుద్ధిచెప్పేరా
మేలిమిశ్రీవేంకటేశ మెచ్చఁగూడఁగలఁగాక
వేళవేళఁ గూడఁగానే వేగిరించఁగలనా ॥ బలు ॥ 113

నాదరావ(మ?)క్రియ

కన్నదే విన్నదే కందువసుమ్మీ
  వున్నతి నీసతిసుమ్మీ వొద్దిబా టిద్దరికి ॥ పల్లవి ॥

యేకడ నీవుండినాను యెంతపనిగలిగినా
  ఆకెమాటే నామాట ఆటే రమ్మీ
పోకలెన్నైనాఁ గలవు పొందు లెన్నైనాఁ గలవు
  సాకిరి యీచెలిసుమ్మీ సరుస నిద్దరికి ॥ కన్న ॥

అలుకెంత గలిగినా అడ్డములే యాడినా
  చెలిమొక్కే నామొక్కు చేకొనుమీ
తలఁపెట్టయినాఁగాని తగులెంతయినాఁగాని
  తొలుత యీపెసుమ్మీ దూతిక యిద్దరికి ॥ కన్న ॥

యెంతదవ్వేవోయినా యేమని పొడచూపినా
  యింతిసన్నే నాసన్న యెఱఁగుకొమ్మీ
యింతేల శ్రీవేంకటేశ యిందాఁకాఁ గూడితివి
  సంతతము [1]నీకెసుమ్మీ సాదన మిద్దరికి ॥ కన్న ॥ 114

రేకు 1220 కాంబోది

మానవే మానవే నీమంకుఁదనము
  మానరానివిభునితో మరి చలమేఁటికే ॥ పల్లవి॥

నెలవుల లేఁతనవ్వు చిందఁగానే మాటలాడే
  చెలువునితో నలుక చెల్లునటవే
తెలివెన్నెలలోవితేటలుగా నిన్నుఁ జూచి
  వలచినపతితోడ వట్టిమోనమేఁటికే ॥ మాన ॥

1: సంతతమునను+నీకె.

కన్నులముక్కులతోడఁ గట్టెదుర నిలుచుండే-
పన్నసజాణనితోడఁ బంతమేఁటికే
సన్నలనే వినయము చల్లేటిరమణునితో
కిన్నెరమీఁటులలో సిరేరదమువేఁటికే ॥ మాన ॥

చేరి కాఁగిలించుకొనేశ్రీవేంకటేశుతోడ
ఆరయ లేఁతసిగ్గు లంతయేఁటికే
గారవాన నిన్నుఁగూడి ఘనుఁడైనయటనితో
బీరమాడి పచ్చిసేసి పెనఁగఁగనేఁటికే ॥ మాన ॥ 115

దేసాళం

[1] ఇంతిపుపచారపూజ యిందే కలిగె నీకు
వంతులఁ జేకొని నీవు వరమియ్యవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

అంగన నిన్నుఁజూచుటే ఆవాహనము, ఆకెకు
అంగవించి నీవు మతి హత్తినదే ఆసనము,
సంగతి నీపైచింతే సదా ధ్యానమసుమ్మీ,
అంగవుఁజెక్కుచెమట లర్ఘ్యపాద్యాదులు ॥ ఇంతి ॥

సరసఁ గన్నీళ్లే ఆచమనము జలకము,
అరవిరి పయ్యెదయు అంగవస్త్రము,
విరతి మైకమ్మఁదావి నీకునిచ్చినగంధాలు,
పరగినపులకలే పలుపూజలు ॥ ఇంతి ॥

దొమ్మివూర్పు విరహాగ్ని దూపము దీపము నాయ,
సొమ్ములే మైమెఱుఁగులు, సోలి వీఁగేవే దండాలు,
వమ్మిక శ్రీవేంకటేశ నైవేద్యమాయ మోవి,
కమ్మరఁ గాఁగిటినవ్వే కప్పురపువిడేలు ॥ ఇంతి ॥ 116

1. పచ్చిశృంగారమే పరమాత్మపూజగా మారినది.

ముఖారి

1 చూడవే నాదిక్కు సుదతి నీవు ఇకఁ
జూడఁబోతే నన్నియును సోద్యాలేపో ॥ పల్లవి ॥

పలుకవే నాతోడఁ బడఁతి నేఁడు
పలికితే నిందరిలోఁ బలు లేదువో
తలఁచవే తొంటిపొద్దులింతె నా । నేఁ
దలఁచితేఁ బనులెల్లాఁ దారుకాణెపో ॥ చూడ ॥

అందుకోవే ఏదైనా నతివా । యిట్టె
అందుకొంటెఁ దాఁకుఁబో నీయాయములెల్ల
ముందు నవ్వవే యిఁక మెచ్చుటదీర
ముందు నే నవ్వితేఁగన మోవి గఁటిపడుఁబో ॥ చూడ ॥

మఱవవే కాఁగిటిలో మాటలు వెలి । అంత
మఱచితే కాఁకలెల్ల మక్కళించుఁబో
యెఱఁగవే శ్రీవేంకటేశుఁడ నేను । నాకో-
నెఱఁగికాదా నిన్ను నేకమైకూడితిని ॥ చూడ ॥ 117

సామంతం

ఎదుటనే వున్నఁదాన యెంతదడవే
అదనుచూచే నింతే అందుకెంతదడవే ॥ పల్లవి ॥

[illegible]తో నొకట రెంటఁ [illegible] వోర్చె[illegible]
కి(నీ!)కదిమోము సేసుకోనెంతదడవే
సాకిరివెట్టినదాఁకా చలినేసుకొ[illegible]ఁగాక
మైకొని తెగ్గవాడెట్టి మర్కి యెంతదడవే ॥ ఎదు ॥

---

1. [illegible]వాక్యము[illegible]

మిమ్మెల్ల మెచ్చుదాఁకా మీరఁగాక తనమీఁద
ఇమ్ముల నేరాలువేయ నెంతదడవే
నమ్మికలిచ్చినతనవాటకాలు చూచేఁగాక
చిమ్ముల చేఁతకుఁ జేఁత సేయ నెంతదడవే ॥ఏడు॥

మగవాఁడు, తనమీఁదిమచ్చెములు చూచేఁగాక
యెగసక్కేలకు నవ్వ నెంతదడవే
తగుశ్రీవేంకటపతి తా నన్నుఁ గూడఁగఁగాక
నిగిడి నేఁ గాఁగిటిలో నించ నెంతదడవే ॥ఏడు॥ 118

బౌళి

ప్రియమెట్టైనా మందనీ పెంపగునారమణుని
క్రియ నాచేఁ దగిలెను గెలిచితిఁ జింత ॥పల్లవి॥

పాయమెట్టైనాఁగానీ పంత మెట్టైనాఁగానీ
కాయమిచ్చితిఁ దనకుఁ గలదా చింత
చాయలకే నదవనీ సన్నలకే తిరుగనీ
చేయి దనపయినే వేసితి నేల చింత ॥ప్రియ॥

మత్తునెంతైనాఁ జెట్టనీ మాఁట లెంతేకాదనీ
వుత్తి వొద్దనుందాన నున్నదా చింత
పనులెట్టయినాఁ గానీ భావమేదయినాఁగానీ
చెనకితిఁగాన గోరవేయ నేల చింత ॥ప్రియ॥

చూపు లేదఁ బారనీ సొలపెంత మీరనీ
పైపైఁ గాఁగిలించితిఁ బాసెఁగా చింత
యేపున శ్రీవేంకటేశుఁ డెన్నికెగా నన్నుఁ గూడె
తీపుమోవి నాకుఁ జిక్కెఁ దీరె నెల్లచింత ॥ప్రియ॥ 119

నాదరామక్రియ

ఇదియే చాలును నేమి ననకురే
కదిపినప్రాణము కామిని నాకు ॥ పల్లవి ॥

మాఁటలలోపలిమర్మము వేరే
గాఁటపుసతి పలుకఁగనీరే
తేటలకన్నులదిష్టులు వేరే
సూటిగ నెట్టయినఁ జూడఁగనీరే ॥ ఇది ॥

అంగములోపలిఆయము వేరే
అంగన చేయివేయఁగనీరే
రంగులసరసపురచనలు వేరే
జంగిలినవ్వులు చల్లఁగనీరే ॥ ఇది ॥

సన్నలలోపలిచనవులు వేరే
చన్నుల నొరయుచుఁజననీరే
యిన్నిట శ్రీవేంకటేశుఁడ యీసతి
వున్నది పురమున నుండఁగనీరే ॥ ఇది ॥ 120

రేకు 1221 సాళంగం

కామినులాల మీకన్నులఁ బట్టఁడా బాలు-
దేమమ్మా నవ్వేరు వీఁ డేమాయనమ్మా ॥ పల్లవి ॥

చూడఁగలవాఁడు [1]చేతఁ జూపఁగలవాఁడు వీఁడు
యేడ నెవ్వరైనాఁ గంటే నెత్తుకోఁదగువాఁడు
జాడతో రూపురేఖా సాదించరానివాఁడు
యీడనే మాపసిబాలుఁ డేమాయనమ్మా ॥ కామి ॥

1. 'వీఁపుఁ' గావచ్చు.

అడుగఁదగినవాఁడు అన్నిటా [1]నుదారివాఁడు
వుడిబడి [2]వారి నేలనొల్లనివాఁడు
వడిఁ దానే ఇందరిని వలపించనేర్చువాఁడు
యెడసి ముద్దాడమనే రేమాయనమ్మా ॥ కామి ॥

రచనమాటలవాఁడు రచ్చరాళ్లమీఁదివాఁడు
ఇచట శ్రీవేంకటాద్రిపై నిరవైనాఁడు
పచరించ నేపనులాఁ బదిఁ బదైనవాఁడు
యెచట నాడి వచ్చినా నేమాయనమ్మా [3] ॥ కామి ॥ 121

బౌళి

నీపాపమూ వోరి నిచ్చఁ గాలమహి మిది
ఆపాటితగవెల్ల నంతేసి కోపుదునా ॥ పల్లవి ॥

కోపము వేళమె వచ్చుఁ గోరి నిజమాడితేను
యేపున శాంతము వచ్చు నిచ్చలాడువారిఁ గంటే
చూపు నాదిక్కేమి చూచే వొల్లనొల్లఁ బట్టకురా
నీపాటిదొరతనము నేరఁగాక నేను ॥ నీపా ॥

యేతులు వేళమె వచ్చు నింటనున్నవారిఁ గంటే
జాతివినయాలే వచ్చు సారెవాదవారిఁ గంటే
నీతుల నీగుణమిది నేఁడు గొత్తలా నాకు
రీతి గాదు నవ్వకురా రేయిఁబొద్దు దోసము ॥ నీపా ॥

చేరాలు వేళమె వచ్చు ప్రియపడ్డసతిఁ గంటే। రతిఁ
దారివ మొక్కులే వచ్చు దంటెనసతిఁ గంటే
యేరా శ్రీవేంకటేశ ఇదె నేనెఱిఁగినదే
కూరిమిఁ గూడితి వింకేఁ గొంకకు నాతోఁ జెల్లదు ॥ నీపా ॥ 122

1. ఉదారుఁడు అనుటకు "ఉదారివాఁడు" అనుట [illegible] 2. [illegible]

3. ఈ పాటలో దూరార్థముగ దశావతారవర్ణన మున్నట్లు [illegible]

ఆహిరి

[1]కానీలేవే అట్టె కానీలేవే అట్టె కానీలేవె
పోనీ చూత మింకఁ దనపొందు చెరుచనేల ॥పల్లవి॥

చలమా తనతో నాకు సరవి నడపినాఁ గాదనను
వలచి తాఁ బైకొని వచ్చినా వాదులడువనేలా నాకు ॥కానీ॥

పగలా తనకు నాకు బాస సేసినాఁ దగదనను
తగిలి తా రమ్మనునెడ నేఁ దామసించనేలా నాకు ॥కానీ॥

బడి నే శ్రీవేంకటగిరిపైఁ బంతమిచ్చే నిఁక నేమనను
కడపరాయఁడు నను నేలెను కశమ లెంచనేలా నాకు ॥కానీ॥ 123

కాంబోది

ఏమిచేసినాఁ జేసె నేలదూరేరే యతని
అముకొన వలచితి నాతఁ డేమిసేసునే ॥పల్లవి॥

కన్నులఁ బతిఁ జూచితేఁ గాయమెల్లాఁ బులకించె
చన్నుల నొత్తితి నింతే జాజుకొనఁ బులకించె
సన్నల నవ్వితి నింతే జడిచెమటలు నిండె
అన్నిటా నానేర మింతే నాతఁ డేమిసేసునే ॥ఏమి॥

సుద్దులు నే వింటి నింతే చురుకనె నాయములు
వొద్దికి వచ్చితి నింతే వుల్లమెల్ల మఱపాయ
గద్దించి మాటాడఁబోతేఁ గడు మోవిఁ దేనె చిందె
అద్దో నానేర మింతే అతఁ డేమిసేసునే ॥ఏమి॥

కాఁగిలించఁబోతి నింతే కళలెల్లాఁ జిమ్మిరేఁగె
తోఁగి సిగ్గువడఁబోతే తొలఁగెఁ బయ్యెదకొంగు
పాఁగిన శ్రీవేంకటాద్రిపతి దానె నన్నుఁ గూడె
ఆఁగిన నా రతి ఇంతే నాతఁ డేమిసేసునే ॥ఏమి॥ 124

1. ఇది చరణమువలెఁ [illegible]. ([illegible]) [illegible]

భైరవి

ఊరకుండవయ్య చాలు నోయయ్య
నేరుపరి పొదువయ్య నే వెఱతునయ్యా ॥ పల్లవి ॥

అయ్య నీకు దండమయ్య అంతకు నే నోపనయ్య
పయ్యద ముట్టకువయ్య పచ్చిగానయ్యా
గయ్యాళి నే నౌదునయ్య కల్లలాదేవా అయ్య
దయ్య మెరిఁగితేఁ జాలు దాపి కేమయ్యా ॥ ఊర ॥

బల్లిదుఁడ వౌదువయ్య పలుమాట లేలయ్య
చెల్లునయ్య నీవు నేనే చేఁతల నయ్యా
అల్లనాఁడె కంటిమయ్య అందుకును నాకిరయ్య
మల్లడి నీగుణమయ్య మంచి దౌనౌనయ్యా ॥ ఊర ॥

ఆనలింకా నేలయ్య అట్టె తనిసితినయ్య
కానికాని వాట్లేల వానివయ్య
మేనంటి శ్రీవేంకటేశ మెప్పించి కూడితివయ్య
మోనాన నుండేనయ్య మోనా కేమయ్యా ॥ ఊర ॥ 125

ఆహిరి

ఉన్నసుద్దు లేమిచెప్పే నుద్దవుఁ డేఁటికి వచ్చె
మిన్నక వలచినమా మేలు దలఁచీనా ॥ పల్లవి ॥

తల్లితోఁ బుట్టినవానిఁ దగ నేమో నేయువాఁడు
గొల్లెతలమీఁద దయ కోరి నేసీనా
మల్లాడి మేనమఱఁదిమాట కలిగినవాఁడు
చల్లువాని(చల్లవారి?)సరపాలు చవులయ్యీనా ॥ ఉన్న ॥

ఆలితోఁ బుట్టినవావి నందముసేసి(చెరచి?)నవాఁడు
జోలి క వావి కేఁటిచుట్టరికమే
లేలే కొఁతుకువియ్యాల లెన్న తగవు వదపె
నాలిగాక వావితోడినవ్వు లేఁటినవ్వులే ॥ఉన్న॥

మేనత్తకొడుకఁలము మిక్కిలి రక్షించినాఁడు
వూవి తనసుద్దులెల్లా నూఁకొనరే
కానీలే శ్రీవేంకటేశుఁ గమ్మరఁ గూడితి మిదే
తానేమనీనో ఇంక దగ్గరి యడుగరే ॥ఉన్న॥ 126

రేకు 1222 రామక్రియ

కన్నులనే నిన్నుఁ జూడఁగలవార మింతేకాక
[1]వున్నచలమువారమా వూరకే ఒకించను ॥పల్లవి॥

యెరవులవారమా యేమన్నా నీతోడ
కెరలి చీటికిమాటికి నలుగను
తరవులవారమా దవ్వన నుండి రాకుండే
[2]కరికరించి పిలిచి కమ్మటి సాదించను ॥కన్ను॥

మెచ్చనివారమా నేము మేకులనీచేఁతలెల్ల
అచ్చటనిచ్చట సారె నాడుకోను
మచ్చరపువారమాబో మాటాడమఱచినా
ఇచ్చటనే మారుమోమై యెచ్చుకుందు లెంచను ॥కన్ను॥

పనిలేనివారమా పైకొని నీవు గూడఁగ
తనరి శ్రీవేంకటేశ తప్పించుకోను
తనియఁగఁ గూడితివి తగవు నగవు నీదే
పెనఁగేవారమా నీవు పిలువఁగ నిఁకను ॥కన్ను॥ 127

1. 'చలమున్నవారమా' అనుట సహజము. 2. 'కరకరి' శబ్దముపై నామధాతువా?

ముఖారి

ఆఁడుజన్మమే మాకు నాఁడాయనో కాక
పోఁడిమిఁ దా మగవాఁడు భువిఁ బచ్చినేతురా ॥పల్లవి॥

ముంచుకొని మగవారు ముంగిటనే వుండఁగాను
మంచము చప్పుడుసేసీ మాకు విదెక్కడికా(ఁ?)కే
యెంచఁ బొరుగు వినఁగ నేదగొదవమ్మ మాకు
పొంచి పటుకురనఁగఁ బోఁకఁ గొరికీని ॥ఆఁడు॥

చక్కఁ బొద్దుగుంక దిదె సతులెల్లనవ్వఁగాను
పక్కనఁ దలుపు మూసీఁ బనో మరి
యెక్కువతోఁ జంటిబిడ్డ లిదె చేయి దిగరు తా-
నక్కరతోఁ గొంగువట్టీ నానే రెస్పాయును

యెలమితో నత్తమామ లెదుటనే వుండఁగాను
చలాలకే మాటలాడి సంగతెటఁగొచే నేఁడు
అలరి శ్రీవేంకటేశుఁ డంచరి మొరఁగి కూడె
తలఁగ కింతేపిరట్టు తగునా ఇల్లాలికి ॥ఆఁడు॥ 128

మలహరి

నిచ్చనిచ్చఁ జేకొను సివాళి
యిచ్చఁ [1]పేరెవరమ్మో బుకేళ సివాళి ॥పల్లవి॥

సొలపులవాలుకచూపుల నెత్తేర్పు
నెలఁతలు నీకిదె సివాళి
వలయపుకంకణార్భటముల నైతేలు
పిల్లుపుగబయ్యెదలను సివాళి ॥నిచ్చ॥

---

1. పేరెవరమ్ము అను తాళ్లలోని పులిపేళ్లు శేమో? పేరెవారమ్మవి ఇంటిపేరు గలదు.

గక్కనను సరసపుకప్పురపునవ్వుల
నిక్కుచు నెత్తేరు నీకు నివాళి
వక్కణించ మాణికపువన్నెగోళ్ల చేతుల
నెక్కొన(నే) నెత్తేరు నీకు నివాళి ॥ విచ్చ ॥

మంచినకాఁగిటిలో నీమోహనవేదమంత్రాల
నించివించి యెత్తేరు నివాళి
పెంచపుశ్రీవేంకటాద్రిపేరైవరపోబుళేశ
అంచె నిన్నుఁగూడి యెత్తే రదే నివాళి ॥ విచ్చ ॥ 129

శంకరాభరణం

ఎంత సింగారించేవే యేమే నీవు
కాంతుఁడు వాకిట వచ్చి కాచుకున్నాఁడు ॥ పల్లవి ॥

చెలులకు వెడవెడసిగ్గులే సింగారము
నెలవులకు నవ్వులే సింగారము
పలచనిమోవికి పలుకులే సింగారము
కలికికన్నులకును సొలపే సింగారము ॥ ఎంత ॥

చక్కనిబొమ్మలకును జంకెనలే సింగారము
చెక్కులకు మురిపెమే సింగారము
పెక్కసపుగోళ్లకు విసరులే సింగారము
చొక్కపుజవ్వనానకు సొంపులే సింగారము ॥ ఎంత ॥

కలికుచన్నులకును కాఁగిలే సింగారము
చిలుఁదొడలకు రతి సింగారము
మలి యలమేలుమంగమగఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ-
డెలిఁగి విచ్చైకూడె నిదే సింగారము ॥ ఎంత ॥ 130

దేసాళం

చెప్పవయ్య వినేను చెవులపండుగగాను
    వొప్పుగా నీవు లెస్సవుండుటే నాలాభము ॥పల్లవి॥

అలుకఁదేరి నీతో నాపె మాటలాడెనా
    కళలు మించీ నీచక్కని మొగము
చలము మాని నీతో సరసములాడెనా
    చెలరేఁగి వేడుకతో జిగిమించే విపుడు ॥చెప్ప॥

జంకించక యట్టె నీతో సారెసారె నవ్వెనా
    పొంకపునీటుజాణ ఉబ్బుచునున్నావి
మంకు దలఁచక నీ మనసురాఁ గూడెనా
    అంకెల సంతోసాన వలరేవు నీవు ॥చెప్ప॥

పెట్టుకొన్న వొట్టెంచక ప్రేమతో మొక్కెనా
    మెట్టుక రతిచిన్నలు మేన నున్నావి
యిట్టె శ్రీవేంకటేశ యే నలమేలుమంగను
    గట్టిగా నన్నేలితివి కలిగె నానందము ॥చెప్ప॥ 131

మంగళకౌశిక

పొద్దువోనిఅఁటది బొమ్మల కాటుకవెట్టీ
    అద్దుక యేమిచూచేవు ఆయనాయ రావయ్యా ॥పల్లవి॥

వింతవింత చూపులను వెలఁది నిన్నుఁజూచి
    దొంతరసిగ్గులతోడఁ దొట్టుకొనీని
యింతవలె నీముందర సారెఁ జేసీ వేసాలు
    యెంతలేదు రావయ్య మాయింటికి నీవు ॥పొద్దు॥

విరుల విసన్నువేసి వెడయాస నీకుఁ జూపి
తరగిరిసవ్వు నవ్వీఁ దనలోననె
మెరవులశతలాఁడి మెన్ని నేరుచుకొన్నది
అరుదందేవేల రావయ్యా లోపికివి ॥ పొద్దు ॥

సంగడినె నిలుచుండి చన్నుల నిన్ను నొరసి
అంగపుఁజెమటతోడ నానందించీని
సంగతి నే నలమేలుమంగను శ్రీవేంకటేశ
రంగుగాఁ గూడితి విట్టె రావయ్యా కాఁగిటికి ॥ పొద్దు ॥132

రేకు 1223 సాళంగం

ఇన్నియుఁ దనతోఁగాక ఇఁకమరి కలదా
యెన్నరానిపరవశ మెవ్వరిసొమ్మే ॥ పల్లవి ॥

మాటలాడకుండితేను మాననీవే కొసరఁగ-
నేఁటికే మౌనవ్రత మెవ్వరిసొమ్మే
యీటులేనిమోము చూడకున్న నుండనీవే
తాటుకకన్నులనీటికాలు వెవ్వరిసొమ్మే ॥ ఇన్ని ॥

నవ్వకుండితేఁ బోనీవే నాకు సింకాఁ దనకుఁగా-
నివ్వలఁ జెక్కిటిచే యెవ్వరిసొమ్మే
దవ్వుగాక వద్దనుండి తడవకున్నఁ బోనీవే
చివ్వనఁ బానుపుమీఁద సిగ్గు లెవ్వరిసొమ్మే ॥ ఇన్ని ॥

కూడినరతులవేళ కొంకకున్న లేలేవే
యీడులేనిబుసకొట్టు లెవ్వరిసొమ్మే
జోడై శ్రీవేంకటపతి చొక్కించే నౌనౌనే
పీడెపుమోవిఁ జేసేటివింత లెవ్వరిసొమ్మే ॥ ఇన్ని ॥ 133

ముఖారి

ఇంతకంటె నేమిసేసే వేలరా నీకు నవ్వు
పంతగాఁడవైతివి అప్పటి నానవ్వు ॥పల్లవి॥

వుమ్మడి నీతో నలిగి వొంటినుండి నామలగు
నెమ్మదిఁ గాఁగిలించితే నీకేలరా నవ్వు
దిమ్మవట్టి కొనగోరు తీఁటగోఁ గా(కొ?) విమ్మపండు
ఇమ్మల నాఁటనూఁదితే ఇంతేల నవ్వు ॥ఇంత॥

వొట్టు వెట్టుకొంటిఁగాన వొకరితోఁ బలుకక
నెట్టన నేఁ బాడుకొంటే నీకేల నవ్వు
నిట్టనీల్గి నీ వుండఁగా నిద్రరాఁగా గదెవెట్టి
పట్టెమంచానఁ బండితే పైఁజల్లకు నవ్వు ॥ఇంత॥

కామించి నీవు గూడఁగా కన్నుమూసి కొంతవడి
నీమనసు చూచితేను నీకేలరా నవ్వు
దోమటి శ్రీవేంకటేశ తొడిఁబడ దక్కఁగొంటి-
వీమతకా లెఱ్ఱఁగరా యిఁకనేల నవ్వు ॥ఇంత॥ 134

సామంతం

చూడరమ్మ సతులాల సుదతిలాగులు నేఁడు
యేడలేవితమకాలఇంపు లెట్టివో ॥పల్లవి॥

కన్నులఁ దప్పకచూచు గక్కననుఁ దలవంచు
అన్నిటా విభునిఁ జెలి యంపలేక వేగిలేచి
తన్నుఁదా నాతనిరూపు తలపోసుఁ గన్నుమూసు
యెన్నరానిసతిమోహ మేమిచెప్పేదే ॥చూడ॥

మగిడిమగిడి వచ్చు మంతనాన మాటలాడు
పగటున రమణునిఁ బాయలేక జలజాక్షి
నగుతానే విడెమిచ్చు నాలి నాకుమడిచిచ్చు
సొగిసి ఝావలపులాసోద మెట్టివో ॥ చూడ ॥

కమ్మరానుఁ గాఁగిలించు కందువగా మోవి ఇచ్చు
తెమ్మగా శ్రీవేంకటేశుతీపురతులు మరిగి
దొమ్మి సేసి కూటమికి దోమతెరలోని కేఁగు
అమ్మలాల జవ్వనపాయపువేదు కెట్టిదో ॥ చూడ ॥ 135

రామక్రియ

బలురాజసమైనాను బత్తి నీమీఁదఁ గలఁడు
వెలపులెల్లాఁ జల్లవే వచ్చీ నతఁడు ॥ పల్లవి ॥

చేలకొంగు వట్టుకొని చేరి ప్రియములు చెప్పి
వాలాయించి పిలువవే వచ్చీ నతఁడు
తాలిమితో నిలుచుండి దయవుట్ట మొక్కుమొక్కి
వాలుకచూపు చూడవే వచ్చీ నతఁడు ॥ బలు ॥

కదిసి కానుక ఇచ్చి గద్దమువట్టి వేఁడుక
వదనము చూపవే వచ్చీ నతఁడు
పునుటుగుబ్బల నూఁది పొదిగి కాఁగిటఁ బట్టి
వదలక వుండవే వచ్చీ నతఁడు ॥ బలు ॥

వేడుకలు వుట్టించి వెనకటిపొందుమం-
వాడికలు సేయవే వచ్చీ నతఁడు
యీడనే శ్రీవేంకటేశు నిఁ(విం?)తలోనే కూడితివి
వాడలో దినదినము వచ్చీ నతఁడు ॥ బలు ॥ 136

వరాళి

నీవేల సిగ్గువడేవు నేమేపనేము విన్ను
వావి గూడితే(జాలు వదలకువయ్యా ॥పల్లవి॥

వొల్లనే యిచ్చకమాడి వొడ(బరచీ విన్ను
వెల్లవిరిగా నీవు వినవయ్యా
చల్లు(జూపులను(జూచి సారె(దమకము రే(చీ
అల్లదే లోనుగావయ్యా ఆపెకు నే(డు ॥నీవే॥

సంగతిగా మోవి చూపి చవులువుట్టించీ నీకు
అంగవించి వేడుకతో నందుకోవయ్యా
సింగారించుకవున్నది చిఱునవ్వు నవ్వి నీతో
సంగడి(బెట్టుక నీవు చనవియ్యవయ్యా ॥నీవే॥

పూరకే నీ కెదురుగా నొద్దున్నది గుబ్బలు
నేరుపుతో(గా(గిట నించుకోవయ్యా
యీరీతి శ్రీవేంకటేశ యే(కలమేలుమంగను
చేరి వన్నెలితి వాపె(జేసుకోవయ్యా ॥నీవే॥ 137

వేళావళి

ఇంక(బాయరావునమ్మీ యీసంగాతాలు
కంకణదారాలాయ(గడుసంగాతాలు ॥పల్లవి॥

చల్లలమ్మేవారితోడిసంగాతాలు
చల్లు(జెలమలవూట సంగాతాలు
జల్లెడలోపో(కలు మాసంగాతాలు
యెల్లవారు నైతే(గిరి యీసంగాతాలు ॥ఇంక॥

జంగిలిగోపికలసంగాతాలు । నీకు
సంగడి బండికండ్లాయ సంగాతాలు
సంగతాయ పొరుగిండ్లసంగాతాలు
యెంగిలిపొత్తులతోడియీసంగాతాలు ॥ ఇంక ॥

సరిబేసులాయ మనసంగాతాలు
సరుగ మరవరానివంగాతాలు
యిరవై శ్రీవేంకటేశ యే నలమేలుమంగను
విరతిఁ గూడఁగఁజేసె నీనాసంగాతాలు ॥ ఇంక ॥ 138

రేకు 1224 సామంతం

ఆదేనంటా వచ్చె నారగించలే దింకా
[1]వారవారచేదెలాల వనజాక్షుఁ జూపరో ॥ పల్లవి ॥

మందనున్నపసులాల మంచిగోపబాలులాల
కందర్పగురుఁడు వచ్చెఁ గంటిరా మీరు
కెందమ్మివనములాల కృష్ణుఁడు యమునలోన
చిందులనీఁదాడినట చెప్పరో సుద్దులు ॥ ఆదే ॥

గొల్లవారిఇండ్లాల గొందిపాలువెన్నలాల
కొల్లలాదేహరి వచ్చెఁ గొందించరో
చల్లలమ్మేసతులాల సరసపురచ్చలాల
ఇల్లిద నేడనున్నాఁడో యెఱిఁగించరో ॥ ఆదే ॥

గోవర్ధనముదండ గుంపులపూఁదోవలాల
కోవిదుఁ డేమిసేసీ గుట్టుచూపరో
శ్రీవేంకటాద్రిమీఁదఁ జేరి కంటి మింతలోనె
పూవువలె నెత్తుకొంటి భోగించీ నీఁకను ॥ ఆదే ॥ 139

1. వారలోవి వారచేదెలు విగ్రహము. మధ్య 'వార' శబ్దము సంస్కృతము వింత.

ముఖారి

అందుకేవో నీవద్ది కప్పటనుంటి రాదు
కందువకే విచ్చేసి కైకొనుమీ చెలిని ॥పల్లవి॥

యేకతమాడేనంటా నింతి దగ్గరఁ బిల్చి
కాకుమాటలాడితట కలదా ఇంత
ఆకుమడిచియిమ్మంటా నందుకోఁబోయి గోర
రేక లంటించితివట రీతిగాదుసుమీ ॥అందు॥

పాదములొత్తుమీయంటా పడఁతిపైఁ బారఁజాఁచి
యేదెసో మోపితివట ఇది దగునా
పోదిగా నీతురుమునఁ బూవులు ముడువుమంటా
పాదుగ వీఁపున నాకెపై నొరగఁవగునా ॥అందు॥

పానుపు వరచుమంటా పడఁతిఁ గాఁగిటఁబట్టి
ఆనెలవుననే కూడి తాయఁగా పని
నేను వచ్చితి నింతలో నెరవుగాఁ గూడితివి
యీవిధము శ్రీవేంకటేశ నీకే తగును ॥అందు॥ 140

లలిత

చేకొలఁదిమగఁడవు చెల్లింతు వాకెగర్వము
దీకొని ఇంతలో నీవు తిట్టఁగనేమిటికి ॥పల్లవి॥

ఇంతవడి నవ్వు నవ్వే నేకతాలు నీతో నాడె
ఇంతకంటె నేమిసేసు నీపె నీతోను
బంతిబోజనాలు సేసె పచ్చిదేర మాటలాడె
కొంత గాఁగిలికుందితేఁ గొరతాయనా ॥చేకొ॥

కెలిలించె నీమోహము కేలెత్తి సన్నలు నేసె
మఱి యేమిటఁ గొదువ మగువకును
మెఱయించెఁ దనమేలు మించి నీపై బత్తిచూపె
తఱి మోనాననుండితే తక్కువాయనా ॥చేకొ॥

చలివాపె రతులను చన్నులంటఁ బెనఁగెను
వెలితేది యాపెకు శ్రీవేంకటేశుఁడ
అలమేలుమంగపతి వన్నిటా నన్నేలితివి
కలికి లోన నుండితేఁ గడమాయనా ॥చేకొ॥ 141

ఆహిరి

ఏమని చెప్పేము నేము ఇందుకు మారుత్తరము
కామించి నీకే తెలుసుఁగాక యీకతలు ॥పల్లవి॥

చిక్కనినవ్వులు నవ్వెఁ జెలియ నీమోము చూచి
వక్కణడిగేవు చెప్పవచ్చునా యిందు
మొక్కు మొక్కెఁ జేతులెత్తి ముందరనే నన్నుఁ గని
లెక్క లెంచుకొనే విది లెస్సాయనయ్యా ॥ఏమ॥

కడలేనివినయాలు కాంత నీకుఁ జేసితేను
వొడివట్టే వందుఁ బెట్ట నొనగూడునా
వడిగా నీమీఁదట వలపులు చల్లితేను
ముడిచేవు కొంగునను కడుజాణవయ్యా ॥ఏమ॥

అలమేలుమంగ నీతో నట్టె మాటలాడఁగాను
కొలచేవు కుంచానఁ జిక్కునా ఇవి
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యీకె నిట్టె కూడితివి
వెలవెట్టేవు చన్నులు వేడుకకాఁడవయ్యా ॥ఏమ॥ 142

పాడి

ఔనయ్యా మంచివాఁడ వాపె తొల్లి ముద్దరాలు
  ఆనలేల పెట్టేవు అంతేసి కోపునా ॥ పల్లవి ॥

చెలి నీతో నవ్వేనంటా చెక్కులేల నొక్కేవు
  కలస నీగోళ్లు మిక్కిలివాండ్లు
  పలుకుమంటా సారె పయ్యదేల తీసేవు
  బలిమికాఁడవు నీతో పంతాల కోపునా ॥ ఔన ॥

జంకించి చూచెనంటా చన్నులేల పట్టేవు
  కంకణపునీచేతులు కడుగట్లు
  అంకెలఁ బెనఁగుమంటా అయములేల ముట్టేవు
  సంకెలేనివాఁడవు నీసాములకు నోపునా ॥ ఔన ॥

తొక్కేవు పాదాలంటా తురుమేల యంటేవు
  నెక్కొని నీవేళ్లు కిన్నెరమీట్లు
  అక్కున శ్రీవేంకటేశ అలమేలుమంగఁ గూడేవు
  వెక్కసపుజాణవు నీవినోదాల కోపునా ॥ ఔన ॥ 143

మాళవి

మేలుమేలు సతులెల్లా మెచ్చిరి నిన్ను
  వేళతో మావిన్నపాలు వింటివి నీవు ॥ పల్లవి ॥

చతురుఁడవై నందుకు జాణవు నీవైనందుకు
  అతివను మన్నించితి వదివో నీవు
  కతలు నేర్చినందుకు కడుమేటివై నందుకు
  తతిఁ గెగి వచ్చితివి దయతో నీవు ॥ మేలు ॥

సంతోసించుకొన్నందుకు సమ్మతించినందుకు
యింతికిఁ జనవిచ్చితి విపుడే నీవు
ఇంతచుట్టమవై నందు కింపుగలిగినందుకు
పొంతనే లాలించితివి బుజ్జగించి నీవు ॥ మేలు ॥

సలిగె ఇచ్చినందుకు సరసుఁడవైనందుకు
అలమేల్మంగఁ గూడితి వన్నిటా నీవు
కలిగినందుకు శ్రీవేంకటపతివైనందుకు
తెలిపితివి నీపొందు దీననే నీవు ॥ మేలు ॥ 144

రేకు 1225 కాంబోది

ఔనయ్య మంచివాఁడ వప్పుడే యెంతసేసితి
[1]పూనెఁ బ్రేమపేరెవరపోటు శేశ నీకు ॥ పల్లవి ॥

కన్నుల నవ్వులదేరీ కాంత నేమేమి సేసితో
వన్నివయేకతవేళఁ బానుపుమీఁద
కిన్నెరకాయచన్నులు గిజిగిజాయ నిదివో
కన్నె ఇంతె తొలుపారే కదుఁబచ్చిసేతురా ॥ ఔన ॥

మోవకమోచి నెలవి ముసిముసినవ్వు దేరీ
ఆవేళ నేమేమిమాటలాడితో నీవు
కావిమోవి తెల్లఁబారి కడుపదమదమాయ
పూవువంటిబాల ఇంతభోగముల కోపునా ॥ ఔన ॥

చెక్కులఁ జెమటగారి చెలిపయ్యాద దడిసె
గక్కున నెంత మనసు గరఁచితివో
యెక్కువ శ్రీవేంకటేశ యీడఁ బెరియవరాన
వొక్కటఁ గూడితి విట్టె వోబళేశుఁడవై ॥ ఔన ॥ 145

1. 'పూనె' క్రియకు మరుల ఇత్యాది కర్మగ అర్థ్యాహార్యము.

మలహరి

ఒక్కొక్కసతినడుమ నొక్కొక్కరూపు గై కొని
యెక్కువైతి కృష్ణా విన్నెట్ల నమ్మేదిరా ॥ పల్లవి ॥

మాటలాడే వొకతెతో మళ్ళిచూచే వొకెతను
వోటలేక నవ్వు నవ్వే వొకతెతోను
కూటువై గొల్లెతలము గుంపుగూడున్నార మిదే
యేటిది నీమోహ మిఁక నెందని నమ్మేదిరా ॥ ఒక్కొ ॥

కన్నుగీఁటే వొకతెకుఁ గాఁగిలించే వొకతెను
వెన్న దిన్న మోవిచ్చేవు వేరొకతెకు
వున్నతి రాసక్రీడ లున్నార మిందరము
ఇన్నిటిలో నీవలపు యెందని నమ్మేదిరా ॥ ఒక్కొ ॥

తమ్మవెట్టే వొకతెకుఁ దగమెచ్చే వొకతెను
[1]సమ్మతించఁజేకొకతెచన్ను లంటేవు
యెమ్మెల శ్రీవేంకటేశ ఇందరి మమ్ముఁ గూడితి-
విమ్మల నే నమ్మితిఁగా కెటుల నమ్మేదిరా ॥ ఒక్కొ ॥ 146

బౌళి

అతనికి నీకు నింపులై యుండఁగా
యీతలాతలివారి కెంచఁగనేమిటికి ॥ పల్లవి ॥

మగఁడుమన్నించేదానిమాటలెల్లాఁ జక్కనే
తగవరివనితపంతము చక్కన
నగనేరిచినదానివటనలెల్లాఁ జక్కన
మెగసకె(క్కె?)ములాడఁగ యెవ్వరికేమిటికి ॥ అత ॥

1. సమ్మతించఁజేసి + ఒకతెచన్నులు.

సిరిగలిగినదానిచేఁతలెల్లాఁ జక్కనే
పొరుగుపొరచికాంతపొందు చక్కన
సరివిచ్చకపుదానిసరసములు చక్కన
దొరకాని యెవ్వరికి దూరఁగనేమిటికే ॥ అత ॥

ప్రాయముగలుగుదానిపగటులెల్లాఁ జక్కనే
చాయయెఱిఁగినసతిజాడ చక్కన
యీయెడ శ్రీవేంకటేశుఁ డే సలమేలుమంగను
పాయక నన్నెలె తాము [1]పచ్చారనేమిటికే ॥ అత ॥ 147

సౌరాష్ట్రం

పడఁతి నీవుసేసినభాగ్య మెట్టిదో
అదరి నీపై నిలిచె నాతనిమోహము ॥ పల్లవి ॥

చాలుకొన నిన్నుఁ జూచీ సారెసారె నాతఁడు
కెలత్తి మొక్కఁగదవే కిమ్ములనుండి
అలకించి నీసుద్దులే యంగనలతోఁ జెప్పివి
వేళగాచుక వుండుమీ వేడుకతోను ॥ పడఁ ॥

కొచ్చికొచ్చి సన్నసేసీ కోరికోరి నీకతఁడు
వచ్చేనవి చెప్పెంపవే వనిత నీవు
మచ్చికతోఁ దలపోసీ మతిలోనే నీరూపు
యిచ్చోటు వదలకుమీ యీడకే పచ్చీవి ॥ పడఁ ॥

నెలవుల నవ్వీ నిన్ను శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు
అలమేల్మంగవు నిదె మటు చూపవే
తలఁపెఱిఁగి మన్నించి తానే వచ్చి నిన్నుఁ గూడె
నెలకొని యిచ్చకమే నించుమీ యీతనికి ॥ పడఁ ॥ 148

1. పచ్చి+అరవ్.

మాళవిగౌళ

తాను నాతోనన్నమాఁట తా నెఱుఁగును
నానఁబెట్టి సిగ్గులేల నాఁటుకొలిపీని ॥పల్లవి॥

నాముందరి కిట్టె వచ్చి నాతో నాడుమనరాదా
యేమిటికిఁ జెప్పిపంపీ నెదమాఁటలు
మోముచూచి నాచేత మొక్కించుకొమ్మనరాదా
రామలంకెల్లాఁ జెప్పి రాఁపేల సేసీని ॥తాను॥

యెదుటికి వచ్చి వీడెమిప్పించుకొమ్మనరాదా
పదిమారులు లేకలు పంపనేఁటికి
కొదదీరఁ దానుపైపైఁ గూచుండుమనఁగరాదా
వుదుటున నమనెంత వొడఁబఱపించీని ॥తాను॥

చేరి నాచేత సేవలు సేయించుకొమ్మనరాదా
యీరీతి దెరమఱ గఁకనేఁటికి
కోరి యలమేలుమంగఁ గూడె శ్రీవేంకటేశుఁడు
వేరులేక నమ్మనెంత వేఁడుకొనీని ॥తాను॥ 14

ఆహిరి

ఏమి చెప్పేమిఁక నీతో నింతికతలు
కామించి నీవే వచ్చి కనుఁగొంటగాక ॥పల్లవి॥

వుమ్మగిలువ పులమారివూరి వానలుగా
కొమ్మమేనఁ జెమటలు గురిసీ నదె
నెమ్మిఁ గోరికలచేత నిగిడినపులకలు
గమ్మకొని పసిమెక్కెఁ గడుఁ గుచములను ॥ఏమి॥

వలగొన్నతలపోఁత వసంతకాలము వచ్చి
వలినాశిచింతల్పు నవిచీ నవె
తొలఁకేతమకముల తురుములోవివిరులు
జలజలరాలుకొంటా జవ్వనము మించెను ॥ ఏమి ॥

షంగిటమైనతరితీపు లుప్పతిలి యలమేలు-
మంగమోవిఁ దేనె లామని వచ్చెను
రంగుగ శ్రీవేంకటేశ రతి నీవు గూడఁగాను
సింగారము రాసులై చెలఁగి చూపట్టెను ॥ ఏమి ॥ 150

రేకు 1226 ఆహిరి

నిన్ను నేమీననలేక నివ్వెరగందితిఁగాక
యిన్నెసివగలఁబెట్ట జాణవా నీవు ॥ పల్లవి ॥

పువ్వులవేసినవారిఁ బూఁచి రాత వేయలేక
నవ్వఁగనే నీతో నే నవ్వేఁగాక
నివ్వటిల్లువలపుల నిట్టూర్పు లివె మించీఁ
జవ్వనాన ననుఁ బాయఁ జలమా నీకు ॥ నిన్ను ॥

వెన్నవూసినట్టివారి వెలిమిడి వూయలేక
పన్ని నీవు పలుకఁగఁ బలికేఁగాని
కన్నుల నీళ్లు దొట్టి కాఁతలు మేన నిండె
వన్నెలన న్నింతసేయ వ్రతమా నీకు ॥ నిన్ను ॥

చెట్టవట్టి తియ్యఁగాను చేసన్న సేయఁగలేక
గుట్టుతో నీవు గూడఁగఁ గూడితిఁగాని
అట్టె శ్రీవేంకటేశ అరమఱపాయ మేను
చుట్టమై ఇంతసేయ సూడా నీకు ॥ నిన్ను ॥ 151

మాళవిగౌళ

ఊడనేల మాతోనే యింటిటీరాలు
వాడవారితోనే పోయి వాదించరాదా ॥ పల్లవి ॥

కొల్లన నే నవ్వితేనే కొంగువట్టేవు రేపల్లె-
నల్లవారు విన్న నవ్వే రందు వోవోయి
చల్లఁగా నేఁ జూచితేనే జంకించేవు పురసతు-
లుల్లసాన నిన్నుఁజూచే రొద్దనఁగరాదా ॥ ఊడ ॥

ఆఁటదాన వద్దనుండే నాసపడేవు చుప్పనాఁటి
ఆఁటదిగాదా నీ వందు వోవోయి
మేఁటివంటా మొక్కితేనే మేలమాడేవు యింతైతే
నాఁటికొలవిసతుల(లు?) వసలు పిదుతురా ॥ ఊడ ॥

గందము పైఁజల్లితేనే కడఁదిట్టేవు తొల్లి
గందమువారింటిసతిఁ బొందవా వోయి
కందువ శ్రీవేంకటేశ కాఁగిటఁ గూడితి నన్ను
వొందిలి నీకొనగోర నొత్త నింకావలెనా ॥ ఊడ ॥ 152

పాడి

చెలి విన్నవించవే నేఁ జెప్పేవంటే సిగ్గయ్యీని
బలిమిఁ గాదని తోయఁ బంతగత్తెనా ॥ పల్లవి ॥

నేనెంతటిదానను నెట్టుక వొడఁబరచీ
తానెంతమన్నించినాము తనచిత్తము
వూని యెంతవేఁడుకొనీ నూడిగపుదాన వింతే
కానీవే తనమాట గాదనేనా ॥ చెలి ॥

తనకేమి బాఁతి నేను తఱచుగా నాతో నవ్వీ
నను నెంతలాలించినా నాభాగ్యము
చెనకి యెంతమెచ్చీఁ దాఁ జేసినమానిసి నింతే
తనఇచ్చదానఁగాక తగదనేనా ॥ చెలి ॥

సతులతోఁ బొగడీ నాచక్కఁదన మిమున్నది
రతి నెంతగూడినా సమ్మతమే నాకు
యితవై శ్రీవేంకటేశుఁ డే నలమేలుమంగను
సతముగా నన్ను నేలె చాలుననేనా ॥ చెలి ॥ 153

ముఖారి

ఏల పెనఁగులాడేవు ఇందరిలోన
మేలువాఁడవై యాపె నేలుకోరాదా ॥ పల్లవి ॥

వేడుకతోఁ జెలి నీపై వెన్నెలనవ్వులు చల్లె
కోడెకాఁడవు తుడుచుకొనఁగలవా
చూడఁగావే నిన్ను తనచూపులజిగు రంటించె
యీడ విడిపించుకొన నీకనోపేవా ॥ ఏల ॥

మక్కువతో నాపె నీకు మాఁటలనే చొక్కువేసె
వుక్కుమీరి లోనుగాక వుండఁగలవా
నిక్కిచూచి కొనగోర నీమర్మములెల్లా నెత్తె
మక్కళించి కూడక మానవచ్చునా ॥ ఏల ॥

కందువ నలమేల్మంగ కాఁగిటనే వలలొడ్డె
మందలించి తగులక మానఁగలవా
ముందె శ్రీవేంకటేశ మోవి నీకు లంచమిచ్చె
చెంది చెప్పినట్లు నీవు సేయకుండఁగలవా ॥ ఏల ॥ 154

శ్రీరాగం

[1] నీమహిమో నాలోన నిండిననలపుజాడో
యేమిసేతు నన్నెప్పుడు నెరయకువయ్యా ॥ పల్లవి ॥

యెనసి నీతో నేను యెంతవడి మాటాడినా
తనియదు నామనను తమి యెట్టిదో
వినయముతో రెప్పలువేయక చూచినాను
నిసుపులై మమతలు నిచ్చ కొత్తలు ॥ నీమ ॥

చలపట్టి నీతోను సారెసారెఁ బెనఁగిన—
నలయదు నామేను ఆస యెట్టిదో
కొలువులో నీవద్దఁ గూచుండి యెంతనవ్వినఁ
దలఁపులో కోరికలు దరగవిధాన్యాలు ॥ నీమ ॥

కదిఁగి యుండాఁకా నిన్నుఁ గాఁగిలించుకుండినాను
విడువవు చేతులు వేడుకెట్టిదో
అదరి శ్రీవేంకటేశ యలమేల్మంగను నేను
తొడరి యేలితివి రతులు తరితీపులు ॥ నీమ ॥ 155

నాదరామక్రియ

ఎఱిఁగించవే నాకునేల దాఁచేవు
గుఱుతులు గానవచ్చీఁ గొంకనేఁటికే ॥ పల్లవి ॥

కామినిరో నీమోమునఁ గళలుదేరీ నేఁడు
నీమగఁడు వచ్చెనా నీవద్దికి
ఆముకొని చెంగలించి యట్టె మాటలాడేవు
యేమైనా నీకుఁ జనవులిచ్చెనటవే ॥ ఎఱిఁ ॥

1. ఈ పాటలో నిభావమే అన్నమయ్యమన స్తత్వము.

సంతోసించుకొందానవు చవులుచూపి యతఁడు
మంతనాన విన్నప్పుడె మన్నించెనా
వింతలుగా సెలవుల వేడుకతో నవ్వేవు
యింతలో నీకోరికలు యీడేరిచెనటవే ॥ ఎటు ॥

వేవేలుచిన్నలతోడ వెల్లవిరై మెఱసేవు
శ్రీవేంకటేశుఁడు నిన్నుఁజేరి కూడెనా
యీవేళ నలమేల్మంగ విన్నిటాఁ జొక్కి వీతఁడే
చేవమీరినరతులఁ జిమ్మిరేఁచెనటవే ॥ ఎటు ॥ 156

రేకు 1227 శ్రీరాగం

ఇందాఁకాఁ బొరలితివి యేదలేనివిరహాన
కందువ నీపాఁ జిక్కె కాంతుఁడు నేఁడిదివో ॥ పల్లవి ॥

చెలువుఁడు వీఁడె వచ్చెఁ జిత్తగించవే నీవు
కలికికన్నులఁ జూచి కరఁగించవే
పలుకుఁదేనెలు మోవిఁ బైకొన మాటాడవే
పిలుచుకవచ్చితిమి ప్రియములుచెప్పవే ॥ ఇందాఁ ॥

అతఁడు విడెమిచ్చీని అందుకొనవె ఇప్పుడు
చేతులెత్తి మనసారా సేసవెట్టవే
యీతల వరుసనుండి ఇట్టె సరసమాడవే
నీతో నొనగూర్చితిమి నిండాఁ గాఁగిలించవే ॥ ఇందాఁ ॥

శ్రీవేంకటేశుఁ దేలెఁ జిరునవ్వు నవ్వవే
మోవితీపు చూపి కేలు మొగిడించవే
యీవేళ నలమేల్మంగ వెనసితి వితనితో
సేవసేసీ నీరతులఁ జేకొని మెప్పించవే ॥ ఇందాఁ ॥ 157

పాడి

చెప్పితేఁ దెచ్చేముగాక చెలి నెవ్వతెనైనా
వొప్పుగావి పైఁడికత వూఁకొనేదెట్టే ॥ పల్లవి ॥

నివ్వటిల్లఁ దనలోనే నిట్టూర్పు నిగిడించీ
యెవ్వరిపై మోహమౌటా నెట్టు దెలుసు
జవ్వనపుతనమేను జలజలఁ జెమరించీ
పువ్విళ్లూర నేఁటికని వూహించేమే ॥ చెప్పి ॥

చెక్కుటఁ జేయివెట్టుక చింతించీఁ దనుఁదానె
యెక్కడ నున్నదో చిత్త మేమినేతమే
పక్కన నవ్వులు నవ్వీ పలుదిక్కులును జూచీ
అక్కర సేసుద్దులని యడుగఁగవచ్చునే ॥ చెప్పి ॥

వింతవింతకళలెల్ల వెస నెమ్మోమున నిండె
యెంతసంతోసమో గుఱుతెట్టు వెట్టేమే
ఇంతటిశ్రీవేంకటేశుఁ డే నలమేలుమంగను
పొంతనుండి నన్నుఁ గూడె పొగడేదేమే ॥ చెప్పి ॥ 158

సామంతం

నీమన సెఱుఁగుదుము నెలఁతపై దయ గద్దు
కామించి ఇంటికివచ్చి కనుసన్నలేఁటికి ॥ పల్లవి ॥

ముక్కువ నేసినవారి మన్నించనేవలెఁగాక
పెక్కులాగులను జోలిఁబెట్టనేఁటికి
చక్కెరమోవి యిచ్చితే చవిగొనవలెఁగాక
తక్కుఁబెట్టేటివట్టితరితీపు లేఁటికి ॥ నీమ ॥

చుట్టాలయినవారిఁ జూచి చోటీవలెఁగాక
అట్టె రట్టుసేసేటియాఁడేఁటికి
గట్టివన్నులను నొత్తితే కరఁగఁగవలెఁగాక
గుట్టున గుబ్బతిలించేగొరబు లింతేఁటికి ॥నీమ॥

లలి నాసపడ్డవారి లాలించవలెఁగాక
సెలవినవ్వుల జాగుసేయనేఁటికి
అలమేలుమంగపతివై నశ్రీవేంకటేశ్వరం
కలసితివి చెలివి కల లిఁకనేఁటికి ॥నీమ॥ 159

బౌళి

ఎవ్వరికిఁ దెలుసును ఇటువంటిమీగుట్లు
యివ్వల వెల్లవిరైన దిపు డింతేకాక ॥పల్లవి॥

యెఱఁగుదుమా తొల్లి యాపె నీకు దేవులౌత
చిఱుతనవ్వుల నీపైఁ జిందఁగాఁగాక
గుఱుతు గానవచ్చునా కోరినమీపొందులకు
వుఱక నీవద్ద బాయకుండఁగాఁగాక ॥ఎవ్వ॥

చెప్పితిరా మీరు మాకు నేసుకొన్నపెండ్లి
కప్పి యాపె నవ్వఁగానే కంటిమిగాక
వొప్పి చూచుకున్నారమా వుడివోనిమీరతులు
చిప్పిలఁ దా నిందరితోఁ జెప్పుకోఁగాఁగాక ॥ఎవ్వ॥

పుట్టైనా యెక్కడనైనా పొంచి మీచుట్టరికాలు
బట్టబయ లాపె సిగ్గువడఁగాఁగాక
గట్టిగ నలమేలుమంగకాఁగిటిశ్రీవేంకటేశ
ఇట్టె నన్నేలితి వీకె విరవాయఁగాక ॥ఎవ్వ॥ 160

దేశి

అటని విన్నవించరే యాతనితోను
తటుకన మిమ్మునేల తగవడిగీని ॥ పల్లవి ॥

కూడినమందె మేళాన కొమ్మ లెంతగొసరినా
వేడుకపడుటేకాని వేసరరాదు
వాడికైనచోట నెంతవడి యలయించినాను
యీడుజోడై యుంటగాని యెడయఁగరాదు ॥ అట ॥

చనవులుచేసుకొని సతు లెంతిసాదించినా
తనివిఁబొందుటఁగాని తలఁకరాదు
పెనఁగులాడేటిచోట బిరుదు లెంతాడుకొన్నా
నవిచి లోనౌటగాని నంటువాయరాదు ॥ అట ॥

కూరిమితో వనితలు గుబ్బల నెంతవొత్తినా
వోరుచుకుండుటగాని వొదుగరాదు
యీరీతి శ్రీవేంకటేశుఁ డే నలమేలుమంగను
సారె నన్నేలుటేకాని జడియఁగరాదు ॥ అట ॥ 161

గౌళ

బెరసి పెండ్లి వచ్చి పెరట విడిసె నీకు
సొరిదిఁ బెండ్లాడవయ్య శోబానఁ బాడేము ॥ పల్లవి ॥

పొట్టఁబొరుగువనుండి పొంచి నీకు మోము చూపె
గుట్టుతోఁ దాఁ బందేఇంటిసురుతు చెప్పె
దట్టపుసోరణగండ్లతలుపుఁ దెరచి ఇచ్చె
చుట్టమవైతి వాపెకు సుద్దు లిఁకనేఁటికి ॥ బెర ॥

యెఱఁగెత్తి పాటవాడి యెచ్చరికె నేసి నీకు
కలపీఁ బరిమళాలు గాలివై పున
వెలిఁ బావురమువేసి పిలిచీ నిన్ను సన్నల
చెలిమి చేటఁడు గల్గె చెప్పనిఁక నేఁటికి ॥ బెర ॥

ఆకె సింగారించుకొని అట్టె నిన్నుఁ దొంగిచూచె
వాకునఁ దాఁగలసినవాని దెలిపె
పైకొని యలమేల్మంగపతివి శ్రీవేంకటేశ
యీకడ నన్నేలితివి యేమీననవేఁటికి ॥ బెర ॥ 162

రేకు 1228 రామక్రియ

ఇంతవలచినవారి నెఱఁగమమ్మ
కాంతలు గుట్టునసుందేగతులా యివి ॥ పల్లవి ॥

ఆఁపలేవు నీమనసు ఆతనిఁ బాసి ఇంచుక
కాఁపురాలు సేసేవారికతలా యివి
చూపుల నాతని నిట్టె చూచేవు రెప్పవేయక
పూఁపవయసువారికి బుద్ధులా ఇవి ॥ ఇంత ॥

మంతనాన నీమనసు మగనితోఁ జెప్పేవు
పంతగత్తెలైనవారిపగటా ఇది
సంతతము నీకునీవే చవులుచూపేవు మోవి
వంతువాసులవారికి పైపులా యివి ॥ ఇంత ॥

మేరపేసు కురముపై మిక్కిలి తావుకొంటివి
నేరుపరులైనవారినేర్పులా ఇవి
చేరి యలమేల్మంగవు శ్రీవేంకటేశుఁ గూడితి
వూరివారికెల్లాను వొనగూడునా యివి ॥ ఇంత ॥ 163

బౌళి

ఎందాఁకా నవ్వులు నవ్వే వీపెతోను
ఇందరిలోనాఁ జనవులియ్యవయ్య ఇపుడు పల్లవి ॥

మూఁచక మొనకలాయ మొదఁట నీపై వలపు
పెంచకే పెద్దలాయను పెనుచన్నులు
మంచినీటిచెలమాయ మరియును తేనెమోవి
నించరాదా నీకరుణ నెలఁతపై నీఁకను ॥ ఎందాఁ ॥

కూడఁగూడఁ గుప్పలాయ కొప్పులోని కీనెరులు
వాడనిచిగురువలె వచ్చె వయసు
వూడుచరానితగులై వున్నది నీనేస్తము
వేడుకఁ గూడఁగరాదా వెలఁది వింతటను ॥ ఎందాఁ ॥

చెప్పఁజెప్పఁ గొత్తలాయ చెంతనే సింగారము
అప్పటి పెండ్లిచవికాయఁ గాఁగిలి
చిప్పిల నేలుకొంటివి శ్రీవేంకటేశ్వర
మెప్పించరాదా యలమేల్మంగను రతుల ॥ ఎందాఁ ॥ 164

లలిత

ఎక్కడఁ దెచ్చితివయ్య యీపెను నీవు
వెక్కసముగా నీకు విదేలిచ్చీని ॥ పల్లవి ॥

పట్టపగలే నీకు పాదాలు గుద్దుకాను
చుట్టరికములు చెప్పీ సుదతి
వట్టనడుమఁ గూచుండి నవ్వులు నవ్వుకొంటాను
పెట్టీ వూడిగాలు నేసీ పలుమారు నీకు ॥ ఎక్క ॥

పూని పట్టుకొని వచ్చి పువ్వులు ముడిచేనంటా-
నానుక చన్నుల నొత్తీ నంగన
తానే మొగము చూచి తగ సిగ్గువడుకొంటా
మోనమునఁ దేనెలూరేమోవి చూపీ నీకు ॥ ఎక్క ॥

పైపైఁ దెరవేసుక పాఁతపెండ్లికూఁతురై
కాఁపురము నేసీ నీకుఁ గలికి
ఆఁపక శ్రీవేంకటేశ అలమేల్మంగపతివి
నాపొందు సేయఁగఁ దానూ నాఁటుకొనీ నీకు ॥ ఎక్క ॥ 165

గౌళ

ఎంత లేదు లేలే మాయింటికి రావయ్యా నీవు
చింతలెల్లఁ బాయ నీకుఁ జెప్పేఁగాని బుద్ధులు ॥ పల్లవి ॥

చేమాటి నాపె నీకుఁ జెప్పినట్టెల్లాఁ జేసేవు
చేసుకొంటి బావ లాచెలికి నీకు
యేసతులు చెనకిన పట్టే నేమము చూపేవు[1]
వా(వ్రా ?)సుకొన్నపత్రాలా వనితకు నీకును ॥ ఎంత ॥

వోడక మాటాడితేను వున్నాఁడవు మోనముతో
ఆడుకొన్నమాటలా ఆపెకు నీకు
యీడుజోడై యేపొద్దు ఇల్లువాయకున్నాఁడవు
వోడఁగట్టినదూలమా వువిదకు నీకును ॥ ఎంత ॥

ముట్టి నే విన్నుఁ గూడితే మోము చూచితి వాపెను
కట్టినదే కంకణమా కాంత నీకును
అట్టె శ్రీవేంకటేశ అలమేల్మంగపతివి
పట్టినదే వంతమా పడఁతి నీకును ॥ ఎంత ॥ 166

1. ఈపాదాంతమున గీత లేదు.

ముఖారి

నేను నీవు గూచుండఁగా నీతో సరసమాడి
తానూ నొకతె గలిగెఁ దగులుకోవయ్యా ॥పల్లవి॥

చెక్కుటఁ జేయివెట్టి సిగ్గులు నానఁబెట్టి
చక్కనినీమోము చూచీ సకియ
మక్కువ నీకుఁ జేసి మాటలమందులు వూ(నూ?)రి
చక్కెరమోవి చూపీఁ జవిగొనవయ్యా ॥నేను॥

నెమ్మి మొక్కెఁ జేతులెత్తి నీకుఁ జూపె తనబత్తి
కమ్మటిఁ బొందుకు లాచీఁ గలికి
కుమ్మరించి తమి వెంచి గుబ్బల నిన్నుఁ దాఁకించి
చిమ్మిఁ గొవగోర నీవూఁ జేర కూడవయ్యా ॥నేను॥

వెలవుల నవ్వు నవ్వి చెలరేఁగి కొప్పుదువ్వి
బలిమిఁ గుచ్చి నిన్నుఁ బడఁతి
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యే నలమేలుమంగను
అలమితివి వన్నెఁక నాపెను నేలవయ్యా ॥నేను॥ 167

మాళవి

సింగారించుకోనీరాదా చెనకే విప్పుదే వచ్చి
అంగన నీచేఁతలకు నోఁగాదనఁజాలదు ॥పల్లవి॥

సుదతి యద్దము చూచి చుక్కబొట్టు వెట్టుకోఁగా
వుదుటున నిప్పుదే వాడివట్టేవు
పొదిగి కొప్పునిండా పూవులు ముడుచుకోఁగా
చదురులాడుత వచ్చి చన్నులంటేవు ॥సింగా॥

కామిని కనుఁగొనల కాటుక వెట్టుకోఁగా
ప్రేమముతోఁ దమ్మలము పెట్టవచ్చేవు
దోమటి గందమును గస్తూరి యలఁదుకోఁగా
కామించి యంతలోనే కాఁగిలించేవు ॥ సింగా ॥

పక్కన నలమేల్మంగ పట్టుచీర గట్టుకోఁగా
మొక్కలాన వేడుకతో మోవి యానేవు
ఇక్కడ శ్రీవేంకటేశ యీకె తెరవేసుకోఁగా
చిక్కించుక మన్నించి చిమ్మిరేఁచేవు ॥ సింగా ॥ 168

రేకు 1229 వరాళి

ఆకెకు నీకుఁ దెలుసు నాసుద్దులు
చేకొని తగవులెట్టు చెప్పేమయ్య మీకు ॥ పల్లవి ॥

సొలసిసొలసి విన్నుఁ జూచిచూచి మాటలాడీ
యెలమి నాపె నీతో నేఁటికోకాని
తలుపుమాటున నుండి తనివోక నవ్వీని
చెలరేఁగి తను నేమిసేసితివోకాని ॥ ఆకె ॥

సన్నల చాయల విన్ను జరసీని పలుమారు
ఇన్నిటా నీపొందుఁబాటు లెట్టివోకాని
యెన్నిమారులైనఁ జేతులెత్తియెత్తి మొక్కీని
పన్నినతారుకాణ లేపగిదివోకాని ॥ ఆకె ॥

కూటమితో సారెసారె కొలువునేసీ నీకు
పాటించి మీకెట్టిమాటపట్లోకాని
నీటున శ్రీవేంకటేశ నే నలమేలుమంగను
వాఁటాన నన్నేలితి వాపెవరుసేదో కాని ॥ ఆకె ॥ 169

కాంబోది

ఏమని చెప్పఁగవచ్చు నింతిభావము
కామించి నీకుఁగానే కరఁగీని మనసు ॥ పల్లవి ॥

బత్తితో జవరాలు పాదాలు పిసుకఁగాను
చిత్తడిచెమట గారీఁ జేతులవెంట
హత్తివొత్తి నీకుఁ గడుపూడిగాలు సేయఁగాను
హత్తి విట్టూర్పులచేత నాలడాయఁ జెలియ ॥ ఏమ ॥

మవ్వపుఁగూరిమి నీతో మాటలాడిమాటలాడి
నివ్వెరగుతోడుత నిలుచున్నది
చివ్వన మోముచూచి చిరునవ్వు నవ్వఁగాను
వువ్విళ్లూరేఆసలతో నుమ్మగిలీఁ జెలియ ॥ ఏమ ॥

గుఱుతుగాఁ గాఁగిట గుబ్బల నొత్తఁగాను
నెఱిఁ గళ లుప్పతిల్లీ నెమ్మోమున
మఱి నిన్నుఁ గూడఁగ నెమ్మది శ్రీవేంకటేశుఁడ
మెఱసీ నీతో నలుమేలుమంగ చెలియ ॥ ఏమ ॥ 170

పాడి

చిత్తిణిగుణముతోడఁ జెనకీ నిన్ను
హత్తుక అడుగవయ్య ఆపెపేరు నీవు ॥ పల్లవి ॥

ఇద్దరముఁ బండుండఁగ యెవ్వతో సోరణగండ్ల
వొద్దికఁ దామరకామ నొరసీ నిన్ను
కొద్దిమీరఁగా చిమ్మనఁగోవిఁ బన్నీరు నించి
అద్దుకొనఁ జిమ్మవయ్య ఆపెమీఁద నీవును ॥ చిత్తి ॥

నెయ్యపువేడుకతో నీవు నేను మాటాడఁగ
పయ్యాది అవ్వలనుండి పాటవాడీవి
కొయ్యతనపుమాటలఁ గూఁటమితో నొట్టువెట్టి
నెయ్యానఁ బిలువఁ నయ్య నీవు నీడ కాచెను ॥ చి త్తి ॥

అలుమేలుమంగపతివై తో నే నవ్వఁగా
తలుపు దెరువుమని ఒట్టీఁ జేతుల
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్ను నిట్టై
కలయవయ్య ఆమెను కామించివున్నది ॥ చి త్తి ॥ 171

శుద్ధవసంతం

ఇప్పు డెట్టు వస్తివే మాయింట నాతఁ డుండఁగాను
తప్పక కొలువునేయ నప్పు దేమరితివా ॥ పల్లవి ॥

అమ్మరో నీవరుసనాఁ డాతనికి బత్తినేసి
నెమ్మదిఁ బాదా లొత్తనేరవైతివా
సమ్మతి నీతోడ సరసమాడేటివేళ
నిమ్మలాన మోము చూడ నీవు మఱచితివా ॥ ఇప్పు ॥

కందువ నాతఁడు నీకాఁగిటలో నున్నపుడు
అంది నవ్వక పరాకులైవుంటివా
పొందులుసేసి భోగించె తఱవాత
ముందుముందే మాటాడక మోసపోయివుంటివా ॥ ఇప్పు ॥

పానుపుపై నీతఁ డిట్టె పక్క నీకు నుండఁగాను
వూవి వూడిగాలుసేయ నొల్లవైతివా
ఆనుక శ్రీవేంకటేశుఁ డాతఁడే వచ్చి నన్నేలె
యీనలమేలుమంగ నన్నెంచుకోవైతివా ॥ ఇప్పు ॥ 172

లలిత

అప్పటనుండి నీవు ఆపెతోనే మాటాడేవు
చొప్పుగ నీచరితలు చూచి వెరగయ్యీని ॥ పల్లవి ॥

చెలికత్తె నీకుఁ జేసె సేనసేవవిన్నపాలు
వెలయ నీచెవులార వింటివా నీవు
పిలువనంపిననీవలపులదేవులఁ
దలఁచుకొంటివా లెస్స తాలిమితోడుతను ॥ అప్ప ॥

ఇక్కువ నాకెయిచ్చినయెట్టునినిమ్మపండులు
అక్కరతోడుత నీ వందుకొంటివా
చక్కఁగ నాపెయేలికసానిపరిణామము
అక్కజముగా సారెకు నడిగితివా ॥ అప్ప ॥

దొరకాని నీకుఁజేసేదూతికలవినయాలు
సిరులఁ గైకొని యట్టె నేసితివా
పరగ వలమేలె(లు?)మంగపతివి శ్రీవేంకటేశ
అరసి వన్నెలితి వల్లాపెనుఁ గూడితివా ॥ అప్ప ॥ 173

నాదరామక్రియ

ఎంతచిత్తినో యిది నీయిత వెటువంటిదో
చెంతనున్నచెలులెల్లా శిరసులు వంచేరు ॥ పల్లవి ॥

చిన్నచేతుల నీకొప్పు చెలరేఁగి దువ్వుతాను
చన్నుల విన్ను వొత్తీ జవరాలు
పన్నుక నీవద్దనుండి పాదాలు గుద్దుతాను
పన్నులనే వొందొడల సాముసేసీని ॥ ఎంత ॥

యేపొద్దు చూచిన నీతో యేకతాలాడుతాను
రావుగ నీబుటము లోరసుకొనీవి
తీపులనీమాటలకు తేరకొన విన్నఁ జూచి
ఆఁపరాక మెచ్చిమెచ్చి అలముకొనీవి ॥ఎంత॥

చెలరేఁగి నీమెనల్లా సింగారించుకొంటా
సొలసి మర్మము లిటె సోఁకించీవి
అలమేలుమంగపతివైనశ్రీవేంకటేశ్వర
యెలమి నన్నేలఁగాఁ దా నిచ్చీని విడెము ॥ఎంత॥ 174

రేకు 1230 భైరవి

తరుణిభాగ్యమూ మరి తలవాతిపసులెల్లా
నెరవేరిచి యేలేది నీచేతి దీఁకను ॥పల్లవి॥

సారె నీమొగము చూచె జలజాక్షి గొంతవడి
కూరిములే చల్లె నీపైఁ గొంతవడి
చేరి నీసుద్దులు చెప్పెఁ జెలులతోఁ గొంతవడి
నేరుపు లిందాఁకాఁ జూపె నీచేతి దీఁకను ॥తరు॥

అక్కడక్కడనే వుండి ఆసచేసెఁ గొంతవడి
గుక్కిగుక్కి నవ్వు నవ్వెఁ గొంతవడి
మొక్కెను చేతులెత్తి మునుకొని కొంతవడి
నెక్కొని మన్నించేది నీచేతి దీఁకను ॥తరు॥

చెలఁగి వద్దికి వచ్చి చెక్కునొక్కెఁ గొంతవడి
కొలువులు సేసె నీకుఁ గొంతవడి
అలమేలుమంగపతివైనశ్రీవేంకటేశ్వర
నెలఁత నేలితి వెంతా నీచేతి దీఁకను ॥తరు॥ ॥175॥

సాళంగం

సరిమేలు గలిగితే సంతోషించఁగఁ బాడి
గరిమ నీకేల విగ్గ కడుమెచ్చవయ్యా ॥పల్లవి॥

కలికి నిన్నుఁజూచి కందువలకు లాచి
వెలయ నీరతులకు వేళగాచీని
పలుకులనుఁ గొసరి పయ్యదకొంగు విసరి
చెలఁగి యెన్నిచేఁతలు సేసీ మెచ్చవయ్యా ॥సరి॥

చన్నులు నీపై మోపి చవు లంతలోనె రేఁపి
మన్ననమున్నుగానే నీకు మోవి చూపీని
కిన్నెరమీటులు మీటి కెలసి పంపు చాటీ
యెన్నేసి నేరుచుకొన్న దీపెను మెచ్చవయ్యా ॥సరి॥

నిక్క రతులకుఁ బొంచి నీకు నిచ్చకమే పెంచి
గక్కన వినయములు కడు నించీని
అక్కన శ్రీవేంకటేశ అలమేలుమంగపతివి
చిక్కి నన్నేలితి వీకెఁ జేకొని మెచ్చవయ్యా ॥సరి॥ 176

సాళంగనాట

ఎన్నాళ్లనుండి కాచేవో యిందుకుఁగాను
పన్నెలఁ జూడవచ్చినవారిఁ జుట్టుకొనేవు ॥పల్లవి॥

కన్నులు నవ్వీన దాపె గయ్యాళించేస దాపె
నన్ను నీవు గోరనేల నాఁటించేవు
పన్ని జూదాలాడె నాపె పందేలువేసె నాపె
చన్నులంటి నాపయ్యద జారసేల తీసేవు ॥ఎన్నా॥

వాడివట్టితీసె నాపె వుదుటులు చూపె నాపె
నణుమఁ బువ్వులనేల నన్ను వేసేవు
పెదపంతాలాడె నాపె వేసెను నీసారె లాపె
జడవట్టి నన్నునేల సరిఁ జెనకేవు ॥ఎన్నా॥

చేముట్టి పెనఁగె నాపె చేఁతలెల్లాఁ జేసె నాపె
నామొగముచూచేల సన్నలు సేసేవు
[1]అనుక శ్రీవేంకటేశ అలమేలుమంగపతివి
కామించి నన్నేలి యంత కడు శట్టుసేసేవు ॥ఎన్నా॥ 177

సామంతం

కొత్తగా వచ్చినాపె నీగుణ మేమి నెఱఁగదు
బత్తిసేసి లాలించితే పదికివచ్చీని ॥పల్లవి॥

చిగురుమోవి దెరచి చెలి యేమో విన్నవించీ
వెగటులేక నీవు వినవయ్య
జిగిమించి యంతలోనే సిగ్గువడియున్నదేమో
అగడుగాకుండాఁ గూర్మి నడుగవయ్యా ॥కొత్త॥

నెలఁత వినయముతో నీవద్ది కేఁటికో వచ్చీ
చెలరేఁగి యాపనులు సేయవయ్యా
యెలమి నీయెదుటను ఇచ్చక మేలో నెరపీ
నెలవుగా ఆచనవు చెల్లించవయ్యా ॥కొత్త॥

వొయ్యన కదిపి యేమో వూడిగాలు సేసీవి
ఇయ్యెడ నీ వాపెచేఁ జేయించుకోవయ్య
అయ్య శ్రీవేంకటేశ్వర అలమేల్మంగపతివి
నెయ్యాన నన్నేలితివి నీ వాకెఁ గూడవయ్యా ॥కొత్త॥ 178

1. వ్రాతభంగము. 'అమది' లేక 'అముక' అని యుండవచ్చు.

గౌళ

ఔనయ్య మంచివాఁడ వంగనతో నేమనేవు
తానుకలిచ్చితేనే గక్కన నేలితివి ॥ పల్లవి ॥

యెలమి దేవులుండఁగా నెదమాటలాడేటి -
చెలికత్తియలనేల చెనకేవు
కలిగిన మేలెల్ల కాఁగిటిలో నుండఁగాను
చెలఁగి దొంతులకేల చేతులు చాఁచితివి ॥ ఔన ॥

తెరపినాపె వుండఁగా పేరటము వచ్చిన -
పొరుగువారినేల పొదిగేవు
యిరవైనచుట్టరిక మింటిలో నుండఁగాను
గరుసు దాఁటి వావులు కలయఁబెట్టితివి ॥ ఔన ॥

జాడతోడ నేసలు చల్లుతా నాపె వుండఁగా
తోడఁ బెండ్లికూఁతులతో మాఁటాడేవు
పీడ కలమేల్మంగ శ్రీవేంకటేశ నీకుండఁగా
వూడిగపువార నెంత వోవలఁబెట్టితివి ॥ ఔన ॥ 179

శంకరాభరణం

విన్నాతఁడు మన్నించఁగా నేమ వలదంటినా
సన్నల చాయల నీవు సాదింతరాదా ॥ పల్లవి ॥

మేలిమిసొమ్ములు నాకు మించి యాతఁ డిచ్చేవంటా
యీలాగుల నందరితో నేమిచెప్పేవే
చాలుకొని నాతోనే సరసమాడీనంటా
కోలుముందుగా నేల గుబ్బతిలేవే ॥ విన్నా ॥

పలుమారు నాతఁడు నాపై బత్తిసేసెనంటా
చెలఁగి వన్నెంత దిష్టించి చూచేవే
పిలిచి నాపై నతఁడు ప్రియములు చల్లెనంటా
వెలయ మోమోఁ(మెం?)త వెలవెలఁజేసుకొనేవే ॥విన్నా॥

అక్కరై శ్రీవేంకటేశుఁ డాసతో నన్నేలెనంటా
వెక్కుచెమటతోనేల సిగ్గువడేవే
యిక్కడనే విన్నునేలె యే నలమేలుమంగను
యిక్కువ నన్నుంచెనంటా నెంత యేఁకరేవే ॥విన్నా॥ 180

రేకు 1231 నాదరామక్రియ

వేడుకకాఁడవౌదు నీవింతలెల్లాఁ గంటిమి
యీడుకోదాయ వలపు లిదిగో నీభాగ్యము ॥పల్లవి॥

కంకణసూడిగాలాపె కస్తూరినామము వెట్టి
కుంకుమ గందము పూసి గుబ్బలు సోఁక
వంకరగోళ్లతోడ వడిఁ గొప్పుముడిచీని
ఇంక నేమిచెప్పేది ఇదివో నీభాగ్యము ॥వేడు॥

మొలనూలిగంటలాపె ముంచి నీపాదాలు గుద్ది
తలగడవెట్టి మోముకావి వలయ
పలుకుఁదేనెలు గారఁ బాటవాడీ నీయెదుట
ఇలపై నెన్నికకెక్కె నిదివో నీభాగ్యము ॥వేడు॥

అందెలసూడిగాలాపె అండనుండి విడెమిచ్చి
అందిఇచ్చి కొనవేళ్ల నాకుమడిచి
చెంది యలమేల్మంగను శ్రీవేంకటేశుఁడను
ఇందు విచ్చె నన్నేలితి విదివో నీభాగ్యము ॥వేడు॥ 181

లలిత

ఒక్కమనసున నిట్టె వుండఁగదవే
చెక్కుటఁ జేయివెట్టక సింగారించుకొనవే ॥ పల్లవి ॥

విన్నపాలు విన్నవాఁడు వేగ వింటికి వచ్చినే
కన్నులం నవ్వినవాఁడు కరుణించీనే
సన్నలుసేసినవాఁడు సరసములాడీనే
యెన్నఁగరానిసగినాలు యెందాఁకఁ జూచేవే ॥ ఒక్క ॥

కానుకందుకొన్నవాఁడు కడు నిన్ను మన్నించీనే
పూసికెఱఁగినవాఁడు బుజ్జగించీనే
తానే ఇయ్యకొన్నవాఁడు తగిలి కాఁగిలించీనే
తానకమై సగినా లెందాఁకాఁ జూచేవే ॥ ఒక్క ॥

విందులియ్యకొన్నవాఁడు వేడుక నీకుఁ జేసీనే
చెంది వాకిట నున్నవాఁడు చేరి నవ్వీనే
అందపుశ్రీవేంకటేశుఁ డలమేల్మంగవు నీవు
ఇందుల నిన్నేలె సగినా లెందాఁకాఁ జూచేవే ॥ ఒక్క ॥ 182

బౌళి

నీవాదేసరసము నిన్ను నింతసేసెను
యీవేళ నలమేల్మంగ కియ్యవయ్య పంతము ॥ పల్లవి ॥

పొలఁతి నీకంపినపూవులచెండు దీసుక
చెలికత్తెనే వేసేవు చెలరేఁగి
కలికి దవ్వులనుండి కంటివంటా విమ్మపంట
కొలువులోపనే నీకొప్పుదాఁక వేసెను ॥ నీవా ॥

నీదెము నీకంపితేమ వేగమే తై కొని యూపె –
వూడిగపుసతినోర నొగి విఁచఁగా
ఆడనే వుండి నీదేవు లందుకుఁ దనవుక్కిటి –
నీదెము నీకొంగున వెస మూఁట గట్టెను ॥నీవా॥

కాతరాన నీవంపినకానికపంచదార
దూతికకుఁ జవిచూపి తొరలించఁగా
యీతల శ్రీవేంకటేశ ఇల్లాలు మోవితేనె
వాతెర నంటించి నిన్ను వలపించుకొనెను ॥నీవా॥ 183

రామక్రియ

నీవు నేసినభాగ్యము నే మేమని పొగడేమే
యేవేళ నిన్నుఁ బాయఁడు యెంతబత్తో ఇతఁడు ॥పల్లవి॥

వేయఁగలసింగారాలు నేసుక నీవుండఁగాను
సోయగపుఁగన్నులమఁ జూచీ నాతఁడు
పాయపుమదములు నీపై తొలఁకఁగాను
ఆయములెరిఁగి నిన్ను నదె మెచ్చీ నితఁడు ॥నీవు॥

కొమ్మలు నీవు నిట్టె కొలువులో నుండఁగాను
చిమ్మిరేఁగి కడు సంతోసించీ నితఁడు
సమ్మతించి నీవు సారె సరసములాడఁగాను
ఇమ్ముల నిన్నిటికిఁ దా నిచ్చగించీ నితఁడు ॥నీవు॥

చాలుకొని మోవితేనె చవులు నీవు చూపఁగా
మేలుమేలనుచు నిన్ను మెచ్చీ నితఁడు
యేలినఅలమేలుమంగ ఇట్టె నీవు సేవించఁగా
వేళావేళతో శ్రీవేంకటేశుఁ డితఁడు[1] ॥నీవు॥ 184

1. [illegible]

నాట

వెగ్గళపుఁగూరిములు విభునికిఁ జూపవే
సిగ్గులు నెరపితేను చిత్తము గరఁగునా ॥పల్లవి॥

పెంగెమాడి కొసరితే వేడుకలుపుట్టుఁగాక
సంగడి నూరకుండితే చప్పనేకాదా
యెంగిలిమోవితేనెలు ఇంపులు రేఁచుఁగాక
ముంగిటిఅచారాలు మోహములు రేఁచునా ॥వెగ్గ॥

బీరమునఁ బెనఁగితే ప్రియములు విందుఁగాక
సారె వట్టివినయాలు చౌకలుగావా
గోరికొన దాఁకించితే గురుతులై వుండుఁగాక
దారకపుశాంతాలు తరితీపు రేఁచునా ॥వెగ్గ॥

కొమరెగుబ్బ లూఁదితే కోరిక గోరించుఁగాక
సముకపుఁగొలువులు జాగులుగావా
అమర శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేలుమంగ నిన్నేలె
అమితపుగొంతనా లాపలెల్లా రేఁచునా ॥వెగ్గ॥ 185

అహిరి

ఇంక నీచిత్తమేకాని యీపెకడ మేమి లేదు
అంకెల నీకెగుణమేలరనేవు నీవు ॥పల్లవి॥

పవళించి వుండితే నీపాదా లొత్తనేరదు
ఇవలఁ గూచుండి విడెమియ్యనేరదు.
నవకమై లాలించితే నవ్వులు నవ్వనేరదు
వివరి ఇంకా నేమైనా నేరుపు మీకెతును ॥ఇంక॥

మచ్చిక నీవు సేసితే మాటలాడనేరుచు.
ఇచ్చగించితే వీణె వాయించనేరుచు
పచ్చిగా మన్నించితే పక్కనుండనేరుచు
విచ్చనిచ్చ యేమైనా నేరుపు మీకెకును ॥ఇంక॥

కానిమ్మనివుంటే మతి గరఁగించనేరుచు
మేనంటి నీవు గూడితే మెచ్చనేరుచు
యీ యలమేలుమంగను నన్నేలితి శ్రీవేంకటేశ
నీనేరుపు లేమైనా నేరుపు మీకెకును ॥ఇంక॥ 186

రేకు 1232 గౌళ

తలఁచుకోవలదా తరుణివినయములు
పిలిపించుకొందురా ప్రేమగలచోటను ॥పల్లవి॥

కప్పురపువాసనలకమ్మనినోరఁ జెలియ
చెప్పరానిప్రియములు చెప్పెఁగా నీకు
తొప్పఁదోఁగె నొసలికస్తూరి బేఁటులు రాల
ముప్పిరిగొన సారెకు మొక్కెఁగా నీకు ॥తలఁ॥

గారవించి యాసతోఁ గంకణాలచేతుల
గోరఁ జెక్కునొక్కి వేఁడుకొనెఁగా నిన్ను
కూరిమి నెందుకోకాని కుంకుమగుబ్బల నొత్తి
నేరుపుతోఁ గాఁగిట నించెఁగా నిన్ను ॥తలఁ॥

సోయగపుఁగన్నుల సొలసిసొలసి చూచి
సేయరానిచెలువులు సేసెఁగా నీతో
యీమొద శ్రీవేంకటేశ యీకె యలమేలుమంగ
ఆయమంటి కూడి ముదమందెఁగా నీతో ॥తలఁ॥ 187

గౌళ

ఎంతని పొగడవచ్చు నిద్దరిమీ నేరుపులు
సంతోసములాయ సతులకెల్లాను ॥ పల్లవి ॥

చనవు గలిగితేను చవులు దానె పుట్టు
మనసు లెనసితేను మర్మములంటు
యెనసివుండితేను ఇంపులును దైవారు
తనుగొంటే మీయందే కలిగె నీగుణాలు ॥ ఎంత ॥

మచ్చికలు సతమైతే మమతలు నెలకొను
ముచ్చటలాడినచోట మోహాలు రేగు
కుచ్చికుచ్చి పెనగితే గుబ్బతిలు చమకము
మెచ్చులుగా యీసుద్దులు మీయందే వింటిమి ॥ ఎంత ॥

విందు లొనగూడితేను వేడుకలు వెలవెట్టు
కందువ సమరతులు కడు జొక్కించు
చెంది యలమేల్మంగవు శ్రీవేంకటేశు డితడు
పొందులు మీయందే ఇపుడు దెలిసితిమి ॥ ఎంత ॥ 188

పాడి

చిత్తగించవయ్య యేల సిగ్గులతో నవ్వేవు
బత్తిగలవారిమీద పరాకు గావచ్చునా ॥ పల్లవి ॥

కిన్నెరమీటులలోనే కెరలికెరలి నీకు
విన్నపాలు వేసీని వెలది
పన్నలాను చాయలాను జారినయ్యదలోని-
చన్నులనే కానికలు పారెకు జూపీని ॥ చిత్త ॥

సేనేటిరాగాలలోనే చెలరేఁగిచెలరేఁగి
సేసలుచల్లి వలపుచెలియ
మూసినముత్తెమువంటిమోవినే నోరూరించి
ఆసల విందులుచెప్పి నదివో నీకును ॥ చిత్త ॥

చెప్పినగీతములలో సిగ్గు సులికికులికి
కప్పురవిడెములిచ్చీఁ గలికి
యిప్పుదే శ్రీవేంకటేశ యేనలమేలుమంగను
కప్పి నన్నేలితి వాపెఁ గరుణించవయ్యా ॥ చిత్త ॥ 189

వసంతవరాళి

కొత్తపొందో పాఁతపొందో కొమ్మతో మాటాడవయ్యా
బత్తిగలవారిమీఁదఁ బరాకు చూపుదురా ॥ పల్లవి ॥

చెక్కులవెంటఁగా రేచిరుఁజెమటఁతోడ
నిక్కినిక్కి చూచీని నెలఁత నిన్ను
వెక్కసపుఁదనకొప్పు వీఁపువెంట జారఁగాను
తక్కక నిమ్మపంటఁ దాఁకవేసీ నిన్ను ॥ కొత్త ॥

గుఱుతులై పయ్యదలో గుబ్బలు గానరాఁగాను
ముఱిపానఁ జేతులెత్తి మొక్కీ నీకు
తఱితోడ ముక్కర గదలఁగాఁ బెదవులెత్తి
మెఱసి పేరఁ బిలిచీ మిక్కిలి నిన్ను ॥ కొత్త ॥

అదనెఱిఁగి ముంగిట నందెలు గల్లురనఁగ
యెదురుగా వచ్చి కానుకిచ్చీ నాపె
యిదె శ్రీవేంకటేశ్వర యే నలమేలుమంగను
కదిసి నన్నేలితివి కాఁగిలించీఁ దా నిన్ను ॥ కొత్త ॥ 190

కురంజి

మేలుమేలు సాముసేయ మేఁటిజాణ వౌదువు
చేలకొంగున నాపెకు చెమట దుడిచేవు ॥పల్లవి॥

అంగననట్టిచన్నులు అడియాలమైనట్టి-
సంగడాలంటా నీవు సారె నెత్తేవు
అంగవించి యప్పటివి ఆపెకాఁగిలే నీకు
చెంగటిగరిడీయంటా చేరి పాయ విపుదు ॥మేలు॥

కాంతమోఁ బూసినకస్తూరిబేఁటులు రాలి
సంతత మెఱ్ఱమన్నంటాఁ జల్లుకొనేవు
పంతముతో నీవాపెబంగారువంటిమేను
వింతలుగా కంబము గావించుక పెనఁగేవు ॥మేలు॥

అలమేలుమంగరతు లట్టె విన్నాణాలంటా
తలఁచి శ్రీవేంకటేశ తమకించేవు
చెలరేఁగి యాపెమోవి చెఱకుఁబిచ్చెయంటాను
చలుపగా వేడుకతోఁ జవిగొనేవు ॥మేలు॥ 191

ఆహిరి

ఏమి నేరుచుకొంటివి యేలయించేవు సతుల
కామించి వచ్చినవారిఁ గరుణించవయ్యా ॥పల్లవి॥

కామకంపి యాపె వేళ గాచుకొనియుండఁగాను
వీనుల విన్నాపెను వెదకించేవు
మోనముతోఁ జేతులెత్తి మొక్కి యాపె వుండఁగాను
ఆనుకొని పీదినుండి యాపెవంకఁ జూచేవు ॥ఏమి॥

వీటనున్న యాపె నీకు విన్నపాలు సేయఁగాను
మాటునను న్నాపెతోసు మాటలాడేవు
సాటికిఁ జుట్టమైనాపె సరసములాడఁగాను
నాటకపుసతితోశ నవ్వులు నవ్వేవు ॥ఏమి॥

అ(అ?)లమేలుమంగ యాపె అక్కననేవుండఁగాను
కొలువులోనున్నాపెను గోర నొత్తేవు
నెలవై శ్రీవేంకటేశ నే సూదిగము సేయఁగా
చెలికత్తెయినాపెఁ గని సిగ్గునఁ గొంకేవు ॥ఏమి॥ 192

రేకు 1233 పళపంజరం

వరుసఁ గూచుండవే సరసములాడవే
శిరసువంచుకోనేల చిన్నదానవటవే ॥పల్లవి॥

పలుకులనైతేను పచ్చికప్పురాలు రాలీ
తిలకించితే మోవిఁ దేనె చిందీని
చెలువుఁడు చెనకితే సిగ్గుతోడఁ బెనఁగేవు
చెలియరో నీవింకాఁ జిన్నదానవటవే ॥సరు॥

మొలకనవ్వులనైతే ముత్యాలు వొడమీని
విలువు నూరు వండీని నీమురిపేలు
బలిమిఁ జన్నులంటితే వయ్యాదకొంగు మూసేవు
చిలుకరాదా వలపు చిన్నదానవటవే ॥సరు॥

సందడిచూపులనైతే తల్లిఁగా వెన్నెలగాసీ
కందువ నెమ్మోముననే గళ లబ్బీని
అందవు శ్రీవేంకటేశు నలమేల్మంగవు నీవు
చెంది మరిఁ గొవరేవు చిన్నదానవటవే ॥సరు॥ 193

పాడి

ఎంత గట్టువాయవైతి వేమే నీవు
అంతలో నీతోడ మోపే వాతనిపై నీవు ॥ పల్లవి ॥

హత్తుకొని చదరంగ మాతఁడు నేను నాడఁగా
యెత్తులు చెప్పవచ్చేవు యేమే నీవు
యిత్తల నేఁ బరాకైతే ఫిదేసందుగా నాతని-
నొత్తేవు కొనగోర నొల్లనే నీవు ॥ ఎంత ॥

పచ్చిమాట లాతఁడు నాపై మోవనాడితేను
ఇచ్చకాలకు నవ్వే వేమే నీవు
కొచ్చి నేను తలవంచుకొనివుండఁగా నాతనిఁ
దచ్చి నీచన్నుల వీఁపు దాఁకించేవు నీవు ॥ ఎంత ॥

గెలిచి నేఁ బెనఁగఁగా కెరలి నీవూ నాతని-
నెలమిఁ గాఁగిట నించే వేమే నీవు
అలమేల్మంగను నేను ఆతఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ-
డిల నన్నేలె నాతని కేమౌదువే నీవు ॥ ఎంత ॥ 194

సామవరాళి

నిమ్మ నీవెలుఁగలేవు నేరుపు లేమిచూపేవే
చన్నులమీఁదిపయ్యెద చక్కఁబెట్టుకోరాదా ॥ పల్లవి ॥

సారె నాతనితో నెంత సరసములాడేవే
జారుఁగొప్పు ముడుచుకో చక్కఁగా నీవు
కేరికేరి యెందాఁకా కిలకిల నవ్వేవే
కారేటిచెక్కుచెమట కడుగుకోరాదా ॥ నిమ్మ ॥

దాకొని యాతనిమోము తప్పకేమి చూచేవే
కోక చక్కఁగట్టుకో గుట్టుతో నీవు
కాకరితనముతోడ కతలేమి చెప్పేవే
తూకొని తమ్మబేంట్లు తుడుచుకోరాదా ॥విన్ను॥

బలిమి పొద్దఁగూచుండి పాటాలేమిగుద్దేవే
అలపు దీరుచుకో అంతిలో నీవు
అలమేల్మంగను నేను ఆతఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ-
డలమె నన్నిఁక నీవు నంటనే కూడరాదా ॥విన్ను॥ 195

హిందోళం

ఎక్కడలేనిమాటలు నేమిచెప్పేవు
పక్కన నేమునేసినభాగ్య మిదిగాదా ॥పల్లవి॥

నీవద్ది కాపె వచ్చితే విద్దురమేలుకొంటివి
సేవసేయఁబూవితేను చెంగలించేవు
మోవి చూచినంతలోనే ముంచి నోరూరీ నీకు
వావిరి [1]వింతావింత వలపే కాదా ॥ఎక్క॥

సరుసఁ గూచుండితేనే సగచో టిచ్చితివి
శిరసు దువ్వితేనే చిమ్మరేఁగేవు
గరిమఁ బాదాలొత్తితే కడుఁజెమరించీ నీకు
వరుసతో వింతావంత వలపేకాదా ॥ఎక్క॥

బాగాలు చేతికిచ్చితే పచ్చడము గప్పితివి
చేగదేఁ గూడితేనే సిగ్గువడేవు
యీగతి శ్రీవేంకటేశ యీకె యలమేలుమంగ
వాగమైన దింతావింత వలపే కాదా ॥ఎక్క॥ 196

1. ఇదంతా అవియర్థమా? 'అంతానంత శరీరశోషణ' మను పూర్వప్రయోగమును బోలినది.

సింధురామక్రియ

అంతలో వితఁడు మగఁడాయనా నీకు
బంతికి వచ్చి నీవేల బాఁతిపడేవే ॥పల్లవి॥

మాయింట నాతఁడు నేను మాటలాడుకొనఁగాను
నాయము లేమిచెప్పేవే నడుమ నీవు
చేయిచాఁచి నే నూరకె చెనకితివంటా నీవు
పూయక దూలపై యేల పూనకవచ్చేవే ॥అంత॥

దయ్యన నాతనిపై వసంతము నేఁ జల్లఁగాను
పయ్యదఁ దుడువనేలే బత్తితో నీవు
వొయ్యనే పవ్వళించేటివోవరి కతఁడు రాఁగా
గయ్యాళితనాననేల కైలాగిచ్చేవే ॥అంత॥

నెట్టనఁ బానుపుమీఁద నే వితఁడు నుండఁగాను
వొట్టుక నీవేల పాదాలొత్తవచ్చేవే
యిట్టె శ్రీవేంకటేశుఁ డే నలమేలుమంగను
జట్టిగా నన్నేలె నీవు సవతి వేలయ్యేవే ॥అంత॥ 197

పూర్వగౌళ

మాముందర నీవేల మఱఁగులు వెట్టేవు
యీమతకములెల్లా మీయిక్కువలు గావా ॥పల్లవి॥

వీడెము చేతికియ్యవే విభుఁడు నీమోము చూచి
యీడుజోడై కూడె యందు కెఱఁగాదా
వేడుకఁ బాదాలొత్తవే వెసఁ బవ్వళించినాఁడు
జాడతోడ నీకదే పన్నుగాదా ॥మాముం॥

యేకతాన మాటాడవే యేమిటికో పిలిచీని
లాకల నీరతులకు లాచుటగాదా
పైకొని తెరవేయవే పచ్చడము గప్పుమనీ
నీకు నాతనికి నివే నెపములు గావా ॥మాముం॥

చెలఁగి కాఁగిలించవే చేయి నీమీఁద వేసీని
కలయికలకు నదే కందువగాదా
అలమేలుమంగవు నీ వతఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ-
డలమె విన్నుఁ జెల్లెం నందుకు నే లోఁగాదా ॥మాముం॥ 198

రేకు 1234 కాంబోది

ఆఁటదానిఁ గంటేఁజాలు నాసలు పుట్టించేవు
పాటించి యేపొద్దు నిదేపనియై వున్నాఁడవు ॥పల్లవి॥

రెప్పలెత్తి చూచిచూచి రేఁచేవు వలపులు
కప్పురము నీకాపె కానుకియ్యఁగా
నెప్పున నించుకవడి నీతోఁ బొందుసేసితేను
ఇప్పు డిట్టె యాపెగుణ మిఁక నెంతసేతువో ॥ఆఁట॥

నవ్వులు నవ్వినవ్వి నసలఁబెట్టేవు నీవు
పువ్వుల నీపాదా లాపె పూజించఁగా
ఇవ్వల యేపాటి నీతో సరసములాడినాను
ఇంత్వల నాపెమనసు యెంత గరఁగింతువో ॥ఆఁట॥

మొలకచన్నులు వట్టి మోవితేనె లానేవు
అలరి నీకాపె గంధ మట్టి పూయఁగా
అలమేలుమంగను నేనవఁగా శ్రీవేంకటేశ
ఇల నన్నేలితి వాపె నెంతగా మన్నింతువో ॥ఆఁట॥ 199

ఆహిరి

ఏమిసేసుకొంటిరో ఇందాఁకా మీరు
ఆముకొని మిమ్ము నేము అడుగసిగ్గయ్యీని ॥ పల్లవి ॥

కొమ్మకొప్పులోనున్నగొజ్జఁగరేకులచొప్పు
వుమ్మడి నీమేనిమీఁద నున్న దిదిగో
కమ్మటి నాపె గుబ్బలకస్తూరి గంధము
దుమ్మురేఁగి పచ్చడానఁ దొప్పఁదోఁగి వున్నది ॥ ఏమి ॥

సతిచెవులఁబెట్టినజవ్వాదికరఁగులు
మితిమీరి నీబుజాలమీఁద నున్నవి
తతి నాపె పెదవులతములపుఁజెదరులు
కతలుగా నీచెక్కులఁ గానుపించెను ॥ ఏమి ॥

అలమేలుమంగపాదాలందు లత్తుకరేక
మెలుపున నీనొసలిమీఁద నిండెను
యెలమి శ్రీవేంకటేశ ఇంతలో సన్నెలితివి
తొలఁతనే యాపెగుఱుతులు ధరించితివి ॥ ఏమి ॥ 200

సామంతం

వట్టిగుట్టు సేసుకొని వలపించ వచ్చితిం
బట్టబయలు నవ్వితే భ్రమసునా విభుఁడు ॥ పల్లవి ॥

చేయఁగలసేవలు సేసి చూపవలెఁగాక
చాయసేసుకుండితేను సమ్మతులౌనా
పాయపుదానసంటాను పానుపుపై నుంచేను
కాయజకేలివి యెట్టు గరఁగునే విభుఁడు ॥ వట్టి ॥

మనసులోఁగలమాట మందలించవలెఁగాక
తనలోనే దాఁచుకొంటే తారుకాణౌనా
మనుపైనయీలనంటా మాటువలె నుండేను
తనివోవిరతి నెట్లు దరించునే విభుఁడు ॥ వట్టి ॥

అలమేల్మంగచెల్లెలనై వవావలెనే కూడ-
వలెఁగాక గోలవైతే వసమయ్యీనా
కలయుచో సిగ్గువఁ గాఁగిలించు(చః)కుండితేను
చెలఁగి యెట్లు చిక్కీనే శ్రీవేంకటవిభుఁడు ॥ వట్టి ॥ 201

కాంబోది

చెలియరో నీమగఁడు నేసినభాగ్యము లివి
యెలమి నిందుకు నాతఁ డెంతనోఁచెనే ॥ పల్లవి ॥

వంచి నీవు మొక్కితేను వలపులు రాలీని
ముంచి మాటలాడితేను ముద్దుగారీని
పంచలఁ బొలసితేను పైఁడిపొడి దొరిగీని
యెంచరాదు నీసింగార మేమిచెప్పేదే ॥ చెలి ॥

ముసిముసిగా నవ్వితే ముత్యాలు రాసులయ్యీ
కొసరి చూచితే మెఱుఁగులు రేఁగీని
ముసుఁగు దీసితేను మోహనమే వడిసీని
యెసఁగినీవిలాస మేమిచెప్పేదే ॥ చెలి ॥

పిలిచితే నీపగటు విలువు నూరు పండీని
సొలసితే నీవేడుక సొబ్బిలీ నిదే
యెలమి శ్రీవేంకటేశుఁడేలినలమేల్మంగవు
యెలయింపునీహారవు లేమిచెప్పేదే ॥ చెలి ॥ 202

సౌరాష్ట్రం

మామన సేల సోదించి మాటలాడించేవు నీవు
  నీమన సెఱఁగవిది నేము చెప్పేమా ॥ పల్లవి ॥

వాడికైనయాపె నిన్ను వలపించుచుండఁగాను
  వేడుకకత్తెలకేల వెంగెమాడను
జాడతోడ నేమూ నిట్టె సంతోసించవలెఁగాక
  పాడిఁబంతా లెంచితేమి పచ్చిరేఁగదా ॥ మామ ॥

మచ్చికైనయాపె నీతో మంతనములాడఁగాను
  యిచ్చకురాండ్లకేల యీసురేఁగను
మెచ్చిమెచ్చి యాపొందే నీమెడఁ గట్టుదుముగాక
  విచ్చి చెప్పఁబోతేను వేసటగాదా ॥ మామ ॥

రతివేళ నాపె నిన్ను రాఁపు లింత సేయఁగాను
  సతమైనవారికేల జంకించను
తతి నలమేలుమంగపతివి శ్రీవేంకటేశ
  యితవై నన్నేలితివి యిది గొత్తగాదా ॥ మామ ॥ 203

హిందోళవసంతం

ఎన్నటిచుట్టరికమో యీపెకు నీకు
  నన్నలమొక్కులు మొక్కి సంతసించరాదా ॥ పల్లవి ॥

వాలుకచూపులఁ జూచి వావులు చెప్పేఁ జెలి
  ఆలించి విని కూచుండుమనరాదా
చేలకొంగు మాఁటుసేసి చిఱునవ్వులు నవ్వీ
  కేలుదాఁచి వలపులు కెరలించరాదా ॥ ఎన్న ॥

చేరి తనమోము చూపి సిగ్గులు నెరపి నీకె
జారుఁగొప్పు చక్కఁబెట్టి దనవీరాదా
నేరుపుతో నొయ్యారాన నిలిచి కూరిమి చల్లి
గారవాన లాలించి కాఁగి లియ్యరాదా ॥ఎన్న॥

మోవితేనె లూరఁగాను ముందెట (ముంగిట?) మున్నది తాను
చేవదేరె నిఁక నీవు చెనకరాదా
వేవేల కలమేల్మంగవిభుఁడ శ్రీవేంకటేశ
యీవేళ నన్నేలితివి యిద్దరూఁ గూడరాదా ॥ఎన్న॥ 204

రేకు 1285 కన్నడగౌళ

ఎదురుచూచీ నీకు నెప్పుడు వత్తువోయంటా
పదివేలుగా విన్నపములు సేసీని ॥పల్లవి॥

చేరఁదేసికన్నులఁ దెలి విన్నుఁజూచెను
కోరినీకు వంచి ఇక్కువ నున్నది
నేరుపుతోఁ గానుకగా నిమ్మపండంపె నిదె
వేరుసేయక రావయ్య వెలఁదికడకును ॥ఎదు॥

కొండలంతలేసిపెనుగుబ్బలు నీకు మీఁదెత్తి
నిండుమనసెల్లాను నీపైఁ బెట్టి
దండిగా నేపొద్దూను రసము వేసీ నీకు
మెండుకొన్నకరుణతో మెలుఁతఁ జూడవయ్యా ॥ఎదు॥

ముంచి మూరెఁడంతకొప్పు వంచి నీకు మొక్కెను
అంచెలఁ జెప్పరావిప్రియము చెప్పెను
కొంచక కలమేలుమంగఁ గూడితి శ్రీవేంకటేశ
యెంచక మన్నించవయ్య ఇట్టై కలకాలము ॥ఎదు॥ 205

పాడి

నేరుపకువయ్య నాకు నీ విప్పు దొకటొకటె
తారుకాణలై వసితలఁపులోదానను ॥పల్లవి॥

గోరికొన మోఁదఁజాల గుంపెన చూపఁగఁజాల
నేరము లెంచఁజాల విన్నుఁజూచి
వారివీరివలె నేను వామలఁ బొరలఁజాల
చేరి నీ కేపొద్దు నేను సేవసేసేదానను ॥నేరు॥

మందెమేళములు నేర మనసు సోదించనేర
నిందలుగట్టఁగనేర విన్నుఁజూచి
అందరివలె నే నీచే నానలు వెట్టించనేర
విందువలె వచ్చితే నీవేడుకలోదానను ॥నేరు॥

పెనఁగులాడఁగ నోప పెలుచుఁదనాల కోప
చెనకి విన్నింత దూరునేయఁగ నోప
యెనసితివి శ్రీవేంకటేశ నన్ను మన్నించి
మనటకు నలమేలుమంగనై సదానను ॥నేరు॥ 206

రామక్రియ

సుద్దులేమి యడిగేవు చూచిచూచి నవ్వుకొంటా
పొద్దువొద్దులాలించి బుజ్జగింతువుగాక ॥పల్లవి॥

సిగ్గువడివున్న యట్టిచెలియ వి న్నేమనీని
యెగ్గుపట్టనేరనిది యేమనీని
వొగ్గి నీకె జవ్వనము వొడిగట్టి యేమనీని
అగ్గమై నీవే మాటాడి యాదరింతువుగాక ॥సుద్దు॥

మిగులా వలచినట్టిమెలుఁత నిన్నేమనీని
మొగసక్కెమాడ ని(ది?)ది యేమనీని
మొగము చూచి నీకు మొక్కుచున్న దేమనీని
మగఁడవై నీవిన్నిటా మన్నింతువుగాక ॥సుద్దు॥

మచ్చికై నయలమేలుమంగ నిన్నేమనీని
యిచ్చకురాలై నది యేమనీని
పచ్చిగా నీకాఁగిటిలో పాయకున్న దేమనీని
యిచ్చట శ్రీవేంకటేశ యేలుదువుగాక ॥సుద్దు॥ 207

దేసాళం

ఇక్కువై ననీరమణుఁ డెట్టుండినా నేమి
పెక్కుసతులుగలుగుప్రియుఁ డాతఁడు ॥పల్లవి॥

వేమారు నాతని వెంగెములాడకువే
కామించియున్నసిగ్గరి యాతఁడు
చేమించి కొనగోరఁ జిమ్ములు చిమ్మకువే
నేమముతోనుండేటివిందుదొర యతఁడు ॥ఇక్కు॥

అట్టునేసి యందరితో నంతుల నాడకువే
గుట్టుతోడనుండేటిగుణి యాతఁడు
చుట్టిచుట్టి యాలవిమెయి సోదించి చూడకువే
నెట్టుకొన్నతిప్పులేనినిజమరి యాతఁడు ॥ఇక్కు॥

కొచ్చికొచ్చి నీ వంత కోరి కొసరకువే
ఇచ్చకుఁడు మొదలనే హితుఁ డాతఁడు
అచ్చపుటలమేల్మంగ నలయించకువే నిన్ను
విచ్చనవిడిఁ గూడె శ్రీవేంకటేశుఁ డతఁడు ॥ఇక్కు॥ 208

ఆహిరి

ఆసలఁబెట్టి యేల అలయించేవు
పోసరించఁజేసి యిట్టె భోగించరాదా ॥ పల్లవి ॥

కేలుఁగేలు గీలించి కెరలింపుమాటలాడి
చేలకొంగువట్టి చెలిఁ జిమ్మిరేఁచేవు
మేలములు వచరించి మేనెల్లాఁ జెమరింపించి
నాలిసేసి యంతలోనే నవ్వులు నవ్వేవు ॥ ఆస ॥

విందులమోవి మోపి వేడుక నోరూరించి
కందువలంటి మనసు గరఁగించేవు
పొందులసాములు సేసి పులకలు పుట్టించి
పందేలువేయుచును తప్పకచూచేవు ॥ ఆస ॥

సరుసనే నిలుచుండి చన్నులపై నొరగుచు
సురతపువిద్యలను చొక్కించేవు
అరిది శ్రీవేంకటేశ అలమేలుమంగఁ గూడి
తెరవేసుక తెప్పలఁదేలించేవు ॥ ఆస ॥ 209

కాంబోది

వేఁటలాడివచ్చేనంటా వేసాలు సేసేవు మాతో-
నేఁటికి నిదెట్టు నీకు యితవాయనయ్యా ॥ పల్లవి ॥

జొబ్బిలినజవ్వాది జొటజొట వడియఁగ
నిబ్బరపుఁదేనెకంపు నిగుడఁగాను
గుబ్బలపై పేరులగురిగింజ లొత్తఁగాను
గబ్బిచెంచెతల నెట్టు కాఁగిలింతువయ్యా ॥ వేఁట ॥

పుష్పొడి మైనిండ లాలి పొదిగొని వుండఁగాను
కప్పురమే తివి మోవి గాజుగట్టఁగా
కప్పినపారిటాకులు కళబెళమనఁగాను
చప్పిడిచెంచెతలతో సంగతెట్లాయనయ్యా ॥ వేఁట ॥

తలపై మొల్లవిరుల కలులు మూఁగుకరాఁగా
చిలుకబాసలు సెలవుల రేఁగఁగా
అలమేల్మంగను నన్నుఁ గలమి శ్రీవేంకటేశ
పెలుచుఁజెంచెతలతోఁ బెనఁగుటెట్లయ్యా ॥ వేఁట ॥ 210

రేకు 1236 సింధురామక్రియ

ఎంతవలచినదో యీపె నీకు
ఇంతేసిప్రియాలు చెప్పి నియ్యకొనరాదా ॥ పల్లవి ॥

చిత్తడిచెమట గార సిగ్గులు లోలో జార
బత్తితోఁ బాదాలొత్తీఁ బడఁతి నీకు
బిత్తరిచూపులతోడఁ బెనుఁగొప్పు గొంత వీడ
హత్తి నీకు విడెమిచ్చీ నందుకోరాదా ॥ ఎంత ॥

పువ్వులదండలు వేల పులకలు మేనఁ దేల
వువ్విళ్లూర సేవసేసీ సుదతి నీకు
నవ్వులు నెలవి నూర ననుపులు గడుమీర
నివ్వటిల్ల మాటలాడీ నీవు వినరాదా ॥ ఎంత ॥

చన్నులు గానరాఁగా జవ్వనము మించిరాఁగా
వన్నెపచ్చడము గప్పీ వనిత నీకు
ఇన్నిటా శ్రీవేంకటేశ యీకె యలమేలుమంగ
నిన్నుఁ గూడి మెచ్చుమెచ్చీ నీవూ మెచ్చరాదా ॥ ఎంత ॥ 211

ఆందోళి

ఏల వొడ్డించుకొనేవు యియ్యకోరాదా
మేలు దిగనక నీతో మేలమాడీఁ జెలియ ॥ పల్లవి ॥

ముంగురులఁ గుచ్చినముత్యాలు గదలఁగా
బంగారుపువ్వులచీరపయ్యెద జార
కంగుకఁగుమనుచును కంకణాలొరయఁగాను
వుంగరాలవేళ్ల నీవొడివట్టీఁ జెలియ ॥ ఏల ॥

పెనుఁగొప్పుపై వ్యజాలబిల్లలు మెరవఁగాను
మినుకుఁగమ్మలకాంతి మించఁగాను
పెనగొన్న హారములు బెరసి వుయ్యాలలూగ
మొనుకొని పలుమారు మొక్కీ నీకుఁ జెలియ ॥ ఏల ॥

పొలుపైనమాణికపుబుజకీర్తులు వెలయ
ములువాఁడిచన్నులు మోము కెగర
అలమేలుమంగపతివైన శ్రీవేంకటేశ్వర
కలయుమనుచు నిన్నుఁ గాఁగిలించీఁ జెలియ ॥ ఏల ॥ 212

లలిత

చెప్పితి మిప్పుడే నీకు చెలులము బుద్ధులెల్లా
వొప్పుగొని తగినట్టు వూహించుకొనవే ॥ పల్లవి ॥

పందెలు వేసేవేమే బలువునితో
అందుకు నీ వోడితేనే ఆలవయ్యేవా
అంది సాములుచేసేవే యాతనితోను
కిందఁ జిక్కితే మోవివిందు వెట్టేవా ॥ చెప్పి ॥

సంగడిఁ గూచుండేవేమే సరసునితో
యెంగిలి[1] మోవెంటించితే నియ్యకొనేవా
ముంగిటికి వచ్చేనంటా మొక్కేవే నీవు
చంగనఁ గాఁగిలించితే సమ్మతించేవా ॥ చెప్పి ॥

పీడెమిచ్చేవేమే శ్రీవేంకటేశుకు
యీతుగాఁ గూడితేను యిచ్చగించేవా
యీడనే యలమేల్మంగ యిరవైతివే
వాడిక నీ వాతనివలపు చేకొనేవా ॥ చెప్పి ॥ 213

సాళంగం

ఎన్ని జాణతనాలాడే వేమి సేసె విన్నాతఁడు
...న్నినే యాతఁడు నాకు నేరిపినాఁడనేవు ॥ పల్లవి ॥

మొనసి నీపతివద్ద మోమేల వంచేవంటే
పెనుకొన్న నీకొప్పు వేఁగనేవు
మనసిచ్చి యాతనితో మాటలాడుమంటేను
తనరినమోవి మెత్తనిచిగురనేవు ॥ ఎన్ని ॥

సూటిగా నాతనిదిక్కు చూడరాదా యంటేను
వాఁటపుఁగనుఁగొనలు వాండ్లనేవు
నాఁటుకొన్న నెలవులనవ్వయినాఁ జూపుమంటే
యీటునఁ జెక్కులకాంతు లెండగాసీ ననేవు ॥ ఎన్ని ॥

యేలిన శ్రీవేంకటేశు కెదిరి కాఁగిలిమ్మంటే
రాలవంటిచన్ను లొరసీననేవు
యీలీల నలమేల్మంగ యితఁడు గూడె(డఁ?)విమ్మంటే
వోలిఁ బెండ్లాడిననాఁడే వొద్దికైతిమనేవు ॥ ఎన్ని ॥ 214

1. మోవి+అంటించితే.

గౌళ

నీ కతఁడు మేలువాఁడు నీవూ మేలుదానవు
జోకతో వొద్దఁగూచుండేఁ జోటియ్యఁగదవే ॥ పల్లవి ॥

వాదికపలపులకు వాసు లెంచుకొననేల
వేడుకచెనకులకు వేసరనేల
జోడువాయకున్నందుకు నొంటులు సోదించనేల
నీడెమిచ్చే నందుకో చెలి విభుఁడు నీకు ॥ నీక ॥

తారుకాణలై నమీఁద తలవంచుకొననేల
కూరిమిగలుగుచోటఁ గొసరనేల
చేరి వేఁడుకొనేవేళ సిగ్గులువడఁగనేల
పేరుకొనీ నూఁకొనవే ప్రియుఁడు నిన్ను ॥ నీక ॥

మేలములు సలుపఁగా మించి వొద్దించుకోనేల
కాలుదొక్కి పెండ్లాడఁ గడమలేల
ఆలవు తొల్లే నీవు అలమేల్మంగవు నిన్ను-
నేలె మొక్కవే శ్రీవేంకటేశుఁడు నేఁడు ॥ నీక ॥ 215

లలిత

అప్పు దేమందువో నీవు అందు కోపితేఁ జెనకు
చెప్పితి మిప్పుడే నీచిత్తముసుమ్మీ ॥ పల్లవి ॥

పలికించేవు మామాట పచ్చకప్పురముసుమ్మీ
చెలిమిసేసేవు అది చిగురుసుమ్మీ
వలపించుకోవచ్చేవు వంతుకు నోరూరుఁజుమ్మీ
కలసేవు మాచన్నులు గట్టులుసుమ్మీ ॥ అప్పు ॥

నగించేవు వమ్మ సారె నాము నీపైఁ బారుసుమ్మీ
మొగమే చూచేవు కడుఁదగులాయఁజుమ్మీ
సొగిసి ఘొవెదిగేవు చొక్కుమందులాయఁజుమ్మీ
ఎగమేలమాదే పరె పఁబాలాయఁజుమ్మీ ॥ అప్పు ॥

మలసి మైసోఁకించేవు మర్మములు తేఁగుఁజుమ్మీ
బలిమిఁ గూడేవు కళవట్టీఁజుమ్మీ
అలమేలుమంగపతివై నశ్రీ వేంకటేశ్వర
ఇల నన్నేలితివి మేలిఁకఁ జూచుకొమ్మీ ॥ అప్పు ॥ 216

రేకు 1237 సామంతం

చెల్లునమ్మ నివేమి సేసినాను నీవిభుఁడు
యెల్లనాఁడు నిన్నుఁబాయ కేలేవాఁడుగనక ॥ పల్లవి ॥

సంతెలేక పూవులు సారెఁ గోసే వడియేమే
అంకెల నవి మరుని కమ్ములు గావా
కొంకక చిగురాకులు కోవిలకు మేపేవేమే
కొంకులేనియడిదాలకొనలు గావా ॥ చెల్లు ॥

విందుగాఁ జకోరాలకు వెన్నెల దాగించేవేమే
చందురునికిరణాలసంపదగాదా
మంచరిం(లిం?)చి పన్నీరు చిమ్మనఁగోవిఁ జిమ్మేవేమే
పొంది యది మంచునసే పుట్టినది గాదా ॥ చెల్లు ॥

చెట్టలమందులు దెచ్చి చిలుకల కిచ్చేవేమే
పట్టినవసంతువిపంటలు గావా
గుట్టున శ్రీవేంకటేశుఁ గూడి యలమేల్మంగవు
అట్టె చోఁపేవేమే యలు లందరివే కావా ॥ చెల్లు ॥ 217

వరాళి

ఆకె వద్దనుండఁగానే అందఁ గూచుండుమనేవు
నీకు వలపితే మరి నెలఁతలు బాఁతే ॥పల్లవి॥

పూరుగుండేవారినేల పొదిపట్టవచ్చేవు
చేరి నీతో నవ్వేవారిఁ జెనకరాదా
మేరతోడిపూదిగవుమెలుఁతను మన్నించేవు
వీరపునీదేవులతోఁ బెనఁగరాదా ॥ఆకె॥

తెరలోనివారినేల దిష్టించి చూచేవు
వరుసమాదేవారినే సాదించరాదా
పొరుగుననున్న నన్నుఁ బోరచి పెట్టుమనేవు
[1]ఎదిరినున్నకాంతమోవి చవిగొనరాదా ॥ఆకె॥

కొలువులోనున్నవారికొప్పేల దువ్వేవు
లలి నలమేల్మంగనే లాలించరాదా
చెలికత్తెనైన నన్ను శ్రీవేంకటేశ కూడేవు
అలమి పురమాపెనే యాదరించరాదా ॥ఆకె॥ 218

ఆహిరి

తక్కక యాదరింతు నీతరుణి నెప్పుడు నీవు
పొక్కరితినే చనవాసఁగవయ్యా ॥పల్లవి॥

మక్కువ నీతో నాపె మాటలాడీ వినవయ్యా
చిక్కనితేనెలు మోవిఁ జిందఁగాను
చెక్కులచెమటలోరఁ జేసీ కొలువు నీకు
మిక్కిలివేడుక మతి మెఱయఁగను ॥తక్క॥

---

1 ఎదిరి=ఎదుట కావచ్చు.

నంటున నీతో నిట్టే నవ్వేఁ జిత్తగించవయ్యా
వంటలై దంతకాంతులు సారె మించఁగా
అంటిముట్టి పూడిగము లప్పటిఁ జేసీ నీకు
పెంటలై నపులకము పెనఁగొనఁగాను ॥తక్క॥

సొలపుఁజూపుల వినుఁ జూచీఁ గనుఁగొనవయ్యా
నెలపుచెప్పలమించు దైవారఁగాను
చెలియలమేల్మంగను శ్రీవేంకటేశ కూడితి —
విల నీపె తనబత్తి యిరవుకోఁగాను ॥తక్క॥ 219

నారాయణి

బట్టబయలు పలపు పచారింతురా
అట్టె యాఁడువారిసిగ్గు లంగడి నమ్ముదురా ॥పల్లవి॥

పక్కన నాతఁడు నాపానుపుపై నుండఁగాను
గక్కన వచ్చి నీవేమి కానుకిచ్చేవే
చెక్కుచెక్కు సోఁకగఁ జెవిలో మాటలాడేవు
ఇక్కువ నాఁటదానికి ఇంత కాకు గలదా ॥బట్ట॥

యెదయక విడెము నా కీతఁ డిచ్చుకుండఁగాను
నడుమ నీవేల వచ్చి నవ్వు నవ్వేవే
కడుఁ జుట్టరికముతోఁ గదిసి కూచుండేవు
వాడికపుజపరాలి కోపగొంత వలదా ॥బట్ట॥

యే నలమేలుమంగను యీతఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ —
డానుక నే మఱఁదల ననేవదేమే
పూనుక నవ్వితఁ దేలె పొందులు సేయవచ్చేవు
మానాపతి కిటువంటిమతకము దగునా ॥బట్ట॥ 220

గౌళ

వరుసతో నిద్దరికి వలపు వంచిపెట్టేవు
యిరుమేలా నీయాస యెంతగలదయ్యా ॥పల్లవి॥

గుట్టుతో నాపెచేతను కొప్పు దువ్వించుకొంటివి
అట్టె సారెసారె విడే లందుకొంటివి
చుట్టరికపుఁదనాన సుద్దులు నడిగితివి
మట్టుమీరి మాతో నవ్వ మరియేఁటికయ్యా ॥వరు॥

పనివూని యాపెచేత పాదా లొత్తించుకొంటివి
[1]పెనఁగేపెవుంగర మిప్పించుకొంటివి
చనుఁగవ నొరయఁగ సరసములాడితివి
చెనకుచు మాపైనేల చేయిచాఁచేవయ్యా ॥వరు॥

తొలుత నాపెచేత రతులఁ జొక్కించుకొంటివి
నిలువునఁ బెఁ(బెం?)జెమట నించుకొంటివి
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యే నలమేలుమంగను
కలి నన్నేలి ఇద్దరి లాలించేవు మేలయ్యా ॥వరు॥ 221

లలిత

ఏడ నుండి వచ్చినాఁడే ఇప్పుడు దాను
వోడక జాణతనాల కొడిగట్టీఁగాక ॥పల్లవి॥

చూడఁజూడఁ జూపులకు సుంకమేలడిగీనే
వేడుకకు వెలగద్దా వేసాలుగాక
వాడికనవ్వులకు వావులేల చెప్పీనే
తోడఁదోడ వలపులు దొంతిపెట్టీఁగాక ॥ఏడ॥

1. పెనఁగి+ఆపె.

మేలపుమాటలకు మీరి కొంగేల పట్టేనే
యీలపూర కుప్పగద్దా యెమ్మెలుగాక
పోలిక చక్కఁదనాలు పురుఁదేల పెట్టేనే
తాలిమితో రతులకు దమిరేఁచేఁగాక ॥ ఏద ॥

నేరుపులచేఁతలకు నెపమేల వెదకేనే
కోరికకు మితిగద్దా కొత్తలుగాక
యీరీతి శ్రీవేంకటేశుఁ డే నలమేలుమంగను
చేరి నన్నుఁగూడి యిట్టె చెలరేఁగేఁగాక ॥ ఏద ॥ 222

రేకు 1238 అమరసింధు

ఇంకానేల దాఁచేవు యిందరితోను
తెంకినే మీభావములు తెలిసితి మిపుడు ॥ పల్లవి ॥

చింకచూపులతోఁ గంటుసిగ్గున మొక్కీ నీకు
కుంకుమగుబ్బలతోడికొమ్మ యదివో
కంకణాలసూదిగాలు గల్లుగల్లురనఁగాను
అంకెల నారతులెత్తీ నందముగా నీకు ॥ ఇంకా ॥

నెలవిచియునవ్వుల చేరి కానుకిచ్చీనీకు
నిలువుఁచురుముతోడినెలఁ తదివో
మొలనూలికాంతులు ముంచి నీపైఁ గప్పఁగాను
వెలయ నాలవట్టము విసరీని నీకు ॥ ఇంకా ॥

పెక్కుసపుఁబ్రియముల విన్నపాలు సేసీ నీకు
చక్కెరమోవితోడిసతి యదివో
చక్కని శ్రీవేంకటేశ జాజులు పై రాలఁగాను
ఇక్కడ నలమేల్మంగ ఇరవాయ నీకు ॥ ఇంకా ॥ 223

పాడి

ఎంతలే దెవ్వరితో నేమినన నేమిటికే
 చెంత విట్టే వుండఁగానే చెలిమిసేసేరు ॥పల్లవి॥

యేతులకు సవతులు యెంత వెంగేలాడినాను
 అతఁడు నాకుఁగలఁ డందుకేమే
కాతరానఁ గొక్కెరలు కడురవళించినాను
 ఆతిలఁ గొలఁకులఁ దావై యుండవా యలులు ॥ఎంత॥

సందుసుదికత్తె లెంతసణఁగులు రాలిచిన
 యెందు నామాట మీరఁడు ఇల నాతఁడు
ముందే కోవిలలు వనముల రొదసేసితే
 అందే చిలుకలు నిరవై యుండుఁగదవే ॥ఎంత॥

పొసఁగనివా రెంతపొరపొచ్చాలఁబోయిన
 వెస నన్నేలెను శ్రీవేంకటేశుఁడు
యెసగి యలమేల్మంగ నేను; కొండల నెమళ్లు
 కొసరినాఁ బావురాలుకూడ విట్టే వుండుఁగా ॥ఎంత॥ 224

గౌళ

ఎంతవడి సరసము లిద్దరును నాదేయ
 పంతములు వచ్చె మీరు బాగాలందుకోరాదా ॥పల్లవి॥

వేడుకతో నాపె విన్ను విరులను వేయఁగాను
 నీడనుండి గందవొడి నీవు చల్లేవు
జాడతోడ నవ్వినవ్వి చలములు వెగ్గళించి
 చూడఁజూడఁ జెమటలు జొబ్బిలించె నీకును ॥ఎంత॥

కొలువులో ఁజవరాలు గోర విస్సి గిరఁగాను
చెలఁగి యాపెదిమ్మలు చేత నంటేవు
తలకొని యాసాసలఁ దమకము లుప్పతిలి
విలువుసఁ బులకలు విగుడించె నీకును ॥ ఎంత ॥

దిక్కొంచు కలమేల్మంగ చెక్కు నీకు నొక్కఁగాను
అక్కన శ్రీవేంకటేశ అలమితివి
మిక్కుటపుఁగోరికల మీఁదమీఁద మీమోముల
తక్కక సంతోసాలు దైవారించె నీకును ॥ ఎంత ॥ 225

వరాళి

అలికి మగనికిని అమరెను వళ్ళపులు
వాలాయపుపొందు లిటువలె నుండవలదా ॥ పల్లవి ॥

యీడుజోడై తమలోన యెగ్గుదప్పు లెంచుకోరు
అద(దు?)కోలు మాటలు అవి యెట్టివో
వాడికసంతోసాలు వదల రెంతైనాను
వేడుకఁ గూడినయట్టివేళ లెటువంటివో ॥ అలి ॥

సరసములాడుకొంటా జంటవాయ రెన్నఁడును
ఇరవైనపొంతనాలు యెట్టు గూడెనో.
మరిగి యొకరొకరు మనసుల నెఁ(నెం?)తైనాను
యెరపరిక మెఱఁగ రేమినోము నోఁచిరో ॥ అలి ॥

వేమారు రతులఁ గూడి పీసమంతా నలయరు
ప్రేమతో నేసగినావఁ బెండ్లాడిరో
ఆముక శ్రీవేంకటేశుఁ డల(లి?)మేలుమంగ యీకె
యేమిటా వొద్దికమీర రెంతభాగ్యవంతులో ॥ అలి ॥ 226

దేసాళం

ఇది యెంతగబ్బియవి యెంచకుపయ్యా
కదిసి పట్టపుదేవిఁగా నన్ను నేలితివి ॥ పల్లవి ॥

పొందుగలవారికి పొరపొచ్చములు లేవు
మందెమేళమె(మెం?)తైనా సమ్మతులేకాని
చెంది యేకతాన నుండే సిగ్గులు పనికిరావు
సందడింపుఁదమకము చవిరేఁచుఁగాని ॥ ఇది ॥

వాడికైనవారికి వాసిపంతు లెక్కుడిపి
జోడై యెంతపెనఁగినా సొంపు(పు?)లౌఁగాక
కూడిమాడి వుండితేను కొంకుగొసరులు రావు
పేదవిమోవితీపులు వేడుకలౌఁగాని ॥ ఇది ॥

సతమైనవారికి చలములు విగుడవు
మితిమీరఁ గూడినాను మేలేయౌఁగాని
ఇతవై శ్రీవేంకటేశ యే నలమేలుమంగను
తతి నీనాకూటమి తారుకాణౌఁగాని ॥ ఇది ॥ 227

బౌళి

కోడెపయసువిభుఁడు కొత్తపెండ్లికూఁతురును
జాడతోనే మెలఁగేరు జాణలౌదురు ॥ పల్లవి ॥

తవిలి యొకరొకరు తమలోనిమాటలు
జవదాఁట లి(రి?)ద్దరును జాణలౌదురు
కవగూడి వయసులు కడివోకుండా మోవుల—
చవులు మరిగినారు జాణలౌదురు ॥ ఇది ॥

ముంగిట నేపొద్దు మొకమొకములు చూచుకొంటా
సంగతిగా నవ్వేరు జాణలౌదురు
చెంగటఁ దొడాఁదొడ తగిలి నంటవేసుకొని
సంగడినే కూచున్నారు జాణలౌదురు ॥ ఇది ॥

ఇరవై నరతులను ఇంపులతోఁ గూడికూడి
సతతముఁ జెలఁగేరు జాణలౌదురు
ఇతఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ డీకె యలమేలుమంగ
చతురత వెలసేరు జాణలౌదురు ॥ ఇది ॥ 228

రేకు 4239 ఉశాక్షి

ఇది యెంతగర్వియని యెంచేవుగనక నన్ను
పెదవులతుదలనే పిలిచితిఁజుమ్మీ ॥ పల్లవి ॥

కన్నుల మొక్కితిఁజుమ్మీ గక్కన నీకు నేను
కిన్నెర వాయించుకొంటా కెంగేలను
సన్నలుచేసితిఁజుమ్మీ సముకాననే యప్పుడు
చిన్నిచిన్నినగవులసిగ్గుతోడను ॥ ఇది ॥

అంది చోటిచ్చితిఁజుమ్మీ అందనే నీకు నేను
గందము పూసుకొంటా గద్దెమీఁదను
విందులూఁ జెప్పితిఁజుమ్మీ వేడుకతోడ విలిచి
మందలించి చెలికత్తెమాఁటునే వుండి ॥ ఇది ॥

యెదురుకొంటిఁజుమ్మీ ఇంపులచూపుల నీకు
మదమున నాతురుము ముడుచుకొంటా
ఇదివో శ్రీవేంకటేశ యే నలమేలుమంగను
కదిసితి విటు నన్ను కడు సంతోసించితి ॥ ఇది ॥ 229

ఆహిరి

ఏ మంచిదాననంటా నన్నింతగా మన్నించితివి
కామించి నీకృప నాపైఁ గలిగె నీవేళను ॥ పల్లవి ॥

కోరి నాపయ్యదలోవికుచములే కావా
సారెసారె నిన్ను నొత్తి సాదించినవి
నారుకొన్ననానెలవినవ్వు లివియే కావా
వారించరాక నిన్ను వలలఁబెట్టినవి ॥ ఏమం ॥

చొక్కపునాకనుఁగొనచూపు లివియే కావా
ఇక్కువల నిన్ను బయలీఁదించినవి
పక్కన నాపెదవులపైమాటలే కావా
చిక్కించి నీమనసెల్లాఁ జిమ్మిరేఁచినవి ॥ ఏమం ॥

మించిననారతులసమేళము లివె కావా
పొంచి నీకు చెమటలు పుట్టించినవి
అంచెల శ్రీవేంకటేశ యలమేల్మంగపతివి
యెంచేనాపొందులే కావా ఇంపులు వించినవి ॥ఏమం॥ 230

సామంతం

చూచి వేడుకాయ మాకు సుదతి నీచెలులము
పూచిన రేలాఁదంగేడు బొసఁగిన ట్టున్నారు ॥ పల్లవి ॥

యేపునఁ జెలియ నీవు యేమినోము నోఁచితివో
నీపై బత్తిగలఁడు నీరమణుఁడు
చేపట్టి నీవెటువంటి సేవలు సేసితివో
మోపొద్దు దించక నిన్ను వెదఁ బెట్టుకొన్నాఁడు ॥ చూచి ॥

యెనసి యీతని కెంతఇచ్చకము సేసితివో
ఎనిచివున్నాఁడు నీనాయకుఁడు
మనసిచ్చి యెటువలె మర్మాలఁ జొక్కించితివో
తమఁగాని నీతోడిదే కాఁపురమై వున్నాఁడు ॥చూచి॥

అలమేలుం(ల్మం?)గవు నీవేమని పరము గొంటివో
వెలయ నిన్నుఁ గూడె శ్రీవేంకటేశుఁడు
కలికితనాల నెంత కరఁగి మెప్పించితివో
ఇల నీకుఁ గంకణము ఇదె కట్టుకొన్నాఁడు ॥చూచి॥ 231

లలిత

చెలియ నీవడుగఁగాఁ జెప్పే నేను
సలిగె నాకిచ్చినాఁడు సంతతమునమ్మా ॥పల్లవి॥

కన్నులఁగన్నప్పుడెల్లా కరుణించు వన్నాతఁడు
సన్నలనే మోవితేనె చవిచూపును
విన్నపా లేమిసేసినా వేడుకతోనే విను
పన్ని నాపై నామగఁడు బత్తిగలఁడోయమ్మా ॥చెలి॥

అందరిలోనా నన్ను నాదరించు నేపొద్దు
ముందుముందే వుక్కిటిముల మిచ్చును
అంది నే నెంతనవ్వినా నానతోనే చిత్తగించు
కందువనాపతి నాకుఁ గడుమేలువాఁడమ్మా ॥చెలి॥

పలుమారు నాచేతఁ బాదాలొత్తించుకొను
లలి గుబ్బల మాఁదితే లాలించును
మొలచి శ్రీవేంకటేశుఁ డే నలమేలుమంగను
తలఁచి నాకాఁగిటనే తగులై నవాఁడమ్మా ॥చెలి॥ 232

హిజ్జిజి

చూచితిరా చెలులాల సోద్యము [1]తివిఁ గొన్ని
కాచుకొని సంతోసమే కావించీ నాకును ॥పల్లవి॥

చిత్తము రాఁ దనకు నే సేవలు సేసేదానను
తత్తరించి కొసరేనా తనతో నేను
యెత్తలఁ జూచినదన్ను నెక్కువగా మన్నించె
హత్తి ఇంత బుజ్జగించి యాదరించవలెనా ॥చూచి॥

యెలమి నేపొద్దుఁ దనయిచ్చలోనిదానను
బలిమి నేసరించేనా పైకొని నేను
కలమేలెల్లా నాకె కరుణించినాఁడు నేఁడు
ఇల నేమివలెనని యెట్టడిగీ నన్నును ॥చూచి॥

మచ్చికతో నలమేలుమంగనైనదానను
కొచ్చి తమిరేఁచేనా కొత్తగా నేను
యిచ్చట శ్రీవేంకటేశుఁ డేలి నన్ను లాలించె
మెచ్చిమెచ్చి కాఁగిలించి మేలమాడె నిపుడు ॥చూచి॥ 233

రామక్రియ

ఇంతకమునుపే నీకు నెదురుగా వచ్చునేమో
చింతలేక నీ విప్పుడే వేగమే రప్పించవే ॥పల్లవి॥

విన్నపాలెల్లా విన్నాఁడు విడెము నాకిచ్చినాఁడు
చెన్నుమీర నింటికి వచ్చేనన్నాఁడు
మన్నించేనంటు నాకు మాటపట్టా నిచ్చినాఁడు
అన్నిటా నావిభుని తమ్మని తోడితేఁగదే ॥ఇంత॥

---

1. 'తివియుచ్' లో 'యు' లోపించినరూపము కావచ్చు.

కోరి బత్తి చేకొన్నాఁడు కొప్పు నాకుఁ బెట్టినాఁడు
తేరి నవ్వి మావిం దారగించేవన్నాఁడు
గారవించి నావెంటనే కప్పురమూ నంపినాఁడు
పేరుకొని [1]మొక్కేతవిఁ బిలుచుకరాఁగదే ॥ఇంత॥

కడుఁగడు మెచ్చినాఁడు కాఁగిలించుకొన్నాఁడు
యెడయక నన్ను నిట్టె యేలినాఁడు
అడరి శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేల్మంగను నేను
బడినే వ(దె?)చ్చి యాతనిఁ బాన్పుపై నిలుపరె ॥ఇంత॥ 234

రేకు 1240 మంగళకౌశిక

నేరుపరి వౌదువు నెరజాణవూ నౌదువు
మేరతోనే చిత్తము రా మెలఁగితి వానే ॥పల్లవి॥

సరసములాడుకొంటా చవులెల్లా రేఁచుకొంటా
మరిగించికొంటి వానే మగనిని
గరిమతో మారఁగలక(త)[2]లెల్లాఁ జెప్పిచెప్పి
సొరిది నేపొద్దు నిట్టె చొక్కించితి వానే ॥నేరు॥

మొగము చూపిచూపి మోహములు చల్లిచల్లి
తగులు వేసుకొంటివే తరి నాతని
నగుతానే గుబ్బలకొనల నొరసియొరసి
మిగులా వేడుక నేసి మెప్పించితి వానే ॥నేరు॥

కొసరికొసరి మొక్కి వసము నేసుకొంటివి
పెస నలమేల్మంగ శ్రీవేంకటేశ్వరు
సుసరాన నేపొద్దు తోడువాయక వుండి
పొసఁగి రతుల నిట్టె భోగించితి వానే ॥నేరు॥ 235.

1. మొక్కి+అతవి. 2. రేకులో ఈ 'త' వర్ణస్థానమున చుక్క పెట్టినది.

లలిత

కంటి మిదె మిమ్ముద్దరిఁ గన్నులపండుగలాయ
జంటమన్న చెలులము సారెఁ బొగడేమే ॥ పల్లవి ॥

చెంతమంది నాయకుఁడు చెప్పినట్టు సేసితేను
ఇంతులు సేసినభాగ్య మేమిచెప్పేదే
వింతలేక యేపొద్దు వెస మాటలాడితేను
సంతోసాలకు మరి సరిగలదటవే ॥ కంటి ॥

[1]మమకరించి మగనిమన్నన గలిగితేను
రమణులు సేసినదే రాజ్యమాయనే
సమరతి మనసులు సరిఁ దులఁదూఁగితేను
కొమరెపాయములకు గురుతెట్టు వెట్టేమే ॥ కంటి ॥

పతియైనతఁడు తమపక్క నాయకుండితేను
సతులు సేసిననోము సమకూడెనే
అతఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేల్‌మంగవు నీవు
తతిఁ గూడితివి మీతలఁపు లీడేరెనే ॥ కంటి ॥ ౨౩౮

పాడి

అతఁడు నన్ను మన్నించేదంతా నే నెఱుఁగుదు
కతలేమిచెప్పేరే కాంతలాల ॥ పల్లవి ॥

మంచినకొలఁదినే వాడికలు గలుగును
పిలుపులోఁ గానవచ్చు ప్రేమమెల్లాను
తలఁపు గలిగితేనే తగులాయముఁ గలుగు
తెలిసి యేమిచెప్పేరే తెలివలాల ॥ అతఁ ॥

1. 'మమకారము' లో 'కారము'ను [illegible]

మొగము చూచితేనే మోహమెల్లాఁ గనిపట్టు
నగితేనే వెల్లవిరౌ నమపెల్లాను
సొగిసి యిచ్చగించితే చుట్టరికము గలుగు
తగ నాకేమిచెప్పేరే తరుణులాల ॥ అతఁ ॥

మేలములు దలచైతే మేలెల్లా రూడికి నెక్కు-
పోలికలనే తోఁచు పొందులెల్లాను
యేలె శ్రీవేంకటేశుఁడు యే నలమేలుమంగను
లాలించి యేమిచెప్పేరే లలనలాలా ॥ అతఁ ॥ 237

శుద్ధవసంతం

నేనూ సంతోషించుకొనే నీకుఁ దోడుగా నేఁడు
అనుక నీడవినైతి నావతీవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

కళలు నీమొగమునఁ గడు నిండెను
వెలవులఁ జిరునవ్వు చిమ్మిరేఁగీని
చెలపలచెమటలు చెక్కులఁ నవె
అలరిన నీవేడుక లానతీవయ్యా ॥ నేనూ ॥

అరవిరిబాగులు నీయందుఁ జూపట్టె
సిరసులోపల వింతవిరు లున్నవి
గిరిగొన్న మోవిమీఁదఁ గెంపులు నవె
అరుదైననీవేడుక లానతీవయ్యా ॥ నేనూ ॥

కనుఁగొనచూపులు కడుఁదేటాయ
వినువులై వింతతావి విండె నీమేన
తొనసి యలమేల్మంగనేలిన శ్రీవేంకటేశ
అవిళము నీవేడుక లానతియ్యవయ్యా ॥ నేనూ ॥ 238

సాళంగనాట

[1] జనులాల పూజించరో జయంతి నేఁడు
ఠావర వర్షమీయరో వుదయించెఁ జంద్రుఁడు ॥పల్లవి॥

నవరేయి పుట్టినాఁడు శ్రావణబహుళాష్టమి
నవముగా రోహిణీనక్షత్రమందు
దివిజులు వొగడఁగ దేవకిగర్భమునందు
భువిలో వసుదేవునిపుత్రుఁడై కృష్ణుఁడు ॥జను॥

తఱితో యమున దాఁటి తెగఁ బెంచఁ బెట్టిరట
గుఱిగా యశోదనందగోపులయింట
మఱి జాతకర్మనామకరణాలు సేయరో
నెఱి నారగింపులెల్ల నించరో కృష్ణునికి ॥జను॥

చక్కిలాలు నురుగులు సరిఁ[2] బగావళిగట్టి
మొక్కరో యీబాలునికి ముద్దుగారీని
తక్కక అలమేల్మంగతోఁ దగ శ్రీవేంకటేశుఁడై
నిక్కిచూచీఁ గొలువరో నెమ్మదిఁ గృష్ణునిని ॥జను॥ 239

బౌళి

వీదులవీదులనెల్ల వీఁడె కృష్ణుఁడు
ఆదిగాని మెరసీని అల్లవాఁడె కృష్ణుఁడు ॥పల్లవి॥

చక్కిలాలు మురుగులు ఘలఘలరాఁగాను
వుక్కుమీరి కొట్టీఁ గృష్ణుఁ డుట్లెల్లాను
పక్కన గోపికలెల్లాఁ బట్టఁగా, వారిపాదాలు
దొక్కి పెండ్లాడఁజూచీ దొమ్మికాఁడు కృష్ణుఁడు ॥వీదు॥

1. ఇది అధ్యాత్మకీర్తనలలో నుండదగినది. 2. 'బగావళి' పాఠమెట్లైన వ్యావహారిక రూపము కావచ్చు. ఇదే పాఠమల్లి.

పాలుఁబెరుగులు పెద్దపరఁటులవెన్నలు
సోలిగొన్నదొంతులలో జుట్టుకొసిని
కోలలగోపాలులకు గొబ్బన పంచిపోసిని
చాలునన్నా మానఁడు జాణకాఁడు కృష్ణుఁడు ॥ వీఁడు ॥

చారపప్పుఁదేనెలు [1]సనఁగలు చెఱకులు
ఆరగించి ...లతో [2]నట్టుగలెక్కి
కోరి యలమేలుమంగఁ గూడి శ్రీవేంకటేశుఁడై
మేరమీరి యేఁగీ వీఁడే మేటికాఁడు కృష్ణుఁడు ॥ వీఁడు ॥ 240

రేకు 1241 రీతిగౌళ

ఏమి గడించుకొనేవే ఇట్టే పట్టపలపులు
ప్రేమ నాడుకొనేవేమే నీమగఁడంటాను ॥ పల్లవి ॥

చేరి యాతనిపాదము చెంత నీవే తాఁకించుక
దూరి పలికేవదేమే తొక్కెనంటాను
సారె జారుపయ్యదతో సమదిష్టి నిలుచుండి
కోరి సిగ్గువదేవేమే కొచ్చి చూచెవంటాను ॥ ఏమి ॥

పొంకానఁ జన్ను లతనిబుజాన నొరసుకొని
జంకించేవదేమే చేయిచాఁచెనంటాను
అంకెలఁ దమ్మలము పేయఁగ మోవి గదలితే
సంకెలేకష్టనవ్వేవేమే సన్న సేసెవంటాను ॥ ఏమి ॥

కామకగా విమ్మపండు గదిసి వీవే యిచ్చి
అనవెట్టేవేమే గోరనంటెనంటాను
యే వలమేలుమంగవు యేలె శ్రీవేంకటేశుఁడు
పూని కాఁగిలించేవేమే పొందెవంటాను ॥ ఏమి ॥ 241

1. 'వనఁగలు' యతిస్థానము. గుర్తింపదగినది. 2. రేకులో ఈ "తో" స్థానమున దుంతపడియున్నది.

శ్రీరాగం

ఉత్తాలుత్తమై యుండరే సకియలాల
చిత్తమురా నూడిగాలు సేయరే ఇందరును ॥పల్లవి॥

కొలువున నున్నవాఁడు గొబ్బున లోనికి వచ్చె
జలకము వోయరె సతులాల
తెలుపుమణుఁగు లిచ్చి తిరుణామము వెట్టి
నిలుచుండఁగానే మీరు నివాళెత్తరే ॥ఉత్తా॥

అట్టై పీఁటపై నునిచి యడ్డెనపైఁ బళ్లెమిడి
వొట్టి వడ్డించరే బోనా లువిదలాల
గుట్టుతోఁ బట్టుపుదేవిఁ గూడాఁ బొత్తునఁ బెట్టి
గట్టిగా వాసననీరు గక్కున నందియ్యరే ॥ఉత్తా॥

వేవేగ బాగాలియ్యరే వెసఁ బానుపువేయరే
తావిపువ్వు లొసఁగరే తరుణులాల
కావించి యలమేలుమంగఁ బాదాలొత్తుమనరే
సేవలెల్లఁ జేయరే శ్రీవేంకటపతికి ॥ఉత్తా॥ 242

వరాళి

వేవేలు నీముద్దులు వినవేఁటికి
బావ నీకు నాతఁడైతే బతుకఁగదే నీవు ॥పల్లవి॥

పొత్తులపవతిమాట పొసఁగ నాతోనాడేవు
హత్తివయారివిహొందు లట్టె చెప్పేవు
కొత్తదానివలెనే నీగుణులు దెలిపేవు
బతిగలదానవైతే బతుకఁగదే నీవు ॥వేవే॥

సందడిలోననే మానసునఁ గూచుండేవు
చెంది మాతో విడేలకుఁ జే చాఁచేవు
మంచిలించి నీవావులు మాకునేల కంపేవు
బంటుగురాలవైతే బతుకఁగదే నీవు ॥వేవే॥

పలుమారు నీకిచ్చినబంగారాలు చూపేవు
[1]పస(లి?)కి నీచవులు పచారించేవు
యి .... మేలె శ్రీవేంకటేశుఁడు
బలిమి నీతో నవ్వితే బతుకఁగదే నీవు ॥వేవే॥ 243

దేవగాంధారి

అతనికి బుద్ధిచెప్పరమ్మలాల
తతి నిన్నిటాఘనుఁడు తావిది యెఱఁగఁడా ॥పల్లవి॥

చెంది యెవ్వతెకు వలచితేఁ దా వచ్చుఁగాక
కందువచెమట మేనఁ జిందవలెనా
పొందు లేదనైనాఁ జేసి పొసఁగినా వద్దనేమా
అందపుమే నింతివచ్చియై వుండవలెనా ॥అత॥

మంతనాన నెవ్వతెతో మాటాడినా నాడుఁగాక
పొంత విడ్డె మోవిపైఁ గెంపులు వలెనా
మంతుకెక్కు నెవ్వరిని మన్నించినా నంటుకేమి
వింతవుంగరాలు తనవేల నుండవలెనా ॥అత॥

సరి నెవ్వతెపై నేప చల్లినాఁ జల్లుఁగాక
మరతవుచిన్న మేనఁ జూపవలెనా
ఇరవై శ్రీవేంకటేశుఁడే నలమేలుమంగను
పొరిడి నన్నేలినచొప్పు లవవలెనా ॥అత॥ 244

1. ప్రావతుంగము.

గుండక్రియ

ఏమినేనుకున్నాఁడవో యెఱిఁగి రమ్మనె వింతి
కామించి ఇంతలో నీవిక్కడికి వచ్చితివి ॥ పల్లవి ॥

చెలియ నీకుఁ దొల్లి చేసినవూడిగాలు
తలఁపోవా యెన్నఁడైనా తమితోడను
యెలమిఁ గేళాకూళిలో నీఁదులాడిననేర్పులు
చెలిమికత్తెలతోడఁ జెప్పుకొందువా ॥ ఏమి ॥

గుదిగొన విన్నాపె కుంకుమగుబ్బల నొత్తి-
నది నీమేనిపై గుఱుతై వున్నదా
వదలక పూఁదోఁటలో వసంతములాడినది
పొదలి యావినోద మెప్పుడు నెంచుకొందువా ॥ ఏమి ॥

నెట్టన నలమేల్మంగ నీకు లేకలంపినది
గుట్టుతోడనే చదువుకొంటివా నీవు
చుట్టమవై యేలితివి చూచి యాపె నీతో నవ్వె
పట్టపుశ్రీవేంకటేశ భావించుకొందువా ॥ ఏమి ॥ 245

గౌళ

ఇప్పుడేల సిగ్గువడే వింతితోన
వుప్పతిల నాపెరతి నోలాడవా ॥ వల్లవి ॥

గుత్తవుగుబ్బలతాఁకులకు వొడ్డించుకొంటా
హత్తి యాపెతో పతనమాడవా నీవు
కొత్తగా మోవియుమోవి నొక్కఁగా వోరువెలచి
ఇత్తితోడఁ దమ్ములము పదఁతి కొసఁగవా ॥ ఇప్పు ॥

వడియుచెంజెమటలవానలఁ దడుసుకొంటా
కడుఁగడుఁ బెనఁగవా కాంతతోడను
తొడపైఁ బాదాలు చాఁచి తొరలింపునవ్వులతో
చిదుముడిచేఁతలెల్లఁ జేయవా ఆపెతోను ॥ ఇప్పు ॥

కొప్పువిరులవాసన గోలుకొంటాఁ గాఁగిలించి
మెప్పించి కూడవా యలమేలుమంగను
ముప్పిరి శ్రీవేంకటేశ మోహించి యాపె నురాన
యెప్పుడుఁ బెట్టుకుండవా యేలితివి నన్నును ॥ ఇప్పు ॥ 246

రేకు. 1242 మాళవిగౌళ

విచ్చకల్యాణములెల్ల నీయిల్లు విందె
తచ్చి యప్పటి నన్నేల తడవేవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

చెప్పఁజెప్పఁ గొత్తలాయ చెలులకు నీవలపు
ముప్పిరిఁ జనుఁగొండలు మోపులాయను
రెప్పలెత్తి చూడఁజూడ రేఁపులాయఁ దమకము
చొప్పులెత్తిచూపరాదు చూతువురావయ్యా ॥ విచ్చ ॥

పట్టినదే పంతమాయ పచ్చిదేరె నీపొందు
దుట్టున మోవితేనెలు గుక్కిళ్లాయను
వొట్టినవెలవినవ్వు లూరమూర మూటలాయ
చుట్టరిక మేమిచెప్పేఁ జూతువు రావయ్యా ॥ విచ్చ ॥

అంటుకొనేతగులాయ నందపునీకాఁగిలి
జంటలయారతులాయ చల్లఁజూపులు
ఇంటియలమేలుమంగను యేను శ్రీవేంకటేశుఁడ
వొంటు లేమికోదించేవు చూతువు రావయ్యా ॥ విచ్చ ॥ 247

సామంతం

ఎంచిచూచితే నీకీయిన్ని భాగ్యాలుఁ గలవు
పొంచిచూడ వేడుకలు పొంకపునికళలు ॥పల్లవి॥

మక్కువ గలుగువారు మంచిమాట లాడితేను
చక్కెరకంటెఁ దీపులై చవిపుట్టును
చొక్కపుఁజూపులను సొలసి చూచితేను
అక్కజముగా గందమ్మలంటినచందము ॥ఎంచి॥

ననుపుగలుగువారు నవ్వులు నవ్వితేను
పెనఁగి ముత్తెలసేస పెట్టినట్లుండును
చనవున నంతలోనే చనుఁగవ నొత్తితేను
కనకపురాసులు గలిగినయట్లు ॥ఎంచి॥

చుట్టరికమైనవారు సొగయఁ గాఁగిలించితే
ఇట్టే రాజ్యమేలినంత ఇంపు గలుగు
నెట్టన శ్రీవేంకటేశ నే నలమేలుమంగను
జట్టిగా నన్నేలితివి సంతోసమే యౌను ॥ఎంచి॥ 248

బౌళి

చెలి నీవు మొదలనే సిగ్గరి పెండ్లికూఁతుర-
వేల నింతపచ్చిదేరీ విదివో నీభావము ॥పల్లవి॥

చెక్కులవెంటాఁగారేచెమట దుడుచుకోవే
చక్కఁబెట్టుకొనవే నీజారినకొప్పు
అక్కుమీఁదఁ బెనగొన్నహారాలు
చిక్కుదియ్యవే యిత్తువల నీకోరిక లీడేరె(రెఁ) నిపుడు ॥చెలి॥

పెదవిమీఁదికెంపులబేంట్లు రాలుచుకోవే
చెదరినముంగురులు చేత దువ్వవే
వదలినపయ్యద చివ్వన బిగించుకొనవే
పదిఁబదిగా నీనోము ఫలియించె నిపుడు ॥ చెలి ॥

తిలకము గరఁగెను దిద్దుకోవే వొసలను
తలసినగురుతులు గప్పుకొనవే
యెలమి శ్రీవేంకటేశుఁ డేలె నలమేల్మంగవు
తలఁచినతలఁపులు తలకూడె నిపుడు ॥ చెలి ॥ 249

ముఖారి

నీరుకొలఁదితామర నీతో వలపు
నేరిచినవారికి విందువిధానమవు ॥ పల్లవి ॥

హత్తి నీకు నేపొద్దు నందనుండి సేవసేసి
చిత్తము రా మెలఁగేదే చెలియ
కొత్తకొత్తరతులను కోరి నిన్నుఁ గరఁగించి
ఒత్తిసేసితే నీవుఁ బాయక వుందువు ॥ నీరు ॥

కచ్చుపెట్టుకొని వేళగాచుక నీతోడుత
యిచ్చకములాడినదే ఇంతి
విచ్చనవిడిని నీవేడుకవినయముల
మెచ్చఁగూడితే నీవు మేలువాఁడ వౌదువు ॥ నీరు ॥

కలికితనాల నిన్నుఁ గాఁగిలించి నేరుపులు
తలఁపించుక నవ్వెందే తరుణి
అలమేలుమంగపతివై శ్రీవేంకటేశ్వర
లలి నావలె నుండితే లాలించి రతింతువు ॥ నీరు ॥ 250

నాదరామక్రియ

తగవై నపను లివి తరుణులకెల్లాను
వెగటుగాకుండా నీకు విన్నవించే విపుడు ॥పల్లవి॥

కొచ్చికొచ్చి చూడవచ్చు కోపగించుకొనరాదు
పచ్చిగాఁ జెనకవచ్చు పదరరాదు
మచ్చిక నొలయవచ్చు మాఁటలు మీఱఁగరాదు
యిచ్చక మెఱిఁగినట్టియిల్లాండ్లకును ॥తగ॥

మనసు సోదించవచ్చు మంకులు నెరపరాదు
పెనఁగులాడఁగవచ్చు బిగియరాదు
కొనగోర నూఁదవచ్చు కుచ్చితము వేయరాదు
యెనసివుండినయట్టియిల్లాండ్లకును ॥తగ॥

బొమ్మల జంకించవచ్చు పొంచి యొగ్గుపట్టరాదు
కుమ్మరించవచ్చు సిగ్గు గువియరాదు
నెమ్మి నలమేల్మంగను నేను శ్రీవేంకటేశుఁడ
యెమ్మెఁ గూడవచ్చు నావంటిల్లాండ్లకును ॥తగ॥ 251

శుద్ధదేశి

ఎదుట నుండవే నీవు యేపొద్దును
అదివో మేలువాఁడై నాఁ డతఁడు నీ కిపుడు ॥పల్లవి॥

తేనెలుగారేటినీతేటలమాటలు వింటె
వీనులపండుగలౌను విభునికివి
కాను(క)గా నీవు చక్కనిమోము చూపితేను
పూవిలుమదనకళ లుబ్బొంగు నాతనికి ॥ఎదు॥

పీలపుసరాలవంటిపీచూపులు సోఁకితేను
  చాలా సంతోషమా పీసరసునికి
  చాలుకొన పెలవుల నవ్వుపువ్వు నవ్వితే
  తాలిమితో వేడుకలు దట్టమా నాతనికి ॥ఎదు॥

మెఱుఁగుగుబ్బల నీవు మేను సోఁకఁజేసితేను
  కఱఁగు చిత్తము శ్రీవేంకటేశ్వరుకు
  గుఱియై యలమేల్మంగ కూడితి విన్నిటా నీకు
  నెఱి నీపై కోరికలే నెగడు నాతనికి ॥ఎదు॥ 252

రేకు 1243 శంకరాభరణం

ఎన్ని నేరుచుకొంటివి యెంతని సంతోసించే-
  నన్నిటా నిందుకే నేను అలనైతి నీకు ॥పల్లవి॥

ఆయములు గరఁగఁగ నంటి మాటలాడేవు
  చేయిమీఁదుగానే చెనకేవు
  పాయపుమదము రేఁగ పచ్చిగానే పెనఁగేవు
  చాయలసన్నల మోవిచవులు చూపేవు ॥ఎన్ని॥

ఆసలెల్లఁ బుట్టించి యట్టె తప్పకచూచేవు
  లాసి కుచములు మట్టి లాలించేవు
  వాసనలు మేనఁ బూసి వాడికలు సేసేవు
  పోసరించఁ జెక్కునొక్కి పొందు నెరపేవు ॥ఎన్ని॥

కళలు పైపై రేఁగఁ గాఁగిలించి కూడేవు
  కులికి నోరిలోఁ దమ్మ కుమ్మరించేవు
  నెలవై శ్రీవేంకటేశ నే నలమేలుమంగను
  కలసి నన్నిట్లానే కడుమన్నించేవు ॥ఎన్ని॥ 253

రామక్రియ

భామతో నీ వందురుఁగా పంతములేలాదేవు
చెముంచి మాయకుమారు చేఁతసేయఁదగదా ॥ పల్లవి ॥

చెలరేఁగి ! వాపెను చెనకి గోం నూఁదితే
వొలిపి గుబ్బల నిన్నొత్తఁదగదా
నలువున మారఁగలనవ్వులెల్ల నవ్వఁగాను
కలువపూవుల వాపె కమ్మివేయఁదగదా ॥ భామ ॥

పిరిదూరి నీ వాపెతో పెనఁగులాడఁగాను
కెరలి బొమ్మలను జంకించఁదగదా
తరుణులమీఁదఁబెట్టి తగవివొట్టు వెట్టఁగ
పిరులవిన్నంటఁబట్టి చెక్కునొక్కఁదగదా ॥ భామ ॥

గుట్టుతోనుండినయాపెఁ గొప్పువట్టి తదవఁగా
నెట్టనఁ గప్రము నీపై విఁచఁదగదా
అట్టె శ్రీవేంకటేశ యాకె యలమేలుమంగ
వొటి నీవు గూడఁగాను వురమెక్కఁదగదా ॥ భామ ॥ 254

దేసాళఁ

ఎంతలేదు నీపగటు యేమిచెప్పేదె
మంతనాన నాకితఁడు మాటఇచ్చినాఁడు ॥ పల్లవి ॥

కందవ లేమిచూపేవే కన్నులసన్నలను
మందు లెంతమారేవే మంచిమాటల
మొందరైనా సవతులు యిరువేలా వుండఁగాను
అంది నీవే యీతనికి నాలనైతివా ॥ ఎంత ॥

ఆసలేల పుట్టించేవే అట్టె సుందరుఁ బొలసి
వేసా లేమిసేసేవే వెదనవ్వుల
సేసలువెట్టినవారు చేరి కాచుకుండఁగాను
బేసబెల్లి విన్ను నేఁడు పెండ్లాడీనా ॥ ఎంత ॥

వావు లేమి దెలిపేవే వాడికచేఁతలను
మోవేల కదలించేవే మురిపెముల
యీవల నలమేల్‌మంగ యేను గూడిమంగఁగాను
శ్రీవేంకటేశుఁడు నీకుఁ జేతికిలోనయ్యీనా ॥ ఎంత ॥ 255

సౌరాష్ట్రం

వివరించి చెప్పవయ్యా వినవేడుకయ్యీ మాకు
సవరఁగా నేము తెరచాటుననే వుంటిమి ॥ పల్లవి ॥

యింతవడి నాపె నీవూ నేకతము లాడితివి
పంతమున నది యెంతపనికో కాని
చెంతఁ దెరలో కొలువుసేయించుకొంటా నుంటివి
వింతలుగా నెటువంటివేడుకో కాని ॥ వివ ॥

చప్పుడుగా విదే లాపెజంట నుండి సేసితివి
దప్పిదేర నెటువంటిరమియో కాని
తప్పక జాగరాలు తఱచుగాఁ బెంచితివి
గొప్పగా నేమిగడించుకొంటివో కాని ॥ వివ ॥

నసపున నాపెతోను నవ్వుతానే వుఁడితివి
సొనిపి యేమిమర్మాలు సోఁకెనో కాని
యెనసితివి శ్రీవేంకటేశ యలమేల్‌మంగను
నను(గూడితివి యెంత నాపైబత్తో కాని ॥ వివ ॥ 256

పాడి

ఎంత [1]యాఁకరేవు నీవు ఇంతిచెలువము చూచి
వింతలుగా జోడుగూడ విచారించేవా ॥ పల్లవి ॥

గుత్తమైనగుబ్బలగురుతులు చూచేవు
చిత్తరువు వా(వ్రా?)సేవా చెలిరూపము
హత్తి కలుపరేకులయుళతులు గొలచేవు
కొత్తగాఁ గనుఁగొనలకొలఁదిఁ దెలిపేవా ॥ ఎంత ॥

పొదవైనయట్టికొప్పు పూఁచి కొలచుకొనేవు
అడియాలము చూచేవా ఆపెభావము
వెడఁద జంటపిఱుఁదువేఁకము పదికట్టేవు
తొడరి యాసింగారము తూఁచుకొనేవా ॥ ఎంత ॥

చలపట్టి మోవితేనె చవులై యడిగేవు
అలమేల్మంగబోగము లవి ఆయనా
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యీపెఁ గాఁగిలించేవు
కలపుకోలుచుట్టరికము చూపేవా ॥ ఎంత ॥ 257

శ్రీరాగం

ఎవ్వరికి మోహించినా యే నిన్ను వద్దనేనా
ఇవ్వల నన్నుఁజూచి యేల సిగ్గువడేవు ॥ పల్లవి ॥

ఆకెసుద్దులే వింటా నందలముమీఁదనుండి
జోకగా ఆయింటిదిక్కే చూచుకొంటాను
మేకొని పైఁజెమటలు మేన నిండా వడియఁగా
యీకడ నామోము చూచి యేల సిగ్గువడేవు ॥ ఎవ్వ ॥

1. 'ఏఁకరేవు' అను వ్యావహారికము?

గుఱుతైనచెలి నాపెగుణము లడుగుకొంటా
చిఱునవ్వులు నెలవిఁ జిందుకొంటాను
నెఱి నావీధి నాడాడ నిలిచి యాసించుకొంటా-
నెఱిఁగితే నన్నుఁజూచి యేల సిగ్గువడేవు ॥ ఎవ్వ ॥

యిక్కువలు చెప్పుకొంటా నెదురులు చూచుకొంటా
నిక్కి మాఇంటికి వచ్చి నీవు నన్నలి
అక్కున శ్రీవేంకటేశ అలమేల్మంగ నంచఁగా
యిక్కడ నేఁ జూచితే యేల సిగ్గువడేవు ॥ ఎవ్వ ॥ 258

రేకు 1244 సామంతం

చెప్పవే ఆసుద్దులు నే చెవులార వినేఁగాని
యిప్పు డాతనికి వావి యేమౌదువే ॥ పల్లవి ॥

గుఱుతుగా నావిభునిఁ గొచ్చికొచ్చి చూచేవు
యెఱఁగుదువటవే నీ వితనిఁ దొల్లి
మఱియునుఁ దమకించి మాటలాడఁబొంచేవు
జఱసి యిదిఁగొంత సంగాతము గలదా ॥ చెప్ప ॥

సంగడి గూచుండి నీవు సరసములాడేవు
అంగవించి పెండ్లాడినఅలవటవే
చెంగట నప్పటి నీవు సేవలు సేయవచ్చేవు
అంగడిఁ గొనుకవచ్చితటవే యీవలపు ॥ చెప్ప ॥

తొడరి శ్రీవేంకటేశుతోడ నీవు నవ్వేవు
కడు నీ కీయలవాటు గలదటవే
యెడయ కితఁడు నావాఁ డే నలమేలుమంగను
బడివాయకుండానవు పాలిదానవై తివా ॥ చెప్ప ॥ 259

మంగళకౌశిక

వెలలేనిగుణములవిభుఁ డాతఁడు
సలిగెతనాల నెంత సాదించేవే ॥ పల్లవి ॥

చన్నుల నొరసుకొంటా సణఁగుల నాతనితో
యేన్నిసిమాఁట లాడేవేమే నీవు
సన్నలనే మోవిచూపి సారె నోరూరించేవు
యిన్నిసివెదమాయ లేల సేసేవే ॥ వెల ॥

కాతరించి నవ్వుతాను గబ్బిచేఁతలెల్లాఁ జేసి
ఆతని నెంతెగొసరేవానే నీవు
చేతులెత్తి మొక్కిమొక్కి చిత్తమెల్లాఁ గరఁగించి
యేతరితనాలనేల యెంచయించేవే ॥ వెల ॥

నిక్కి నిక్కి మోముచూచి నేరుపుల ప్రచారించి
మిక్కిలి గాఁగిలించేవు మేలే నీవు
యక్కరో శ్రీవేంకటేశుఁ నలమేల్మంగవు నీవు
యిక్కువ లంటుచుఁ జెక్కులేల నొక్కేవే ॥ వెల ॥ 260

రామక్రియ

రతులయెంగిలిపొత్తు రామలకుఁ దగునా
బతిమాలి నీవెంత పచ్చియైవుందానవే ॥ పల్లవి ॥

చెంగట నుండి యాతనిసేవలు నేఁ జేయఁగాను
అంగవిచ్చి(పెంచి?) యేల వుపాయాలు చెప్పేవే
ముంగిట నేమిద్దరము ముచ్చటలాడుకోఁగా
తొంగిచూచి నీవదేమి తోడుగూచుండేవే ॥ రతు ॥

వేడుకతోఁ బతిపొద్ద వీణె నే వాయించఁగాను
జోడుగావచ్చి నీవేమి సుతిగూడేవే
వీడెమిచ్చి తమ్మలము వెస నేఁ బెట్టించుకోఁగా
జాడతో నీవేమి చెయిచాఁచఁబూఁచేవే ॥ రతు ॥

అలమేలుమంగ నేను అతఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ-
డెలమి నీపేరు మరి యేమందురే
కలసె నాతఁడు నన్ను కాచుక నీవుండితి
చెలిమినేసి నాకిట్టె చెల్లెల వయితివే ॥ రతు ॥ 261

దేసాళం

ఆనతీవయ్యా మాకు నందుకు నేమాయను
పూని తగవుదిద్దేము పొలఁతుల మిపుడు ॥ పల్లవి ॥

సొలసిసొలసి చూచి చొప్పులెత్తి నీకుఁ జూపి
చెలి నీకు విన్నపాలు నేసీ నిదె
తలఁపులోఁ బెట్టుకొని దాఁచిదాఁచి నవ్వేవు
కలదా నీవొళ్లఁ గొంత కపట మేమైనను ॥ ఆన ॥

తారుకాణలెల్లఁ జేసి దయవుట్ట నీకు మొక్కి-
కూరిములు చల్లి చల్లి కొసరీ నిన్ను
వూరకె తలవంచేవు వొడ్డించుకొనే వప్పటి
నేరము లేమైనాను నీవల్లఁ గలవా ॥ ఆన ॥

నిన్నె వొడఁబరచి నీ కన్నిబుద్ధులూఁ జెప్పి
కన్నె యలమేలుమంగ కాఁగిలించీని
యిన్నిటా శ్రీవేంకటేశ యియ్యకొంటివి నీవును
వున్నవా నీవల్లఁ గొన్ని వుదుటుచేఁతలు ॥ ఆన ॥ 262

కేదారగౌళ

వట్టికుచ్చితము వలదే నీకు
యెట్టయినా నాతఁడు యేలునే నన్ను ॥ పల్లవి ॥

మన్నించి పతి నాతో మాటలాడఁగాను
సన్నల నీవేల సాదించేవే
పన్ని నసీమాయ పనికిరాదు। అతఁ-
డెన్ని చెప్పినాను యేలునే నన్ను ॥ వట్టి ॥

సంతోసాన నాతో సగసమాడఁగాను
పొంత నీతని నేల బోదించేవే
పంతాలు నీకు నీకఁ బనికిరావూ। మరి
యెంతైనా నాతఁడు యేలునే నన్ను ॥ వట్టి ॥

అలమేలుమంగపతియగు శ్రీవేంకటేశుఁడు
యిల నన్నుఁ గూడఁగా నీవేల నవ్వేవే
బలిమి నీచేఁతలు పనికిరావూ। యితఁ-
డెలమి నేకాలము యేలునే నన్ను ॥ వట్టి ॥ 263

సాళంగనాట

ఎంతప్రియము చెప్పినా నెఱఁగవొద్దా నీవు
మంతనాన నిప్పుడుగా మంచిమాటలాడేవు ॥ పల్లవి ॥

గయ్యాళి యెవ్వతెయైనా గడువనాడినఁగాక
చయ్యన నీవోజలు చక్కనయ్యీనా
కొయ్యతనమునను నీకొప్పువట్టితియ్యక
నెయ్యమునఁ బిలిచితే నీవు వచ్చేవా ॥ ఎంత ॥

పంతగత్తెయైనది బలిమి సేసినఁగాక
చెంతనుండి చెప్పినట్టు సేసేవా నీవు
జంతవలె బొమ్మలను జంకించి పెనఁగక
కాంతలకు నీ మారకే కరఁగేటివాఁడవా ॥ ఎంత ॥

కావరపుది నీమోవి గంటిసేసినఁగాక
శ్రీవేంకటేశ నీవు సిగ్గువదేవా
సేవించి యలమేల్మంగ చెప్పఁగా నన్నేలితివి
చేవమీరి కొసరక చేతికిలోనయ్యేవా ॥ ఎంత ॥ 264

రేకు 1245 రామక్రియ

ఎదుట నే నుండఁగా నీవేల కొంకేవు
గుదిగొన్న వలపులు కుమ్మరించఁగదవే ॥ పల్లవి ॥

రవళి నల్లంత నీవు రాఁగా విభుఁడు నీకు
చెవులొగ్గి విన్నపాలు సేయఁగదవే
తివిరి నీవాడిదిక్కే తేరకొనఁజూచీని
వువిద, కానుకేమైనా నుంచే నియ్యఁగదవే ॥ ఎదు ॥

పొద్దున వచ్చి నీవు పొంచి నిలుచుండఁగాను
వొద్దఁ జోటిచ్చి నీకుఁ గూచుండఁగదవే
కొద్దిమీర మోముచూచి గుక్కిళ్లతో నోరూరీని
చద్దికివేఁడికి మోవి చవిచూపఁగదవే ॥ ఎదు ॥

తొలుతే బాగాలు నీవు దోసిటఁ బట్టుకుండఁగ
యెలమిఁ జెయిచాఁచీ నందియ్యఁగదవే
అలమేల్మంగపతియైనశ్రీవేంకటేశుఁడు
నెలకొని నన్నునేలె నీవూఁ గూడఁగదవే ॥ ఎదు ॥ 265

పాడి

నాతో నేమిచెప్పేవు నంటున [1] నియ్యాల నేను
చేత నే నీవూడిగాలు నేసేఁగాక ॥పల్లవి॥

వేడుకతో నిమ్మపంట వేయఁగ వద్దనేనా
యీడ నట్టె కానుకగా నిచ్చేఁగాక
జాడతోఁ బన్నీరు నాపైఁ జల్లితే నిన్నేమనేను
తోడనే నీవచ్చుదానఁ దుడిచేఁగాక ॥నాతో॥

కొమ్మలవిరులు నాపైఁ గులుకఁగా వద్దనేనా
చిమ్మదిగా నీకొప్పున ముడిచేఁగాక
యెమ్మెలఁ గేళాకూళిలో నీఁదించితే నందుకేమి
ఇమ్ముకొని నీబుజ మెక్కేఁగాక ॥నాతో॥

చన్నులు నీ వంటఁగాను జడిసి నే వద్దనేనా
వున్నతి నీవురమున నొత్తేఁగాక
యిన్నిటా శ్రీవేంకటేశ యే నలమేలుమంగను
మన్నించితే మంచిదాయ మరిగేఁగాక ॥నాతో॥ 266

భైరవి

ఎంతకెంత నేసేవు యేమయ్యా
కాంతఁ జూచి నీమనసు గరఁగఁగవలదా ॥పల్లవి॥

చెనకినదై యాపె చేతులెత్తి మొక్కఁగాను
పెనఁగుచు చన్నులేల పిసికేవయ్యా
తనమీఁద నానవెట్టి తడవకుమనుచును
వినవయ్య యిన్నుపము పేగిరించనేఁటికి ॥ఎంత॥

1. 'ఏ + అల' అని వాఙ్మయమున ఇదియొక విచిత్రమైన త్రికసంధి

వొట్టువెట్టీ నదె యాపె వూరడించి వేఁడుకోఁగా
తిట్టుచుఁ గొప్పేల పట్టితీసేవయ్యా
అట్టె మోవి లంచమిచ్చేనని మన్నించుమనుచు
చుట్టరిక మెంచరాదా సూడువట్టనేఁటికి ॥ ఎంత ॥

కాలుదొక్కినదై యాపె కాఁగిలించుకొనఁగాను
యేల మరుకేలి నలఇంచేవయ్యా
అలరి శ్రీవేంకటేశ అలమేలుమంగ యీకె
వాలమెచ్చి నవ్వరాదా జాగుసేసేనేఁటికి ॥ ఎంత ॥ 267

కన్నడగౌళ

తత్తరించనేఁటికి తరుణిమనసెఱిఁగి
హత్తి మరిగించుకొని యాదరించుటగాక ॥ పల్లవి ॥

సిగ్గుతోడ జవరాలు శిరసువంచుకుండఁగ
దిగ్గనఁ గొప్పువట్టి తియ్యవచ్చేవు
వెగ్గళించి నిన్నేమైనా వేగిరించి పలికెనా
వొగ్గి నీచేతికిలోనై వుండీఁగాక ॥ తత్త ॥

కొత్తగాఁగాఁ జెలి మాటుకొని నిలుచుండఁగాను
బత్తితోఁ గప్పురమేల పైఁజల్లేవు
వొత్తి నీవు చెనకఁగా వోపనని జంకించీనా
యిత్తల నీచేఁతలకు నియ్యకొనీఁగాక ॥ తత్త ॥

అలమేలుమంగ వొయ్యారాన నుండఁగాను
కలసి యప్పటి నెంతకాఁగిలించేవు
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యిఁక నిన్ను మఱచీనా
మెలఁగి నీరతులెల్లా మెచ్చీఁగాక ॥ తత్త ॥ 268

శంకరాభరణం

ఏమినోము నోఁచెనో యింతకతొల్లి
నీమనసురా మెలఁగి నీకు దేవులాయను ॥ పల్లవి ॥

యెంత పలచినదో యీయింతి నీకును
వింతవింతమాట లాడి వేఁడుకొనీని
పొంతనా చెల్ల నీతోఁ బొసఁగఁగూడెనో
చెంతల నేపొద్దు నిన్నుఁ జేరి యెడవాయదు ॥ ఏమి ॥

కామినికి నీమీఁదికాంక్ష ఇఁక నెట్టిదో
నీమోమే చూచుకొంటా నిలుచున్నది
ప్రేమతో యేసగినానఁ బెండా(ల్లా?)డెనో విన్ను
చేముంచి నీమనసులు(ను?) చేకొనీఁ దా విన్నిటా ॥ ఏమి ॥

యీయలమేల్మంగ నీకు నెట్టిచుట్టరికమో
ఆయితమై నీవురమునందె వున్నది
కాయజకేళికూడినకందువవేళ యెట్టిదో
పాయపుశ్రీవేంకటేశ ప్రబలె నీకృపను ॥ ఏమి ॥ 269

గౌళ

చూతము నీయగ్గలిక సూటి నింకా నెంతగద్దో
కాతరించేవు వలపు గంపఁబోసుకోవే ॥ పల్లవి ॥

మగిడిమగిడి సారె మగవి నేమిచూచేవే
జిగిమించ లోలోనే సిగ్గువడక
నగేవారి నెఱఁగవు నలుదిక్కులా విన్ను
మిగులా బత్తిగలితే మెడఁగట్టుకోవే ॥ చూత ॥

యేపొద్దు విలుచుకొని యెదుట నేముందానవే[1]
ఆఁపరానితమితోడ నలపులేక
పూఁనవయసుదానపు బుద్ధిచెప్పేవారు లేరా
వోపితే నీ వాతని వొడిఁబెట్టుకొనవే ॥ చూత ॥

యిట్టె శ్రీవేంకటేశుతో నెన్ని మాఁటలాడేవే
గట్టువాయవై నోరఁ గాయవేయక
మట్టుమీరి యలమేలుమంగనై ననన్నుఁ గూడె
నెట్టనఁ జుట్టమవైతే నెత్తి కెత్తుకోవే ॥ చూత ॥ 270

రేకు 1246 వరాళి

నన్ను నింతగాఁ జేసె నావలపు
వున్నతితో నేమని వున్నదో నీమనను ॥ పల్లవి ॥

మంతనాన వేడుకతో మగువా నీవూ నుండఁగ
యింతలో నే వచ్చితి నెఱఁగక
యెంతో తడవాయ విడెమియ్యవలెనంటాఁజుమ్మీ
చెంత నీకు నన్నుఁజూచి సిబ్బితిగాదుగదా ॥ నన్ను ॥

ఆదిగొని ఏపరించి యాపెతో మాఁటలాడఁగా
పాదాలొత్తితి నీకు భావించక
పోదితో నలపుదీర భోగింతువంటాఁజుమ్మీ
నాదెస చూచి నీకు నవ్వులు రావుగదా ॥ నన్ను ॥

తలకొని యాపెమీఁదితలఁపు నీకుండఁగాను
కలికితనాన నిన్నుఁ గాఁగిలించితి
అలమేలుమంగపతివని సుమ్మీ శ్రీవేంకట-
నిలయ, నన్నుఁ జూచి తెలుసుకోవుగదా ॥ నన్ను ॥ 271

1. ఏమి + ఉందానవే.

ఆహిరి

విన్నవించరే యీమాట విభునికిఁ జెలులాల
కన్నులసన్నలనే కానవచ్చీ వలపు. ॥పల్లవి॥

చెక్కులఁబెట్టినచేయి సిగ్గులకు మూలము
మొక్కినమొక్కులు ప్రియములకు దాపు
నిక్కినిక్కిచూపులు విందుమోహముంచొప్పు
ఇక్కువలు చూచుకోరే ఇంతిభావములకు ॥విన్న॥

మోనమునసుండినదె మోహమునకు మూలము
వానలచెమటలే జవ్వనముచిహ్నా
తానకపునిట్టూర్పులు తలపోఁతలకు విం(హొ?)త
పూని కనుఁగొనరే ఇప్పుడు తాయకాణలు ॥విన్న॥

సెలవినవ్వులు రతినేఁతలకు సన్నలు
కలశకలకమోముం జెరుక
అలమె శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేల్మంగ సీకెను
యెలమితోఁ బొగడరే యీకె మేచ్చీ విభని ॥విన్న॥ 272

భల్లాటి

చిట్టకపుచెంత(చేఁత?)లకు చెందేదేమి
పెట్టినాఁ డుంకువ తొల్లె పెండ్లాడుమనవే ॥పల్లవి॥

వాసులు రేఁచీ నాకు వనితలఁ జూపిచూపి
ఆసలు వుట్టించీని ఆయములంటి
యేసుద్దులు నేమిటికి యింతగలవాఁడై తే
బేసబెల్లితనమేల పెండ్లాడుమనవే ॥చిట్ట॥

మనసు గరఁగించీని మాట లూరకే యాడి
నసువుగాఁ దమిరేఁచీ నవ్వులు నవ్వి
పనిలేనిజాగులు పచారించనేమిటికి
పెనఁగేనా తనతోను పెండ్లాడుమనవే ॥ చిట్ట ॥

మెలుపునఁ గాఁగిలించీ మేనవావి నేసుకొని
వెలయించీఁ బులకలు వింతచేఁతల
అలమేల్మంగ నేను తానైతే శ్రీవేంకటేశుఁడు
పిలుపులు సమకూరెఁ బెండ్లాడుమనవే ॥ చిట్ట ॥ 273

మాళవిగౌళ

అప్పుడేమనేవో అన్నిఁజూచే నేను
తప్పులేదు నీవే నాపంతము చూడవే ॥ పల్లవి ॥

చేయివట్టుకొని యేమిచెప్పేవే నాతో మాట
పాయఁడు విభుఁడు నీపై బత్తియంటాను
కాయజకేళికి నాకన్నుసన్నల నీతని
నాయింటికి రప్పించేను నన్నుఁ జూడవే ॥ అప్ప ॥

యెదుటికి వచ్చి సొమ్ము లేమి నాకుఁ జూపేవే
యిదివో ఆతఁడు నాకు నిచ్చెనంటాను
సదరాన నే నాతని జట్టిగొని యేపొద్దుఁ
జెదరక నాసొమ్ముగఁ జేసుకోనేఁ జూడవే ॥ అప్ప ॥

పొలయుచు నాతని సిపొందు లేమిదెలిపేవే
కలసె విన్నుసు శ్రీవేంకటేశుఁడంటా
అలమేలుమంగపతియైనయాతఁడే నన్నేలె
యిల నాచెప్పినట్టు సేయించుకొనేఁ జూడవే ॥ అప్ప ॥ 274

సాళంగనాట

నీవేల తిట్టేవు నన్ను నీచేఁతలే యింతసేసె
వావాత నిన్ను దూరఁగవలెనా నాకు ॥ పల్లవి ॥

కోరి నీమేనిపై నున్నగుఱుతులు చూచికాక
సారె నిన్ను నవ్వ నింతచలమా నాకు
వేరే నీవాదేమాటలు వింతలై వుండఁగాఁగాక
కోరి గద్దించి యడుగఁ బొద్దువోదా యేమి ॥ నీవే ॥

అవ్వల నెవ్వతోచీర అంటించరాఁగాఁగాక
దవ్వులఁ బెనఁగ దంటతనమా నాకు
నివ్వటిల్ల నన్నుఁజేసి నీవే వేఁడుకోఁగాఁగాక
పవ్వళించి మొక్క నుండఁబట్టదా యేమి ॥ నీవే ॥

పలునారతులలోనే పరాకై వుండఁగాఁగాక
బలిమిఁ జన్నులనొత్తఁ బంతమా నాకు
అలరి శ్రీవేంకటేశ అలమేలుమంగ నే నీ-
తలఁపు చూచేఁగాక దారకమా యేమి ॥ నీవే ॥ 275

శ్రీరాగం

ఇంచుకంతా సిగ్గువడ వెంతటబ్బిడివైతివే
మించివచ్చే వాయలేవే మేలే నీపగటు ॥ పల్లవి ॥

కులికి పతిపై నెంత కుమ్మరించేవే వలపు
నలిరేఁగి సెలవుల నవ్వుకొంటాను
చలివాసి యెందాఁకా సరసములాడేవే
విలువుఁగొప్పుతో సారె విక్కుకొంటాను ॥ ఇంచు ॥

పిక్కటిల్ల నెంతకెంత పెదరేఁచేవే యాసలు
చక్కనిచూపులు వెదచల్లుకొంటాను
తక్కక మోవిచూపి తమి యేల రేఁచేవే
మిక్కుటపుసింగారము మెరసుకొంటాను ॥ ఇంచు ॥

మగిడి శ్రీవేంకటేశు మనసెంత చొక్కించేవే
[illegible] బెనఁగుకొంటా
తగ నలమేల్మంగను మగఁడు యీతఁడు నాకు
మొగమేమిచూచేవే మొక్కుకొంటాను ॥ ఇంచు ॥ 276

రేకు 1247 వసంతవరాళి

ఇద్దరికిఁ జెలులము యెదమాట లాడనేల
వొద్దికలు మీకు మీకే వొనగూడియున్నవి ॥ పల్లవి ॥

ఇంతికి నీకుఁ జూపు లెదురుతాఁకులాయ
అంతరంగాలలోనేమీయాస లెట్టివో
సంతోసపుఁజెమటలు జాలువారీఁ జెక్కుల
నెంతల మీవేడుకలు చెప్పి నవె ఇపుడు ॥ ఇద్ద ॥

తారుకాణై మీనవ్వులు తాళము వేసినట్లాయ
కోరినకోరిక లెంత గురుతాయనో
సారెసారెఁ బులకలు జాజుకొని మేనుల
యీరీతి మీతమకము లెఱిఁగించీ నవియె ॥ ఇద్ద ॥

మోవిమీఁదిమీసన్నలు ముఇకి ముఇయై తోఁచె
తావుల మీఇంపు లెంత తలకూడెనో
శ్రీవేంకటేశ నీకుఁ జేరి(జెలి?) యలమేల్మంగకు
పోవులాయఁ గళలు మీపొందు చెప్పీనవియె ॥ ఇద్ద ॥ 277

లలిత

ఇపుగుపొరుగువార యీ(లీ?)తగవు పనరమ్మ
పెరిగి వూరకె నన్నుఁ బెల్లించీ విభుఁడు ॥ పల్లవి ॥

పొరచిచెలులనెల్లా బొమ్మల జంకించీనే
చేరి తనసుద్దులెల్లాఁ జెప్పేరంటాను
నేరుపుతో పచ్చశము నిండాఁ గప్పుకొననేలే
వేరే తనమెయిచేఁతలు వెల్లవిరై[1]నంటాను ॥ ఇపు ॥

సముకాన నందరిలో సన్నలేల సేసీనే
తమితో తనపొందులు తడవేనంటా
జమళి సాకిరిచెప్పేసతులనేల తిట్టీనే
నెమకినఁ దారుకాణ నిజమయ్యీనంటాను ॥ ఇపు ॥

ఇచ్చకము సేసి నన్ను నెంత కాఁగిలించీనే
కచ్చుపెట్టి తనగుట్టు గందీనంటాను
అచ్చపుశ్రీవేంకటేశుఁ డలమేలుమంగపతి
అచ్చలాన నగనేలే ఆలనై తినంటాను ॥ ఇపు ॥ 278

పాడి

ఆతఁ డేమి చెప్పినాను అట్టే సేతువుగాని
చేతికి విడెమియ్యఁగా సిగ్గులువడకువే ॥ పల్లవి ॥

యెనసివుండినవారి కిచ్చకములే పొందము
ననుపుగలుగుచోట నాటుఁ బ్రేమము
పెనఁగఁగఁ బెనఁగఁగా ప్రియములు పెచ్చురేఁగు
చెనకితే విభునితో సిగ్గులువడకువే ॥ ఆతఁ ॥

1. వెల్లవిరయాని+అంటాను. 'అయి' కి 'ఐ' వచ్చి కాలోయి.

మంతనాన నుండఁగాను మనసులు గరఁగును
వింత సేయకుండితేనే వేడుక విందు
సంతసించి మాటాడితే చవులు దానే పుట్టు
చెంత నాతఁడేమనినా సిగ్గువడకువే ॥ఆతఁ॥

తలఁపులు సరియైతేఁ దమకము లుప్పతిల్లు
కలయిక లబ్బితేను కైవశమౌను
అలమె శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేల్మంగవు నీవు
చెలికత్తెలముందర సిగ్గువడకువే

రామక్రియ

చెమటలు గారఁగాను చెలఁగి యేఁకరుకొంటా
కొమరెలెందరు నెంత గుంపుగూడేరే ॥పల్లవి॥

చేరఁదేసికన్నులచెలిమికత్తియలాల
మూరఁదేసికొప్పులముగుదలాల
నారమణుఁ డేకతాన నన్ను సింగారించఁగాను
యీరీతి నిందరు వచ్చి యేమిచూచేరే ॥చెమ॥

పట్టెఁదేసిదన్నులపాయపుగుబ్బెతలాల
జుట్టెఁదేసియడుగులసుదతులాల
చుట్టాలమై యిద్దరము సుద్దులు చెప్పుకోఁగాను
వెట్టికిఁ బొంచి మీరేల వినవచ్చేరే ॥చెమ॥

చేటఁదేసిసొమ్ములసింగారవతులాల
మూటెఁదేసివలపులమోహనులాల
యీటున శ్రీవేంకటేశుఁ డేలె నలమేల్మంగను
మాటికిమాటికి నెంత మమ్ము మెచ్చేరే ॥చెమ॥ 280

కాంబోది

యు పొద్దికతో రమణుఁడు
లవంటి సేవ సేసేఁగాని ॥ పల్లవి ॥

నచుట్టరిక మింపుగాక
తే మనసు గొంటుపడదా
నవ్వులతో ముదులకించేమాట
కాదితే పిప్పిరేఁగదా ॥ ఊర ॥

సము॥ చివవలపు చవౌఁగాక
వారపి పెనఁగితే మే రేఁగదా
పరసవుఁజేఁతలలో సారెకుఁ జల్లేటిచూపు
తిరిగితిరిగి చూచితేఁ దెల్లవారదా ॥ ఊర ॥

కదిపి బిగించితేను కాఁగిలి వేడుకౌఁగాక
వదలితే వడియాస వలఁబెట్టదా
యిదె కూడె శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేల్మంగను
పదరితే సమరతి పచ్చిదేరదా ॥ ఊర ॥ 281

తెలుఁగుఁగాంబోది

తరుణి నీతలఁపులు తలకూరెనే
విరతి లోనికి వచ్చి నిలిచె నీవిభుఁడు ॥ పల్లవి ॥

చెక్కులవెంటఁగారేచెమట తుడుచుకోవే
మొక్కఁదలేవివిరహ మేల పెంచేవు
దిక్కులవట్టాడఁగొప్పు చక్కఁబెట్టుకోఁగదవే
వక్కణ [illegible] నీపతి వచ్చివాఁడు ॥ తరు ॥

జారినపయ్యదకొంగు చన్నులపై మూసుకోవే
తీరుగాఁ గస్తూరిబొట్టు దిద్దుకొనవే
నేరుపులెల్లా మెరసి నీవు సింగారించుకోవే
చేరి విభుఁడదే తెరచెంతనే వున్నాఁడు ॥ తరు ॥

అలపుదీరఁగ గంద మలఁదుకొనఁగదవే
అలమేలుమంగవు మాటాడఁగదవే
కలసితి రిద్దరును కడుసంతోసించుకొవే
యెలమి విదె శ్రీవేంకటేశుఁ డున్నాఁడు ॥ తరు ॥ 282

రేకు 1248 రామక్రియ

ఎంత వోరుచుకుండివా నెఱఁగవు నీయంత
వింతగా నీతవికివి వేరేపనులు లేవా ॥ పల్లవి ॥

చెంతనుండి యెందాఁకాఁ జేసేవే విన్నపాలు
కాంతలందరు వాకిటఁ గాచుకుండఁగా
వంతుకు పింగారించుతా వాకిలేల వెళ్లనీవే
యెంతపొద్దాయను వేగి యేఁటిదే నీనేరుపు ॥ ఎంత ॥

సారె (శ్రమయించుకొంటా చన్ను లేమిచూపేవే
సోరణగండ్ల నందరుఁ జూచుకుండఁగా
తోరపుఁదెర వేసుక తొంగి యేల చూడనీవే
ఆరగించేవేళాయ నవునే నీనేరుపు ॥ ఎంత ॥

లలి విడెమిచ్చుకొంటా లావు లేమిచూపేవే
బలిమి నేఁ దొచ్చి వచ్చి పాదాలొత్తఁగా
అలమేలుమంగపతి యతఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ-
డెలమి వన్నెలె నీద యిఁకవే నీనేరుపు ॥ ఎంత ॥ 283

ఆహిరి

చిత్తానఁ బెట్టుకుండు చెప్పితి విప్పుదే నీకు
చిత్తిగలది సతి నీపై మఱవకుమీ ॥ పల్లవి ॥

పలచి యేకామివిపద్ద నీ వుండినాను
తలఁపు నీమీఁదదే తరుణికిని
మలపి యెవ్వతెతోను మాఁటలు నీ వాడినాను
పిలుపు నీపే రికెకు పెదవులమీఁదను ॥ చిత్తా ॥

యేపొలఁతికి నీవు యెదురుకొని వుండినా
చూపులు నీకుఁదివే సుదతికిని
చేపట్టి యెంతవారిఁ గొల్వు సేయించుక నీ వుండినా
వోపి చన్నులు మీఁదెత్తుకుండు నీకాఁగిటికి ॥ చిత్తా ॥

తాలిమి నెవ్వరిపొందు తగిలి నీ వుండినాను
మేలము నీతో నలమేలుమంగకు
యేలితివి శ్రీవేంకటేశ ఇన్నిటా నీకెను
మేలుదై వున్నది నీకు మిక్కిలి విందరిలో ॥ చిత్తా ॥ 284

వరాళి

వెలఁదిచందములెల్లా విన్నవించితిమి నీకు
అలమేలుమంగపతి వాకెఁ జూచుకోవయ్య ॥ పల్లవి ॥

వేరె నిన్నుఁ బాసి చెలి విరహపురవిపొంత
యీరెండలుగాసీని యేకతావను
కోరికైనఁ గేళాకూళిలోనఁ గొంతవడి
పూరెటమైచెమటల వోలలాడీని ॥ వెలఁ ॥

నెయ్యమున జవరాలు నీమీఁదితమకపు-
టుయ్యాలమంచముమీఁద నూఁగులాడీని
వొయ్యన విన్న మతిలో నూహించేచింతలనీద
చయ్యన నీరతులకు సాముసేసీని ॥ వెల ॥

గోలయై యీసతి విన్నఁగూడిననిట్టూర్పుగాలి-
యాలవట్టములచేత నానందించీని
యేలితివి శ్రీవేంకటేశ యిట్టె నీ చేఁతలు
చాలుకొనఁగా నాటకసాల చూచీని ॥ వెల ॥ 285

సాళంగం

ఇప్పుడు దయదలఁచే విది ముందే యెఱఁగవా
వుప్పతిల్లుమోహమున వుమ్మగిలేవు ॥ పల్లవి ॥

చెక్కునొక్కి ప్రియములుచెప్పే వాకెకు నీవు
తక్కక నీకొనగోరు దాఁకెనంటాను
యిక్కువై ననీవుంగర మిచ్చి బుజ్జగించేవు
పిక్కటిల్లుచన్నులు పిసికితినంటాను ॥ ఇప్ప ॥

వొట్టుచుఁ దమ్మలమిడి వూరడించే వాపెను
ఉట్టె నీపాదాలు గుద్ది యలసెనంటా
పట్టి కాఁగిలించుక నీపక్కఁ బెట్టుకొనేవు
నెట్టుకొని వేగినంతా నిద్రవోదంటాను ॥ ఇప్ప ॥

[1] పచ్చడముగప్పాకెను పలుమారు లాలించేవు
కుచ్చెల వట్టితేఁ జారెఁ గొంగంటాను
అచ్చపుశ్రీవేంకటేశ అలమేల్మంగపతివి
మెచ్చేవు నన్నేలి యాకె మెయికొనెనంటాను ॥ ఇప్ప ॥ 286

1. పచ్చడము గప్పి + ఆకెను.

నాదరామక్రియ

ఎప్పుడు వత్తువోయంటా యెదురుచూచీ నీకుఁ
గప్పురమిచ్చేనంటాఁ గాచుకున్నాఁ డతఁడు ॥ పల్లవి ॥

మక్కువైనపతితోడ మాటలాడుకొనవమ్మ
వుక్కుమీరి యేకతాన నున్నవాఁడు
పక్కనఁ జిత్తమురాను పాదా లొత్తఁగదవమ్మ
పిక్కటిల్లి(ల్లి?)సిగ్గులేల పెంచేవు నీవు ॥ ఎప్పు ॥

వసమై నీనేరుపుల వలపించుకొనవమ్మ
వెస నీవు వచ్చేవంటా వేఁచివున్నాఁడు
కొసరి దండఁగూచుండి గుబ్బల నొత్తఁగదమ్మ
ముసిముసినవ్వులేల ముంచేవు నెలవుల ॥ ఎప్పు ॥

నీ వలమేలుమంగవు నేఁడు మెప్పించుకోవమ్మ
శ్రీ వేంకటేశుఁడు నీపై చింతనున్నాఁడు
దేవుల వైతి వింకఁ దెరదియ్యఁగదవమ్మ
పువ్వులనేసల నెంతపొద్దు జరపేవు ॥ ఎప్పు ॥ 287

నారాయణి

పొరుగుపోరచివలపులు నీవెంత చల్లేవు
గరితెవు పెండ్లాడితేఁ గాదనెనా ॥ పల్లవి ॥

మొక్కినదాన వాతనిముందరఁ గూచుండరాదా
యిక్కడవక్కడమంది యేమి లాచేవే
నిక్కిచూచినదానవు నిండా మాటాడఁగరాదా
చెక్కిటిచేతితోనేల సిగ్గులుచూపేవే ॥ పొరు ॥

పన్ను చేసినదానవు చన్నుల నో !
యిన్నిటా మూపిమరుఁగు
కిన్నెరమీటేదానవు కేలఁ గై
వున్నతపుటావలేల వున్న॥ ॥పొరు॥

కొలువు సేసేదానవు కుచ్చి కాఁగిలించరాదా
నెలవులనవ్వేలేల చిందుకొనేవు
అలరి శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేల్‌మంగవిభుఁడు
మలసి నన్నేలె నీవు మన్నింపించుకోఁగదే ॥పొరు॥ 288

రేకు 1249 సామంతం

ఎంత మోహమో నీపై నేమని చెప్పఁగవచ్చు
సంతోసమున నితనిసరుసఁ గూచుండవే ॥పల్లవి॥

కోమలు లెందరు తనకొలువులో నుండినాను
నీమొగ మేమిచూచీని నీవిభుఁడు
కామించి యెవ్వ రెంతేసికతలు చెప్పినాను
ఆముకొని నీగుణాలే అడిగీ నితఁడు ॥ఎంత॥

చేపట్టి యెవ్వనితలు చేతులు పైఁజాఁచినాను
నీపైనే చేయివేసీ నీవిభుఁడు
దాపునను దెంతచక్కఁదనము తాము చూపినా
పూఁపలై ననీచన్నులే పొగడీ నితఁడు ॥ఎంత॥

చెలులెందరుఁ దనపై సేసలు చల్లినాను
నెలకొని నిన్ను నేలె నీవిభుఁడు
అలమేలుమంగవు నీ వతఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ-
డిల తా మెంతగూడినా [1]ఇంపు నీపై నితఁడు ॥ఎంత॥ 289

---

1. ఇంపు=ఇష్టపడు కావచ్చు.

కన్నడగౌళ

చెలియరో యెన్నాళ్లైనాఁ జిన్నదానవా
కలికితనాల మతిఁ గరఁగించవలదా ॥ పల్లవి ॥

సిగ్గువడేదానిచేతఁ జిక్కునటే మగవాఁడు
యెగ్గువట్టితే వలపు లింపవునటే
అగ్గమై యాతఁ దొనఁగి నందుకోవే విడెము
వొగ్గి వొద్దఁగూచుండవే వొడివట్టీ నతఁడు ॥ చెలి ॥

నాలికత్తెనదానికి ననచునా పొంకములు
గోలతనాన నుంటేను కూడుట యెట్టే
మేలములాడీ నతఁడు మేకొని నవ్వఁగదవే
తాలిమిఁ బినుకవే పాదాలు చాఁచీ నతఁడు ॥ చెలి ॥

యెనలేవిఅట్టడైతే నిచ్చకము వుట్టునా
పెనఁగితే ముచ్చటలు ప్రియములౌనా
అనిశము నిన్నుఁగూడె నలమేల్మంగవిభుఁడు
వినయాన మొక్కవే శ్రీవేంకటేశుఁ డతఁడు ॥ చెలి ॥ 290

దేసాళం

ఎక్కడఁ దెచ్చుకొంటివి యెన్నఁడు పెండ్లాడితివి
అక్కజపుటీసుద్ది ఆనతీవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

పఁచనిచెక్కులతో పగడవాతెరతోడ
నెలవుల నవ్వు నవ్వి చెలరేఁగివి
కలువకన్నులచూపు కడఁగడు నాటఁగ
పొలపిసొలపి చూచీ సుదతి యిదెవ్వతో ॥ ఎక్క ॥

పిక్కటిల్లఁజన్నులపైఁ బెట్టినపయ్యెద జార
మొక్కి నీకుఁ జేతులెత్తి ముందరనుండి
వెక్కగాఁ దురుముపెట్టి వేఁపులెల్లా మెరసి
మిక్కిలి సంపమాడీ మెలఁత ఇదెవ్వతో ॥ఎక్క॥

మొలనూలిగంటలు మొరమొరమనఁగాను
అలమి పెనఁగులాడీ అంటి నిన్ను
అలమేలుమంగపతివై నశ్రీవేంకటేశ
యిల నన్నుఁ గూడితివి [1]యీపెనిదెవ్వతో ॥ఎక్క॥ 291

ఆహిరి

ఏమి సేసీనే విభుఁడు యిప్పుడిట్టె రావద్దా
చూ. మరల నే నెదురుచూచుకొంటా నుందాన ॥పల్లవి॥

మనసులోనున్నవాఁడు మాటలాడవద్దా తాను
తనివోక మేపొద్దూఁ దలఁచే నేను
కనుఁగొన్నట్టయ్యీ దండ గక్కనఁ గూచుండవద్దా
పవివూవి తనుకుఁగా భ్రమసివుందానను ॥ఏమి॥

కలలోవచ్చినవాఁడు కాఁగిలించుకొనవద్దా
తలిరుఁబానుపుపై నుందానను నేను
యెలుఁగు విన్నట్టయ్యీని ఇట్టె వూఁకొనవద్దా
వెలకక పేరుకొని పిలిచే నేను ॥ఏమి॥

చిత్తరువులోనివాఁడు నేసపైఁ జల్లఁగవద్దా
మత్తిలి, నే నలమేలుమంగఁ దనకు
యిత్తల శ్రీవేంకటేశుఁ డింతలోఁ దా వచ్చికూడె
కొత్తగా మన్నించవద్దా కొసరే నేను ॥ఏమి॥ 292

1. 'ఈపెనిదెవ్వతో' :– 'ఈపెయున్' లో 'యు' లోపించినసంధి కావచ్చు.

దేవగాంధారి

ఏల పిలిచేవు నన్ను యింటిలో నే నుండఁగాను
అలనె తేనేమి యింతయగదు గావింతురా ॥ పల్లవి ॥

పొలసి వెరొకతెతో పొందులు నీవు నేయఁగా-
నెలయించి నే మాఁటాడేదేఁటినేరుపు
కలసి లోలో మీరు కాఁపురాలు నేయఁగాను
వెలిఁ గాచుకుండేటిపిరిదియుఁ గలదా ॥ ఏల ॥

అన్నిటాఁ బొత్తులవిదే లాపె నీవుఁ జేయఁగాను
సన్నలు నేఁ జేసే దేఁటిజాణతనము
మన్ననతో మీలో మీరు మచ్చికలు నేయఁగాను
కన్నులఁ జూచేయట్టిగరితయుఁ గలదా ॥ ఏల ॥

అలమేలుమంగ నీవు నట్టి ననుపు నేయఁగా
చెలఁగి నే నవ్వే దెంతచెల్లుబడి
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్ను నిట్టె
చలము సాదించేటిసవతియుఁ గలదా ॥ ఏల ॥ 293

లలిత

నీమగఁ డిందరిలోన నీపైనే వలపు చూపీ
చేముంచి కైవస మెంత నేసుకొంటివో ॥ పల్లవి ॥

సారె నీమొగ మాతఁడు చల్లఁజూపులను జూచి
నారువోసినట్లనే నవ్వులు నవ్వీ
నేరుపులెల్లా మెరపి నీతోనే మాటలాడీ
దారకావ నీ వెంతతపము నేసితివో ॥ నీమ ॥

చేరి నిన్ను రమణుఁడు చెక్కునొక్కి వేఁడుకొని
  గారవించి నీగుణాలు కడుమెచ్చిని
చేరువనే కూచుండి సింగారాలు నీకుఁ జేసీ
  చూరలుగా మనసెంత చొక్కజేసితివో ॥నీమ॥

అలమి శ్రీవేంకటేశుఁ డంది నీకు విడెమిచ్చి
  తలకొన లాలించి తమిరేఁచీని
అలమేలుమంగవు నీయంకెలనే మెలఁగీని
  పిలి చెలువంటివేళఁ బెండ్లియాడితివో ॥నీమ॥ 294

రేకు 1250 శ్రీరాగం

ఏమని విన్నవించేను యిట్టివి నీచేఁతలు
  కామించి యేమిసేసినాఁ గానిమ్మనేఁగాక ॥పల్లవి॥

పొందుసేసి నన్ను వింతబుజ్జగించేటివాఁడవు
  యిందాఁకానేల ఆపెయింట నుంటివి
మందలించి నాతో మంచిమాట లాడేటివాఁడవు
  విందుకు నాపెచెలిని వెంటనే తేఁదగునా ॥ఏమ॥

పైకొని నాకుఁగా వింతబాఁతిపడేటివాఁడవు
  ఆకెతోనేల యేకాఁ(కాం?)తా లాడితివి
నాకు మోహించితినంటా నమ్మఁబలికేవాఁడవు
  యీకడ నాపెవుంగరమేల పెట్టుకొంటివి ॥ఏమ॥

పలుమారు నాపై వింత బత్తిసేసేటివాఁడవు
  వెలఁగి యాపెవిడేలే వేయవలెనా
అలమేలుమంగపతివై వశ్రీవేంకటేశ్వర
  యిల వన్నెలినవాఁడ వీడ కాపెఁ దెత్తురా ॥ఏమ॥ 295

తోండి

ఆకెనేల వొట్టువెట్టే వది దెలుపుమంటాను
పైకొని నీలో నీవే భావించుకోరాదా ॥ పల్లవి ॥

వగితే నీదేవుల నానలువెట్టేలడిగేవు
జిగిమించ మరి యేమి చెప్పుమనేవు
మగఁడవు నీచేఁతలు మరేమైనాఁ గలితే
తగిలి నీలో నీవే తలఁచుకోరాదా ॥ ఆకె ॥

నీమోము చూచితేనేల నెలఁతకొంగు వట్టేవు
నేమాన నేమి దాఁకాణించుమనేవు
యేమైనా నీసుద్దులు యేకడనైనాఁ గలితే
దీమసాన నీలో నీవే తెలుసుకోరాదా ॥ ఆకె ॥

అలమేలుమంగ నిన్ను నంటితే నేల కొంకేవు
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యెంతారసేవు
యిలఁ గూడితివి యింక నేపనులైనాఁ గలితే
వెలయ నీలో నీవే విచారించుకోరాదా ॥ ఆకె ॥ 296

దేశాక్షి

ఎంతచన విచ్చితివి యీపెకు నీవు
సంతవెట్టి వలపులు సారె [1]నమ్మీ నీకును ॥ పల్లవి ॥

కన్నులం జలికికొమ్మ కాంతలెల్లఁ జూడఁగాను
సన్నలనే నిన్ను నెంత సాదించీని
వన్నెవలిపెవయ్యెద వల్లెవాటువేసుకొని
చన్నులచూపుకొంటా సముకాన మున్నది ॥ ఎంత ॥

---

1. 'నమ్మి' రేకు.

చిలుకలకొలికివై చిగురుఁబెదవులను
పలుకుల విన్ను నెంత భ్రమయించీని
విలువఁగొప్పు వెట్టుక విన్ను నెలయించుకొంటా
పలుమారు నీతో నెంతపచ్చిగా నవ్వీని ॥ ఎంత ॥

ముద్దులవిటారికత్తె మొక్కలాన నీపాదాలు
గుద్దేనంటాఁ దానుపుపైఁ గూచున్నది
అద్దో శ్రీవేంకటేశ అలమేల్మంగపతివి
అద్దుక నన్నేలితివి ఆసతోఁ దామన్నది ॥ ఎంత ॥ 297

పళవంజరం

ఏకతాన మీలోమీరు యేమునేసుకొంటిరో
చేకొని మేమెఱఁగము చెప్పవయ్యా వినేము ॥ పల్లవి ॥

ఆకెకు పలచితివట అందరితో నాడుకొని
నీకు వేడుకా యిది నెయ్యపుమాట
ఆకుమడిచి చేతికినందినీవిచ్చితివట
నీకేల సిగ్గువడ విజమా వోయీ ॥ ఏక ॥

వుంగర మిచ్చితివట వువిదలకెల్లఁ జూపీ
సంగడిఁ బొగడీ నీకు సంతోసమా
యెంగిలిమోవి గంటిసేయించుకొంటివట మాతో
అంగవించి యేమినవ్వే వౌనా వోయీ ॥ ఏక ॥

పాయకుండేనంటివట పచారించీఁ జెలులను
యేమెడ శ్రీవేంకటేశ యింపులా నీకు
యీయలమేల్మంగపతి వేలితివి తన్నూనట
నాయిచ్చఁ గూడితి విది నమ్మదునా వోయీ ॥ ఏక ॥ 298

గౌళ

ఎంతవేడుకో తనకు నింత నీకు బత్తిసేసీ
మంతనాన నీవూ నిట్టె మన్నించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

నెలఁత పొరుగునను నీపై పద్యాలు చదివీ
వెలలేనివేడుకతో వినవయ్య
వలపుతో నిన్ను దిద్ది వాకిటనే తొంగిచూచీ
నిలిచి మాఱుకుమాఱు నీమోము చూపవయ్యా ॥ ఎంత ॥

తరుణి నీకెదుతగా తనలోనే తా నవ్వీ
మరిగించుకొని నీవూ మాటాడవయ్యా
విరుల నీమేను దాఁకవేసీని సారెసారె
గరిమల నీవూ నింకఁ గాఁగిలించవయ్యా ॥ ఎంత ॥

చెనకుతా నీకు మొక్కి సేవలెల్లాఁ జేసీని
యెనసితివి తెరలో నింతలో నీవు
పెనఁగి యలమేల్మంగప్రియుఁడ శ్రీవేంకటేశ
~~ నేలితివి యానాయకి నీకయ్యా ॥ ఎంత ॥ 299

హిందోళవసంతం

ఇన్నిటా జాణఁడు తాను ఇల్లాల నేను
మన్నించుమని మొక్కవే మఱి నామారు నీవు ॥ పల్లవి ॥

మచ్చికతో నాదేనంటే మాటలెన్నియైనాఁ గల-
విచ్చకుఁ దాతవిసుద్దు లేమిఁవినేవే
తచ్చితచ్చి నాగుణాలు తా నెంతపొగడీనే
రచ్చకెక్కె నావలపు రావే నీవూ ॥ ఇన్ని ॥

చేతులారఁ జేసేనంటే చేఁతలెన్నైనాఁ గలవు
యేతరిఁ దాఁతవిద్య లేమిచూచేవే
రీతితో నన్నెంతపెద్దరికముగాఁ జేసినే
ఆతని సంతోసించితి ననవే నీవూ ॥ ఇన్ని ॥

వేళతో నేఁ జెప్పేనంటే వింతలెన్నయినాఁ గలవు
యేలిక శ్రీవేంకటేశుఁ డేమిమెచ్చేవే
యీలీల నలమేల్మంగ నేను నన్ను నేలినాఁడు
వోలి నొకమననున నుండవే నీవూ ॥ ఇన్ని ॥ 300

రేకు 1251 మధ్యమావతి

నీనొయ్యారిభావము నెలఁతలు వొగడేరు
చేవదేర నీకు నిన్నిఁ జెల్లునే చెలియా ॥ పల్లవి ॥

గుత్తపుగుబ్బలమీఁదికుంకుమగంధవుఁబూఁత
చిత్తరువుమీఁదటిచేతులవాఁ(వ్రాఁ?)త
హత్తినపెంజెమటలఅంగపునీవిలువీఁత
కొత్త లేదఁ గదియించుకొంటివే చెలియా ॥ నీనొ ॥

వున్నతపుకొప్పుమీఁద నొవరేముత్యాలసేస
చిన్నిపెదవులమీఁదిచిలుకబాస
కన్నుల విభునిఁజూచేకళలేనియదియాస
అన్నివేడుకలు నీకు నమరునే చెలియా ॥ నీనొ ॥

చతురత చెక్కుపై జవ్వాదికరఁగులు
కతలాయ నీరతి మైకరఁగులు
అతఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేల్మంగవు నీవు
మితిలేక విన్నుఁ గూడె మేలుమేలే చెలియా ॥ నీనొ ॥ 301

ఆహిరి

బోనమువట్టుకుందాన పొద్దును జామెక్కెను
తానేమిసేసీనో తలఁపించరే ॥పల్లవి॥

యెప్పుడు వచ్చునోయంటా యెదురుచూచే నేను
కప్పురపిడె మందుక కాచుకుందాన
ఇప్పుడే వచ్చేనని యేడ పరాకై వున్నాఁడో
చెప్పరే యాతనికివి చెలులాల మీరు ॥బోన॥

ఆరతి యెత్తేనంటా నాఇత్తమై వుండాన
కోరి పీఁటవెట్టుకొని కూచుందానను
చేరి యిందాఁకా వేగిరించె నాథ నేమిసేసీనో
యీరీతులు చెలులాల యెచ్చరించరే ॥బోన॥

తలుపు దెరచుక వుండాన నూడిగపుదాన
అలి శ్రీవేంకటేశు కలమేల్మంగకు
పిలిచె వాకిట వచ్చి నేఁ దితఁడె మన్నించె
పిలువరే చెలులాల ప్రేమతో లోనికిని ॥బోన॥ 302

లలిత

నను నేమియడిగినే నంటునఁ దనసుద్దులు
[1] దినకొత్తలు తనకే తెలుసుఁగాక ॥పల్లవి॥

మనసులో మఱఁగులు మాకు నెట్టు దెలుసునే
తమవుపైచేఁతలు దాఁగవుగాక
పెనగొన్నయాసలు భేదించ నెట్టువచ్చునే
కనుఁగొనేచూపులు కానవచ్చుఁగాక ॥నను॥

---

1. 'దినకొత్తలు' వంటిసమాసములు, వ్యావహారికభాషావిహారకములైనయీ-వాఙ్మయమునకు భూషలు.

నెలవులనవ్వులకు చెప్పేయర్థ మేఁటిదే
పలికితే నన్నీ నేరుపరచేఁగాక
వలచినవలపులు వాకుచ్చుట యెటులే
చెలపలచెమటలు చెప్పఁగలఁగాక ॥నను॥

పచ్చిదేరేసిగ్గులు పట్టఁగ వసమౌనటే
యిచ్చట రతులచొప్పు లెత్తేఁగాక
అచ్చపుశ్రీవేంకటేశుఁ డలమేలుమంగ నేను
కచ్చుపెట్టి నన్నుఁ గూడెఁ గాదనేనటవే ॥నను॥ 303

శుద్ధవసంతం

నడివిడి(వీడి?)మాటలు నాయమా నీకు
పిడికెఁడుచల వోనేఁ బెనఁగకువోయీ ॥పల్లవి॥

గొల్లవారము మాకుల మేమియడిగేవు
మొల్లమిగా జాణతనములు నేరము
చొల్లెపుజుట్టులతోడ సుద్దు లెందాఁకాఁ జెప్పేవు
అల్లదె మాయిల్లు దాయాలాడుదము రావోయి ॥నడి॥

దొడ్డివారము మేము దోవేల చూపుమనేవు
వొడ్డారపుఁజేఁతల కోపము నేము
బిడ్డ నాచేతనున్నది ప్రేమతో నేమినవ్వేవు
బిడ్డుచేత విడెమిచ్చేఁ జేతువు రావోయీ ॥నడి॥

అలఁగాచేవారము మాయంగా లెంతపొగడేవు
మేలెఱిఁగి మెచ్చఁగ నేమీ నెఱఁగము
అలరి శ్రీవేంకటేశ అలమేల్మంగపతివి
యేలితివి నన్ను నీడ నిట్టె రావోయీ ॥నడి॥ 304

సామవరాళి

కొనరమ్మ యింతులాల కుప్పలాయ వలపు
పొమఁగక పోఁకకు పుట్టెఁడాయ వలపు ॥ పల్లవి ॥

పిల్లఁగోవిరాగాలఁ బెనగొనె వలపు
చల్లచాడెతలల తాజుకొనె వలపు
మొల్లమివివ్వెరగులై ముంచుకొనె వలపు
అల్లదివో రేపల్లె అగ్గువాయ వలపు ॥ కొన ॥

కొలవిదండ నోముల గుదిగొనె వలపు
వెంలేవిజాగరాల వేడుకాయ వలపు
తొలఁగుపిగ్గుల నూరదోమటాయ వలపు
అలరి దొడ్డిపెంటల [1]నామనాయ వలపు ॥ కొన ॥

తావించి యలమేల్మంగపతిఁ గూడె వలపు
శ్రీవేంకటగిరిమీఁదఁ జిమ్మిరేఁగె వలపు
కైవసమై యీకృష్ణుఁడు కాంతలాల మిమ్ముఁ గూడె
తావుల నుండఁగనే దారణెక్కె వలపు ॥ కొన ॥ 305

కాంబోది

చెలియ పేపేపేవ చిత్తగించవయ్యా
వెలయ నామోము చూచి వెస నెంతనవ్వేవు ॥ పల్లవి ॥

యింతి నీకు మోహముతో నెదురులుచూడఁగాను
పంతముతో నేమాదేవు పగడసాల
దొంతిపెట్టు కక్కడ విందులు నీకుఁ జేయఁగాను
పంతపతులతో నేమిసరసాలాడేవు ॥ చెలి ॥

---

1. అమని+అయ.

లలి నిన్నుఁ బెండ్లాడ లగ్నము పెట్టుకుండఁగ
వాలిసి యేమివినేవు వూరఁగతలు
అలరి నీరాకలకు నారతి వట్టుకుండఁగ
చలపట్టి గరడిలో సాము లెంత సేసేవు ॥ చెలి ॥

ఇంటిలో నలమేల్మంగ ఇట్టె నిన్ను రమ్మనఁగా
నంటున నేమిచూచేవు నాటకసాల
జంటై కూడితి వింతలో సరుగ శ్రీవేంకటేశ
గొంటరివై యాపెవీణె గోర నేమిమీటేవు ॥ చెలి ॥ 306

రేకు 1252 ధన్నాసి

ఉమ్మడి మీఇద్దరికి నూడిగపుదాన నేను
నెమ్మది నాపెసమ్మతినే నన్ను మన్నించుమీ(మీః) ॥పల్లవి॥

ఇక్కడికి వచ్చేసుద్ది యెఱుఁగునా నీదేవులు
పక్కన నీ వాకె నొదఁబలిచితివా
వెక్కసాన వెవకను వెంగెములాడదుగదా
చక్క విచారించుకొమ్మీ సరుగ మీఁదటెత్తు ॥ ఉమ్మ ॥

వేడుక నీనాపొందు వినెనా పట్టపురాణి
జాడతోడ నందు కిట్టె సమ్మతించెనా
ఆడుకొవి విన్నప్పటి నాఱడిఁబెట్టదుగదా
తోడనే తెలుసుకొమ్మీ తొల్లిటిమాట ॥ ఉమ్మ ॥

సొరిది మనయిద్దరిఁ జూచెనా అలమేల్మంగ
నిరుల నిన్ను మెచ్చెనా శ్రీవేంకటేశ
ఇరవై నన్నేలినందు కిచ్చగించి వుండుఁగదా
అరసి యెంచుకొమ్మీ ఆకెనీసరవులు ॥ ఉమ్మ ॥ 307

సామంతం

ఇంతిభాగ్యము నీచిత్తమేము చెలికత్తెలము
యెంతసేసునో వలపేమౌతా నెఱఁగము ॥ పల్లవి ॥

కోరి నిన్ను సారెసారెఁ గూరిమి గొసరఁగాను
యేరీతి నున్నదో చిత్త మెఱఁగము
చేరి నీకుఁ గానుకిచ్చి చేతులెత్తి మొక్కఁగాను
బోరన నీకును దయ పుట్టునో యెఱఁగము ॥ ఇంతి ॥

బెట్టుగా సంతోసి నీకుఁ బ్రియములు చెప్పఁగాను
యెట్టు సేసేవో నీచేఁత లెఱఁగము
చుట్టిచుట్టి నిన్ను వింత సొలపి వేగిరించఁగా
గుట్టున నెప్పుడు వచ్చి కూడేవో యెఱఁగము ॥ ఇంతి ॥

పిలిచి తెచ్చి నిన్నీకె పెండ్లిపీఁటపై నుంచఁగా
ఇఁక నెంతమన్నించేవో యెఱఁగము
చెలి యలమేలుమంగ శ్రీవేంకటేశుఁడవు
కలసితివి నేరుపుగలుగు టెఱఁగము ॥ ఇంతి ॥ 308

పాడి

విన్నవించితి నావిధమెల్లా నీకు నేఁడు
మన్నింతువు నాగుణము మఱవకు మీఁకను ॥ పల్లవి ॥

జిగురువంటిది నాచిత్తముగాఁ బోలును
అగపడి నీయందే యంటుకున్నది
తగులువంటిది నాతనువుగాఁ బోలును
వెగటులేక కాఁగిలి విడువ దెఁ(దెం?)తైనా ॥ విన్న ॥

కొడితేఁ గెవంటిని నాకోరికగాఁ బోలును
అదరి నీపొందుల నల్లుకొనీని
వదిఁ జుట్టమువంటిది వలపు నాది గాఁ బోలు
యెడసి పాయఁగలేదు ఇంచుకంతా నిన్నును ॥ విన్న ॥

సరి వనమువంటిది సంతోసముగాఁ బోలును
నిరతి నామోవిపండు నీకిచ్చెను
ఇరవై శ్రీవేంకటేశ యే నలమేలుమంగను
సిరుల నన్నేలితివి చెప్పఁ గొత్తలాయను ॥ విన్న ॥ 309

శ్రీరాగం

చెప్పఁగలబుద్ధులెల్లాఁ జెప్పితి నీకు
నెప్పున నిచ్చైతే మన్నించునే నీవిభుఁడు ॥ పల్లవి ॥

మంచిమాట లాడితేను మగఁడు మోహించునే
పంచన గలిగితేను వసమైయుండునే
ముంచి శాపలునేసితే మొగమోట గలుగునే
మించి యీనేరుపుల మెలఁగవే చెలియ ॥ చెప్పఁ ॥

తనయిచ్చలో నుండితే దయతో రక్షించునే
మనసెరిఁగి కూడితే మరిగుండునే
వినయమే నేసితే వేడుకతో లాలించునే
పెనఁగక యీగుణాల బెరయవే చెలియ ॥ చెప్పఁ ॥

నీవే పైకొంటేను నెమ్మది నిన్ను మెచ్చునే
యేవేళఁ బాయకుండితే యింపు పుట్టునే
శ్రీవేంకటేశుఁ డేలెఁ జిత్తము రా బ్రతుకవే
వేవేల కలమేల్మంగ వెలయవే చెలియ ॥ చెప్పఁ ॥ 310

పళవంజరం

మేలుమేలు నీనేరుపు మెచ్చిరి సవతులెల్లా
తాలిమితో నను(జూడు దక్క(గొనే నతవి ॥పల్లవి॥

చిత్తము రా సేవసేసి సిగ్గు విడిపించితివి
బత్తితో(ద నీయొద్ద(బాయనియ్యవు
గుత్తపుగుబ్బ లురాన గుఱుతులు మోపితివి
యిత్తల నాతని వింకా నెంత వలపింతువో ॥మేలు॥

కోరి నీమొగముచూచుకొంటా మంద(జేసితివి
నేర(గలపనులెల్లా నేరిపితివి
ఆరగింపు లెప్పుడు నీయందే మరిపితివి
వీరాన వింకా నెంత ప్రియములు రే(తువో ॥మేలు॥

కొప్పు దువ్వేవంటానే గోర(జెక్కు మోపితివి
వొప్పుగ(గూడి చెమట లూరించితివి
అప్పుడే శ్రీవేంకటేశు నలమేల్మంగవు నీవు
అప్పస మింకా నెంత ఆసల(బెట్టుదువో ॥మేలు॥ 311

మంగళకౌశిక

ఏమిమాట ఇచ్చితివో యేకతానను
నీమది దలం(చుకొని నెరవేర్చరాదా ॥పల్లవి॥

చేర(దీసికమ్మంచెలియ నీ మోము చూచె
కూరిమి గొసరీ నిన్ను(గొలువులోన
వారుకొన నెలవుల నవ్వు లేమినవ్వేవ
చేరి యాపె చనవులు చేకొన(గరాదా ॥ఏమి॥

పట్టెఁ దేసిగుబ్బలపడఁతి కానుక యిచ్చి
గుట్టుతోడ నెచ్చరించీ గోర నంటుచు
బట్టబయలు సిగ్గుఁ బరాకులేల నేసేవు
చుట్టమైతేఁ గాఁగిలించి చొక్కించరాదా ॥ఏమి॥

నిలువుఁదురుముతోడినెలఁత నీకు మొక్కి
వలపులు చల్లీ సన్నలు సేయుచు
అలమేలుమంగపతివైన శ్రీవేంకటేశ్వర
కలసితి వాపె నిచ్చె కడు మన్నించరాదా ॥ఏమి॥ 312

రేకు 1253 శంకరాభరణం

గుదిగొన్న తమితోడ గుబ్బతిలీవి
మదనకేలికి నీవె మన్నించవోయి ॥పల్లవి॥

మగువ నిన్నుఁ జూచి మనసులోఁ దలపోసి
జిగిమించ మేనఁ జిందీఁ జెమటలు
నిగిడించీఁ బులకలు నిలువెల్లా జాజుకొన
సొగిసి యాపెదిక్కు చూచితివా వోయి ॥గుది॥

మఱి నీవద్ద నిలిచి మాట లొయ్యనే యాడి
చిఱునవ్వులు నవ్వీ శిరసు వంచి
కఱఁగికఱఁగి నీకుఁ గడుఁ బదనై వున్నది
యెఱిఁగితివా నీవు యీపెభావ మోయి ॥గుది॥

చెలిమి నీతోఁ జేసి సిగ్గులెల్లాఁ బచరించి
బలువై నయాసతో నీపాదలొత్తీని
అలమేలుమంగపతివైన శ్రీవేంకటేశ్వర
యిఁక నన్ను నేలితివి యీకెఁ గూడవోయి ॥గుది॥ 313

సాళంగనాట

ఏమని పొగడవచ్చు నిదివో నీలీలలు
ఆముకొన్న నీవలపు లంగడికి నెక్కెను ॥ పల్లవి ॥

బంగారుబొమ్మవంటిపడఁతి వద్ద నుండఁగా
చెంగలించి సంతోసానఁ జెలరేఁగేవు
ముంగిటనున్న సతులు ముసిముసినవ్వులతో
తొంగి చూచే రదె నీసుద్దులు చెప్పుకొంటాను ॥ ఏమ ॥

చిలుకలకొలికియై చెలి నీతో మాటాడఁగా
వెలలేనివేడుకతో విఱ్ఱవీఁగేవు
కెలననున్న దేవుళ్లు కెరలి తెరమాటున
సిలిచి యాలకించి వినేరు మెచ్చుకొంటాను ॥ ఏమ ॥

మరుతల్లి యలమేలుమంగ పిడెమియ్యఁగాను
సిరుల శ్రీవేంకటేశ చిమ్మిరేఁగేవు
విరుల సేసలువెట్టి వింతసతు లిద్దరికి
దొరకొని విన్నుఁ గూడి దోమటి గలపేరు ॥ ఏమ ॥ 314

ఆహిరినాట

ఇందరముఁ జైకొంటే నేమి సేసేవు
చెంది నీకిప్పుడే చాటిచెప్పితిఁ జూమీ ॥ పల్లవి ॥

చీరలియ్యఁగదవోయి సిగ్గరిగొల్లెతలము
చేరి మమ్ము నేల కాకు సేసేవోయి
బారెఁ దేసినెరు లివె పైఁ గప్పుకున్నారము
కేరికేరి యంత కిలకిల నవ్వేవోయి ॥ [illegible] ॥

చేతులెత్తి మొక్కుమని చెప్పేవు వలుమారు
కాతరీఁడ వౌదువు దగ్గర రావోయి
జాతిగాఁ దమ్మిపువ్వులఁ జాటువెట్టుకున్నారము.
యేతరిచేఁతలు మాతోనేల సేసేవోయి ॥ ఇంద ॥

వలపులు చల్లేవు వడి మాపై నేసలుగా
కలసి చీర లిచ్చితి గామిడివోయి
అలమేలుమంగపతివైన శ్రీవేంకటేశ్వర
ఫలించె మానోము నీవే పతివయితివోయి ॥ ఇంద ॥ 315

నాదరామక్రియ

ఏతపము నేసి(తి)నో యిటు నన్ను లాలించి
చేతికి విడెమిచ్చేవు చిన్నదాన నేను ॥ పల్లవి ॥

కుడిదిక్కు సతులెల్లాఁ గొలువు నీకుఁ జేసేరు
యెడమవంక సతులు యిదె మొక్కేరు
వుడివోనివేడుకతో నొడ్డోలగమై వుండి
యెడయక నాతో నవ్వే వేమిటాఁతి నేను ॥ ఏత ॥

విన్నపాలు నేసేవారు వేళగాచుకున్నారు
సన్న సేసేవారు సరుసనే వున్నారు
మన్నించి యేపొద్దు నీవు మాటలు నాతో నాడేవు
యెన్నిచూచితే మరి యెంతదాన నేను ॥ ఏత ॥

పెండిలి విన్నాదేవారు పీఁటమీఁదనే వున్నారు
విందువావిమేనవారు నిలుచున్నారు
అండనే శ్రీవేంకటేశ అలమేల్మంగపతివి
మెండుగా నన్నేలితివి మేలుదాన నేను ॥ ఏత ॥ 316

తెలుఁగుఁగాంబోది

ఆఁపరాదు తమకము అట్టె నిన్నుఁ జూచి
మోపరాదా నీకరములు నాచన్నులను ॥పల్లవి॥

చొప్పుగా నెందాఁకా సుద్దు లడిగేవు మమ్ము
కప్పరాదా పచ్చడము గక్కున నీవు
అప్పటి విడేలిచ్చి ఆసల నెమిపెట్టేవు
చెప్పి వూడిగాలేమైనాఁ జేయించుకోరాదా ॥ఆఁప॥

సారెసారె మాతోను సరసము లేమాడేవు
రారాదా పానుపుపైకి రంతులేఁటికి
వూరకే యేఁతమున నుండి తమిరేఁచనేల
యీరాదా నీమోవితేనె లెంచి నోరూరించేవు ॥ఆఁప॥

గుట్టుతోడ వంపులు గుబ్బతిలించనేఁటికి
పెట్టరాదా తమ్ములము పెనఁగనేల
అట్టె శ్రీవేంకటేశ అలమేల్మంగను నేను
గట్టిగా నన్నేలితి విక్కడనే వుండరాదా ॥ఆఁప॥ 317

రామక్రియ

కానీవయ్యా సంతోసము కడు నీకైతే జాలు
నే నీచెప్పినట్టు పేపేసీమాటలోదానను ॥పల్లవి॥

పదఁతిసుద్దులు నీవు పలుమారుఁ జెప్పఁగాను
విడువకేపొద్దూ మాకు వినవలెఁగా
తరవి యాపెగుణాలు తలపోసి పొగడఁగా
జడియ కందులకు మెచ్చఁగవలెఁగా ॥కానీ॥

వెగటులే కాపె నీవు వినోదము లాడఁగాను
నగవురాకున్నా మాకు నగవలెఁగా
తగిలి నీ వింతేసిపెద్దరికము సేయఁగాను
మొగమోటమున మేము మొక్కవలెఁగా ॥ కానీ ॥

వేఁగి యాపె నీవు నేసలు చల్లుకోఁగా
బలిమి నేము సోబానఁ బాడవలెఁగా
అలమేలుమంగపతివై నశ్రీవేంకటేశ్వర
యెలమి నన్నేలితివి యియ్యకొనవలెఁగా ॥ కానీ ॥ 318

రేకు 1254 మధ్యమావతి

ఇటువలె నుండవద్దా యిద్దరివేడుకలును
తటుకనఁ జూచి సంతసమాయ మాకు ॥ పల్లవి ॥

వీఁపునఁ జన్నులు మోపి వెలఁది నీకొప్పు దువ్వీ
ఆఁపరానితమి నుస్సురంటాను
మోఁపుచు నాకుమడిచి మోవి నందిచ్చే వాపెకు
చేపట్టి వూడిగా లిట్టే సేయించుకొంటాను ॥ ఇటు ॥

యెదురుగాఁ గూచుండి ఇంతి నీకుఁ బాగ చుట్టీ
వుదుటునఁ దొడాఁదొడా నూఁచుకొంటాను
కదిమి యాపెనోరికిఁ గప్పపులప్ప వెట్టేవు
అదనఁ బనులుగొనేయట్టినిబ్బరానను ॥ ఇటు ॥

దేవు లలమేలుమంగ తెచ్చి కంఠమాలవెట్టి
శ్రీవేంకటేశ కాఁగిటఁ జిక్కించీ నన్ను
ఆవేళ రెంటెము నప్పే వాకెపయ్యద జారితే
నీవు సింగారించింపించుకొనేయాసోదానను ॥ ఇటు ॥ 319

బౌళి

ఏమినేనే విచ్చటను ఇంతి విన్నుఁ బిలిచీని
ప్రేమములు కణఁజాలఁ బెట్టుకొందువు రావయ్యా ॥ పల్లవి ॥

చెలియచెమటలను చిత్తడివాన గురిసె
బలువుగా వలపులపంటలు పండె
కలిమిమీరి చన్నులు కనకపురాసులాయ
కొలచి కోరు గొందువు కొటారుకు రావయ్యా ॥ ఏమి ॥

పుడివోవితమకపుటూర్పులనే తూరుపెత్తె
కడలేనియాసలగాదెలఁ బోసె
యెడయనిపయ్యదనే ఇల్లారుగాఁ బెట్టె
కడలేవిరతుల కంగాణింతువురావయ్యా ॥ ఏమి ॥

పొలపసిగ్గుల పాలపొంగలిగాఁ బెట్టె
వెలయఁ గాఁగిలి నీకు విడిదిసేసె
అలమేలుమంగపతివై నశ్రీవేంకటేశ్వర
కలసితి విట్టె వచ్చి కాణాచాయ రావయ్యా ॥ ఏమి ॥ 320

వరాళి

నీవేమి బాసగొంటివో నీమాట జవదాఁటదు(ఁడు?)
యీవల మమ్ము విట్టే యేలుమనవమ్మా ॥ పల్లవి ॥

విప్పుచు నాకుఁగాను విన్నపాలు సేయవమ్మ
చెప్పినట్టెల్లా నీకుఁ జేసు నాతఁడు
యెప్పుడునుఁ బ్రేమతో మాఇంటికి రమ్మనవమ్మ
అప్పణ నీవిచ్చితేను ఆదరించు నన్నును ॥ నీవే ॥

పొందు మాతోఁ జేయుమని బుద్ధులు చెప్పఁగదమ్మ
అంది నీచేతిలోనివాఁడై నాఁ డాతఁడు
మందలించి మాతోను మాటలాడుమనవమ్మ
యెందు నీకు వయసు మీఁదెత్తుకున్నాఁ డతఁడు ॥నీవే॥

బలువై నన్నుఁ బాయరాకుండుమనవమ్మ
వొలిసి నిన్ను మరిగివున్నాఁ డతఁడు
అలమేలుమంగ నింకా నతని వేఁడుకోవమ్మ
వెలయ నన్నేలె శ్రీవేంకటేశుఁ డతఁడు ॥నీవే॥ 321

ముఖారి

అతఁడే కావలెనంటే అట్టె పొందువేసేఁగాక
యీతల నోచెలులాల యేల వేగిరించేరే ॥పల్లవి॥

మన్ననగలుగువా రేమాటలాడినా నింపులు
కిన్నెరమీటులగిలిగింపు లింపులు
చన్నులు దాఁకఁ బెనఁగ సాదింపు లింపులు
వున్నవా రేమనినా నొద్దికౌనా పతికి ॥అతఁ॥

చెంగటమన్నవా రేచేఁత సేసినా నింపులు
వుంగరపువేలిసన్న లొగి నింపులు
సంగతి నద్దములోనిసరిసీద లింపులు
బంగిలిసరసములు చవులౌనా పతికి ॥అతఁ॥

వనపుగలుగువారినవ్వులెల్లా నింపులు
తనివోనిజవ్వనమదము లింపులు
పనితో నలమేలుమంగపతి శ్రీవేంకటేశుఁడు
వినయాన నన్ను నేలె వేసటౌనా పతికి ॥అతఁ॥ 322

బౌళి

ఇందరిముందరా నీవు ఇంతేసి సేసేవుగాక
కందువ వినోదించఁగా కాదనేమా నిన్నును ॥ పల్లవి ॥

మాసినముత్యమువలె ముద్దరాలు మొక్కి మొక్కి
లాసీ నీపొందులకు లాలించరాదా
ఆసపడివచ్చినాపె నాదరించితే నేము
వాసుల కెవ్వరమైనా వద్దనేమా నిన్నును ॥ ఇంద ॥

విషయపువిత్తరాలు వేడుకతోఁ గొలువుసేయఁ
పెనఁగీ, వద్దఁ గూచుండఁబెట్టుకోరాదా
వసిచినయాపెను నంటువ మన్నించఁగాను
కనికరించక ఇట్టె కాదనేమా నిన్నును ॥ ఇంద ॥

మానాపతిజవరాలు మరిగి కాచుకున్నది
పూని చనవిచ్చి యిట్టె భోగించరాదా
యే నలమేలుమంగను యీకెను శ్రీవేంకటేశ
కానిమ్మని కూడితివి కాదనేమా నిన్నును ॥ ఇంద ॥ 323

భైరవి(ప౯)

నీవెంతసిగ్గువడేవు నే నేమనే నిన్ను
చేవదేర మేలుసుద్ది చెప్పితి నీకయ్యా ॥ పల్లవి ॥

కదిసి యన్నిటాను చక్కనివాఁడవని విని
ముదతి యొక్కతె నిన్నుఁ జూడవచ్చెను
చదురులాడఁగ నీవు జాణఁడవని చెప్పఁగా
అదిగో నీతో మాటలాడ వచ్చెను ॥ నీవెం ॥

విగిడి రాజసమున నీవు గొలువుండఁగాను
మొగము చూపి యాకె మొక్కవచ్చెను
మిగులాఁ జుట్టరికపు మేనదాననంటాను
బిగిలితగిలి నీకుఁ దమి రేఁచ వచ్చెను ॥నీవెం॥

యెడమిచ్చి పానుపుపై యేకతాన నుండఁగాను
నడుమ నీతోఁ దానూ నవ్వవచ్చెను
అడరి శ్రీవేంకటేశ అలమేల్మంగపతివి
తడవి నన్నేలఁగాను తాఁ బెండాడవచ్చెను ॥నీవెం॥ 324

రేకు 1255 హిజ్జిజి

ఎందుఁ దెచ్చుకొంటి వీకెమా నీకు
సందుసుడిఁ దానేల సాదించవచ్చీని ॥పల్లవి॥

నే విన్ను సొలపితే నీకుఁ దాఁ బూనుకవచ్చీ
తానేమౌనొకాని యీతరుణి
పూని నే నప్పటి నీపై పువ్వొది చల్లితేను
ఆనుకొని సారెసారె నడ్డాలువచ్చీని ॥ఎందుఁ॥

కూరిమితో నే విన్నుఁ గొంగుపట్టి తీసితేను
వీరానఁ దానేల విడిపించవచ్చీని
మేరమీరి నే నితో మేలమాడి చెనకితే
చేరి తానెంత గొణఁగి చేతులు చాఁచీని ॥ఎందుఁ॥

నిలుచుండి వేడుకతో నిన్ను నేఁ గాఁగిలించితే
నెలవి నవ్వి తానేమి సిగ్గువడీని
అలమేలుమంగపతివై నశ్రీవేంకటేశ్వర
లలి నీవద్ద నే నుంటే లాఁచీఁ దాను నీకును ॥ఎందుఁ॥ 325

నాదరామక్రియ

ఎంతనేరుపే నీవు యేను నితఁడు నుండఁగ
కాఁ (కొం?) తైనా సిగ్గువడవు కొనరేవు నీవు ॥ పల్లవి ॥

చెలికత్తెమాటునను చిఱునవ్వు నవ్వుకొంటా
యెలయించ వచ్చితివా యీతని నీవు
సొలసిసొలసి చూచి సొంపులెల్లా రేఁచుకొంటా
వలపించేనంటాను వచ్చితివా నీవు ॥ ఎంత ॥

సొమ్ములెల్లాఁ బెట్టుకొని సొరిది సింగారించుక
యెమ్మె చూపవచ్చితివా యీతనికిని
సమ్మతి నూరఁగలసరసము లాడుకొంటా
కిమ్ముల నిలుచుండి చొక్కించఁగ వచ్చితివా ॥ ఎంత ॥

కందువఁ బయ్యద జార కదుమురుసుకొంటాను
పొందుసేయవచ్చితివా పొంది యీతని
అందపుశ్రీవేంకటేశుఁ డలమేల్మంగవిభుఁడు
ముందే నన్నేలె నితనిమోహాన వచ్చితివా ॥ ఎంత ॥ 326

గౌళ

ఎక్కడ పరాకు నీకు యెదపై నీకె వున్నది
మక్కువతో నన్నిటాను మన్నించరాదా ॥ పల్లవి ॥

చెక్కులఁ జెమట గారఁ జిప్పిలఁగళలతోడ
అక్కరతో నీకు మొక్కీ నప్పటనుండి
వెక్కసపుఁబావురాలవేడుక లెంతచూచేవు
జక్కవ లివిగో ఇంతిచన్నులు చూడరాదా ॥ ఎక్క ॥

వించినకోర్కులు మీర నెట్టుకొన(మం?)చూపులతో
    పొంచి పికుఁ గానుకియ్యఁ బూఁచుకున్నది
    పెంచినకోవిలకూఁత బెటుగా నేమి వినేవు
    మంచిచిల్కపలు కీకెమాట వినరాదా ॥ఎక్క॥

తలపోఁతలరతులతమితో శ్రీవేంకటేశ
    అలమేలుమంగవద్ద నదె వున్నది
    నెలకొన్నఇంటిలోన నెమళ్లతో నేమాడేవు
    చెలి హంసవంటి దీపె చెల్లాటా లాడరాదా ॥ఎక్క॥ 327

శ్రీరాగం

చెలియా వేగువెట్టుక చెప్పవే యాతనిరాక
    తలకొని మొక్కితేను దయుదలఁచీఁగాక ॥పల్లవి॥

వీది వింత రాఁగాను విభునికి నెదురేఁగి
    కైదండ ఇచ్చి తెచ్చి గద్దెపైఁబెట్టి
    పాదాలొత్తి విడెమిచ్చి పైపై వేఁడుకొంటేను
    పాదుగా నేలుఁగాక నాపై కేల తోసీనే ॥చెలి॥

పల్లకి యెక్కుకరాఁగా పక్కనఁ గానుక యిచ్చి
    యిల్లు చూపి వింపువెట్టి యేకతానను
    చల్లఁగాఁ బానుపువేసి సరి నుపచరించితే
    చెల్లించుఁగాక చనవు చిత్తము రాయటవే ॥చెలి॥

చెలులు దోడుకరాఁగా చేరి నే నారతి యెత్తి
    లలిఁ దెరవేసి మోవి లంచమిచ్చితే
    అలమేలుమంగపతియైనశ్రీవేంకటేశుఁడు
    కలసె నన్నిట్లై యిదె కాణాచిగదవే ॥చెలి॥ 328

రామక్రియ

చూడవే చెలియా తనసుద్దు లిటువంటివే
వోడక ప్రభుఁడు తాను వుల్లాసాలాడేనా ॥ పల్లవి ॥

కంగులేక విందేను కత చెప్పవచ్చుఁగాక
వెంగేలుగా భావించితే వింతగాదటే
ముంగిటికి వచ్చితేను మొక్కు మొక్కవచ్చుఁగాక
చెంగిచెంగి పొలసితే చేసేదేమే ॥ చూడ ॥

నవిచి మోముచూపితే నవ్వు నవ్వవచ్చుఁగాక
తవలో సిగ్గువడితేఁ దడవేదెట్టే
చనవిచ్చితే మోవి చవిగొనవచ్చుఁగాక
పనివడి వేఁడుకోఁగాఁ బచ్చిసేయనేఁటికే ॥ చూడ ॥

కలసి వూరకుండితేఁ గాఁగిలించవచ్చుఁగాక
గిలిగింతలైతే గోర గీరవచ్చునా
బలువుఁ దలమేలుమంగపతి శ్రీవేంకటేశుఁడు
యిల సీతఁదే వన్నెలె వింక నేమనేవే ॥ చూడ ॥ 329

దేవగాంధారి

అన్నిటా జాణవు నీయంతవాననా నేను
యిన్నిపినేరుపుల వన్నెంత వాఁనేవు ॥ పల్లవి ॥

ప్రేమతో నీవు నవ్వితే ప్రియమువ నుందుఁగాని
యేమిటికొతా నే నెఱఁగను
మోము దప్పకచూచితే మంచి యానగింతుఁగాని
కోమలమైనపిలోగుట్టు నేఁ దెలియను ॥ అన్ని ॥

మాటలు నీ వాడితేను మతిఁ గరఁగుదుఁగాని
తేటలనీమర్మములు తెలియ నేను
చోటిచ్చి లాలించితేను చొక్కుచుఁ గూచుందుఁగాని
జూటరినీమరఁగులు సోదించ నేను ॥ అన్ని ॥

చెనకి కాఁగిలించితే వినయాన నుందుఁగాని
తనివోవనీతమి దలఁచ నేను
మనసిచ్చి(చ్చే?)యలమేలుమంగను శ్రీవేంకటేశ
నను నేలితివి యింతఁ బెనఁగ నేను ॥ అన్ని ॥ 330

రేకు 1256 సాళంగనాట

అమ్మరో యెంతవుద్ద(ద్దం?)డీఁ డావిభుఁడు
బొమ్మల జంకించి యెంతపొమ్మనినాఁ బోఁడు ॥ పల్లవి ॥

గుట్టున నే నుండఁగాను కొచ్చికొచ్చి చూచీని
వొట్టువెట్టినా మానఁ దోయమ్మ వీఁడు
అట్టునేసి పిసికీని తాలవంటిచన్నులు
దిట్టయై చేతులువట్టి తీసినాఁ బోవియ్యఁడు ॥ అమ్మ ॥

మానాపతినై నవాతో మాటలు సారె నాడీ
ఆనవెట్టినా విడువఁ డక్కరో వీఁడు
ఆనుక యిందరిలో నాఅయము లంటఁగవచ్చీ
యే నెంత పెనఁగినాను ఇంచుకా జడియఁడు ॥ అమ్మ ॥

తలవంచుకొన్ననాతో తగిలితగిలి నవ్వీ
తలుపు మూసిన వచ్చి తడవీ వీఁడు
అలమేలుమంగపతియైనశ్రీవేంకటేశుఁడు
బలిమి నెంతగూడినాఁ బంతాన నలయఁడు ॥ అమ్మ ॥ 331

ముఖారి

ఏమయ్యా నవ్వుమనేవు యెంతచప్పనా
కామించితే పిగ్గులు గాడఁగట్టవచ్చునా ॥ పల్లవి ॥

చెంతనుండి యాపె నీకు సేవలెల్లాఁ జేయఁగాను
కాంత వేరొకతె పొత్తుఁ గలయుటెట్టు
ముంతలముంచినయట్టి మోహములు చల్లఁగాను
వంతులకుఁ గొసరేటివనితయుఁ గలదా ॥ ఏమ ॥

మనసుమర్మ మెరిఁగి మాట లాపె యాడఁగాను
వెనుకొవి వేరొకతె వినుట యెట్టు
పెనఁగిపెనఁగి నీతోఁ బెనుసరసాలాడఁగ
గువిసి బంతికి వచ్చి(చ్చే?)కోమలియుఁ గలదా ॥ ఏమ ॥

మలయుచు నలమేలుమంగ యాపె గూడఁగాను
-లలి వేరొకతె నీకు లాఁచుట యెట్టు
మెలఁగి శ్రీవేంకటేశ మెచ్చి నన్ను నేలితివి
పిలువక మెలఁగేటిపేరటాలు గలదా ॥ ఏమ ॥ 332

పాడి

వేడుకయ్యాఁ బలుకవే వేగమే
యీడకు వచ్చినాఁడా ఇంతలోవనే ॥ పల్లవి ॥

చెలి పోయివచ్చితివా చెలువుఁడున్నాడట
పొలుపుగా నాతనిఁ బొడగంటివా
పిలిచితివా రమ్మని ప్రియము సేసితివా
తెలిపి చెప్పితివా తెగరానిమోహము ॥ వేడు ॥

ముందె కామకిచ్చితివా మొక్కితివా నామారు
కందు వెరగించితివా గక్కన నీవు
మందలించి అడగలమాటలెల్లా నాడితివా
పొందులెల్లా దలపించి పోసీక తెచ్చితివా ॥వేడు॥

పాదాలు గదిగితివా పానుపు వేసితివా
యీదెస నన్ను లాలించీ ఇదివో తాను
పాదుగ నలమేల్మంగపతి శ్రీవేంకటేశుడు
అదిగాని నన్ను నేలె ఆస వుట్టించితివా ॥వేడు॥ 333

సింధురామక్రియ

కందువ నప్పటనుండి కాచుకున్నా డాతడే
చెంది వూడిగములెల్లా చిత్తము రా జేయువే ॥పల్లవి॥

పవళించినాడు పతి పాదాలు పిసుకవే
ఇవల వాకిటనుండి యేమిసేసేవు
తివిరి పన్నీరడిగీ దెచ్చేనవి పలుకవే
చివురుమోవినవ్వుల సిగ్గువడనేటికే ॥కందు॥

కదిపి విడ్డురవోడు కతచెప్పగదవే
యెదుట విలువుటద్ద మేమిచూచేవు
అదివో విసరుమనీ వండనే కూచుండవే
కొదికి వట్టిగుట్టున గుబ్బతిలనేటికే ॥కందు॥

యేకతాన బొద్దువోదు యెనసి మాటాడవే
యీకడ జెలితో జూజాలేమాడేవు
పైకొని యలమేల్మంగపతి శ్రీవేంకటేశుడు
పీకొగిట విడె కూడె విన్వెర గేమిటికే ॥కందు॥ 334

వసంతవరాళి

నాయకుఁడు సన్న సేసీ నన్ను నీతోఁ జెప్పుమని
కాయముఁగాయము మోచె కడమ లింకేఁటికి ॥ పల్లవి ॥

పగడవాతెరమోవిఁ బలుకవే పతితోడ
జిగిమించ మంచమెక్కి సిగ్గులేఁటికి
మొగమెత్తి చూడవే ముచ్చటలు దైవార
తగులాయ నేత్రములు తల వంచనేఁటికి ॥ నాయ ॥

గట్టిపిచన్నుల నొత్తి కాఁగిలించుకొనవే
చుట్టరికము గలసె సుద్దులేఁటికి
నెట్టుకొని నవ్వవే నేరుపులెల్లా మించ
దట్టమాయఁ దమకము తాలిము లిఁకేఁటికి ॥ నాయ ॥

సొలయుచు మోవి యిచ్చి చొక్కించఁగదవే
తలకొన్న వలపులు దాఁచనేఁటికి
అలమె శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేల్మంగవు నీవు
కలసితివి మెచ్చవే కడుగుట్టులేఁటికి ॥ నాయ ॥ 335

మేఁచబౌళి

చెలి మమ్ముఁ జెప్పుమని సిగ్గుతోడఁ దా నున్నది
తలకొని యాకెతో మంతనమాడవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

కన్నులచూపులనే కాంత నీ కారతులెత్తీ
మన్నించి రావయ్యా లోవిమల్లసాలకు
చన్నులనే నిమ్మపండ్లు సారెకుఁ గానుకలిచ్చీ
చెన్నుగా వందుకొందువు చేయిచాఁచవయ్యా ॥ చెలి ॥

పచ్చిదిగురాకుమోవిఁ బళ్లెము నీకుఁబెట్టి
ఇచ్చ విందారగింతువు ఇయ్యకోవయ్యా
మచ్చుటఁ గరకమలముల విన్నుఁ బూజించి
కొచ్చి కాఁగిటిలోనఁ జేకొనఁగదవయ్యా ॥చెలి॥

మొలకనవ్వులనే ముత్యాలసేస వెట్టి
లలి నాపెమోము చూచి లాలించవయ్యా
అలమేలుమంగపతివై నశ్రీవేంకటేశ్వర
కలసితి నీకె విట్టై కరుణించవయ్యా ॥చెలి॥ 336

రేకు 1257 దేసాళం

నేనేల యలిగేను నీతో నేఁడు
కానీవయ్యా నీపాదాలకడనే వుందాను ॥పల్లవి॥

యిన్యోర వన్నేల నీవు యింతేసి వేఁడుకొనేవు
తొయ్యలి నెవ్వతెనైనాఁ దోడితెత్తునా
పయ్యదకొం గేమిటికి పట్టితియ్యవచ్చేవు
చెయ్యార నాసతీవయ్యఁ [1] జేసే నూడిగములు ॥నేనే॥

పైకొని నన్నెంత వొదఁబరచఁగవచ్చేవు
యేకాంతకుఁ బంతమిత్తు నేమనేవు
కోకతో నాచెక్కు నొక్కి సొమ్ములెన్ని యిచ్చేవు
యేకడ నీతలఁపున్నా నీదేరించే నేను ॥నేనే॥

యిట్టఁ గాఁగిలించి ప్రియాలేల సేసేవు నాకు
మచ్చికపతులు నేడ మాటలాడేను
అచ్చపుశ్రీవేంకటేశ అలమేల్మంగపతివి
మెచ్చుగా నన్నేలితివి మొలఁగుదు నన్నియా ॥నేనే॥ 337

1. 'నయ్య సేసే' అని యుండవలెను.

శంకరాభరణం

ఇఁక నేమి గావలె వింతకంటె నేమినేసు
కొంతక మతిఁ దలఁచుకొనరాదా పొందులు ॥ పల్లవి ॥

యెట్టనెదుటనే వుండి యెఱుకలునేసి నీకు
చుట్టరికములు చెప్పీ సుదతి
మట్టుమీరి యప్పటి నీమర్మములు సోఁకఁగాను
గుట్టుతోడ నీవిచ్చినగుఱుతులు చూపీని ॥ ఇంక ॥

యేరుపరచి నీవావి యిరుగుపొరుగువారిఁ
దారుకాణ నేసీని తరుణి
కూరిమితో తాఁ దొల్లి గోరగీరితినని
ఆరితేరి నీమేన నానవాలు చూపీని ॥ ఇంక ॥

కలపినరతివేళ కాఁగిటిలో నీలెక్కలు
చిలుకచే నాడించీఁ జెలియ
అలమేలుమంగపతివై వశ్రీవేంకటేశ్వర
అలరి వన్నెలితివి యాపె [1]నాలననీని ॥ ఇంక ॥ 338

హిజ్జిజి

ఎంత జాణతనమూ యెంతనేరుపు
కొంత నీవైనా నాపెకు బుద్ధిచెప్పరాదా ॥ పల్లవి ॥

అదరి నీప్రియురాలు ఆకుమడిచియ్యఁగాను
యెదచొచ్చి యందుకొనీ యెవ్వతో తాను
తొడిఁబడ నీ కాపె కస్తూరిబొట్టు పెట్టఁగాను
వదువున గోర దిద్దవచ్చీఁ దాను ॥ ఎంత ॥

---

1. 'అపెయున్' లో 'యు' లోపించినవంది కావచ్చు.

పక్కన నీదేవి పీఁటపై విసు నవిచితే
యెక్కుకొని నీతొడ యెవ్వతో తాను
అక్కరతోఁ బదములు ఆపె నీపైఁ బాడితేను
చెక్కుచేతఁ దానాలు చెప్పవచ్చీఁ దాను ॥ఎంత॥

వలచినయాపె నీవద్దఁ బవ్వళించఁగాను
యెలమితోఁ గాఁగిలించీ యెవ్వతో తాను
అలమేలుమంగపతివైన శ్రీవేంకటేశ్వర
తొలుత నీపెఁ గూడితే దొమ్మిఁగూడీఁ దానును ॥ఎంత॥ 339

సామంతం

చేకొని యాపెచనవు చెల్లించరాదా
దాకొని నీమేలులోనిదావనే నేను ॥పల్లవి॥

చిప్పిలుఁజెమటతోడ సిగ్గుతోడ జవరాలు
కొప్పు గొంత జారఁగానే కొసరీ నిన్ను
చెప్పరాక సన్నలేల వేసే వాపెకు నీవు
యెప్పుడు మీపొందులు నే యెఱఁగవివా ॥చేకొ॥

చెక్కుటిచేతితోడ పెలవినవ్వులతోడ
చొక్కపుముద్దుమాటల సొలసీ నిన్ను
పక్కన నెఱఁగకుండాఁ బరాకులేల నేవేవు
దిక్కులమీసుద్దులు నేఁ దెలియవివా ॥చేకొ॥

తెల్లవితమ్ములతోడఁ దేలింపుఁజూపులతోడ
చెల్లుబడితనమునఁ జెనకీ నిన్ను
యిల్లిదె శ్రీవేంకటేశ యీ నలమేలుమంగను
వెల్లవిరి నేలితి మీవిధాలు విననివా ॥చేకొ॥ 340

రామక్రియ

వాతరొట్టుదవమేలే వనితలకు
నీతితో మెలఁగితేనే నిన్ను మెచ్చేఁగాక ॥ పల్లవి

పగటులు చూపిచూపి పలుమారు నవ్వేవు
మగనితో నేమిటికి మందెమేళాలు
మొగము చూపి చేయెత్తి మొక్కితేను మేలెరిఁగి
తగిలి యాతఁడే నీపై దయసేసీఁగాక ॥ వాత ॥

వాలుకచూపులఁ జూచి వాసులకుఁ బెనఁగేవు
యేలినవానితోనేలే యెగసక్కేలు
తాలిమితో సేవసేసి దండనే కాచుకుండితే
పాలించి యాతఁడే నిన్నుఁ బైకొనీఁగాక ॥ వాత ॥

చలములు సాదించి చన్నులనేల వొత్తేవు
బలువునితోనేలే పాదిపంతాలు
అలమేలుమంగవిభుఁడగుశ్రీవేంకటేశ్వరు-
కొలువుసేయఁగఁ దానే కోరి కూడీఁగాక ॥ వాత ॥ 341

కాంబోది

ఇంతి నీచెలువ మిది యెంతని పొగడవచ్చు
చెంతమన్నచెలులము చేసినదే భాగ్యము ॥ పల్లవి ॥

చక్కనిదాన వన్నిటా జాణతనాలు నేర్తువు
నిక్కి చీఁకటులుగమ్మీ నీతురుము
ముక్కు సంపంగిపూఁ బోలు మోము చంద్రునివంటిది
వక్కన నీపతి చూచి భ్రమసునేకదవే ॥ ఇంతి ॥

జవరాలవు మొదల దల్లిఁజూపులాఁడివి
చివురువలె నీమోవి చెంగలించీని
కవచన్నులు గట్టులు కరికుంభజఘనవు
యివల నీకుఁ బతి మోహించ కెట్లుమానునే ॥ ఇంతి ॥

వొరపరి వన్నిటాను పుదుటుగలసతివి
సరసతలు నీవల్ల జాజుకొనీని
సిరులలమేల్మంగవు శ్రీవేంకటేశుఁ డితఁడు
వరుసతో విన్నుఁ గూడి వలచునేకదవే ॥ ఇంతి ॥ 342

రేకు 1258 ఆహిరి

ఎందుండి విచ్చేసితివి ఇప్పుడు మాఇంటికి
చెంది నేవలు నేనేమినేతుఁ జెప్పవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

కన్నుల విద్దురదేరీ గట్టినీతురుము జారీ
చెన్నగునీమొగమున సిగ్గుదేరీని
నున్నవిచెక్కులవెంట నొసలిచెమట గారీ
యెన్నఁగ నీవున్నజాడ యిదియేఁటిదయ్యా ॥ ఎందుం ॥

విట్టూరుపులు రేఁగీ నీమోవిఁ గెంపులు రాఁగీ
చుట్టుకొన్నపచ్చడముచుంగు లూఁగీని
పెట్టినకంకణములు బిగువువదలి వాఁగీ
వెట్టదీరఁ గాఁగిటికి వేడుకపడేవయ్యా ॥ ఎందుం ॥

చిత్త మేఁటికో లాసీ చేఁతలు బయలుపేసీ
హత్తి వెన్నెలలు నవ్వులంనుఁ గాసీని
యిత్తల శ్రీవేంకటేశ యే నలమేలుమంగను
బత్తితో నన్నేలితివి బాగులాయనయ్యా ॥ ఎందుం ॥ 343

మాళవిగౌళ

ఎంత వాఁతివదేవు మాకేమిచెప్పేవు
వింతలింకా నేమున్నవో వెదకి చేకోవయ్యా ॥పల్లవి॥

కన్నె చక్కనిదంటాను కడుఁగడుఁబొగడేవు
వన్నెగా పటముమీఁద వ్రాసుకోవయ్యా
చన్నులు గొప్పలంటాను పారెఁ జేతనంటేవు
వున్నతి వేడుకైతే నీవాళ్ళ నొత్తుకోవయ్యా ॥ఎంత॥

భామపిఱుఁదు గొప్పంటాఁ బలుమారు మెచ్చేవు
ప్రేమ వింకాఁ బోదినేసి పెంచవయ్యా
మోము గడుసోగంటాను మునుకొని చూచేవు
వేమరుఁ దలపోసుకో వినోదించవయ్యా ॥ఎంత॥

చెలికొప్పు మూరెఁడంటాఁ జేరిచేరి కొలచేవు
పిలిచి ముత్యాలసేస పెట్టవయ్యా
అలమేలుమంగపతివైన శ్రీవేంకటేశ్వర
ఇల నన్నేలితి వాకె వింకా మన్నించవయ్యా ॥ఎంత॥ 344

బౌళి

కానీ కానీవయ్యా నీకతలన్ని[1] నెఱుఁగుదు
పూవిపట్టి మాట లెంతపొసఁగనాడేవు ॥పల్లవి॥

గట్టివాచన్నుల నీమెయి కడుఁగాఁడ నెత్తుక
యిట్టి నీ జవ్వనగర్వ మేల మానేవు
చుట్టిచుట్టి గొనగోరుసోఁక వరపమాడక
తొట్టిన నీమదమేల తుదమొద లెంచుము ॥కానీ॥

1. 'అన్నియున్' లో 'యు' లోపించినందున కావచ్చు.

గబ్బినావోరను నిన్నుఁ గరతులెల్లా వారక
ఉబ్బరివై తిట్టకేల వుందేవు నీవు
నిబ్బరపుచన్నులను నీమనసుఁ గరఁచక
నిబ్బితితో నీవేల నాచెప్పినట్టు సేతువు ॥ కాపీ ॥

సరవుపై నీవు నేనుఁ బదితశించివఁగాక
సరుగ నీవేల వోజకు వచ్చేవు
అరయ శ్రీవేంకటేశ అలమేల్మంగపతివి
తిరమై నన్నేలితివి తెర యేల వేసేవు ॥ కాపీ ॥ 345

ఆహిరి

అప్పటనేల పిలిచే వాసలనేల పెట్టేవు
వొప్పుగా నీవనులంకే వాడిగలుతున్నది ॥ పల్లవి ॥

పలుమరు విడెలిచ్చి పాదాలొత్తి వేగినంతా
చెలి యేమి సేయవలెఁ జెప్పవయ్యా
వలసినట్టల్లా నీకె వాయించెఁ గొంతవడి
తలఁపు నీకెందుపైనో తరి నీకే తెలుసు ॥ అప్ప ॥

చేముట్టి సరసమాడి సేవసేసె నిందాఁకా
యేమనేవు యింకా నానతీవయ్యా
కామించినట్టల్లాఁ గతలుచెప్పె నీకు
యేమో నీకు నిద్ర రాదు యెఱుఁగము నేము ॥ అప్ప ॥

పక్క నీకుఁ దోడు నండె బడివాయ దెప్పుడును
చిక్కి నీకితవై వుట్టి నేరుపవయ్యా
వెక్కసపలమేలుమంగవిభుఁడ శ్రీవేంకటేశ
నెక్కొని పెండ్లాడితివి నీవన్నీ నేరుతువు ॥ అప్ప ॥ 346

మాళవిగౌళ

ఎట్టుండునో పతిచిత్త మించుకంతా నెఱఁగవు
గుట్టుతోడ నుండఁగదే కూడీఁ దానే ఇతఁడు ॥పల్లవి॥

చేరి నే వలతునంటాఁ జెప్పకొననేఁటికే
పారెపారె నాతనితో చవులుగాను
గోరు దాఁకించెనంటాను కొసరఁగనేఁటికే
జీర చూపే విందరికి సిగ్గువడ కిపుడు ॥ఎట్టుం॥

అచ్చువా(వ్రా?)సుకొంటినంటా నక్కు చూపనేఁటికే
కొచ్చి కొచ్చి యాతనికి గురుతుగాను
తచ్చి తొంటిపొందులెల్లాఁ దారుకాణించనేఁటికే
యిచ్చల నవ్వేవారి నెంచక పీ విపుడు ॥ఎట్టుం॥

మరిగివుందాననంటా మదలించనేఁటికే
పొరిఁబొరి నీతనికి పొందులుగాను
అరిది శ్రీవేంకటేశు నలమేల్మంగపతిని
సరసఁ గాఁగిలించేవు చనవుతో నిపుడు ॥ఎట్టుం॥ 347

పాడి

ఏమనవో ఆతఁడంటా నేల లోఁగేవే
కామినుల కీచేఁతలు కలవేకదే ॥పల్లవి॥

బలువుగాఁ బతితోడఁ బంతమాడరాదుగాక
చెలరేఁగి ప్రియములు చెప్పఁగరాదా
కొలువులోఁ గొచ్చికొచ్చి కొసరఁగరాదుగాక
వలిరేఁగి వెంపుల నవ్వనై నరాదా ॥ఏమ॥

మందెమేళమున మారుమలయఁగరాదుగాక
చెంది వూడిగములెల్లాఁ జేయఁగరాదా
చిందరవందరగాను జీర దియ్యరాదుగాక
కందువఁ జన్నులనొత్తి కళ రేఁచరాదా ॥ఏమ॥

చెలరేఁగి మంచమెక్కి పెగ్గువడరాదుగాక
పిలిచి సరసమాడి పెనఁగరాదా
అలమేలుమంగపతివైన శ్రీవేంకటేశ్వరు-
నెలయించరాదుగాక యిట్టె కూడరాదా ॥ఏమ॥ 348

రేకు 1269 దేవక్రియ

గుట్టుతోడ నుండరాదా కొమ్మ తానే ప్రియము సేసీ
అట్టె ఆపెకెంత ప్రియములు చెప్పేవయ్యా ॥పల్లవి॥

పిగ్గరిదాన నంటేపి చెనకఁగనేఁటికి
యెగ్గువట్టేదానితో నేలాటాలేల
వెగ్గళించి మాటాడఁగా వేడుకౌనా సరసాలు
బిగ్గన వలపు లెంత పారఁజల్లేవయ్యా ॥గుట్టు॥

వాసివంతులెంచేదానివంక చూచి నవ్వనేల
వేసరేటిదాని నేమివేఁడుకొనేవు
రేసిరేసి పెనఁగఁగా రేఁగునా తమకములు
మూసిన పిగ్గులేల ముంగిటవేసేవయ్యా ॥గుట్టు॥

చన్నులనొత్తేదానితో సాములు సేయఁగనేల
సన్నసేల శ్రీవేంకటేశ్వర దానితో
వన్ని యలమేలుమంగపతివి నన్నేలితివి
పున్నతపురతులెన్ని వొడిఁగట్టేవయ్యా ॥గుట్టు॥ 349

మేఘరంజి

ఎంత నన్ను వేఁడుకొనే విందుకుఁగాను
సంతోసాన నీచేఁతలు సమ్మతింతుఁగాక ॥పల్లవి॥

యేనతితో మాటాడినా నెగ్గువట్టే దాననా
ఆనతో నీకిచ్చకమే ఆడుదుఁగాక
నాను లాసె కెక్కించితే వద్దనేటిదానగా
నేనవెట్టి నీచలము చెల్లింతుఁగాక ॥ఎంత॥

కడదాకితో నవ్వితేఁ గాదనేటిదాననా
మొదమిచ్చి నీవేడుక యీడేర్తుఁగాక
తొడఁమీఁదఁ బెట్టుకుంటే దూరేటిదాననా
పిడికిటివిడేలిచ్చి ప్రేమ రేఁతుఁగాక ॥ఎంత॥

చెలికత్తెఁ జెనకితే చేరి జంకించేదాననా
వెలవిచ్చి నీకరుణ చేకొందుఁగాక
అలమేలుమంగపతివైన శ్రీవేంకటేశ్వర
అలమితి విటు నన్ను నానఁదించేఁగాక ॥ఎంత॥ 350

కురంజి

పట్టేఁదేసిదమ్మలపాయపురాలవు నీవు
గుట్టునేనే వింత నీవు కొత్తదాననటవే ॥పల్లవి॥

యిచ్చగించి నీమగఁడు యేకతాన నున్నవాఁడు
మచ్చికలు చూపవే మాటలాడవే
వచ్చివచ్చి సిగ్గువడి వాకిటనే వుందాన్ను
పెద్దరేఁగ వింకా నీవు పిన్నదాననటవే ॥పట్టేఁ॥

పొద్దువోక నీకుఁగాను పొంచుకొనివున్నవాఁడు
వొద్దఁ గూచుండవే పాదాలొత్తఁగదవే
అద్దో కొంగు వట్టుకోఁగా నందె నూరకుందానవు
బుద్దులేమీ నెఱఁగని పూఁపదానవటవే ॥ పద్దె ॥

అలరి నీరతులకు నాసపడి వున్నవాఁడు
కలపి మెలఁగవే కాఁగిలించవే
అలమేలుమంగపతియైన శ్రీవేంకటేశ్వరు
లలిఁగూడి పెనఁగేవు లాఁతిదాననటవే ॥ పద్దె ॥ 351

మధ్యమావతి

మేటివేంకటేశునకు మేలుదానము
తేటలుగా నాసలనే తెల్లవారును ॥ పల్లవి ॥

చెప్పరే చెలులాల చెవులార వినే నేము
యెప్పుడు వచ్చునే మాయింటి కాతఁడు
చొప్పులెత్తి యెదురులుచూడఁగా వింతటిలోనే
వుప్పతిల్లి గక్కనఁ జంద్రోదయ మాయను ॥ మేటి ॥

ఇరవై యెఱిఁగించరే యిట్టె మిమ్ము సంతోసించే
గరిమ నామీఁద బత్తిగలఁడటరే
తెరమఱుగుకు రాఁగా తేరి మొగము చూచితే
సొరిదిఁ గోవిల లిట్టె సోబానఁ బాడెను ॥ మేటి ॥

వెలయఁ బెండ్లి పేయరే పేకుకయ్యా విదె నాకు
తెలిసి యీతఁడు సమ్మతించెనటరే
అలమేలుమంగను నే నతఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ—
డలమె మంచిమూహూర్త మప్పుడే వచ్చెను ॥ మేటి ॥ 352

లలిత

మంచితనము సేసితే మాకైనాఁ గరఁగును
కొంచింప కాతనిఁ బైకొనవే చెలియా ॥ పల్లవి ॥

వేడుకకాఁ డాతఁడు వెంగెమాడనేమిటికే
కూడిమాడి బాయనేసుకొనుటగాక
వాడినమోవి చూచి వట్టినవ్వు నవ్వనేలే
పీడెమిచ్చి రతులకు వేఁడుకొంటగాక ॥ మంచి ॥

ఆసోదకాఁ డాతఁడు అవుఁగాదననేఁటికే
సేనపెట్టి తగఁ బొందునేసుటగాక
సేసినచేఁత లెంచి సిగ్గువరుదనేఁటికే
యేసుద్దులకైనా విచ్చగించుటగాక ॥ మంచి ॥

శ్రీవేంకటేశుఁ డాతఁడు చెప్పిచూపనేఁటికే
వేవేసే[1]తని మెచ్చఁజేయుటగాక
నీ వలమేలుమంగవు నెపాలు వెదకనేలే
దేవులవై పురమునఁ దిరముకొందుగాక ॥ మంచి ॥ 853

నారాయణి

నేరుపరి నందువు నెరజాణ నందువు
పేరిడియూసలు వెల్లవిరిసేతురటవే ॥ పల్లవి ॥

నలిరేఁగి పతితోడ నవ్వు లేమినవ్వేవే
కలికితనాల నెంత గయ్యాళించేవే
కొలముసాలవు కడుగుట్టుతో మందువుగాక
వెలయాలివలె నెంత వేసాలువేసేవే ॥ నేరు ॥

1. 'వేవే+అతని'.

సంగడిఁ గూచుండి యేమిజాణతనా లాడేవే
కొంగువట్టి పారె నేమి కొచ్చితీసేవే
రంగయినపెండ్లికూఁతురవు సిగ్గు వలెఁగాక
అంగడిజంతవలె నాస లెంత చూపేవే ॥ నేరు ॥

వాడికలు చూపిచూపి వలపు లెంతచల్లేవే
వీడవి యలమేల్మంగవిభుఁ డితఁడు
కూడినాఁడు నన్ను నిట్టె కోరి శ్రీవేంకటేశుఁడు
వేడుకకత్తెవలె నింత లేమి సేసేవే ॥ నేరు ॥ 354

రేకు 1260 వేళావళి

ఆతఁ డెంత నీవెంత అయఁగా మందెమేళము
యేతు లాతనిముందర నెంత మెరసేవే ॥ పల్లవి ॥

అవులేవే కొప్పువిరు లాతనిపై రాలఁగను
చెవిలో నివ్వుపా లేమిసేసేవే నీవు
జవళిఁజన్నుమొనలు సారెసారెఁ దాఁకఁగాను
తివిరి కస్తూరియలఁదే విదేమే నీవు ॥ ఆతఁ ॥

జోరునఁ జైఁజెమటలు జొటజొటఁ గారఁగాను
చేరి పూడిగా లేమిసేసేవే నీవు
గోరికావ శిరసుపై కురులలో నూఁదుకొంటా
సారెఁ గొప్పు దువ్వేవేమే సందుసుడి నీవు ॥ ఆతఁ ॥

అలరి నీవిట్టూరుపు లాతనిపై సోఁకఁగాను
వెలఁగి మచ్చిక లేమిసేసేవే నీవు
అలమేలుమంగపతియైనశ్రీవేంకటేశుఁడు
వాలిసి నన్నేలె నేమి వారసేవే నీవు ॥ ఆతఁ ॥ 355

కాంబోది

మరునిసంపదలును మగువసింగారమును
సొరిఁజేరి నీవు దొక్కఁజొత్తు గూడఁజోలును ॥ పల్లవి ॥

చెలియచిరునవ్వులఁ జిక్కని వెన్నెల(లః) గాసి
కలువలు వెదచల్లీఁ గనచూపుల
అలుల(లః)మూఁకలు గూడి సంగనకురుమునను
సొలసి యన్నియు నొక్కపట్టువుగాఁ జోలును ॥ మరు ॥

మొక్కలానఁ జివురులు మోవిమీఁద జాజుకాసి
జక్కవలు పాదుకొనీఁ జన్నులమీఁద
నిక్కి వడి సంపెంగ నెలఁత నాసికమున
నొక్కజాతికాఁడోలు నొనగూడియున్నవి ॥ మరు ॥

అమరి పాదములకు నటు తామరలు మొక్కె
తిమురుచుఁ బిరుఁదున తేరు నిలిచె
తమి శ్రీవేంకటేశుఁడు తరుణి యలమేల్మంగ
జవళిఁ గూడిరి నొక్కజంటగాఁ జోలును ॥ మరు ॥ 356

గౌళ

ఎందు వొయ్యే నేము తనయింటిలోనే వున్నదాన
కందువలేల తనవీఁ గట్టిపెట్టుమనవే ॥ పల్లవి ॥

చలపట్టి నాతోను జాణతనా లాడియాడి
వలపులేఁటికిఁ జల్లి వద్దనఁగదే
తలపెట్టి యవ్వలిఁ దగులవారి మాట
మలసి యాయుద్ధ[illegible]ర మన్నించుమనవే ॥ ఎందు ॥

వేసరక నాతోను వేడుకకు నవ్వునవ్వి
ఆసలేల పెట్టీ మొక్కేవనఁగదవే
వోసరించి వేడుకకు వొందుసేసె నొకనాఁడు
లానుక ఆచేఁతలు తలఁచేఁగా నేఁ డనవే ॥ఎందు॥

మొలకనాచన్నులు ముట్టిముట్టి కళరేఁచి
అలయించనేల రమ్మనఁగదవే
అలమేలుమంగపతియైనశ్రీవేంకటేశుఁడు
కలసె నన్నిఁక విట్టై కరుణించుమనవే ॥ఎందు॥ 367

కాంబోది

చెలియరో రమణునిసేవ లేపొద్దూఁ జేయవే
వలపు లినుమడవును వద్దనే వుండితేను ॥పల్లవి॥

మనసులు గలసితే మాటలాడ వింపువుట్టు
తనువులుసోఁకితే తమిరేఁగును
చనవు లొనగూడితే చాలాను సరసాలు
విషయము గలిగితే వేడుకాఁ బొందులు ॥చెలి॥

తగులాయములైతేను తాలిములు గొనసాగు
మొగమోట లబ్బితేను మోహము విందు
నగవులు దళమైతే ననువులు సతమౌను
తగుచుట్టరికాలైతే దట్టమౌ నాసలు ॥చెలి॥

కొలువులు సేసితేను కూరిములు పెరుగును
పలుకులు నమ్మికైతే బలిమౌ రతి
అలమేల్మంగవు నీవు అతఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ-
డెలమిఁ గూడె నిందే యొనఁగు భోగములు ॥చెలి॥ 368

ఆహిరి

ఏమిసేతు నామోహము ఇటువలెఁ జేసీ నన్ను
ఆముక యెంతచిత్తిణి యనకుమీ నన్నును ॥ పల్లవి ॥

చేరి వద్దమండఁగాను సిగ్గులు పైకొనఁగాని
వూరకే నీమోము చూడకుండఁగరాదు
బీరముతో నెమ్మెలకు పెనఁగులాడుటగాని
వోరిచి విన్ను గుబ్బల నొత్తకుండరాదు ॥ ఏమి ॥

పట్టినమోవము లోలో పంతాలు రేఁచుఁగాని
అట్టె ముచ్చటమాట లాఁపఁగరాదు
వట్టిపొలయలుకలు వాసులు పుట్టించుఁగాని
నెట్టుకొన్నతమకము నిలుపఁగరాదు ॥ ఏమి ॥

నెలకొన్నకూటములు విన్వెరగందించుఁగాని
తలకొన్నతలఁపులు దాఁచఁగరాదు
అలమేలుమంగపతివై నశ్రీవేంకటేశ్వర
అలమి వన్నేలితివి అవుఁగాదనరాదు ॥ ఏమి ॥ 359

పాడి

వేగిరించనేమిటికి వెలఁదులాల
యేగతినైనా నన్ను నేలీ నాతఁడు ॥ పల్లవి ॥

మాటాడితేఁ గానరాదా మనసు సోదించనేల
గాఁటపుసీవిభునిబత్తిగలదల్లాను
చిటికిమాటికినేల నేనేరే విన్నపాలు
తాటించి తానే నాపై దయసేసీ నాతఁడు ॥ వేగి ॥

మోమెత్తితేఁ దెలియదా ముదులకించఁగనేల
చేముంచి ఆతఁడు సేసేచేఁతలెల్లాను
ప్రేమతో నెందాఁకాఁ బెనఁగుచుఁ బిలిచేరే
కామించి నాయకుఁ డిట్టె కరుణించీఁగాక ॥ వేగి ॥

చూచితే నెఱఁగరాదా సుద్దు లడుగనేల
యేచి శ్రీవేంకటేశ్వరునింపులెల్లాను
కాచి యలమేల్మంగమగనినేల సొలసేరే
లాచి నన్నుఁగూడె నింకా లాలించీఁగాక ॥ వేగి ॥ 360

రేకు 1261 ఛాయానాట

మేలే నీయగ్గలిక మెచ్చితి నేను
సోలినున్నసతులెల్ల చూచేరు నిన్నును ॥ పల్లవి ॥

మాటలాడ నేరుతువే మగనితో సారెసారె
నాటుకొన సెలవుల నవ్వనేర్తువే
గాఁటమైననీకతలుఁ గారణాలుఁ జూచిచూచి
నీటున నివ్వెరగుతో నిలుచుందాననే ॥ మేలే ॥

వలపించనోపుదువే వంగి మొక్కనోపుదువే
కొలువులు సేసి చేకోనోపుదువే
తలపోసి నీవు సేసేతరితీపుఁజేఁతలకు
తొలఁగక చెక్కుచేతితోఁ గూచుందాననే ॥ మేలే ॥

మన్నించుకోఁగలవే మరిగించుకోఁగలవే
వెన్నగునీగుణాల మెచ్చించఁగలవే
పన్ని యలమేల్మంగపతి శ్రీవేంకటేశుఁడు
నన్నునేలె యీతనిమన్ననలో నుందాననే ॥ మేలే ॥ 361

పూర్వగౌళ

ఎందరు గావలె నీకు యిన్నిటి కాపె వుండఁగా
సందడించితే వలపు చవులయ్యీనా ॥పల్లవి॥

వింతచెలి వచ్చి నీతో వేడుకకు నవ్వఁగాను
వంతుల కిందరు నవ్వవచ్చునా నీతో
చెంత నుండి విన్నపాలు సేయుచు నాపె వుండఁగా
పంతగత్తె లెడచొచ్చి పలుకఁగవచ్చునా ॥ఎంద॥

తాలిమి నాపె నీచేతఁ దమ్ములము మిప్పించుకోఁగా
పాలువెట్టు కందరును పంచవచ్చునా
వోలివెట్టి నీపాదాలొత్తుతా నాపె వుండఁగా
వాలి యెవ్వరైనా సేవలు సేయవచ్చునా ॥ఎంద॥

చలపట్టుకొని యాపె చన్నుల నిన్నొత్తఁగాను
కొలువుసతులందరుఁ గూడవచ్చునా
అలమేలుమంగపతివైన శ్రీవేంకటేశ్వర
కలసితి వీఁక విన్నుఁ గాదనఁగవచ్చునా ॥ఎంద॥ 362

సౌరాష్ట్రం

నమ్మిక లియ్యవచ్చేవు నాకిట్టే నీవు
నెమ్మది నీయాండ్లలో నే నొకతెఁగానా ॥పల్లవి॥

వెగటులేనియట్టివేడుకకాఁడవు నీవు
నగకుండఁగలవా నాతులతోను
తగులు గలిగివ వింతలులేనిచుట్టమవు
మొగమైనాఁ జూడక మోము వంచఁగలవా ॥నమ్మి॥

అందుకోలువావులఆసోదకాఁదవు నీవు
పొందకుండఁగలవా పొలఁతులను
చందపుమరుగరిడీసాదవకాఁడవు నీవు
సందడిఁ జన్నులపైఁ జేయిచాఁచకుండఁగలవా ॥నమ్మ॥

చలమరిజవ్వనపుజాజరకాఁడవు నీవు
కలయకుండఁగలవా కాంతలను.
అలమేలుమంగపతివైనశ్రీవేంకటేశ్వర
కలసితివి నన్ను నీకత లిన్ని గలవా ॥నమ్మ॥ 363

వరాళి

శిరసుండఁగా మోకాల సేసవెట్టవచ్చునా
సరి నీపైఁ జిత్తగించి మన్నించవయ్యా ॥పల్లవి॥

కొత్తకొత్తవిన్నపాలు కొమ్మ నీతోఁ జేయఁగాను
ఇత్తల వేరొకతెతో నేమి నవ్వేవు
పొత్తుల నాకుమడిచి పోరచి నీకియ్యఁగాను
హత్తి మోవివిందులు నీవాపెకేల పెట్టేవు ॥శిర॥

వేడుకతోఁ గన్నులను వెలఁది నిన్నుఁ జూడఁగా
వూడిగపుదానినేల వొడివట్టేవు
వాడికతో జవరాలు వలపు నీపైఁ జల్లఁగా
యీడుగానిదాని నీవేల కాఁగిలించేవు ॥శిర॥

చిదుముడి పీదేవులు సేస వీపైఁ జల్లఁగాను
కదనున్నదానికేల కాలుచాఁచేవు
అదరి శ్రీవేంకటేశ అలమేల్మంగపతివి
పదఁతిఁ గూడితి వాపెపస లేమిచూచేవు ॥శిర॥ 364

రామక్రియ

చూడ వేడుకయ్యీ మాకు నొరిది మిమ్మిద్దరిని
కూడఁగూడ వలపులు కుప్పలాయ మీకును ॥ పల్లవి ॥

దొంతరమాటలాడి తొక్కె నాపె నీపాదము
వింతమోవిసన్నలనే విందువెట్టెను
పంతపుఁజెమటలను పన్నీరు చిలికించె
నెంతనేరుపరి యీకె యింకా నేమిసేసునో ॥ చూడ ॥

కలకల నవ్వు నవ్వి కలపె మేనవావి
వొలపుఁజూపుల నిన్నుఁ బూజించెను
మొలక నవ్వులను ముత్యాలసేస పెట్టె
పెలుచఁదమకముల బ్రియమెంత రేఁచునో ॥ చూడ ॥

పుక్కిటివిడెముల బువ్వములు చేకొనె
మిక్కిలికాఁగిట నిన్ను మెప్పించెను
పక్కన నలమేల్మంగపతి శ్రీవేంకటేశుఁడ
తక్కక నన్నేలితివి తా విందు కేమనునో ॥ చూడ ॥ 365

హిందోళవసంతం

ఎవ్వరు చెప్పిరంటాను యేల నన్నడిగేవు
మవ్వపు నీవిట్టూర్పులే మర్మాలు చూపీని ॥ పల్లవి ॥

చెంది నీచెక్కులఁగారేచెమటలవల్లనే
కందువ నీచేఁతలెల్లాఁ గానవచ్చీని
ముందుముందుగానే నీమోముకళవల్లనే
ఇందరిలో నీవేడుక లెఱఁగించీని ॥ ఎవ్వ ॥

చెంత చెక్కుచేతితోడ సిగ్గువడేవల్లనే
వింతనీభావము వెల్లవిరియయ్యీని
పంతపునీనవ్వులు వచారించేవల్లనే
యింతటా నీసుద్ది చొప్పరెత్తియిచ్చీని ॥ ఎవ్వ ॥

పలుమారు నీవు తప్పకచూచేవల్లనే
వలచినవలపులు వంతుకెక్కీని
అలమేలుమంగపతివైనశ్రీవేంకటేశ్వర
కలసితివి నన్ను నీకతలు మెప్పించీని

రేకు 1262 సాళంగనాట

ఎంతవి చెప్పేమయ్య ఇంతి నీపైఁగళబత్తి
మంతుకెక్క నాపెను మన్నించు మిపుడు ॥ పల్లవి ॥

సన్నపుటెలుఁగునను సతి విన్నుఁ బాడిపాడి
కిన్నెర వాయించీఁ గిలకిల నవ్వుతా
వెన్నెలబాయిటనుండి వేడుకతో నీకతలు
కన్నవారికెల్లాఁ జెప్పి కడుఁబొగడీని ॥ ఎంత ॥

పాటించి నీరూపము పలకపై వా(వ్రా?)సుకొంటా
మేటినీసుద్దు లడిగీ మెలఁతలను
కోటిసేసి నీగుణాలు కోరికోరి మెచ్చుకొంటా
నీటునఁ బద్యాలు చెప్పి నీమీఁదను ॥ ఎంత ॥

తలపోసితలపోసి తనివిదీరక విన్నుఁ
గలసీ మనమునను కరఁగుచును
అలమేలుమంగపతివై వశ్రీవేంకటేశ్వర
చెలివి నీవేలఁగాను నేసలు చల్లీని ॥ ఎంత ॥ 367

నాగవరాళి

ఏల పరాకున నుండే వింద‌రిముందర నీవు
కాలుదొక్కి నాపె నీవు కప్పవయ్యా రెంటెము ॥ పల్లవి ॥

చిప్పిలఁదమకమున సిగ్గులు నెరపుకొంటా
కప్పురము చేతికిచ్చీఁ గలికి నీకు
గొప్పగొప్పచన్నులకొనలు దాఁకించుకొంటా-
నప్పుడే బాగాలిచ్చీ నందుకొనవయ్యా ॥ ఏల ॥

చిన్నిచిన్నినవ్వులతో చెక్కుఁజెక్కు మోపుకొంటా
విన్నపాలెల్లాఁ జేసీ వెలఁది నీకు
నున్నవిమోవితో నిన్ను నోరూరించుకొంటాను
వున్నతి సరసమాడీ నుత్తర మీవయ్యా ॥ ఏల ॥

మోమునఁ గళలురేఁగ మోహములు చల్లుకొంటా
గామిడియై కాఁగిలించీఁ గామిని నిన్ను
ఆముక శ్రీవేంకటేశ అలమేల్మంగపతివి
నీమనసు చొక్కించె మన్నిఁచవయ్యా ॥ ఏల ॥ 368

పాడి

ఎప్పుడు గూడేవోయంటా నెదురుచూచీ నీకు
ఇప్పుడే మావిన్నపాలు ఇయ్యకొనవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

మనసు లక్కవంటిది మదము పొంగువంటిది
నవిచినయాసలు నాముపంటిది(వి)
పెనగొన్నకోరిక పెమజిగురువంటిది
వనిత నీకు మేలుది వద్దికి రావయ్యా ॥ ఎప్ప ॥

వలపు వలవంటిది వయ సామనివంటిది
తిలకించేచూపు తరితీపువంటిది
చెలిమి సేయఁజేయఁగ చేనిపంటవంటిది
చెలి నీపై బత్తిగద్దు చిత్తగించవయ్యా ॥ఎప్పు॥

చింత లాభమువంటిది సిగ్గు చెలమవంటిది
బంతినుండియాడేమాట పైఁడివంటిది
పంతపుటలమేల్మంగపతివి శ్రీవేంకటేశ
యింతిఁ గూడితివి నేఁడు ఇట్టె మన్నించవయ్యా॥ఎప్పు॥36॥9

ముఖారి

ఎవ్వరూ నేమిచెప్పేరు యేల బయలీఁదించేవు
చివ్వన నావిన్నపము చిత్తగించవయ్యా ॥పల్లవి॥

సూటిగా నేఁ జూచేచూపులకు నీవు గురి
నీటున నీపొందులకు నేనే గురి
జూటపై నామన సింత సోదించ నేమున్నది
మాటలిన్నీ నాదనేల మన్నిఁచవయ్యా ॥ఎవ్వ॥

వరుసతో నీకు నేను వలచుట నాపాలు
విరతిఁ బనవిచ్చేది నీపాలు
పొరిఁబొరి సేసవెట్టి పొంతనాలు చూడనేల
తరి వచ్చె నమ్మవిట్టె దయఁజూడవయ్యా ॥ఎవ్వ॥

యెగ్గులేక సేవసేయు టదియే నాకు నెలవు
విగ్గుల సిగ్గుదేర్చుట నీకు నెలవు
అగ్గమై శ్రీవేంకటేశ అలమేల్మంగపతివి
కగ్గులేక కూడితివి కరుణించవయ్యా ॥ఎవ్వ॥ 370

నాదరామక్రియ

అనతీవయ్యా నీమోహపుదేవులసుద్దులు
 వీనులార వినేము వేడుకయ్యీ మాకు ॥ పల్లవి ॥

నొలసినొలసి యాపె సుద్దులు చెప్పుతానుండె
 యెలమితో విందాఁకా నేఁటికోకాని
మొలకనవ్వులతోడ మోము చూపుతానుండె
 పలుమారు నది యెంతపనికోకాని ॥ అన ॥

చెంతఁ జెక్కుచేతితోడ సిగ్గువడుతానుండె
 పంతమున నది యేమిభావమోకాని
సంతోసాన మెచ్చిమెచ్చి సరసమాడుతానుండె
 వింతలేక నీతో నెంతవేడుకోకాని ॥ అన ॥

కమ్మరఁగమ్మర విన్నుఁ గాఁగిలించుకొంటానుండె
 [1]చిమ్మినేఁటిరహస్యపుచేఁతలో కాని
పమ్మి యలమేలుమంగపతివి శ్రీవేంకటేశ
 కమ్మిక నన్నేలితి వాకతలేవోకాని ॥ అన ॥ 371

రామక్రియ

మేలుమేలే నీకతలు మెరసె నేఁడు
 పోలించిపోలించి నీపొందులు నెరపేవు ॥ పల్లవి ॥

వీడెము చేతఁబట్టుక విభుని కియ్యవచ్చేవు
 యేడ నేరుచుకొంటివే యిచ్చకములు
తోడఁదోడఁ బాదాలు తుడిచేవు పయ్యెదను
 వాడికనేసుక యెంత వలపు చల్లేవే ॥ మేలు ॥

1 'చిమ్మిన+నేఁటి రహస్య' కావోలు.

మిన్నక జారకతొల్లె మేనఁగప్పేవు రెంటెము
వెన్నతోఁ బెట్టిరటె యీవేసాలు నీకు
చన్నులు చూపుకొంటాను సారెఁ గొలువు సేసేవు
పన్ని నీసింగారా లెంత పచారించేవే ॥ మేలు ॥

గోరికొన సోఁకఁగాను కురు లూరకె దిద్దేవు
చేరి నీబత్తి యింతేసి చేయవలెనా
వేరులే కలమేల్మంగవిభుఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ-
డీరితి నన్నేలె నీవెంత పొగడేవే ॥ మేలు ॥ 372

రేకు 1263 ఆహిరి

ఎంతని చెప్పుదునే ఇదిగో నాతలపోఁత
చింతామణియాయ నాకు చిత్తజజనకుఁడు ॥ పల్లవి ॥

అడియాసలనే అలసీనే నామనసు
కడుఁబతిగుణము లెక్కడఁ జెప్పఁగా
నిడువాలుఁజూపులు విన్వేరగు నొందీనే
చిడుముడి వేడుకలు చిమ్మిరేఁచఁగాను ॥ ఎంత ॥

చెలరేఁగి తమితోడఁ జెమరించీనే చెక్కులు
చెలువునివుంగరముచేతికిఁగాను
వులివచ్చివలపులు వుమ్మగిలఁగడఁగీనే
మలిగొన్న కోరికలు నోరూరించఁగాను ॥ ఎంత ॥

వొట్టివసంతోసావ వుప్పొంగీనే జవ్వనము
తొట్టి శ్రీవేంకటేశ్వరుఁ దోడితేఁగాను
ఇట్టె నన్నేలినాఁడు యే నలమేలుమంగను
వొట్టఁబొరుగున మీరు పోదిసేయఁగాను ॥ ఎంత ॥ 373

మంగళకౌసిక

ఏమి చెప్పేవు నీనుద్దు లెఱఁగ నే మిన్నియు
వోముక సంగతిచేసుకున్నారముగాక ॥పల్లవి॥

పందడి నాపెతోడ సరసమాడేవాఁడవు
పొందుసేయకుందువా పొసఁగించుక
ముందుముందుగా నిట్టె మోము చూచేవాఁడవు
చెంది నేనేచేఁతలెల్లాఁ జేయకుందువా ॥ఏమి॥

యేకతాన వీడెము నీవిచ్చినట్టివాఁడవు
ఆకుమడిచీకుందువా అప్పటి నీవు
చేకొని యేపొద్దూ నిట్టనేవల గొనేవాఁడవు
కాకరితనాల నీవు కలయకుందువా ॥ఏమి॥

కులికి చన్నులమీఁద గోరగీరినవాఁడవు
వలవక వుందువా వాఁటమై నీవు
అలమేలుమంగపతివై నశ్రీవేంకటేశ్వర
అలరి నన్నేలితివి ఆపె నంటకుందువా ॥ఏమి॥ 374

బౌళి

ఏమి నవ్వులు నవ్వే వెఱఁగెఱఁగుంది నీవు
కాముకురాలై నదానిఁ గాఁగిలించరాదా ॥పల్లవి॥

చెక్కుటిచెమటతోడ చెలి నీవద్దికి వచ్చె
వుక్కుమీరి చన్నుఁజన్ను నొరయఁగాను
యెక్కుడైనయాసలతో నెదుట నిలుచున్నది
గక్కన వలపుదీరఁ గాఁగిలిఁచరాదా ॥ఏమి॥

కుమ్మడిజారుతోడఁ గోరి నీవద్దికి వచ్చె
కమ్మవిరులు వీఁపుపైఁ గదురాలఁగా
నిమ్మపండ్లు కానుక నీకు నొసఁగీ నదె
కమ్మకొని లాలించి గాఁగిలించరాదా ॥ ఏమి ॥

మదమువొప్పంగ నలమేల్మంగ నీవద్దికి వచ్చె
గుదిగొన్న వాసనలు గుబులుకోఁగా
యెదపై శ్రీవేంకటేశ ఇరవాయఁ గూడితివి
కదిసి ఇంకానింకా కాఁగిలించరాదా ॥ ఏమి ॥ 375

మాళవిగౌళ

విందునిధానమువలె నీకుఁ గలిగె
అందనే భాగ్యవంతుఁడ వౌదువయ్యా నీవు ॥ పల్లవి ॥

వీడెమిచ్చుతరినే విన్నపాలెల్లాఁ జేసె
వూళిగపువేళనే వొడఁబరచె
వేడుకతో నవ్వుతానే వేలువెట్టి యిమ్మగొనె
యేడఁ దెచ్చుకొంటివి ఇటువంటినతిని ॥ విందు ॥

పవ్వి పాదాలొత్తుతానే బాసలు సేయించుకొనె
చన్నులు చూపిచూపి చనవరాయ
వెన్నెలగలనాఁడే కావించె నల్లునేరేళ్ల
యిన్నేసి కతలకారి యెట్టు నీకు దొరకె ॥ విందు ॥

నేసలు చల్లుతానే చెలఁగి నీమోవి యానె
లాసిలాసి కూడె నీయలమేలుమంగ
వాసితో శ్రీవేంకటేశ వలపు[1] వర్తనగొనె
యీసరి నన్నేలితివి యీకె నీకు వచ్చెను ॥ విందు ॥ 376

1. వర్తన=ఆయా వసులందు ఇంతింత ఇచ్చుట అనే కట్టుబాట్లు మామూళ్లు. ఈ యర్థమున విది వ్యావహారికము.

శంకరాభరణం

ఇంతనేల మఱఁగులు నింద రెటేఁగినందుకు
సంకెదీరఁ గాఁగిలించీ చనవియ్యరాదా ॥పల్లవి॥

చొప్పులెత్తి నీమోము చూచి చెలి మాటలాడీ
యిప్పుడు మారుత్తరము లియ్యరాదా
దప్పిదేరేమోవితోడఁ దారుకాణించీ నీకు
వొప్పుగ నీ వాపె నిట్టె వొడఁబరచరాదా ॥ఇంత॥

నెలకొన్న నీమేనిపైనె గురుతులు చూపీ
మెలుపున సంతోసించి మెచ్చఁగరాదా
అలరుచు నీవలపు లక్కునఁ బోసి చూపీ
చెలరేఁగాపెపంతము చెల్లించరాదా ॥ఇంత॥

మనసిచ్చి యలమేలుమంగ నీచేఁతలు మెచ్చీ
నవిచి శ్రీవేంకటేశ నవ్వఁగరాదా
యెనసి నీకీరితి ఇంపులతోఁ దమిరేఁచీ
పెనఁగి యాపెతో నిట్టె ప్రియమందరాదా ॥ఇంత॥ 377

సామంతం

శిరసేల వంచేవు సిగ్గువడనేమిటికి
సరుస నాతఁ డున్నాఁడు చవులు వుట్టించవే ॥పల్లవి॥

యెలమితో రమణుఁడు యెంత చెనకినా
వలపు వేసటౌనా వనితకును
చెలఁగి యెన్నిమారులు నెలవుల నవ్వినాను
వెలలేనివేడుకకు వెలితి యాలౌను ॥శిర॥

గనముగా నెన్నాళ్లు కాఁపురము సేసినాను
మనసు దనియునా మగువకును
యెనసినవచ్చిమాట లెన్నిమారు లాడినాను
వినయపుచేకతాలు వెగటు లేలౌను ॥శిర॥

జమళిఁగన్నుల మోము సారెసారెఁ జూచినాను
తమక ముడుగునా తరుణికిని
అమరె శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేల్మంగవు నీవు
సమరతి మీకు మొగచాటు లేలవును ॥శిర॥ 378

రేకు 1264 పాడి

ఇట్టె వొకటొకచే యేల గడించుకొనేవు
[1] జట్టిగొన్నమేలు మీఁది జాణలే మీరిద్దరూ ॥పల్లవి॥

చుట్టములైనవారు నొలయుచుందురుగాక
బట్టబయలు పంతాలు పచారించేరా
గుట్టునఁ బాదాలొత్తఁగా కుచములు దాఁకెఁగాక
దిట్టతనమున నీతో దీకొనెనా ॥ఇట్టె॥

ప్రేమగలవారు పట్టిపెనఁగుచుందురుగాక
దీమసానఁ జలము సాదించనేర్తురా
గోమునఁ గొప్పువెట్టఁగా గోరు చెక్కునోఁకెఁగాక
గామిడితనాన నీతో గయ్యాళించెనా ॥ఇట్టె॥

పొలుగలవారు రతిఁ బాయకవుందురుగాక
అలరిచేఁతలు సేసి అలయింతురా
యీలీల నలమేల్మంగ యీకె శ్రీవేంకటేశ్వర
యేలితివి యీకె నీతో నెదురాడెనా ॥ఇట్టె॥ 379

1. "జట్టిగొన్నమేలు మీఁది జాణలే మీరిద్దరూ" అనుట సబబు.

బౌళి

అప్పుడుగాని నాకు నాతుమ సమ్మతించదు
చిప్పిల నామోము చూచి సెలవుల నగుమా ॥పల్లవి॥

అగ్గలపుఆసతో వి న్నాడరానిమాట లాడి
సిగ్గుతోడ నున్నదాన శిరసువంచి
యెగ్గుపట్టనని నాయెదలో నమ్మికపుట్ట
బెగ్గిలక తలఁ జెయిపెట్టుమా నాకును ॥అప్ప॥

వొంటిఁ జిక్కించుక నిన్ను నొక్కొక్కచేఁతే సేసి
ఇంటిలో మొకదాకిరి విట్టున్నదాన
దంటనని యెంచి నాపైఁ దప్పుమోవనాడనని
అంటి నాచన్నులమీఁద నానవెట్టుమా ॥అప్ప॥

కలసేతమకమున గబ్బితనములు చూపి
తలపోయుచున్నదానఁ దగదనుచు
అలమేలుమంగపతివై నశ్రీవేంకటేశ్వర
కలసితి విఁక నన్నుఁ గడునాదరించుమీ ॥అప్ప॥ 380

వరాళి

ఎఱఁగఁజెప్పితి నీకు యేకతమైనప్పుడే
మఱి యింక నామాట మఱవకుమీ ॥పల్లవి॥

వాసి వంతులను నీకు వలచి మాటలాడుదు
వేసరక విమమీ వేమారును
సేసకొన్నయాలను చెయివట్టి విన్నుఁ దీసు
చేసూటివే రమ్మీ చెలఁగి మాయింటికి ॥ఎఱఁ॥

మేలుదానవై నీమోమే సారెకునుఁ జూతు
తాలిమితో విలువుమీ తవివారను
యేలుకొమ్మనుచు నిన్ను నిక్కువ లంటినప్పుడు
చాలా మన్నించి నాచనవు చెల్లించుమీ ॥ ఏలు ॥

సరుస నుండి నీమోవిచవులు చూడఁగోరుదు
గరిమ నాకు నొసఁగి కరుణించుమీ
అరుదై శ్రీవేంకటేశ అలమేల్‌మంగపతివి
మరిగితిఁ గూడితివి మన్నించు మెపుడూ ॥ ఏలు ॥ 381

సామంతం

చెప్పఁగదవే యేల సిగ్గువడేవు
కొప్పుజారీ నిన్ను నిట్టె కూడినవాఁడెవ్వఁడే ॥ పల్లవి ॥

సన్ననిచెక్కులమీఁద నూలుకొన్నపులకలు
చన్నులమీఁద నిండినచంద్రవంకలు
కన్నుల కాంతులఁ జూచె : కరఁగులతేటలు-
నెన్నికకెక్కె నీమేన నేఁడ దెచ్చుకొంటివే ॥ చెప్పఁ ॥

మొగమునఁ గళలతో ముంచెఁ జిరుఁజెమటలు
నిగిడీ నవె ముక్కున నిట్టూరుపులు
చిగురుఁబెదవిమీఁదఁ జిమ్మిరేఁగె నవ్వులు
మిగులా నున్నవి యెందుఁ దగిలించుకొంటివే ॥ చెప్పఁ ॥

అలవోకగానే మించె అడుగులఁ దడబాటు
నిలిచిననిలువున నివ్వెరగులు
అలమేలుమంగపతియైనశ్రీవేంకటేశుమైఁ
గలసిరులు నీవెట్లు గలిగించుకొంటివే ॥ చెప్పఁ ॥ 382

హిందోళవసంతం

కంటిమి నీవల్ల నేఁడు కందువైనవేడుకలు
పంటలై నీకోరికలు ఫలియించెనటవే ॥ పల్లవి ॥

కళలుదేరీ నివె కాంత నీమొగమున
వలచిననీవిభుఁడు వచ్చెనటవే
తళుకుఁజెక్కులమీఁద దైవారీఁ జెమటలు
కలికిచేఁతల నిన్నుఁ గరఁగించెనటవే ॥ కంటి ॥

ముప్పిరిగొనుచు నీమోవిపైఁ దేనియ లూరీ
అప్పుడే ఆతఁడు మాటలాడెనటవే
గొప్పలైనచన్నులపై కుంకుమరసాలు గారీ
వొప్పుగ నీజవ్వనాన నోలలాడెనటవే ॥ కంటి ॥

భావించితే నీమేనఁ బాదుకొనె సోబనము
శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు చెందెనటవే
నీ వలమేల్మంగవు నిందె సింగారాలు నీమెయి
వేవేలువిధాల నీతో వినోదించెనటవే ॥ కంటి ॥ 383

రామక్రియ

వద్దనేమా నేము నిన్ను వట్టిమాట లేలాడేవు
పొద్దువొద్దు దప్పకుండా భోగించవమ్మా ॥ పల్లవి ॥

నేరుతువు మాటలెల్ల నీకే వలవుమని
చేరి విన్నపాలెల్లఁ జేసుకోవమ్మా
సారమైననీమోవిచవు లాతనికిఁ జూపి
బీరముతో మాఁట పట్టింపించుకోవమ్మా ॥ వద్ద ॥

కలికి వన్నిటా నీవు కైవశము చేసుకొని
పిలిచి పతికి విందువెట్టవమ్మా
పలువూదిగాలు నేసి బలిమిఁ జన్నుల నొత్తి
మలసి యీతని నిట్టె మరిగించుకోవమ్మా ॥ వద్ద ॥

జిగి నలమేల్మంగవు శ్రీవేంకటేశుఁ డాతఁడు
తగిలితివి కాఁగిట దాఁచుకోవమ్మా
నగుతా నీయవ్వణను నను నేలె నీతఁడు
మిగులాఁ జవవులను మెఱయవమ్మా ॥ వద్ద ॥ 384

రేకు 1265 వరాళి

వింట మిదిగో నేము వీనులపండువగాను
వింటేకాదు కన్నులారఁ గంటిమి నీచేఁతలు ॥ పల్లవి ॥

చెలులెల్ల నాడానీడాఁ జెప్పుకొనేరు సుద్దులు
వలనుగ వేగిరమే వలతువంటా
నలిరేఁగి తమలోన నవ్వేరు జవరాండ్లు
పిలిచితే లోనౌదువు పెనఁగవంటాను ॥ వింటి ॥

సవసవఁగా నింతులు సన్నలు నేసుకొనేరు
వువిదలమాటల వోర్తువంటాను
తివిరి మొకమొకాలు తేరకోఁజూచుకొనేరు
తవగూడి చెనకితేఁ గరఁగుదువంటాను ॥ వింటి ॥

వేడుకతో నీదిక్కు వేళ్లనే చూపుకొనేరు
యీడుజోడై నీవు తమ్ము నేలితివంటా
పాడితో నలమేల్మంగపతి శ్రీవేంకటేశ్వర
వాడిక నన్నుఁ బెండ్లాడి వసమైతివంటాను ॥ వింటి ॥ 385

మధ్యమావతి

విచ్చలవిడై మీరు వినోదింతురుగాక
హెచ్చెను తమకములు ఇఁకనేల జాగులు ॥ పల్లవి ॥

వేవేగ రమ్మనుచు వెలఁది లేఖలు వ్రాసి
పావురము మెడఁగట్టి పంపె నీక(కు?)ను
నీ వది చదువుకొని నెమ్మిఁ బతికమ్మ వెట్టి
యీవేళనే పంపితివి ఇఁకనేల జాగులు ॥ విచ్చ ॥

కలికి నీరాకకుఁ గాచుకవుండాననని
చిలుకచే విన్నపాలు చెప్పిపంపెను
మలసి నీవవి విని మారుత్తరములు నేర్పి
యెలమితో నంపితివి ఇఁకనేల జాగులు ॥ విచ్చ ॥

సుదతి యలమేల్మంగ చూపులు నీ కెదురంపె
యెదుటనే నిలిచితి వింతలో నీవు
కదిసి పెండ్లాడితివి గక్కన శ్రీవేంకటేశ
యిదె కంటి మిందరము ఇఁకనేల జాగులు ॥ విచ్చ ॥ 386

ఆహిరి

తెలిపిచెప్పరే బుద్ధి తెరవలాల పతికి
కలయఁగవలెఁగాక కాఁగిట నీసతిని ॥ పల్లవి ॥

కోవిలలు గుయ్యఁ జొచ్చె గుదిగొనెఁ జిగురాకు
భావజుఁడు బాణములఁ బదనువెట్టె
సేవసేసీ జవరాలు చెంగటనుండి తనకు
యీవలెఁగాక చనవు లేమనఁగవచ్చునే ॥ తెలి ॥

చిలుకలు మాటలాడెఁ జిమ్మిరేఁగెఁ దుమ్మిదలు
అలరి చంద్రోదయమాయ నిపుడు
సొలసి తనమొగము చూచి మాటలాడీఁ జెలి
బలిమిఁ గూడుటగాక పాయ నెట్టువచ్చునే ॥ తెలి ॥

వాకుచ్చెఁ బావురములు వసంతుఁడు పొదచూపె
జోకలుగా చల్లగాలి సొంపు మెరసె
ఆకె యలమేల్మంగ తానై తే శ్రీవేంకటేశుఁడు
తూకొని యేలెఁగాక తోయ నెట్టువచ్చునే ॥ తెలి ॥ 387

సౌరాష్ట్రం

ఏమి నేరుచుకొంటివి యెంతసేసేవు నన్ను
వేమరు నపొందు లింత వేడుకయ్యీనా ॥ పల్లవి ॥

మన్నించి నాతో నీవు మతకాలాడేవుగాక
కన్నుల నాచూపు విన్నుఁ గాఁడిపారీనా
వన్నెల నందరిలో నావాసు లెక్కించేవు గాక
చిన్ని నాసెలవినవ్వు చిమ్మిరేఁచీనా ॥ ఏమి ॥

గారవించి నాపై నొకకత గదించేవుగాక
వూరకే నామోవి నీనోరూరించీనా
పేరఁబెట్టి వలపులు పెంచేవుగాక నేఁడు
సారె నాచన్నులు నీపై చవుకళించీనా ॥ ఏమి ॥

వుమ్మడి నీరతుల నన్నుబ్బించేటంతేకాక
కమ్మి నా కాఁగిలి విన్నుఁ గరఁగించీనా
ఇమ్ముల శ్రీవేంకటేశ యే నలమేలుమంగను
పమ్మి నాకూటమి నిన్ను బయలీఁదించీనా ॥ ఏమి ॥ 388

సాళంగనాట

అల్లవారే సరసములాడుకొనేరు
వెల్లవిరియైనట్టివేడుకకాండ్లై ॥ పల్లవి ॥

గద్దెమీఁద నున్నవారు కాంతయు రమణుఁడును
పెద్దరికములకే పెనఁగేరు
వొద్దికై వనేరుపుల నొకరొకరి నెంచితే
ఇద్దరి కిద్దరే సాటి ఇన్నిటాను జాణలే ॥ అల్ల ॥

తెరలో నున్నవారు దేవియు దేవరవలె
దొరతనపుఁజంతాలఁ దుఱఁదూఁగేరు
సరి నెంచిచూచితే చక్కఁదనములయందు
పిరుతియ్య కొండొరులు పెచ్చువెరిగేరే ॥ అల్ల ॥

అలముకవున్నవారు అల్లియుఁ దామరవలె
పిలుపుఁబ్రియములతోఁ బెండ్లాడేరు
అలమేలుమంగ యీకె ఆతఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ-
డలరి తానూఁదాను సమరివున్నారే ॥ అల్ల ॥ 389

రామక్రియ

పిలుపించుకోవలెనా పెనఁగి సారెసారెకు
తలవంచుకొననేల తగులాయ ననవే ॥ పల్లవి ॥

వసంతకాలము వచ్చె వలపులు కడుహెచ్చె
వెసఁ దుమ్మిదలెల్లాను విచ్చె రెక్కలు
కొసరించుకొననేల గోరగిరితే నేరాము
రసికుఁడు తానెఱుఁగు రమ్మనవే యిఁకను ॥ పిలు ॥

పున్నమవెన్నెల గాసెఁ బొందుగాఁ గోవిల గూసె
చన్నులతో హారములు సాముచేసెను
చిన్నఁబోనేల నవ్వులు చెట్టదువఁ జేటఁడవును
విన్నపములు నేయరే విభునికిఁ దెలిపి ॥ పిలు ॥

చిలుకలు రవళించె చిత్తజుఁడు గిలిగించె
చెలరేఁగి జవ్వనము చిగిరించెను
అలమేలుమంగపతియైనశ్రీవేంకటేశుఁడు
కలసె నన్నుఁ దొల్లె కడమ లేదిఁకను ॥ పిలు ॥ 390

రేకు 1266 కన్నడగౌళ

అంగన నాసలనేల అలయించేవు
అంగవించి కూడరాదా ఆయిత్తమై వున్నది ॥ పల్లవి ॥

వెనక నవ్వేవుగాని విడె మందుకొనరాదా
తవివోనికోరికలఁ [1] దగులున్నది
చనవు లిచ్చేవుగాని సరసములాడరాదా
పెనగొన్నరతులకుఁ బ్రియమందివున్నది ॥ అంగ ॥

కప్పుర మిచ్చేవుగాని కాఁగిలించుకొనరాదా
కప్పినవేడుకలతోఁ గాచుకున్నది
కొప్పు దువ్వేవుగాని గొబ్బున మోపియ్యరాదా
దప్పిదేరేముచ్చటలఁ దమకించి వున్నది ॥ అంగ ॥

మాటలాడుదువుగాని మర్మము లంటఁగరాదా
యీటున నీచుట్టరిక మెంచుకున్నది
గాఁటపుశ్రీవేంకటేశ రాం(కాం?)త యలమేలుమంగ
మేటివై నీవు గూడఁగ మెచ్చుకొనివున్నది ॥ అంగ ॥ 391

1. తగిలి + ఉన్నది. 'తగిలున్నది' కావచ్చు.

దేసాళం

నాపై బత్తిగలఁడు నామగఁడు
    యేపున మీరేల దూరేరించక వోరువరే ॥పల్లవి॥

వలపు భూమిలో లేదా వలవనేరఁడా తాను
    చలములేమిటికో సాదించీఁగాక
    మొలకలెత్తెఁ జన్నులు మోచుకుందాన వయసు
    తెలుసుకొందము తనతెఱఁగు లిన్నియును ॥నాపై॥

నవ్వులేమి కలవా నవ్వనేరఁడా తాను
    తవ్వీనేలో ఇసుకపాఁతరలు తాను
    పువ్విళ్లూరీ మోవిఁ దేనె పుట్టి మదనకళలు
    రవ్వగాఁ జూతము తనరాజసమంతయును ॥నాపై॥

కాఁగిలేమి దవ్వా కలయకున్నాఁడా తాను
    లోఁగక సిగ్గులేఁటికో లోఁచీ నేఁడు
    యేఁగ కలమేల్మంగను ఇట్టె శ్రీవేంకటేశుఁడు
    చేఁగదేర నన్నుఁగూడె చెలఁగుద మిఁకను ॥నాపై॥ 392

లలిత

నెరజాణవు కడునేర్పరివి
    మరిగె నీకె నిన్ను మన్నించవయ్యా ॥పల్లవి॥

దొంతులువెట్టీఁ దొయ్యలి వలపులు
    పంతపుమాటలఁ బలుమారును
    చింతలచిగురులు సిగ్గుల నమ్మి
    చెంతఁజేరి మచ్చికఁగొనవయ్యా ॥నెర॥

గంపల ముంచీ కాంత కోరికలు
సొంపులచూపులఁ జొక్కుచును
ముంపులతేనెలు మోవినె కురసీ
జంపులేక కడుఁజవిగొనవయ్యా ॥ నెర ॥

వుయ్యాలలూఁగి నుదుటుఁదమకమున
నెయ్యపువెరగుల నిక్కుచును
యియ్యెడ శ్రీవేంకటేశ యలమేల్మంగ
చెయ్యారఁ గూడీపి చేకొనవయ్యా ॥ నెర ॥ 393

పాడి

ఎంత నేరుచుకొన్నాఁడే యీతఁడు తాను
సంతోసపుగుక్కిళ్లు చవిగొనీఁ దాను ॥ పల్లవి ॥

కన్నులనాచూపు తన్నుఁ గాఁడిపారీనఁటాను
వున్నతి నొడ్డించుకొనీ నూరకే తాను
చిన్నినెలవినవ్వులు చిమ్మిరేఁచీనఁటాను
సన్నలనే బొమ్మలను జంకించీఁ దాను ॥ ఎంత ॥

నంటున నామాటలు నాములెక్కీనంటాను
గొంటరియై మంతరించుకొనీనే తాను
కంటగించి కొనగోరు కడువాఁడియంటాను
తుంటరితనాన జోడుదొడిగీనే తాను ॥ ఎంత ॥

వలుదచన్నులు రాలవంటివేయంటాను
[1]వెలయఁగఁ గప్పురాన వేసీనే తాను
అలమి(మెః) శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేలుమంగను నేను
వలపులకతలకు వన్నెపెట్టీఁ దాను ॥ ఎంత ॥ 394

1. కర్పూరము రాతివి కరిగిస్తుందనీ, పగిలిస్తుందనీ, అతికిస్తుందని కూడ జనశ్రుతి.

శ్రీరాగం

చతురులై నవారికి సరవులు దెలుసును
కతవలె విచ్చిపలుకఁగ నెట్టు వచ్చునే ॥ పల్లవి ॥

వలపులోపలిచేఁగ వదలనిఅడియాస
తలఁపులోపలితేట తరితీపు
పలుకులోపలిమేలు పచ్చికొనరులమాట
చెలువులోపలిమించు సిగ్గుతోడినగవు ॥ చతు ॥

పాయపుఁబరిణామము పైకొన్న సరసము
కాయపుసొంపులపస గరగరిక
చాయలమొగముకళ చక్కనివాఁడిచూపు
ఆయములోపలిఆయ మంటుకొన్నకోరిక ॥ చతు ॥

కూటమిగలసొబగు గుదిగొన్నతమకము
మాటలలోనివేడుక మంతనము
పాటించి యలమేల్మంగపతి శ్రీవేంకటేశుఁడు
[1]నాటినేటినుద్దులివి ననుపులోననుపు ॥ చతు ॥ 395

కేదారగౌళ

రావయ్యా లోనికి సిరమణి నేమ
సేవలెల్లాఁ జేసే సీవు చిత్తగించు మిఁకను ॥ పల్లవి ॥

కూరిమిసతిఁగనక కొసరితి నిఁ(నిం?)తేకాక
సారెసారె విన్నూ దూరఁ జలమా నాకు
వోరుతువుగనక విన్నొరసిమాచితిఁగాక
నేరములు నీపై వేయ నెపమా నాకు ॥ రావ ॥

1. 'నాఁటినేఁటి' అని యుండదగు.

చనవరిఁగనక నే సన్నలు సేసితిఁగాక
పవివడి జంకించఁ బంతమా నాకు
యెనలేవివేడుకల నింపులు చల్లితిఁగాక
పెనఁగి నీతో నంతబిరుదా నాకు ॥ రావ ॥

చంచలఁ గాఁగిలించఁగా చన్నుల నొత్తితిఁగాక
మించి మేలమాడ మందెమేళమా నాకు
యెంచఁగ శ్రీవేంకటేశ యే నలమేలుమంగను
కొంచక కూడితి విదె గుఱుతా నాకు ॥ రావ ॥ 396

రేకు 1267 ముఖారి

కడుఁగడుమేలుదానఁగనక నేఁ జెనకుదు
యెదయ కేమందువో యేమిసేతునయ్యా ॥ పల్లవి ॥

చన్నుల విన్నొత్తఁగా చలమరినందువో
కన్నుల సారెఁ జూడఁగా గబ్బినందువో
పన్ని నీతోఁ బెనఁగితే పంతగత్తెనందువో
ఇన్నిటా నీమనసెట్టో యేమిసేతునయ్యా ॥ కడుఁ ॥

కిలకిలనవ్వఁగాను కేరడములందువో
సొలసి చేయివట్టితే [1]జూటనందువో
పిలిచి మాటాడితేను పెనుఁబట్టడి యందువో
యెంమి నీచిత్తమెట్టో యేమిసేతునయ్యా ॥ కడుఁ ॥

అలరి మోవెడుగఁగా [2]నాసొదకత్తెందువో
తెలివిఁ గాఁగిలించఁగా దిట్టనందువో
కలసితి వలమేల్మంగను శ్రీవేంకటేశుఁడ
యిల నీతలఁపు లెట్టో యేమిసేతునయ్యా ॥ కడుఁ ॥ 397

1. జూటు+అని+అందువో. 2. ఆసోదకత్తె+అందువో

మాళవిగౌళ

ఎందరిఁ బెండ్లాడేవు ఇంకా నీవు
కందువ నీకు ముఁ(ము?)జేతికంకణమాయను ॥ పల్లవి ॥

చెప్పరానివూడిగాలు సేసిసేసి నీకు నాపె
దెప్పరాన మోహపుదేవులాయను
యెప్పుడు చూచిన నీతో నేకతములెల్లా నాడి
అప్పసము వురముపై హారము నీకాయను ॥ ఎంద ॥

అంచెల నాపె నీకు నాకుచుట్టి ఇచ్చిఇచ్చి
వంచనతోఁ గడుఁజనవరి యాయను
కొంచక నీపాదాలు కూరిమితో నొత్తి మేలు
నించి నీకు నరచేతివిమ్మపండాయను ॥ ఎంద ॥

నెక్కొని యలమేల్మంగ నీకాఁగిటఁ గూడికూడి
చొక్కిచొక్కి పాయరానిచుట్టమాయను
ఇక్కడ శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్ను విట్టె
విక్కి తానెనసి తోడనీడ నీకాయను ॥ ఎంద ॥ 398

పాడి

చెప్పఁగదే వేడుకయ్యీ చెలులకెల్లా మాకు
చెప్పరానిచేఁత లేమిసేసెనే నీకు ॥ పల్లవి ॥

చెలరేఁగి లోలోనే చిరునవ్వులు నవ్వేవు
అలరి నీరమణుఁ డేమనెనే నీతో
తలఁచుకతలఁచుక దైవారేవు కళలు
మలసి తానెంత నిన్ను మన్నించెనే ॥ చెప్పఁ ॥

చొక్కుచు నలుదిక్కులు చూచిచూచి వేదకేవు
యిక్కువ నదియూ- మేమిచ్చెనే నీకు
మొక్కి మొక్కి గుట్టుతోడ మునుకొని మెచ్చేవు
చక్కఁగ నీ కాతఁ డెంతచనవు లొసఁగెనే ॥ చెప్పఁ ॥

చెమటచిత్తడితోడ సిగ్గువడి వుందానవు
సమరతుల నీకెంత చవిచూపెనే
అమరె శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేల్మంగవు నీవు
తమిఁ గూడి విన్ను నెంత తనివి నొందించెనే ॥ చెప్పఁ ॥ 399

నీలాంబరి

అన్నియుఁ దనకు నాకు నమరియున్నవి నేఁడు
యెన్నికల కెక్కెఁ బతి నీడకు రమ్మనవే ॥ పల్లవి ॥

చనవుగలచోటను సరసము చవులౌను
మనసెనసినచోట మాట లింపౌను
ననుపులయినచోట నవ్వులు ప్రియములౌను
వినయముచూపేచోట వేడుకలౌఁ జెలిమి ॥ అన్ని ॥

కూడివున్నచోటను గుదిగొను వలపులు
వాడిక లబ్బినచోట వసమౌ రతి
పాడి నెరపేటిచోట పంతములు సమకూరు
యీడై వుండినచోట హెచ్చుఁ దమకములు ॥ అన్ని ॥

సమ్మతియయినచోట సతమౌను కాఁపురము
నమ్మికైనచోటను నంటు లీడేరు
నెమ్మి శ్రీవేంకటేశుఁడు నే నలమేలుమంగను
వుమ్మడి నన్నేలె నిఁక నొనరు సంతోసము ॥ అన్ని ॥ 400

రీతిగౌళ

చెప్పరానినేరుపులచేఁతలాఁడివి
నెప్పున నివి యెన్నఁడు నేరుచుకొంటివే ॥ పల్లవి ॥

చేతులెత్తి మొక్కేవు చేరి కొలువుసేసేవు
యేతులకుఁ గానుకిరే ఇయ్యవచ్చేవు
కొతరించి పలికేవు కడుఁదమిరేఁచేవు
యీతల నీరమణుని నెంతపొదిగేవే ॥ చెప్ప ॥

మంచిమాట లాడేవు మచ్చికలు చల్లేవు
కొంచక వద్దఁ గూచుండి కొప్పు దువ్వేవు
ఇంచుకంత నవ్వేవు ఇచ్చకమే నెరపేవు
మంచముపై పతి నెంత మరిగించుకొనేవే ॥ చెప్ప ॥

కొచ్చికొచ్చి చూచేవు గుబ్బలనే వొత్తేవు
పచ్చిగా రతులఁ గూడి భ్రమయించేవు
అచ్చపుశ్రీవేంకటేశుఁ డలమేల్మంగవు నీవు
యిచ్చల నన్నిటాఁ దేలె విందు కెంతమెచ్చేవే ॥ చెప్ప ॥ 401

సామంతం

చెప్పరే యీమాట చెలులాల విభునికి
చిప్పిలి నేనై తేను సిగ్గుతో నుందానను ॥ పల్లవి ॥

విరుల వేసినవేటు వేడుకలు పుట్టించె
తొరల నవ్వినవ్వు దొమ్మిసేసెను
మరలిచూచినచూపు మనసెల్లాఁ గరఁగించె
యిరవాయఁ దనవలపెట్టోర్వవచ్చునే ॥ చెప్ప ॥

పెదవిపై సన్నలు ప్రియములు నిండించె
వుదుటుజంకెన రతి నుబ్బులు రేఁచె
పొదిగొన్నతమకము పొంచి తమకము వించె[1]
ఇదె తననేరుపు లేరీతి మఱతునే ॥ చెప్ప ॥

చేరి తనమైసోఁకులు చెమటలు గారించె
సారెఁ దనపొందులు చవులు వెంచె
కోరి యలమేల్మంగకుఁ బతి శ్రీవేంకటేశుఁ-
డీరీతి నన్నుఁగూడె నిఁక నేమిసేతునే ॥ చెప్ప ॥ 402

రేకు 1268 దేసాళం

వేరే నేము సేసేటివిన్నపము లేమున్నవి
చేరి నీవే జవరాలిఁ జిత్తగించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

జలజలరాలీని సతికొప్పున విరులు
నెలవులఁ జిందీని చిరునవ్వులు
నిలువున వడిసీని నిండాఁ బెఁ(బెం?)జెమటలు
కలికివలపు నీవే కనుఁగొనవయ్యా ॥ వేరే ॥

ముక్కున నిట్టూర్పులు మునుకొని నిగుడీని
చెక్కులపైఁ బులకలు చిమ్మిరేఁగీని
జక్కవచన్నులమీఁద జారీఁ బయ్యదకొంగు
పక్కన నీమనసారఁ బలికించవయ్యా ॥ వేరే ॥

తేటలుగాఁ బెదవిపైఁ దేనియ లూరీని
కోటిసేయ మోమున సిగ్గులు మించీని
యీటున శ్రీవేంకటేశ యీకె యలమేలుమంగ
గాఁటావఁ గూడితి విట్టె కరుణించవయ్యా ॥ వేరే ॥ 403

---

1. తమకము తమకము అని పునరుక్తి. ఒక తమకమున కింకొకతమకము కారణము.

నాదరామక్రియ

మూరెడుగొప్పతోడిముద్దరాలికి
చీరమూరాడీ వలపు చిత్తగించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

కంచపుమోవి చూపి కాఁగిలించుమని నీకు
లంచమిచ్చీ వదివో లలితాంగి
కొంచక పయ్యదలోవిగుబ్బలు గానుకవట్టి
పంచనతో మొక్కీ నాకెవంక చూడవయ్యా ॥ మూరె ॥

చిక్కగా నవ్వులునవ్వి సిగ్గులువడుకొంటాను
చక్కెరమాఁటలాడీ జవరాలు
తక్కక కొలువుసేసి దండమంది తమిరేఁచి
చెక్కునొక్కి వేఁడుకొనీ నేసవెట్టవయ్యా ॥ మూరె ॥

చల్లవిచూపులఁ జూచి సన్నలనే రతులకు
మెల్లనే పిలిచీ నలమేలుమంగ
యిల్లిదె శ్రీవేంకటేశ యింతలో నీవు గూడఁగా
చల్లీ సిగ్గులై సరసము చనవియ్యవయ్యా ॥ మూరె ॥ 404

భైరవి

నేసవెట్టి మోము చూపి చెలిసిగ్గు దేర్చితివి
లేసుల నీగుణాలెన్ని లెక్కవెట్టేమయ్యా ॥ పల్లవి ॥

నెలఁతమ లాలించ నీవే నేరుతువు
తలకొని పొందుసేయఁ దగుదువు
కలసిమెలఁగేయందు కడుజాణవౌదువు
పొలసి విన్నెంతవి పొగడేమయ్యా ॥ నేస ॥

మాటలనే చొక్కించి మరిగించుకోఁగలవు
మేటితనముల మంచిమెరవణివి
చాటువగా వలచితే చనవులియ్యఁగలవు
తేటగా నీమహిమెట్టు దెలిసేమయ్యా ॥ నేన ॥

నవ్వులనే నమ్మించి ననుచఁజేసుకొందువు
నివ్వటిల్లఁ గూడి మేలునెరపుదువు
యివ్వల నలమేల్మంగనేలినశ్రీవేంకటేశ
చివ్వన నీవిద్య లెట్టు చెప్పఁగలమయ్యా ॥ నేన ॥ 405

ఆహిరి

చెప్పినట్టు సేయనా చెల్లఁబో నేను
కప్పురమిచ్చి యేల కాఁక రేఁచీనే ॥ పల్లవి ॥

వింతవింతమాట లాడి వేడుకవాటలు వాడి
యెంతేసి సేసి నన్ను నెలయించీనే
మంతనావఁ గూచుండి మర్మములు ముట్టిముట్టి
దొంతివెట్టి వలపేల తూరుపెత్తీనే ॥ చెప్పి ॥

సారె సారె నన్నుఁ జూచి చక్కఁదనాలకు లాచి
మేరమీరి నాతోనేల మేకు సేసీనే
నేరుపుతో నవ్వినవ్వి నెయ్యములు చల్లి చల్లి
గోరగీరి వావులేల కుప్ప సేసీనే ॥ చెప్పి ॥

వచ్చివచ్చి కాఁగిలించి వాడికలెల్లా నించి
మెచ్చిమెచ్చి నాతో నెంత మేలమాడీనే
యిచ్చట శ్రీవేంకటేశుఁ డే నలమేలుమంగను
కొచ్చికూడి రతులేల గుదిగుచ్చీనే ॥ చెప్పి ॥ 406

మంగళకౌశిక

మేలుమేలు నీగుణాలు మెచ్చితిమయ్యా
యీలాగుల నీకుఁ జేతులెత్తి మొక్కేమయ్యా ॥ పల్లవి ॥

మంతనాన మాటలాడి మనసు సోదించవచ్చే -
వింత నే నెఱఁగనా యేమయ్యా
సంతోసాన నవ్వు నవ్వి సమతు సేసుకొనేవు
చెంత నీవేమిసేసినాఁ జెల్లునయ్యా ॥ మేలు ॥

కొంగువట్టి తీసి దఁడఁ గూచుండఁబెట్టుకొనేవు
అంగడిఁబెట్టేవా వలపౌనయ్యా
వుంగరము వేలఁబెట్టి వొద్దికఁ బెండ్లాడేవు
సంగతెల్లాఁ గంటి మిట్టె జాణవౌదువయ్యా మేలు ॥

మొగము దప్పకచూచి మోవితేనె లానేవు
యెగసక్కేఁదవు నిమ్న నేమనేమయ్యా
జిగి నలమేల్మంగను శ్రీవేంకటేశుఁడవు
తగిలి నన్నేలితివి తగుఁదగునయ్యా ॥ మేలు ॥ 407

శ్రీరాగం

ఎన్నఁడు నేరుచుకొంటి వీచేఁతలు
సన్నల చాయల నేల చవులు రేఁచేవే ॥ పల్లవి ॥

పెదవిపై తములముబేఁటులు రాలఁగాను
యెదిరించి పతితోడ నేమినవ్వేవే
వదలుఁబయ్యదతోడ వాసనచెమట గార
సదరాననే యెంత సరసమాడేవే ॥ ఎన్నఁ ॥

చెక్కులవెంటను పెం(పెం?)జెమటలు గారఁగాను
మక్కువతో నేడకేద మాటలాడేవే
నిక్కినిక్కి చూచుకొంటా నివ్వెరగు నొందుకొంటా
మక్కళించి పతినెంత మరిగించేవే ॥ఎన్నఁ॥

చలిమీ బలిమీ నిట్టె చన్నుల నొరసుకొంటా
కలికితనాల నెంత కరఁగించేవే
అలమేలుమంగను నే నలఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ-
డెలమి నన్నేలినాఁడు యిఁక నేమనేవే ॥ఎన్నఁ॥ 408

రేకు 1269 బౌళి

ఏల లోఁగేవే పతి నేమిసేసినా నేమాయ
మేలుగలదానవు మెరయఁగవచ్చును ॥పల్లవి॥

పంతమాడరాదుగాని పలుమారుఁ జెలులకు
చెంతనుండి విన్నపాలు సేయవచ్చును
వింత చూపరాదుగాని విభునితో సారెసారె
సంతోసానఁ గూరిములు సాదించవచ్చును ॥ఏల॥

కక్కసించరాదుగాని కడుఁదమకముతోడ
చెక్కునొక్కి కొనగోరఁ జిమ్మవచ్చును
వెక్కసాలు వద్దుగాని వెస నిమ్మపంట వేసి
విక్కిచూచి లాకొట్టులు నెరపఁగవచ్చును ॥ఏల॥

పెనఁగరాదు బీరముతోఁ గాఁగిలించి
వొనరఁగ పీచన్నుల నొత్తవచ్చును
యెనసె శ్రీవేంకటేశుఁ డిట్టె యలమేల్మంగవు
నవిచి యీతనితోడ నవ్వు నవ్వవచ్చును ॥ఏల॥ 409

రామక్రియ

హత్తి నీకె దక్కెనటె అతఁడు నేఁడు
పొత్తులమొగఁ డాతఁడు పొలఁతులకు ॥పల్లవి॥

మంతనాన నేమని మాటలాడేవే
కాంతునిమనసు నీవు కంటివటవే
పంతాలతో నీవేల బయలీఁదేవే
బంటివలపులవారు పదివేలు గలరే ॥హత్తి॥

నాటుకొన సారెనేల నవ్వు నవ్వేవే
జూటరి యాతఁడు నీకు సులభుఁడటే
మేటివై నీవెంత యెమ్మెలుసేసేవే
కూటమినతు లెంచితే కోట్లున్నారే ॥హత్తి॥

పలుమారు నీవేల గుబ్బల నొత్తేవే
బలిమి శ్రీవేంకటేశుఁ బైకొనేవటే
అలమేలుమంగపతి యతఁడు నన్నేలినాఁడు
యిల నింకా మనబోఁటు లెందరైనాఁ గలరు ॥హత్తి॥ 410

కాంబోది

చెలులము ముందుగానే చెప్పేము బుద్ధులు నీకు
చెలఁగి సేవసేయవే చిత్తమురాఁ బతికి ॥పల్లవి॥

పొంచి కొంగువట్టితేను బొమ్మల జంకించకువే
కొంచక మోవెడిగితే గుంపించకువే
అంచెల గుబ్బలంటితే నావలు వెట్టకువే
మించి నీమగఁడు గడుమేలువాఁడే నీకు ॥చెలు॥

చెనకితే నాతనితో సిగ్గులు పడకువే
పెనఁగవచ్చితే నీవు బిగియకువే
యెనసి నవ్వితే నందు కెగ్గులువట్టకువే
ఘనుఁడు నీపై బత్తిగలఁడే యెపుడు ॥ చెలు ॥

పలుమారుఁ జూచితేను పదరి దూరకువే
అలమితే రతులను నలయకువే
అలమేలుమంగపతియైన శ్రీవేంకటేశుఁడు
యిల నిన్ను నేలె నీకు యిచ్చకపువాఁడే ॥ చెలు ॥ 411

భూపాళం

చెలియ నీ వెన్నాళ్లైనాఁ జిన్నదానవా
మలసి నీమగనితో మాటలాడఁగదవే ॥ పల్లవి ॥

మిక్కిలి నీచన్నులు మీఁదమీఁదఁ బెరుగఁగా
గక్కనఁ బయ్యెదనేల కప్పిపెట్టేవే
తక్కక నీజవ్వనము తతి గొనసాగఁగాను
చెక్కిటిచేతితోనేల సిగ్గులువడేవే ॥ చెలి ॥

ముట్టి మదనకళలు మోమున నిండఁగాను
యిట్టె చేతిమాటున నేమి సేసేవే
దట్టమైనవలపులు తలఁపులో నుండఁగాను
నట్టనడు మఁ(మఁ?)దరలో నవ్వు లేమినవ్వేవే ॥ చెలి ॥

చొప్పులెత్తి తమకము చూపులనే కావఁగా
చిప్పిలఁజెమట నంత చిమ్మిరేఁగేవే
అప్పఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేల్మంగవు నీవు
ముప్పిరిఁ గూడితి రింకా మూసి మంతనమేలే ॥ చెలి ॥ 412

ధన్నాసి

ఇట్టె నాపెఁ జేసితి వి(విం?)తమోహము
నెట్టనఁ దారుకాణాయ నీకు నాకు మోహము ॥పల్లవి॥

చేయఁజేయ నేస్తములఁ జేగలెక్కె మోహము
పాయక కాచుకఁదితేఁ బదనెక్కె మోహము
చాయలాను సన్నలాను చవులుట్టు మోహము
వేయువేయు వినయాల వేడుకలౌ మోహము ॥ఇట్టె॥

కుమ్మరింపుఁజూపుల (?) గుదిగొను మోహము
సమ్మతించి పెనఁగితే జడిగొను మోహము
దిమ్మరేఁగఁ జెనకితే తీపులెక్కె మోహము
పమ్మినసరసములఁ బచ్చిదేరు మోహము ॥ఇట్టె॥

కూడఁగూడఁ గాఁగిటిలోఁ గొనసాగు మోహము
జోడై నరతులనుఁ జుట్టుకొను మోహము
వీడనియలమేల్మంగవిభుఁడ శ్రీవేంకటేశ
వాడికనీసతులకు వరుసాయు మోహము ॥ఇట్టె॥ 413

పాడి

పదరి నీకిట్టె విన్నపములు నేయఁగనేల
సుదతి వీదేవులట సొంపులు పుట్టీని ॥పల్లవి॥

కోరి చెలి యేపొద్దు నీకొలువు సేయఁగాను
తారుకాణై నీకు వీకే దయవుట్టీని
వోరుపుతో నప్పటి నీవూడిగాలు చేయఁగాను
నేరుపుతో వీమనసు నీకే కరఁగీని ॥పద॥

వనిత నీపాదాలకు వంచనతో మొక్కఁగాను
కనికరమున నీవే గారవించేవు
పెనఁగిపెనఁగి నీకుఁ బ్రియములుచెప్పఁగాను
విని విని నీకంతలో వేడుక వుట్టీని ॥పద॥

మంతనాన నుండి యాకుమడచి నీకియ్యఁగాను
సంతోసాన నాపె మోవి చవులయ్యీని
ఇంతలో శ్రీవేంకటేశ యీకె యలమేలుమంగ
దొంతి సేసవెట్టి నీపొందులు జరిగీని ॥పద॥ 414

రేకు 1270 లలిత

సరసుఁడ వన్నిటాను[1] సర్వజాణవు
తరుణిమీఁదట దయదలఁచఁగవలదా ॥పల్లవి॥

చిగురుఁబెదవులనుఁ జెప్పె నీకుఁ బ్రియములు
మొగము చూచినప్పుడే మొక్కె నీకును
తగులు గావలెనంటా దండనే కొలువుసేసె
మగిడి యింతటనైనా మన్నించవలదా ॥సర॥

కలికికనుచూపులఁ గడు నిన్నుఁ బూజించె
నెలవినవ్వులఁ బ్రేమ చిమ్మిరేఁచెను
సొలయుచుఁ గుచములు సూదిదలుగాఁ బట్టె
తలఁపెరఁగిం చాకె నాదరించఁగవలదా ॥సర॥

కోరి చుట్టరికములు కూడఁజెప్పె నిందాఁకా
చేరి కాఁగిటిరతుల సేవసేసెను
యీరీతి శ్రీవేంకటేశ యీకె యలమేలుమంగ
సారెఁ జెనకే విట్టే చనవియ్యరాదా ॥సర॥ 415

1. 'సర్వజాణవు' వంటిచిల్లరదోషముల కీవాఙ్మయమున పట్టింపులేదు.

వరాళి

వినవయ్య నీదేవులవేడుకైన సుద్దులు
పెనగొన్నమచ్చికలఁ బెచ్చువెరిగీని ॥పల్లవి॥

కోమలి నీగుణములు కొనియాడుకొంటాను
నామువార నెలవుల నవ్వు నవ్వీని
ఆముక నీరూపు మతి నట్టే తలఁచుకొంటాను
వేమరు సంతోసాన పెట్టువీఁగీని ॥విన॥

నెట్టుకొని చెలులతో నీసుద్దులు చెప్పుకొంటా
గుట్టుతో లోలోనే సిగ్గుఁవడీని
దట్టపుటాసల నీకుఁ దా నెదురుచూచుకొంటా
పొట్టుక మనోరథాల నోలలాడీని ॥విన॥

నెమ్మదిఁ దెరమాటున నీమాటలే వినుకొంటా
చెమ్మఁజెమటలచేతఁ జెలరేఁగీని
యిమ్ముల శ్రీవేంకటేశ యీకె యలమేలుమంగ
కమ్మి నీ విట్టె కూడఁగాఁ గడుమెచ్చీని ॥విన॥ 416

దేశాక్షి

మేలుమేలే నీపగటు మెచ్చితి మిందరమును
యేలాటాలాదేవు కడు నెంతదంటవే ॥పల్లవి॥

జక్కవలవంటివి నీచన్నులతఁ దంటెనంటా
పక్కన జంకించే వెంతపంతగత్తెవే
తొక్కఁ బాదమంటా నూఁదుచు గోర నదిమేవ
చిక్కించుక యెటువంటిచేఁతలాఁడివే ॥మేలు॥

మొగము చూచితేనే మోహించెను నీకంటాను
 తగులనాదే వెంతయాతరిదానవే
వెగటునఁ దామరను వేసెనంటా (టాఁ?) బలిసేవు
 యెగసక్కేలకు నీ వెంతకతకారివే ॥ మేలు ॥

ఆసతో శ్రీవేంకటేశుఁ దట్టె విన్నుఁ గూడెనంటా
 వేసాలుసేనే వెంతవిత్తరాలవే
బాసతో నలమేల్మంగపతి యీతఁడు మమ్మేలె
 నీసుద్దులే చెప్పే వెంతనెరజాణవే ॥ మేలు ॥ 417

పళవంజరం

చెప్పవే నాతోనేల సిగ్గువదేవు
 కప్పురగంది నీచెలికత్తెఁగానా నేను ॥ పల్లవి ॥

చెలరేఁగి నీవలపు చెక్కులవెంటఁ గారీ
 చెలియరో నీపతికిఁ జెప్పుదునటే
విలువునఁ దమకము నిట్టూర్పులై మించీ
 పిలుచుక వత్తునటే ప్రియుని నీదకును ॥ చెప్ప ॥

అట్టె నివ్వెరగు నీపయ్యదతోనే జారీని
 చుట్టపునీవిభునికిఁ జూపుదునటే
గుట్టుతోడఁ బులకలు గుబ్బతిలీఁ జెక్కులను
 దట్టపునీపొందులు తలఁపింతునటవే ॥ చెప్ప ॥

చేవమీరి నవ్వులు నీచెలవులవెంటఁ జిందీ
 శ్రీవేంకటేశుఁడు విన్నుఁ జెందెనటవే
నీ వలమేలుమంగవు నెక్కొని(నె?) నీప్రియములు
 సేవసేసే మీకు నేమ చెప్పఁగదవే ॥ చెప్ప ॥ 418

నాదరామక్రియ

ఎంతటిజాణవే చూడ నిటులుండానవుగాక
సంతోసాన నాతని నీవసము సేసుకొంటివే ॥పల్లవి॥

నిమ్మపంటఁ గొని వేసి నేరుపుతో సన్నసేసి
కమ్మర విభుని నెంత కరఁగించేవే
సమ్మతించ మాటలాడి సంగడిఁ గూడిమాడి
దిమ్ము రేఁచి రతులకు దిద్దుకొంటివే ॥ఎంత॥

పీడెము చేతికిచ్చి వేమరుఁ గాఁగిటఁ గుచ్చి
వాడికచేఁతల నెంతవలపించేవే
వేడుకతోఁ గొప్పు దువ్వి వింతగా నెలవి నవ్వి
వోడక నీవద్దనుండ నొడఁగూర్చుకొంటివే ॥ఎంత॥

చనుమొనలు దాఁకించి సారె మోవి సోఁకించి
యెనసి శ్రీవేంకటేశు నెలయించేవే
అనిశము నంది పొంది అలమేల్మంగ వితఁడు
నను నేలె నీవూ మన్ననలు గైకొంటివే ॥ఎంత॥ 419

ముఖారి

వీఁపుగాసరాఁగా దాఁగేవిద్య లేఁటికే
యేపున మాముందర నీవెంతకెంత సేసేవే ॥పల్లవి॥

చిమ్మిరేఁగ వలచియు సిగ్గుపడనేమిటికే
వుమ్మడిఁ దొడమీఁదఁ గూచుండువుగాక
కొమ్మచేఁ బిలువనంపి కొంకుఁగొన రేఁటికే
లెమ్మని విభునిఁ గాఁగిలింతువుగాక ॥వీఁపు॥

వొక్కపీఁటపైనుండి వొద్దుకొననేఁటికే
చొక్కమైనమోవి చవిచూతువుగాక
పెక్కుసరసము లాడి బిగియఁగనేఁటికే
జక్కవచన్నుల నొత్తి సాదింతువు గాక ॥ వీఁపు ॥

ఆసతోఁ బెండ్లాడి మరి యలయఁగనేఁటికే
సేసవెట్టి రతుల మెచ్చింతువుగాక
లాసి నన్ను నేలినాఁ డలమేలుమంగను నేను
యీసరి శ్రీవేంకటేశు నెనతువుగాక ॥ వీఁపు ॥ 420

1271 నుండి 1280 వరకు 10 రేకులు లేవు.

రేకు 1281 దేసాళం

నీ వన్నిటా జాణవు నీకుఁ జెప్పేమా బుద్ది
సేవసే శాపెను మెచ్చఁజేతువుగాక ॥ పల్లవి ॥

దొరపాటివనితలు దూరుదురా పతులను
తొరలుచుఁ గొసరియాడుదురుగాక
మరిగినచోటను మరి యెగ్గువట్టుదురా
వొరసి గోరగీరినా నోరుతురుగాక ॥ సేవ ॥

వుత్తమనాయికైనది వుదుటున దండించునా
చిత్తమురా వినయమే సేసుఁగాక
హత్తినట్టిపొందులకు నడ్డమాఁక లున్నవా
బత్తి మీఁదమీఁద రేఁచి బలియించుఁగాక ॥ సేవ ॥

పట్టపుదేవులు మరి పంతాలు నెరపునా
చుట్టమై ఇచ్చకములే చూపుఁగాక
యిట్టె శ్రీవేంకటేశుఁ డిన్నిటాను విన్ను నేలె
వొట్టినసంతోసాన నుందువుగాక ॥ సేవ ॥ 421

రామక్రియ

కట్టఁగడ నూరకుండి కట్టుకొనే దేమున్నది
చట్టాలసురతివై చొక్కించరాదా ॥ పల్లవి ॥

సారెసారె నిన్నుఁ జూచి సతి మరఁగున నుండీ
చేరఁదేసికన్నులచెలియ
యీరీతి యాఁకరీఁ దాను యీకెయాస యెంతో
కోరినకోరికలెల్లాఁ గొనసాగించరాదా ॥ కట్టఁ ॥

యెట్టనెదుటనే వుండి యిదివో కొలువుసేసీ
పట్టెఁదేసిగుబ్బలపడఁతి
నెట్టుకొన్నవలపుతో బట్టబయలీఁదీఁ దాను
యిట్టె యాపెనేస్తము లీడేరించరాదా ॥ కట్టఁ ॥

చేఁగదేర నింతలోనె చెలి నీవద్దఁ గూచుండె
కాఁగెఁదేసిపిఱుఁదులకలికి
వీఁగక శ్రీవేంకటేశ వెలఁది నిన్నుఁ బెండ్లాడె
మూఁగినమోవి యొసఁగి మన్నించరాదా ॥ కట్టఁ ॥ 422

మాళవిగౌళ

దొరసి నీవెంత సిగ్గుతోడ మూసి దాఁచినాను
దొరయైనవానిచేఁత తుదకెక్కకుండునా ॥ పల్లవి ॥

మంతనాన నీవు దను మన్నించినమన్ననలు
చెంతనున్న చెలులతోఁ జెప్పుకొన్నది
వింతలుగా వారివారు వీదులవీదులఁ దమలోను
యింతికే వలతువంటా నెంచుకొంటానున్నారు ॥ దొర ॥

వ్రాఁతగలతావున 'సా' లో రేఖ దుంకపడియున్నది.
వ్రాఁతఱగలవానిలో 'లోను' అనునది పూర్తిగ చెల్చినది. తక్కినవి చిహ్నముతో నస్పష్టములు.

నగరిలో నీవుఁ దానూ నవ్వినవవ్వు లాకె
విగిడి చిలుకకును నేరిపెనట
వొగి నాదండనుండినవూరచిలుకలు నేర్చి
పగలు రేయును నవే పలుకుతాన్నవి ॥దొర॥

పరగ నీకూటములు పాటలుగాఁ బాడఁగాను
విరతి నచ్చరలెల్లా నేరుచుకొని
సిరులు నన్నేలినట్టి శ్రీవేంకటేశ్వర
ధరలో గీతాలుగా సంతతముఁ బాడేరు ॥దొర॥ 423

ఆహిరినాట

ఎంత మందెమేళమవి యెంచకు మిఁక
మంతుకెక్క [1]వలచాపె మరి యేమిసేసును ॥పల్లవి॥

తలఁపులు లోలోనే తతిగొని రేఁచఁగాను
సొలసి చూడకెట్టుండు సుదతి విన్ను
పెలుచుఁదమకములు బెరసి గుబ్బతిలఁగా
యెలమిఁ బైకొనక యెట్టోర్వవచ్చును ॥ఎంత॥

ఆడుకోలు మాటలు యాసలు రేఁచఁగాను
వేడుకపడ కేలుండు వెలఁది నీకు
యీడుజోడై నవలపు లెచ్చరికసేయఁగాను
తోడఁదోడఁ గోరికలు తొదర కేలుండును ॥ఎంత॥

తవివోవి జవ్వనము తరవులు వెట్టఁగాను
పెనఁగికూడకెట్టుండు ప్రియురాలు
యెనసితివి శ్రీవేంకటేశ యిన్నిటా నీకెను
మనసు విలుప నెట్టు మరి వసమౌను ॥ఎంత॥ 424

1. వలచి+ఆపె

శ్రీరాగం

నీచిత్త మెట్టున్నదో నే నెఱఁగను
చేచేత నెప్పుడూ నీసేవ నేసేదానను ॥పల్లవి॥

పెక్కుమాట లాడితేను పెనఁగయ్యాళి యందువో
గక్కన నూరకుండితే గర్వనందువో
విక్కచూచితే నెంత నీటుచూపీ నందువో
గుక్కవి నాలో నేనే గుట్టుతో నుందానను ।నీచి॥

ఇంతలో నీకు మొక్కితే నేమిగోరీ నందువో
మంతనానకు వచ్చితే మరేమందువో
చెంతనుండి వచ్చితేను చిత్తిణి [1] ఇదెందువో
యింతేసి కోపక నాయిచ్చనే వుందానను ॥నీచి॥

కదుబత్తిసేయఁగాను కలకారి యందువో
విడెము విన్నదుగఁగా వేసాలందువో(వో?)
యెడనెడ శ్రీవేంకటేశ నను నేలితివి
వొడఁబడి నీరతుల నొద్దికై వుందానను ॥నీచి॥ 425

శుద్ధమావతి

ఎటువంటివలపులో యెంతభాగ్యమో
యిటువంటిసరసత లిద్దరికిఁ దగును ॥పల్లవి॥

సరికిబేసికి నాడేసరసపుమీమాటలఁ
గురిసీని తేనెలు గుబగుబను
మరలిమరలిచూచేమచ్చికమీచూపులఁ
దొరలీని వెన్నెలలు తోడఁదోడనే ॥ఎటు॥

1. ఇది+అందువో.

సన్నలఁ జాయలఁ జల్లేసముకపుమీనవ్వుల
మిన్నక కప్రాలు చిందీ మీఁదమీఁదను
తన్నుఁదానే గుబ్బతిలేతినియనిమీసిగ్గుల(?)
దివ్వలై చూపట్టీ ముత్తెపురాసులు ॥ఎటు॥

చలిమిబలిమిఁ గూడేజంటలమీచె[illegible]ల
కొలఁదిమీర జారీఁ గుంకుమరసాలు
కలసినమీచుట్టరికములు శ్రీవేంకటేశ
తలకొనీ వేడుకలతిరితీపులు ॥ఎటు॥ 426

రేకు 1282 రామక్రియ

అతిరాజసపువిభుఁ డాతఁడుగదే
రతి మెప్పింతువుగాక రవ్వసేయ నేఁటికే ॥పల్లవి॥

కలికితనాల మతిఁ గరఁగింతువుగాక
సళుపుచుఁ బతినేల జంకించేవే
తలఁపులోనే మెలఁగి తమిరేఁతువుగాక
పెలుచఁదనాల నేల పెనఁగులాడేవే ॥అతి॥

సరసతల వలపుచవి పుట్టింతువుగాక
వొరసి యాతవినేల వుప్పతించేవే
వరుసవంతులు చూపి వసపరతువుగాక
తెరదీసి మఱియేల తేలించేవే ॥అతి॥

కాయజకేలినే నీవు కడుఁ జొక్కింతువుగాక
దాయల సన్నలనేల సాధించేవే
యీయెడ శ్రీవేంకటేశుఁ డిన్నిటాను విన్ననేరె
చేయి మీఁదాయ నేల సిగ్గులు వెంచేవే ॥అతి॥ 427

కన్నడగౌళ

ఏఁటికిఁ గరనువంచే వెదిరించి యాతనితో
మాఁటలాడఁగదవే మన్నించీ నతఁడు ॥పల్లవి॥

కొనచూపులనుఁ జూచి కూరిమిగొసరితేను
మనసు రంజిల్లును మగవానికి
వినయములే సేసి వేమారుఁ దగిలితేను
ననిచి మిక్కిలి లోలో నంటు సమకూరును ॥ఏఁటి॥

వాడికపలపు చల్లి పద్దుఁ గొలువు సేసితే
వేడుకలు పుట్టును విభునికిని
వీడెమందుకొని కొంత వెల్లవిరిగా నవ్వితే
చూడఁజూడఁ బాయరాని చుట్టరిక మబ్బును ॥ఏఁటి॥

మచ్చికలే పచరించి మంతనానఁ బొదిగితే
యిచ్చక మవును శ్రీవేంకటేశ్వరునకు
పచ్చివట్టే వచ్చి కైవసమై మెలఁగితేను
మెచ్చు లిద్దరికి లోలో మిక్కుటమై విందును ॥ఏఁటి॥ 428

బౌళి

ఇంత నిన్నుఁ జేసినాతఁ డెంతజాణఁడే
సంతోసాలు చెప్పఁగదె సరుగ నోచెలియా ॥పల్లవి॥

చెక్కులఁ జారుఁదురుము చెంపలనూరేచెమట
యెక్కుడఁ గలిగెనే యింతలో నీకు
చొక్కుటికరఁగులును చూపులలో మెఱుఁగులు
పక్కన నీమేన నిండె బాగాయనే ॥ఇంత॥

మోవిపసివాడులు మంచివచిరునవ్వులు
యేవిధాన నీవు గడియించుకొంటివే
చేవదేరేచెనకులు చిట్టుగందములును
సోవసోవసిగ్గులును సొంపుగాయనే ॥ ఇంత ॥

వింతవింతవాసనలు వేడుకమోముకళలు
యింతలో నెట్టువచ్చెనే యివిగో నీకు
చెంతి నిన్నుఁ గాఁగిలించె శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు
పంతాన నీతని పొందుపట్టులాగాయనె ॥ ఇంత ॥ 429

ఆహిరి

ఏమినేతునే యాతఁ డెట్టు వసమయ్యీనో
కామించి యున్నదానఁ గరుణించుమనవే ॥ పల్లవి ॥

తిక్కక తనరూపము తలపోసేనంటినా
మిక్కిలిచక్కఁదనాలమేఁటి యాతఁడు
చిక్కించుక యిట్టితనచిత్తము దెలిసేనంటే
గక్కన వూహించరావిగంభీరుఁ డాతఁడు ॥ ఏమి ॥

జడియక తనుమెచ్చి సారెఁ బొగడేనంటే
కడలేనిగుణసాగరుఁ డాతఁడు
తడయక యేపొద్దు తను సేవించేనంటినా
కడుఁగడురాజసపుఘనుఁ డాతఁడు ॥ ఏమి ॥

సరసపుమాటలు సారె నాడేనంటినా
సరిలేనియట్టినెరజాణఁ డాతఁడు
విరపి నన్నేలె తమఁ బేరుకొనేనంటినా
గరిమల శ్రీవేంకటవిభుఁ డాతఁడు ॥ ఏమి ॥ 430

గంభీరనాట

సేయనీవే దానికేమి చేఁతలెల్లాను
పాయరానిపతి తానే పాలించీ నన్నును ॥ పల్లవి ॥

వలఁపు దెలియుఁదాఁకా వలపంచుకొంటిఁగాక
నెలకొని కొసరఁగనేరనా నేను
అలయించనేఁటికంటా నణఁకువ నుంటిఁగాక
చలపట్టి తమ విట్టె సాదించనోపనా ॥ సేయ ॥

చెనకినదాఁకాను సిగ్గులువడితిఁగాక
నవిచి తా నవ్వినట్టె నవ్వనా నేను
చనవిచ్చినందాఁకా సరవి చూచితిఁగాక
పెనఁగి తమకములు పెడరేఁచఁజాలనా ॥ సేయ ॥

గుట్టు గనుదాఁకాఁ దేఁకువతో నుండితిఁగాక
అట్టునేసి కలయనెఱఁగనా నేను
యిట్టె శ్రీవెంకటేశుఁ డింతలోఁ దా నన్నుఁ గూడె
చుట్టమనై యన్నిటాను చొక్కించి మీరనా ॥ సేయ ॥ 481

హిందోళవసంతం

ఆయనాయ రావయ్యా అందుకు నేఁ గాదనేనా
పాయరానిపొందులకు పంతాలాడనేఁటికి ॥ పల్లవి ॥

చెప్పినయాపెమాటలు చెవులొగ్గి వింటివి
ఉప్పతించఁ జెమటలు గురిసె మేన
ముప్పిరిగొనె నవ్వులు మోహములు దైవారె
చొప్పులెల్లాఁ గంటిమి సుద్దు లింకా వలెనా ॥ ఆయ ॥

చన్ను లాపె దాఁకిందఁగా పాములు వేసితివి
తన్నుఁదానే చొక్కి నీచిత్తము గరఁగె
కన్నులవన్నలు మించె కలిగె మోముకళలు
వన్నగరలాయ నొరఁబరచఁగవలెనా ॥ఆయ॥

గక్కన నాపెచేతికానుక లందుకొంటివి
చెక్కులపై పులకలు చిమ్మిరేఁగెను
యిక్కడ శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్నప్పటి
దక్కె నీమన్ననలెల్లా తారుకాణ వలెనా ॥ఆయ॥ 432

రేకు 1283 లలిత

ఇంతి నీసింగారము లెంతని పొగడవచ్చు
కంతునిసంపదవై కలిగితి విపుడు ॥పల్లవి॥

భామ నీనెలవులను పండువెన్నెలలు గాసీ
నీమోమే చంద్రుఁడౌత నిక్కమేకదే
కోమలపుఁదుమ్మిదలె కొప్పువలెఁ గనుపట్టె
తామరలు కన్నులు గాఁదగునే నీకును ॥ఇంతి॥

రమణి నీమాటలను రసములు దొలఁకీని
అమరునే నీమోవి పం డనేఁటిమాట
జమళిబాహులతలు సమకొనె నీమేన
కామరెగుబ్బలు పువ్వుగుత్తులౌ కేమరుదే ॥ఇంతి॥

మెలఁత నీవిలువెల్లా మించి వన్నెలకెక్కెను
అలరి బంగారుబొమ్మవౌదువే నివు
చెలఁగి నీకాఁగిటను శ్రీవేంకటేశుఁడు గూడె
నెలకొన్న నీవడలు నెమళ్లా నవునే ॥ఇంతి॥ 433

మంగళకౌశిక

వేవేలుసతులఁగలవిభుఁడవు నీవైతే
యీవల మఱపకుండా నెఱిఁగించే నేను ॥పల్లవి॥

కన్నులచూపుల నవె కలకలనవ్వులు
చన్నుల తుదల నవె చవుకళింపులు
చిన్ని పెదవుల నవె చిప్పిలీవి తేనెలు
యిన్నిగుఱుతులుగల దెఱఁగుకో యీకెను ॥వేవే॥

చెక్కులపైఁ దొలఁకేవి సేనాసేనకళలు
పిక్కటిల్లీ మోమునఁ జక్కఁదనము
అక్కజపునదపుల నంచ లవె మెదలీవి
యిక్కువలెల్లాఁ జూచుకో యీకెయందె నీవు ॥వేవే॥

కరమూలముల నవె కాఁగిలించేయాసలు
తిరమై దంతముల ముత్తెము లవిగో
అరుదుగా నేలితివి యందరిలో నీకెను
సిరి మించె మఱఁగేల శ్రీవేంకటేశ్వరా ॥వేవే॥ 434

సామంతం

ఇందాఁకా రాఁదంటా నేఁకరితి వీతవికి
విందులుగా మోపి ఇచ్చి ఓడెమియ్యరాదా ॥పల్లవి॥

చెక్కు చేతఁబెట్టుకొని సిగ్గులువడఁగనేల
చక్కనియాతనిమోము సారెఁ జూడవే
ముక్కుమీఁద వేలిడుక మునిమునినవ్వులేల
మొక్కరాదా చేతులెత్తి ముందర నిలుచుండి ॥ఇందాఁ॥

చెలుల కాతవిఁ జూపి చేసన్న లేమిసేసేవు
పలుకుల వినయాలు పచరించవే
వలిపెపయ్యదలోన వలిగుబ్బ లేల దాఁచ
సులభాన నాతనికి సూడిదె చూపరాదా ॥ ఇందాఁ ॥

పామపుపైఁ గూచుండి పాదా లెందాఁకా నొత్తేవు
మేమమేను సోఁకఁగూడి మెప్పించవే
ఆనుక శ్రీవేంకటేశుఁ డవ్విటా విన్ను మన్నించె
సేనాసేనసేవలెల్లాఁ జేయరాదా ఇంకాను ॥ ఇందాఁ ॥ 435

కాంబోది

సిగ్గువడ్డ(డ?)నీఁకనేలే చెక్కుచేతితో
యెగ్గుపట్టనిపివంటియిచ్చకురాలికివి ॥ పల్లవి ॥

పెనఁగఁగవద్దుగాని ప్రియములు చెప్పవచ్చు
చెనకితేఁ బతితోను చెలియకును
కివియఁగవద్దుగాని కేలెత్తి మొక్కఁగవచ్చు
వినయముతోడ వివేకియైనదానికి ॥ సిగ్గు ॥

జంకించవద్దుగాని సరసములాడవచ్చు
అంకెఁ దవకుఁ బొఁ(బొం?)దై నయతనితోను
మంకు చూపవద్దుగాని మర్మము లంటఁగవచ్చు
నంకెలేనియటినెరజాణయైనదానికి ॥ సిగ్గు ॥

వేసాలు వద్దుగాని వేడుక సేయఁగవచ్చు
ఆసిచ్చి తనకు మేలైనవానితో
సేసవెట్టి విప్పితఁడే శ్రీవేంకటేశుఁడు గూడె
సేసినట్టానే సిటోఁటిచెలియైనదానికి ॥ సిగ్గు ॥ 436

ఆహిరినాట

నీవిచ్చినవలిగెలే నేఁ బచారింతు నెప్పుడు
    యీవల వేరొకటిగా భావించకు విభుఁడా ॥పల్లవి॥

చెంది నన్ను మన్నింతువు చెప్పినట్టే సేతువంటా—
    నందరితో నేనెప్పుడు నాడుకొందును
    సందేలాడుదువు సారెఁ జైకొని నవ్వుదువంటా
    మందెమేళమున మారుమలయుచునుందును ॥నీవి॥

నామొగమే చూతువు నాకే మోహింతువంటా
    నీముందర నాయెమ్మెలు నెరపుదును
    యేమైనా నాకిత్తువు ఎన్నెన్నఁడు నెడయఁడంటా
    వేమారు మురిపెమున విఱ్ఱవీఁగుచుందును ॥నీవి॥

కరుణత్తిసేతువు కాఁగిటిలోవాఁడవంటా
    బడిబడి నీసుద్దులే పచరింతును
    కడఁగి శ్రీవేంకటేశ కరుణ నన్నేలితివి
    వుడివోనిగర్వమున నోలలాడుచుందును ॥నీవి॥ 437

పళవంజరం

మిక్కిలిజాణలు తొల్లె మీరిన్ని నేరుతురు
    వక్కణ లడుగనేలా వలపు లీడేరెను ॥పల్లవి॥

మంతనాన నీవాడినమాటలు దలఁచుకొని
    యింతి సంతోసానమన్న దేమంటివో
    చెంతనుండి మేలువార్త చెప్పవచ్చితిమి నేము
    ఇంతంతనరాదు మీకు విద్దరికే తెలుసు ॥మిక్కి॥

నీవు రాతిరెల్లాను మన్నించినమన్ననలు
భావించి పొగడుకొనీఁ దానవుమీఁద
కావించి యావేడుకలు కవివచ్చితిమి నేము
ఆవిధా లెట్టివో కావి యతిరహస్యములు ॥ మిక్కి ॥

చెలి వేగుబొద్దువను సేసిననీచేఁతలకు
సెలవుల నవ్వుకొంటా సిగ్గువడిని
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యెనసితి రొండొరులు
అలవడె మీలోమీకు నమరె నన్నియును ॥ మిక్కి ॥ 438

రేకు 1284 లలిత

ఎన్నఁడు నేరుచుకొంటి విన్నేసి నీవు
వన్నెల నాతని యింత వలపించుకొంటివే ॥ పల్లవి ॥

చెక్కునొక్కి మాటలాడి చెలువుని సారెసారె
యిక్కువలు గరఁగించి యెంత సేసేవే
మొక్కుమొక్కి నిలుచుండి మోవితేనె చవిచూపి
యెక్కుడెక్కుడప్రియా లేమిచెప్పేవే ॥ ఎన్నఁ ॥

సెలవుల నవ్వునవ్వి చెనకుచుఁ జిమ్మిరేఁచి
యెలయింపులఁ జేఁతల నీ వెంత సేసేవే
సొలపుఁగన్నులఁ జూచి సొరిదిఁ గానుక లిచ్చి
యెలుఁగెత్తి పాటలు నీ వేమివినిపించేవే ॥ ఎన్నఁ ॥

విడెమిచ్చి జాగరాలు వేగినఁతాఁ జేసిసేసి
యెదయక వలపించి యెంత సేసేవే
అదరి శ్రీవేంకటేశుఁ డాదరించి నిన్నుఁ గూడె
యెదనెద రతుల నీ వేలీల భోగించేవే ॥ ఎన్నఁ ॥ 439

సాళంగనాట

అతిరాజసపువాఁడ వౌదువు నీవు
సతమాయఁ బనులెల్లాఁ జనవియ్యవయ్యా ॥పల్లవి॥

మనసులు గలసితే మాటలకు లోఁగావలె
సనుపులు గలిగితే నవ్వఁగవలె
చెనకులే యితవైతే చెప్పినట్టు సేయవలె
పెనఁగకుమీఁక వింతి పిలిచి రావయ్యా ॥అతి॥

వేడుకలు పుట్టితేను విన్నపాలు వినవలె
వాడిక లింపులైతేను వలవవలె
యీడుజోడై మెలఁగితే విన్ని వియ్యకొనవలె
వోడక చెలిమాటల కొడఁబడవయ్యా ॥అతి॥

ఆసలఁ దగులైతేను ఆయాలు గరఁగవలె
బాసలు దలఁచుకొంటేఁ బైకొనవలె
వాసితో శ్రీవేంకటేశ వచ్చి కూడితి వింతలో
మోసపో కేపొద్దూ నీకెముందర నుండవయ్యా ॥అతి॥ 440

ముఖారి

పొత్తులవలపు గద్దా బూమిలోనను
యిత్తల నీచేఁతలకు నేమందు విన్నను ॥పల్లవి॥

బత్తితోడ నాపె నీకు పాదాలొత్తఁగాను
హత్తి నామొగము చూచే వదేమి నీవు
కొత్తలుగా నాపె నిన్నుఁ గొచ్చికొచ్చి చూడఁగాను
చిత్తగించి నాపైనేల చేయిచాఁచేవు ॥పొత్తు॥

మచ్చికతో నాపె నీతో మాటలెల్లా నాడఁగాను
అచ్చలాన నాతో నవ్వే వదేమి నీవు
వచ్చిదేర నాపె నీకు వాగా అందియ్యఁగాను
ఇచ్చకావకు నాకిచ్చే వింతలోనే నీవు ॥పొత్తు॥

వెట్టుకొని వేస లాపె నీపైఁ జల్లఁగా నాకు
అట్టె పచ్చడము గప్పే వదేమి నీవు
యిట్టె శ్రీవేంకటేశుఁడ యిద్దరి నేలితి విదె
గట్టిగా మేలువాఁడవై కలిగితివి నాకు ॥పొత్తు॥ 441

భైరవి

ఇంతులాల మాపుదాఁకా నేమిచెప్పేను
అంతరంగాన నున్నాఁడు అన్నియుఁ దా నెఱుఁగును ॥పల్లవి॥

యెనసివుండుదుఁగాని యెరవులు సేయనేర
పెనఁగి పైకొందుఁగాని బిగియనేర
నమపే చూపుదుఁగాని నమ్మిక సోదించనేర-
నని విన్నవించరే అన్నియుఁ దా నెఱుఁగు ॥ఇంతు॥

చేరి చెలఁగుదుఁగాని చిన్నఁబోయేయందుకోప
సారె మోముచూతుఁగాని జంకించనోప
కూరిమి చల్లుదుఁగాని కోపగించుకొననోప
ఆరీతి విన్నవించరే యన్నియుఁ దా నెఱుఁగు ॥ఇంతు॥

సిగ్గులువడుదుఁగాని చిట్టకము సేయఁజాల
వొగ్గి వేఁడుకొందుఁగాని వొరయఁజాల
యెగ్గులేక తానే వచ్చి యేలె శ్రీవేంకటేశుఁడు
అగ్గమై విన్నవించరే యన్నియుఁ దానెఱుఁగు ॥ఇంతు॥ 442

గౌళ

చేరి యాతనికి బుద్ధిచెప్పవద్దా నీవే తొల్లి
నేరుపుతో నీతగవు నీవెఱుఁగవటవే ॥పల్లవి॥

గామిడిమాటలాడఁగాఁ గడఁగి తిట్టితిఁగాక
యేమంటినే నీమగని నింతితో నేఁడు
గోమువఁ జెనకరాఁగా గోరగీరితిఁగాక
చేముట్టి యేమైనాసుఁ జేసితినటే ॥చేరి॥

కొంగువట్టితియ్యఁగా గుబ్బల నొత్తితిఁగాక
వెఁ(వెం?)గలినీపతిఁ దడవితినటవే
సంగాతాలు సేయరాఁగా సారెకు నవ్వితిఁగాక
పంగించి యాతని నేఁ దప్పకచూచితినటే ॥చేరి॥

వావి చెప్పఁగాఁ గాఁగిట వడి బిగించితిఁగాక
శ్రీవేంకటేశ్వరుఁ బిలిచితినటవే
కైవసమై మోవియ్యఁగా గంటిచేసితిఁగాక
యీవల నీతనిపొందు లెఱుఁగుదునటవే ॥చేరి॥ 443

పాడి

కవికరించఁగరాదా కాంతఁ జూచి ఇఁకనైనా
యెనలేనిసరసము లెందాఁకా నాదేవ ॥పల్లవి॥

కొనచూపులనే యింతి కోరికతో నిన్నుఁ జూచీ
చనవిచ్చి కూచుండుమనఁగరాదా
తనివోనియాసలతో దండనే నిలుచున్నది
ననుపు సేసుకొని నవ్వఁగరాదా ॥కవి॥

వెక్కసపు దమకాన వేళ గాచుకవున్నది
    అక్కరతోఁ బిలిచి మాఁటాడరాదా
నెక్కొన్న మోహముతోడ విన్వెరగున మన్నది
    చెక్కునొక్కి బుజ్జగించి చెనకఁగరాదా ॥కవి॥

యెదుటనే నీకాఁగిటి కేఁకారుతానున్నది
    పొదిగి రతుల విట్టి భోగించరాదా
కదిసి శ్రీవేంకటేశ కరుణించి యేలితివి
    మదిఁ జొక్కి యిట్లానే మన్నించరాదా ॥కవి॥ 444

రేకు 1285 దేసాళం

ఇద్దరికోరికలును యేకమౌత గంటిమి
    పొద్దున విచ్చేయవయ్యా పొందు లోనగూడెను ॥పల్లవి॥

వెలయ నేఁజేసినవిన్నపాలెల్లా వింటివి
    యెలమితో వచ్చేనని యియ్యకొంటివి
తలఁచుక యేపొద్దూఁ జిత్తానఁ బెట్టుకుండవయ్యా
    చెలియతో నవ్వియుమఁ జెప్పవచ్చే మిఁకను ॥ఇద్ద॥

కైకొని సతియంపినకానుక లందుకొంటివి
    ఆకెకు నీవుడుగర లంపితివి
జోకతో సింగారించు కచ్చోటి కిట్టె రావయ్యా
    [1]వేకరకముగా నీరాక చెప్పవచ్చే మిఁకను ॥ఇద్ద॥

మావెంటనే వచ్చి నీవు మగువతోఁ గూడితివి
    దేవులాయ నీకు నాపె తెల్లమిగాను
యీవల విందాయితము యింట్లోఁ జేసి నీకు
    శ్రీవేంకటేశ నీయింపు చెప్పివచ్చే మిఁకను ॥ఇద్ద॥ 445

1. 'శేకరము' రేకు. ఇది శేఖరశబ్దవికృతి కావచ్చు.

గౌళ

వలదనేమా మిమ్ము వట్టినట లేలయ్య
తలకొనెఁ దమకము తడవేల యిఁకను ॥ పల్లవి ॥

మొవసి మీరిద్దరును మోములు చూచుకొంటిరి
నవుపులు సమకూడ నవ్వుకొంటిరి
పెనఁగుచు వలపులు పెంచుకొందురుగాక
పవిలేవిసిగ్గులు పడనేల యిఁకను ॥ వల ॥

పిలువక వచ్చి యొక్కపీఁటపైఁ గూచుంటిరి
చెలరేఁగి వావులు చెప్పుకొంటిరి
పులివచ్చిరతులలో నోలలాడుదురుగాక
మలకలమతకపుమరఁగేల యిఁకను ॥ వల ॥

కడుఁజుట్టకరిములోఁ గాఁగిలించుకొంటిరి
విడియాలు నందుకొని వేసుకొంటిరి
అదరి శ్రీవేంకటేశ యప్పుడే నన్నేలితివి
వదుమ నాపెతోడిసన్నలూనేల యిఁకను ॥ వల ॥ 446

వరాళి

చెలి నీకుఁ దగినది చెప్పవచ్చితిమి నేము
పిలుచుక రమ్మన్నది ప్రియము చేకోవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

కలికిచేఁతలది కడుఁగడుఁజక్కనిది
తలఁపు నీపైఁబెట్టి తగులైనది
మొలచచన్నులది సొమ్ములు నీడాఁ బెట్టినవి
వెలకొని యాసలతో నీకు వలచినది ॥ చెలి ॥

చేరఁదేసి … బది చిత్తరుబొమ్మవంటిది
కోరి నీగుణాలే యడుగుతామన్నది
మూరెఁడంతగొప్పది ముసిముసినవ్వులది
వేరులేక నిన్నుఁజూచేవేడుకతో నున్నది ॥ చెలి ॥

కామరేవయసుది గుణాల నెక్కుడైనది
తమి నిన్ను వివివివి తనియవిది
జమళి శ్రీవేంకటేశ నతిఁ గూడితి వింతలో
అమరి నీదేవులై యానందింపుచున్నది ॥ చెలి ॥ 447

సామంతం

ఇల్లాండ్లము నేము ఇంతసేయఁగలమా
[1] మెల్లఁగె(గ?) నీచిత్తమురా మెలఁగేముగాక ॥ పల్లవి ॥

నవ్వులు నిన్ను నవ్వించి నయగారిమాటలాడి
నివ్వటిల్ల భ్రమయించనేరుచు నాపె
వువ్విళ్లూర మోవి చూపి వొద్దనుఁడి నోరూరించి
తవ్వితవ్వి వలపులు తమిరేఁచును ॥ ఇల్లాఁ ॥

కన్నులఁ దప్పకచూచి కడుబొమ్మల జంకించి
వున్నతి దగిలించుకోనోపు నాపె
చన్నుల నిన్ను నొరసి సారెకు నీతో సొలసి
తిన్నఁగా [2] ననేకతరితీపులఁ దేలించును ॥ ఇల్లా ॥

కలికితనాలు చూపి కాతరానఁ బైకొని
బలిమి నిన్నుఁ గలయ బాగరి యాపె
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్ను నిట్టె
అలరి తానన్నీ నీకు నలవాటుసేసును ॥ ఇల్లాం ॥ 448

1. మెల్లఁగన్+ఏ=మెల్లఁగే వ్యావహారికము కావచ్చు. మెల్లగనె యనియర్థము.
2. 'అనేకతరితీపుల' వంటి చిల్లరదోషములకు తాళ్ళపాకవాఙ్మయమున పట్టింపులేదు.

గౌళ

వలదనేమా మిమ్ము వట్టిసట లేలయ్య
తలకొనెఁ దమకము తడవేల యిఁకను ॥ పల్లవి ॥

మొనసి మీరిద్దరును మోములు చూచుకొంటిరి
ననుపులు సమకూడ నవ్వుకొంటిరి
పెనఁగుచు వలపులు పెంచుకొందురుగాక
పనిలేనిసిగ్గులు పడనేల యిఁకను ॥ వల ॥

పిలువక వచ్చి యొక్కపీఁటపైఁ గూచుంటిరి
చెలరేఁగి వావులు చెప్పుకొంటిరి
పులివచ్చిరతులలో నోలలాడుదురుగాక
మలకలమతకపుమరఁగేల యిఁకను ॥ వల ॥

కదుఁజుట్టరికములతోఁ గాఁగిలించుకొంటిరి
విడియాలు నందుకొని వేసుకొంటిరి
అదరి శ్రీవేంకటేశ యప్పుడే నన్నేలితివి
నడుమ నాపెతోడిసన్నలూనేల యిఁకను ॥ వల ॥ 446

వరాళి

చెలి నీకుఁ దగినది చెప్పవచ్చితిమి నేము
పిలుచుక రమ్మన్నది ప్రియము చేకోవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

కలికిచేఁతలది కడుఁగడుఁజక్కనిది
తలఁపు నీపైఁబెట్టి తమకమైనది
మొలచన్నులది సొమ్ములు నిండాఁ బెట్టినది
నెలకొని యాసలతో నీకు వలచినది ॥ చెలి ॥

చేరఁ దేపికన్నులది చిత్తరుబొమ్మవంటిది
కోరి నీగుణాలే యడుగుతానున్నది
మూరెఁడంతగొప్పది మురిమురినవ్వులది
వేరులేక నిన్నుఁజూచేవేడుకతో నున్నది ॥ చెలి ॥

కామరేవయసుది గుణాల నెక్కుడైనది
తమి నిన్ను వివివివి తనియనిది
జమళి శ్రీవేంకటేశ సతిఁ గూడితి వింతలో
అమరి నీదేవులై యానందింపుచున్నది ॥ చెలి ॥ 447

సామంతం

ఇల్లాండ్లము నేము ఇంత సేయఁగలమా
[1] మెల్లఁగె(గ?) నీచిత్తమురా మెలఁగేముగాక ॥ పల్లవి ॥

నవ్వులు నిన్ను నవ్వించి నయగారిమాటలాడి
నివ్వటిల్ల భ్రమయించనేరుచు నాపె
పువ్విళ్లూర మోవి చూపి వొద్దనుండి నోరూరించి
తవ్వితవ్వి వలపులు తమిరేఁచును ॥ ఇల్లాఁ ॥

కన్నులఁ దప్పకచూచి కిడుబొమ్మల జంకించి
వున్నతి దగిలించుకోనోపు నాపె
చన్నుల నిన్ను నొరసి సారెకు నీతో సొలసి
తిన్నఁగా [2] ననేకతరితీపులఁ దేలించును ॥ ఇల్లా ॥

కలికితనాలు చూపి కాతరానఁ బైకొని
బలిమి నిన్నుఁ గలయ బాగరి యాపె
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్ను నిట్టె
అలరి తానన్నీ నీకు నలవాటుసేసును ॥ ఇల్లాం ॥ 448

1. మెల్లఁగన్+ఏ=మెల్లఁగే వ్యావహారికము కావచ్చు. మెల్లగనె యనియర్థము.
2. 'అనేకతరితీపుల' వంటి చిల్లరదోషములకు ఈవాఙ్మయమున పట్టింపులేదు.

హిందోళం

ఆయనాయ వలసితి వన్నిటా నీవు
మోయరావివలపులు మోపుగట్టుకొనేవు ॥ పల్లవి ॥

చెక్కులవెంటఁగారేచెమట దుడుచుకోవే
యిక్కడ నాపతితోడ నేమినవ్వేవు
చక్కఁబెట్టుకొనవే నీజారినపయ్యదకొంగు
చొక్కుచు నాతని నేమిచూచేవు నీవు ॥ ఆయ ॥

చెదరివిడినకొప్పు సిగ్గుతో ముడుచుకోవే
యెదుట నిలుచుకుండి యేమి మొక్కేవు
వదలినపోఁకముడివంక చూచుకొనవే
కదిసి యంతాతని కేఁకారేవు నీవు ॥ ఆయ ॥

అలిఁ బెదవిపైతమ్ములము గడుగుకోవే
కలయికలకు యేమి కాఁతాళించేవు
ఉలమి శ్రీవేంకటేశుఁ డన్నిటాను నన్ను నేలె
చెలఁచి యాతనినేల తడవేవు నీవు ॥ ఆయ ॥ 452

శంకరాభరణం

నాతిరో మఁ(ముం?)జేతికంకణాన కద్దము వలెనా
యీతల నింకానేలే యేదలేనిమాటలు ॥ పల్లవి ॥

మోమునఁ గళలుదేరీ మొగఁడు వద్ద నున్నాఁడు
ఆముక లోన నుంటిరి యప్పటనుండి
కామించి మిమ్ముఁజూడ గక్కన వచ్చితేను
యేమనేవే నాతోను యేదలేనిమాఁటలు ॥ నాతి ॥

పామువుపైఁ దా నున్నాఁడు పాదాలొత్తేవు నీవు
పూని చెమటగారీఁ గొప్పు వీడెను
కానీవే నేఁగంటే నన్నుఁ గదునొదలంచేవు
యేనాట నేర్చుకొంటివే యేదలేనిమాటలు ॥ నాతి ॥

చేవదేరె నీమోవి శ్రీవేంకటేశుఁడు నాఁడు
[1]కావించి, పచ్చడ మిట్టె కప్పుకొంటిరి
యీవేళ నేరాఁగాను యీతఁ డిట్టె నన్నుఁ గూడె
యేవల్లఁ జెల్లఁబెట్టేవే యేదలేనిమాటలు ॥ నాతి ॥ 453

సౌరాష్ట్రం

వద్దనేమో నేము నిన్ను వట్టిసట వొద్దుగాక
బుద్ధు లాతనికిఁ జెప్పి బోదించఁగాను ॥ పల్లవి ॥

పంతమేల పలికేవే పదఁతీ
అంతే కలితే పతితో నాడుకొనవే
వంతుకేల పెనఁగేవే వాడలోనను
చెంత నాతనికే యింకా సేనగా వలవవే ॥ వద్ద ॥

వరగ నీపగ చెంతపచారించేవే
సొరిది నాతనికే చూపవే నీవు
మురిపెములేఁటికి నాముందరను
మరిగినదాఁకాను పీమగపిఁ జొక్కించవే ॥ వద్ద ॥

నన్నునేల కొసరేవే నడుమ నీవు
అన్ని నాలివి పీవే యడుగఁగదే
యిన్నిటా శ్రీవేంకటేశుఁ డేలి నాకుఁ జనవిచ్చె
యెన్నటిపొందులో నీవూ నెతిఁగించుకొనవే ॥ వద్ద ॥ 454

---

1. కావించి=ఎఱుపుచేసి కావత్తు.

నాదరామక్రియ

ఇంత నీకబ్బురమౌత యెఱఁగ మిన్నాళ్లు నీకె
వింతలెల్లాఁ గంటిమి వెరగయ్యా మాకు ॥పల్లవి॥

సతియంపినలేకలు చదువుకచదువుక
కతగాఁ జెప్పేవు వద్దికాంతలకును
తతి నాపెదూతికను ఁంపఁ గూచుండఁబెట్టుక
అతిమోదమున నీ వందరికిఁ జూపేవు ॥ఇంత॥

తరుణిమాఁటలు నీవు తలఁచుకతలఁచుక
శిరసూఁచుక మెచ్చేవు చెలులతోడ
గరిమ నాపెయంపినపరిమళా లందుకొని
పరగ నందరికివిఁ బంచిపెట్టేవు ॥ఇంత॥

సుదతిసొమ్ములపెట్టె చూచుకచూచుక
పదిమారులు రచ్చలోఁ బచారించేవు
యిదివో శ్రీవేంకటేశ యిటు మమ్ము నేలితివి
పొదిగి యాపెవలపూఁ బొసఁగించుకొనేవు ॥ఇంత॥ 455

కాంబోది

ఎందాఁకా వట్టిజోలి యెంత వొద్దువోయ నేఁడు
ఇందరుఁ జూట్టాలే మాఇంటికి రావయ్యా ॥పల్లవి॥

మాటలెన్నైనాఁ గలవు మళ్లియాదేమంటి (టేః)
జూటుఁదనాలనేర్చినసుదతులకు
కూటువగూడివయట్టికొలువులో నాదితేమ
యేఁటికి వినేవు మాయింటికి రావయ్యా ॥ఎందాఁ॥

చేఁత లెన్నైనాఁ గలవు చేకొని సేసేమంటే
పూఁతనవ్వులఁ దేలించేవొలఁతులకు
బాఁతిపడి యిందుకెల్లా భ్రమయనేఁటికి నీకు
యీఁతకు లోఁతున్నదా మాయిఁటికి రావయ్యా ॥ ఎందాఁ ॥

చూపు లెన్నైనాఁ గలవు సొలసి చూచేమంటే
తీపులమోవులఁ జూపే తెఱవలకు
చేపట్టి నన్నేలితివి శ్రీవేంకటేశ్వర
యీపాటిఁ గరుణించి మాయింటికి రావయ్యా ॥ ఎందాఁ ॥ 456

రేకు 1287 దేవగాంధారి

వెలయ నాగుణమెల్లా విన్నవించితి నీకు
చెలఁగి ఇందుకే సంతోసించుకొందు నేను ॥ పల్లవి ॥

పట్టరానిమననుతోఁ బదరి పైకొందుఁగాని
యెట్టు నీవే మన్నించేది యెఱుఁగుదును
నెట్టుకొన్న వేడుకతో నీ కెదురుజూతుఁగాని
ఇట్టె నీవు వత్తువని యెంచుకొందు నేను ॥ వెల ॥

మోవరానివయసుతో ముంచి తమకింతుఁగాని
తావుకొని వన్నె లేది తలఁచి మెత్తు
చేవదేరేకోరికతో చెలిచేఁ జెప్పింతుఁగాని
నావాఁడవనే విన్ను నమ్ముకొందు నేను ॥ వెల ॥

చెప్పరానియానతోఁ జేరి కొనసుడుఁగాని
తప్పి నాపై వలపెల్లాఁ గనుఁగొంటివి
ఇప్పుడే శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్ను నేఁడు
చొప్పైనయీగురుతులు చూచుకొందు నేను ॥ వెల ॥ 457

నాట

కంటివిగా వోయి దీనిగబ్బితనము మా-
ఇంటనే వుండుము దీనియెమ్మె లుడిపేను ॥పల్లవి॥

సొలసిసొలసి చూచి చొక్కులఁబెట్టి నిన్ను
వలపించెఁగా ఇంతవడిగా నీపె
కలికితనాల నీతోఁ గాఁపురాలు సేసిసేసి
యెలయించెఁగా దీనియెమ్మె లెటువంటివో ॥కంటి॥

సారెసారె మాటలాడి సన్నలుచేసి నీకు
నేరిపెఁగా వినయాలు నేఁ డిన్నేసి
కూరిమి గొసరి నీగుణము లీపాటివని
యేరుపరిచెఁగా దీనియెమ్మె లెటువంటివో ॥కంటి॥

పెనఁగిపెనఁగి నిన్నుఁ బ్రియమునఁ గాఁగిలించి
ననుపు రేఁచెఁగా నీకు నవ్వుతానే
నను నేలితి వింతలోననే శ్రీవేంకటేశ్వర
యెనయవచ్చి దీనియెమ్మె లెటువంటివో ॥కంటి॥ 458

పాడి

ఎదురుబడి నున్నారు ఇద్దరూ మీరు
పొదిగి రతుల విశ్రే భోగించుటగాక ॥పల్లవి॥

నేసవెట్టి పతితోద సిగ్గువడనేఁటికే
ఆసలెల్లా రేఁగ గోర నంటుటగాక
వాసితోఁ గొసరి తలవంచుకొననేఁటికే
మోసపోక చేతులెత్తి మొక్కుటగాక ॥ఎదు॥

సరుసనే కూచుండి జాగులు మరేఁటికే
    బెరసి వలపులెల్లాఁ బెంచుటగాక
సరసములాడి పొద్దు జరపఁగనేఁటికే
    సురతభోగాల చవిచూపుటగాక ॥ ఎదు ॥

కనువిచ్చి చూచియును కాంతలమఱఁగేఁటికే
    ననిచి కాఁగిటఁగూడి నవ్వుటగాక
యెనసితివి శ్రీవేంకటేశు నింతలో నీవు
    మనసిచ్చి యాతనినే మరుగుటగాక ॥ ఎదు ॥ 459

భైరవి

తప్పు లెంచేనా నీతలఁపులోదానను
    వొప్పఁజెప్పి నన్ను నెంత వొడఁబరచేవు ॥ పల్లవి ॥

చూడఁజూడ చూపులకు చోద్యములు నీచేఁతలు
    ఆడుకొన నందరికి నబ్బురములు
తోడ దిష్టాలైయున్నవి తొల్లె రేపల్లెవాడల
    యీడ మాతో వట్టిబాస లేలసేసే విఁకను ॥ తప్పు ॥

వినవిన వీనులకు వేడుకలు నీగుణాలు
    వొనరఁ దలఁచుకొంటే నుబ్బురేఁచేవి
వినుతింప మధురలో వెల్లవిరులై యున్నవి
    మనసులో మఱవము మఱఁగేల పెట్టేవు ॥ తప్పు ॥

కోరకోరఁ గాఁగిటికిఁ గొనసాగె నీపొందులు
    నేరిచితే రతులకు విధానములు
యీరీతి శ్రీవేంకటేశ యెన్నికలై యున్నవి
    చేరి నన్నేలితి వెంత సెలవుల నవ్వేవు ॥ తప్పు ॥ 460

కాంబోది

చెలియా యిప్పుడే బుద్దిచెప్పితిఁజుమీ నీకు
చెలరేఁగి చిత్తమురా సేవలెల్లాఁ జేయవే ॥ పల్లవి ॥

కంకణాలచేతులఁ గాఁగిలించి రమణుని
వుంకువగా మోవి యిచ్చి వూరడించేవు
మంకుదనాన నిలిపి మాటల దూరవుగదా
లంకెఁ బెనఁగి యింకా లాలించఁగదవే ॥ చెలి ॥

చిప్పిలుగుబ్బల మీఁది చెక్కునొక్కి యీతనికి
చెప్పరానిప్రియాలెల్లాఁ జెప్పేవు నీవు
అప్పటి వుబ్బున నీవేమైనాఁ జేయవుగదా
ముప్పిరిఁ బాదాలకింకా మొక్కనైనాఁ గదవే ॥ చెలి ॥

కొచ్చి మోము మోముతోడఁ గూడించి శ్రీవేంకటేశు-
విచ్చకములెల్లాఁ జేసి యెనసితివి
అచ్చపురతులవేళ నలయించవుగదా
మచ్చికల బుజ్జగించి మరిగించఁగదవే ॥ చెలి ॥ 461

గౌళ

అవధారు చిత్తగించవయ్యా యీకెదిక్కు-
కవగూడి ఇప్పుడిట్టె కాఁగిలించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

చిమటుచిరుఁజెమట చెక్కులవెంటఁ గారఁగా
వనిత ఇదివో నీవద్దికి వచ్చె
కొనలువేళ్లఁ దరుము కొంతగొంత ముడుచుక
మొనలేవితమితోడ విడె విలుచున్నది ॥ అవ ॥

పొలపుసిట్టూర్పులు పుక్కిళ్ల సాఁపుకొంటా
వేలఁది నీకు సురటి విసరీ విదె
నెలకొన్నయాసతోఁడ విన్నుఁజూచి వెరగంది
కొలువులో నీపొందు గోరుకొంటానున్నది ॥ అవ ॥

మదనకళలెల్లా నెమ్మది మోమున నుండఁగా
సుదతి నిన్నే తప్పకచూచీఁ దాను
ఇదివో శ్రీవేంకటేశ యెనసితి విఁతలోన
తెరవేసుక రతులఁ దెప్పలఁదేలీవి ॥ అవ ॥ 462

రేకు 1288 శంకరాభరణం

నీవల్లనే యింత నేరుపరియాయ నాపె
వేవేలుపగటులను వెలయఁగవలదా ॥ పల్లవి ॥

కన్నులనే నవ్వుదువు కాఁకతోఁ గొలువులోన
సన్నలెల్లాఁ జేతువు సారెసారెను
ఇన్నిటాను మందెమేళ మింత నేసుకొంటివి
వన్ని పుద్దండాన నిన్నుఁ బలుకఁగవలదా ॥ నీవ ॥

వేడుకతో విందువు విన్నపా లాపెచేత
ఆడుదువు సరసము లంటిముట్టి
పాడితో నీవే యాపె పంతములెక్కించితివి
జోడై నీకు రాజసాలు చూపఁగవలదా ॥ నీవ ॥

వూరకే పొగడుదువు వొకటొకటే యాపెను
చేరి కాఁగిలింతువు శ్రీవేంకటేశ
గారవపురతులనే కరఁకుపరచితివి
కోరి.వన్నెలితి వాపెఁ గొనరఁగవలదా ॥ నీవ ॥ 463

నాదరామక్రియ

అందుకే వెరగయ్యీ నప్పటనుండీఁ జూచి
ఆ(అం?)దముగ నేనే నీకు నాలనై వుందానను ॥ పల్లవి ॥

చెక్కునొక్కి సతి నిన్నుఁ [1]జ(జె?)నకియుఁ దనివోదు
తక్కక సేవలుసేసి తనివోదు
యిక్కువలంటి మోహ మెఱిఁగించి తనివోదు
ఇక్కడ దీనిబత్తి యింకా నెంతగలదో ॥ అందు ॥

చెలరేఁగి విన్నపాలు సేసియుఁ దనివోదు
తలఁచి నిన్నుఁ బొగడి తనివోదు
వెలయ నీసుద్దులు విసివిని తనివోదు
యెలమి నీపై బత్తి యింకా నెంతగలదో ॥ అందు ॥

పచ్చిగాఁగ నిన్ను గుబ్బలనొత్తి తనివోదు
తెచ్చితచ్చి కాఁగిలించి తనివోదు
యిచ్చట శ్రీవేంకటేశ యిటు నన్ను నేలితివి
హెచ్చినతనబత్తి యింకా నెంతగలదో ॥ అందు ॥ 464

మాళవిగౌళ

చెప్పవయ్యా అసుద్దులు చెవులారా వినేము
ముప్పిరిగాఁ జెలులతో ముచ్చటలాడేవు ॥ పల్లవి ॥

యేకతాన నాపె నీతో నేమని విన్నవించెనో
చేకొని సంతోసానఁ జెలరేఁగేవు
ఆకుమడిచిచ్చినప్పు డాస లేమిపెట్టెనో
జోకతోఁ గళలుదేరీ సొంపుగ నీ మొగము ॥ చెప్ప ॥

1. 'జనకి' అన్నచో యతిభంగము.

సరుసఁ గూచుండి యేమిసన్నలు నీపుఁ జేసెనో
శిరసెత్తి నవ్వుకొంటాఁ జిమ్మిరేఁగేవు
విరులుముడిచేవేళ వేడుక లేమిచూపెనో
గరిమతో రతులకుఁ గడుఁదమకించేవు ॥చెప్ప॥

పాదాలు గుద్దుతా నేమి పక్కనఁ జెనకెనో
ఆదరించి కాఁగిలించి యానందించేవు
పోదితోడ నేలితి విప్పుడు శ్రీవేంకటేశ్వర
పాదుకొని నీలోనీవే భావించి మెచ్చేవు ॥చెప్ప॥ 465

సామంతం

కంటివటే చెలియా ఇక్కడ నీతాధుకాణలు
యింటిలో నుండఁగా నీకు నీదేరెనే వలపు ॥పల్లవి॥

పారెకు మాటలాడఁగాఁ జవులెక్కె వలపు
కూరిమి గొసరఁగాను కుప్పలాయ వలపు
చేరి వాయకుండఁగాను చిమ్మిరేఁగె వలపు
యీరీతి మేలే నీకు నీదేరె వలపు ॥కంటి॥

సన్నలా చాయలానే సతమాయ వలపు
తిన్నవినవ్వులనే తీగెసాగె వలపు
విన్నపాలు సేయఁగానే వేడుకాయ వలపు
యిన్నేసిచేఁతల నీకు నీదేరె వలపు ॥కంటి॥

కూడి సరసమాడఁగా గుఱుతాయ వలపు
వాడికల మెలఁగఁగా వనమాయ వలపు
జోడై శ్రీవేంకటేశుఁ జొక్కించితివి కాఁగిట
యీడ నీనేరుపులనే నీదేరెనే వలపు ॥కంటి॥ 466

మాళవిగౌళ

చేకొని వూడిగములు సేసేవారిపైనే బత్తి
    యీకాలము దొరలకు నేమిచెప్పే మీఁకను ॥ పల్లవి ॥

తచ్చితచ్చి యాపె నీపాదాలు గుద్దినంటాను
    మెచ్చిమెచ్చి పొగడుతా మేలమాడేవు
    కొచ్చ కొనగోర నీకొప్పు దువ్వినంటాను
    యిచ్చగించి తమ్ములము యావిగా నిచ్చేవు ॥ చేకొ ॥

కలికి నీపచ్చడంటి గంధము వూసెనంటాను
    చెలరేఁగి యాపెమీఁదఁ జేయిచాఁచేవు
    పలుమారు నేకతాన బాగా లొసఁగెనంటా
    అలమి చెక్కులునొక్కి యాదరించేవు ॥ చేకొ ॥

చెనకుచుఁ జెప్పరాని సేవలెల్లాఁ జేసెనంటా
    కనుఁగొని నవ్వునవ్వి కాఁగిలించేవు
    యెనసితివి శ్రీవేంకటేశ యీమాటకు నన్ను
    మనపిచ్చి యాపెను నామారుగాఁ జూచేవు ॥ చేకొ ॥ 467

బౌళి

వలవఁగలట్టిల్లా వలచివది
    కలసిమెలసి యిట్టె కరుణించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

చిగురుఁబెదవులనుఁ జెప్పీ నీకుఁ బ్రియములు
    మగువ వింతటనైనా మన్నించవయ్యా
    నిగిడి అప్పటనుఁడి నిలిచి కొలువుసేసీ
    అగడుసేయనేల ఆదరించవయ్యా ॥ వల ॥

చక్కనిమోమెత్తి నిన్ను సారె సారెకును(జూచి
చెక్కులునొక్కి చనవు చెల్లించవయ్యా
మొక్కితానే నీతో మొలకనవ్వులు నవ్వీ
యిక్కువలంటి లాలించి యీదేర్చవయ్యా ॥ వల ॥

కోమలపు(జేతులను కోరి నీకు విడెమిచ్చీ
ప్రేమ వందుక కా(గిట బిగించవయ్యా
కామించి శ్రీవేంకటేశ నీమనసు దక్క(గొనె
వేమరు రతుల నింకా వెలయించవయ్యా ॥ వల ॥ 468

రేకు 1289 ఆందోళి

ఇటువంటిచే(తలనె ఇన్నిటా నే వలచితి
విటరాయ నిన్ను(జూచి వేడుకాయనయ్యా ॥ పల్లవి ॥

మనసిచ్చి మాటాడి మర్మములు రే(చేవు
కనువిచ్చి చూచి మతి గర(గించేవు
చెనకుచు పలుమారు సిగ్గులు వుట్టించేవు
యెనసి పొందులుసేయ నెంతనేర్తువయ్యా ॥ ఇటు ॥

చెక్కునొక్కి బుజ్జగించి చెలవుల నవ్వించేవు
చిక్కిచన్నులు ముట్టి చెల(గించేవు
చక్కెరమోవి చూపి సారె నోరూరించేవు
యిక్కువలంటి మెప్పించ నెంతనేర్తువయ్యా ॥ ఇటు ॥

చుట్టరికములు చెప్పి సొంపున నుబ్బించేవు
దట్టముగ వేనచల్లి తమి వించేవు
గట్టిగా శ్రీవేంకటేశ కలసితి విదె నన్ను
యెట్టెదుట లాలించ నెంతనేర్తువయ్యా ॥ ఇటు ॥ 469

సాళంగనాట

వద్దనేమా నేము నిన్ను వట్టిదూరులేల దూర
సుద్దులు చెప్పవే నీవూ సోద్యములుగాను ॥ పల్లవి ॥

మావద్దఁ గూచుండఁగాను మాటాడితి నతనితో
దేవులవై తే నీవూఁ దెలుసుకోవే
వావులు చెప్పఁగా నే నివ్వల సరసమాడితి
చేవల్లకు వచ్చి నీవు చెవులారా వినవే ॥ వద్ద ॥

చెనకఁగా నే నితనిచెలిమి సేసితి నిట్టె
పనిగలితే నీవూఁ జూపవే మోము
ననుపుగా నవ్వఁగాను నాఁటఁ జన్నులనొత్తితి
మనసొక్కటిగా నీవూ మళ్లిమళ్లి చూడవే ॥ వద్ద ॥

సన్న సేయఁగా నితని సమరతులఁ జొక్కితి
మున్నె పొఁ(పొం?)దై తే నీవూ మొక్కు మొక్కవే
యిన్నిటా శ్రీవేంకటేశుఁ డిల నన్ను మన్నించె
యెన్నఁగా నీవు మమ్ము నిద్దరిఁ బొగడవే ॥ వద్ద ॥ 470

శుద్ధదేశి

ఎన్నఁడు గడించుకొంటి వీకెను నీవు
యెన్నరాదు దీనిపగ లెవ్వతోయీ ॥ పల్లవి ॥

[1] పెదవులపిదేలతోఁ బిక్కటిల్లుచన్నులతో
యెదుటనే నిలుచున్న దెవ్వతోయీ
వుదుటులు చూపుకొంటా నుబ్బించి నవ్వుకొంటా
యిదివో నీదిక్కే చూచీ నెవ్వతోయి ॥ ఎన్నఁ ॥

1. 'పిదేలపెదవులతో' అనుట పరాణము.

పొమ్మలతో విట్టువీఁగి సొలపుల మాటాడుతా
యెమ్మెలెల్లాఁ జూపీని యెవ్వతోయి
విమ్మపం దెగరవేసి సీటుతోను మురిసీని
యిమ్మల విటారికత్తె యిదెవ్వతోయి ॥ఎన్న॥

వలపు నీపైఁ జల్లి వద్దనే కూచుండి విన్ను —
నెలయించీ సారెకు నెవ్వతోయి
వెలయ నేలితివి శ్రీవేంకటేశ నన్ను విట్టె
యెలమిఁ జుట్టమైవున్న దెవ్వతోయీ ॥ఎన్నఁ॥ 471

కన్నడబంగాళం

ఇంచుకంతా గుట్టెఱఁగ దిదే మీకె
యెంచరాదు దీవిగర్వ మిదే మీకె ॥పల్లవి॥

వంతోసాన నీవు చేసన్నలు సేసితేను
యింతులకెల్లాఁ జూపీ విదే మీకె
చెంత నీ వప్పటిఁ దనుఁజేరి నుద్దు లడిగితే
యెంతిపిగ్గువడీఁ దాను యిదే మీకె ॥ఇంచు॥

నెమ్మది నీవు దవనెలవు లడిగితేను
యెమ్మెలకు నవ్వు నవ్వీ విదే మీకె
వమ్మతించ కొవగోరు చన్నులపై నూఁదితేను
యిమ్మలఁ దప్పకచూచీ విదే మీకె ॥ఇంచు॥

చుట్టరికములు నీవు పోదించి చెప్పితేనే
యిట్టె కాఁగిట నించీ విదే మీకె
గట్టిగా శ్రీవేంకటేశ కలసితి విటు నన్ను
యెట్టిదో తనవేడుక యిదే మీకె ॥ఇంచు॥ 472

శ్రీరాగం

చూచితి నే నప్పుడు మీసొంపులు కిమ్ములమంది
ఆచోటిదానిచేఁత లివొనా వోయీ ॥పల్లవి॥

పిలిచెఁగా అది నిన్ను పెద్దపెద్దయెలుఁగున
సొలసెఁగా మాటలను చొక్కులఁబెట్టి
వెలయఁ జనుపుమీఁద విడెము చేతికిచ్చెఁగా
తలఁచుకో అలనా(నాఁ?)టిదానిముద్దులోయీ ॥చూచి॥

నొక్కెఁగా చెక్కులు నిన్ను నోరఁ దమ్మవెట్టుమని
మొక్కెఁగా చేయెత్తి ముసిముసినవ్వుతో
వెక్కసపుఁజన్నులను వేడుకతో నొత్తెఁగా
చొక్కుచు నెంచుకో దానిచుట్టరికాలోయీ ॥చూచి॥

పెనఁగెఁగా కాఁగిటను ప్రియములు రెట్టించ
తనిసెఁగా రతులను తారుకాణలై
యెనసితివి శ్రీవేంకటేశ యిపు డిటు నన్ను
మనసునఁ బెట్టకో మర్మములు దానివోయీ ॥చూచి॥ 473

సౌరాష్ట్రం

చెలఁగి యప్పుడు సంతోసించుకొందువుగాని
[1]చలపట్టితవిమోవి చాలుగొనేము ॥పల్లవి॥

చన వాతఁ డిచ్చెనంటా సారె నిన్నుఁ జూచెనంటా
యొనసి పెద్దరికము లేమిచెప్పేవే
నమఁజూడు నీయెదుట నయమున నాతని
మనసు చొక్కించి నన్నే మరిగించుకొనేము — ॥చెలఁ॥

---

1. చలపట్టి+అతనిమోవిచాలు.

సొమ్ములు నీకిచ్చెనంటా చొప్పుగాఁ జెనకెనంటా
యెమ్మె లిందరికి నీవు యేమిచూపేవే
కమ్మి నాపంతము విను గక్కన నాతని నా-
సొమ్ము చేసుకొని యీడుజోడై వుండేను ॥చెలఁ॥

వలపించుకొంటినంటా వాడికై యున్నాఁడంటా
బలిమి నీనేరుపెంత పచారించేవే
కొలిచి శ్రీవేంకటాద్రి గోవిందరాజుకాఁగిట
నెలకొంటి నింకాను నిన్నే మెప్పించేను ॥చెలఁ॥ 474

రేకు 1290 కురంజి

కామిని యప్పటనుండి [1] కాచుకున్నది నీవేళ
ప్రేమము నీకుఁ జేసె ప్రియము చేకోవయ్యా ॥పల్లవి॥

పలుకులఁ గొసరీని భామ నీతో సారెసారె
చెలములు నేసీని చెనకులను
వలపులు చల్లీని వాడికమొక్కులను
పిలిచీ నింటికి నిన్నుఁ బ్రియముచేకోవయ్యా ॥కామి॥

ననుపులు సేసీని నయముల నవ్వుల
చనవిమ్మని యడిగీ సరసముల
పునుకులు చెప్పీని వుడివోనిసన్నల
పెనఁగీ నీరతులకు ప్రియము చేకోవయ్యా ॥కామి॥

వదలుఁబయ్యద చూపి వలపు నీపై నించి
గుదిగుచ్చీ వావులు కొలువులోన
యిదె శ్రీవేంకటేశ్వర యీకె యలమేలుమంగ
పెదవితేనె లొసఁగీ ప్రియము చేకోవయ్యా ॥కామి॥ 475

1. 'కాచుకున్నదివేళ' అని యుండవచ్చునేమో. లేక నీవేళను కాచుకున్నది కావచ్చు.

కన్నడగౌళ

ఇతరకాంతలు చూచి యేమని నవ్వేదరో
రతివేళచేఁతలు మరఁగుచేయఁగదవే ॥ పల్లవి ॥

సమరతి యాతనితో సలుపఁగాఁ బొడమిన-
చెమటార విసరవే చెలువునికి
తమల మప్పుడు నీఁ తమితోడఁ బెట్టినేమో
అమర వేరొక్కవిడెమంది చేతికియ్యవే ॥ ఇత ॥

కప్పుకొన్నపచ్చడము కడునెరి విరిగెను
యెప్పటివలెనే విచ్చి యియ్యఁగదవే
లప్పలై గందము రాలీ లావునఁ బెనఁగెనేమో
చొప్పెఱఁగకుండాఁ గస్తూరి మీఁదఁ బూయవే ॥ ఇత ॥

సరసమాడఁగనేమో తురుము వీడివున్నది
విరులు ముడువవే వేవేగను
అరిది శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేల్మంగవిభుఁడు
నెరులచిక్కు దిద్దవే నెట్టన నన్నేలెను ॥ ఇత ॥ 476

శంకరాభరణం

ఇదివో దంపతు లిద్దరు నున్నారు
వుదుటున దంతెపుటోవరిలోన ॥ పల్లవి ॥

పొందులమాఁటలఁ బొసఁగుముచ్చటలు
కందువకాఁగిటకలయికలు
విందులమోవులవియ్యపుసన్నలు
అందెను తెరవెయ్యరే చెలులు ॥ ఇది ॥

చనవులమీ రేటిసరసపుఁజేఁతలు
తవియక పెనఁగేటితమకములు
చెవకులలోపలిచిరుసిగ్గు లెసఁగె
అనువుగఁ దెరవేయరే చెలులు ॥ఇది॥

కెలయుచు నెఱఁగినకే రేటినవ్వులు
కొలఁదిమిగులుబుసకొట్టులును
బలు శ్రీవేంకటపతి కలమేల్మంగ -
కలవడెఁ దెరవేయరే చెలులు ॥ఇది॥ 477

శుద్ధవసంతం

ఏమే వట్టితరితీపు లేంసేసేవే
ప్రేమగలచోటను పెనఁగఁగఁదగదే ॥పల్లవి॥

నెట్టనఁ బతి విలిచీ విన్ను చేసన్న లేఁటికే
చుట్టరికము చెప్పఁగా సుద్దులేఁటివే
గుట్టుతోడ రమణునిఁ గూడుచే మేలు యిఁక
బట్టబయలు పందిలివెట్టనేఁటికే ॥ఏమే॥

కొంగువట్టితియ్యఁగా విక్కవలు చెప్పఁగనేలే
ముంగిటఁ జన్నులంటఁగా మొక్కలేఁటివే
సంగతిగా దేవులవై చనవు చేకొంట మేలు
యింగితపుటాసలనేల దొంతివెట్టేవే ॥ఏమే॥

బూవానసుంటివి మేలుపొందు లేమిచూచేవే
చేవదేరఁ గాఁగిలించి సిగ్గులేఁటికే
శ్రీవేంకటేశుఁడు విన్నుఁజెందె నలమేల్మంగవు
కైవసమై కతలెన్ని గాదెఁటోసేవే ॥ఏమే॥ 478

ముఖారి

ఎంతఅట్టడితవమే యెందు నేరుచుకొంటివే
వింతలుగా నీతనికి వినోదాలు సేసేవు ॥ పల్లవి ॥

కదలేవినవ్వులు క్రాదెఁ బెట్టుకుందానవా
గుదిగొవఁ బతివద్దఁ గుప్పవోసేవు
వాడికపుజాణతనా లొడిఁగట్టుకుందానవా
వెడవెడగా సారె వెదచల్లేవు ॥ ఎంత ॥

మురిపెములల్లాను మూటగట్టుకుందానవా
పరిపరివిధములఁ బచరించేవు
గరిమలవలపులు గంపఁబెట్టుకుందానవా
అరిమురి నీతనికి నమ్మవచ్చేవు ॥ ఎంత ॥

తొలుతే తరితీపులు దొంతిఁబెట్టుకుందానవా
వెలయఁగ నీతనికి విందువెట్టేవు
అలమేలుమంగపతియైనశ్రీవేంకటేశుఁడు
యెలమి నన్నేలె నీవూ నీవిభుఁ గూడేవు ॥ ఎంత ॥ 479

బౌళి

ఏల కాచుకుందానవు యీతఁడు నీమగఁడంటా
లేలే ఆయనాయ నెఁ(నెం?)తలేదు నీయాసోదము ॥ పల్లవి ॥

బలిమిగలదానవు పతిఁ బిలుచుకోరాదా
కలిగిననీపగటు కందముగాని
వెలయ నీతనిచేత నీడె మిప్పించుకోరాదా
కలికితనాలెల్లాఁ గానవచ్చీ నపుడు ॥ ఏల ॥

క్రిగీతగంది చిలుముచే నష్టము.

చుట్టమవై నదానవు చొక్కవలపించరాదా
గట్టిగ నీనేరుపెల్లాఁ గందముగాని
అట్టయితే నీతనిచేఁ బ్రియము చెప్పించుకోరాదా
దిట్టతనమెల్లాఁ దేటతెల్లమయ్యీ నపుడు ॥ఏల॥

పొందుగలదానవు బువ్వానఁ బెట్టుకోరాదా
కందువ నీబీరమెల్లాఁ గందముగాని
చెందె నలమేల్మంగను శ్రీవేంకటేశుఁ డితఁడు
యిందునే నీకోరికలు నీడేరీ నిపుడు ॥ఏల॥ 480

రేకు 1291 ఆహిరి

వట్టిజోలిఁ బొరలేవు వద్దన్నా మానవు
వొట్టు కొకరిసొమ్ము వేరొకరికి దక్కునా ॥పల్లవి॥

చక్కనిదాన వౌదువు జాణతనాలు నేర్తువు
ముక్కర వెట్టుకుంటివి మోము చూపేవు
నెక్కొన్న నారమణుఁడు నీయెలయింపులకు
చిక్కఁడుగాని నీచేఁతలకు మెచ్చును ॥వట్టి॥

చుట్టమవు నౌదువు చొక్కులఁబెట్టఁగలవు
యిట్టె సింగారించుకొంటి వీతనెదుట
గుట్టుతోడ నావిభుఁడు కోరి యిందుకు నిన్నుఁ జే-
పట్టఁడుగాని నీపగటులు మెచ్చును ॥వట్టి॥

మేలుదానవు నౌదువు మెప్పించా నీచేతనౌనుఁ
వేళ గాచుకుందానవు వెస మొక్కేవు
యేలె నన్ను శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేల్మంగను
నీలోనుగాఁడుగాని నీబత్తికి మెచ్చును ॥వట్టి॥ 481

1. వ్రాతప్రతిగల 'నవు' స్థలమున రేకు దుంకపడినది. తక్కిన వ్రాతప్రతులవి చిదములో నస్పష్టములు.

కాంబోది

ప్రియమంత గలిగితే పెండ్లాడుమనవే
నయగారివాఁడు తాను నన్నేల తడవీనే ॥ పల్లవి ॥

చిన్నదాన నన్నునేల పిగ్గువరచీనే తాను
చన్నులేల ముట్టీనే సారెసారెకు
కిన్నెర వాయించవచ్చి కేలుమొగిచితే నన్ను
నన్నలనే మోవిచూపి జాణతనాలాడీనే ॥ ప్రియ ॥

గుట్టుతోడిదాన నన్ను గోరనేల గీరీనే
యిట్టె యిందరిముందరానేల నవ్వీనే
చుట్టపువాఁడంటాఁ దన్నుఁ జూడఁగా నే వచ్చితేను
వట్టిగిలిగింతలను వలపు రేఁచీనే ॥ ప్రియ ॥

కోమలపుదాన నాతోఁ గోరి యెంత పెనఁగీనే
సాము లెంత నేసీనే సమరతుల
ఆముక శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేల్మంగవిభుఁడు
యీమేరల నన్నుఁ గూడి యింపులు పుట్టించెనే ॥ ప్రియ ॥ 482

పాడి

మీరేల పదరేరే మెలుఁతలాల
మేరతో తన్ను నే మెప్పించేఁగాని ॥ పల్లవి ॥

చెప్పనీరే తనమాట చెలులిందరిముందర
యిప్పుడే మారుత్తరము లిచ్చేఁగాని
కప్పురము చల్లనీరే కాఁతాళించి నామీఁద
చిప్పిలఁ జేఁతకుచేత సేసేఁగాని ॥ మీరే ॥

నగవీరే కేరడాన నాతో సారెసారెకు
మగుడి యినుమడిగా మన్నించేగాని
మొగము చూడవీరే మునుకొని యందుకేమి
యెగసక్కెలన్నియు నేరుపరచేగాని ॥మీరే॥

పెనఁగవీరే తాను ప్రియమునఁ గాఁగిలించి
వొనరఁగ గుబ్బల నే నొత్తేఁగాని
యెనసె శ్రీవేంకటేశుఁ డే నలమేలుమంగను
వినయాన మనవులు విన్నవించేఁగాని ॥మీరే॥ 483

దేసాళం

* చెప్పరాదు నీపరాకు జిగి మించె వలపులు
యెప్పుడు వచ్చీవి యీ దేరించీ నన్నును ॥పల్లవి॥

తలఁచునొకొ నేఁడు తానాతో నాడినమాట
పిలువక వచ్చునొకొ ప్రియుఁ డీడకు
నిలుచునొకొ యిట్టె నెమ్మది నాయెదుటను
చెలియా నాకోరికలు చిమ్మిరేఁచీ నన్నును ॥చెప్ప॥

కందునొకొ వొకపరి గక్కననుఁ దనరూపు
విందునొకొ తనమాట వీనులారాను
అందునొకొ తనతోను ఆడుకోలుమాటలెల్లా
సందడించీఁ దమకము సారెకు నాలోనను ॥చెప్ప॥

గారవించునొకొ నన్ను కాఁగిలించికాఁగిలించి
సారెకు మోవిచ్చునొకొ చవులుగాను
యీరీతి నలమేల్మంగ నేను, శ్రీవేంకటేశుఁడు
చేరి తానేవచ్చి గూడె చెంగలించీ మనసు ॥చెప్ప॥ 484

* ఈ క్రీగీతలుగల స్థలము గట్టిగా చిలుమువట్టి కానరావివి-నే నూహించినది. తక్కిన క్రీగీతల స్థలములుకూడ దాగ చిలుమూరినవే. నే నూహించినవే.

హిందోళం

మగవాఁడు తనకే యమరుఁగా కేమిసేసినా
యెగసక్కెములు గావా యింతుల కీపనులు ॥ పల్లవి ॥

చిగురాకుమోవి యేల చిల్లులు సేయవచ్చినే
నగుమంటా నూరకే లావలువెట్టినే
మొగమెత్తి చూడుమంటా మొనగోర నేలె(లో ?) త్తినే
జిగిమించ సిగ్గుగాదా చెలుల కీపనులు ॥ మగ ॥

బంగారువంటిచన్నులు పట్టి యేల పిసికినే
వంగి మొక్కుమంటాఁ గావరించినేలే
చెంగటఁ గూచుండుమంటా చెఱఁగేల మట్టినే
సంగతి నార్జముగాదా సతుల కీపనులు ॥ మగ ॥

అందపుఁదీగెవంటిమే నందులకుఁ బెనఁగినేలే
పొంది కాఁగిటనే యెంత భోగించినే
అందపుశ్రీవేంకటేశుఁ డలమేల్మంగను నేను
కందువ నవ్వులుగావా కాంతల కీపనులు ॥ మగ ॥ 485

శంకరాభరణం

నెఱజాణవు ఇవ్వి నీవే యెఱుఁగుదువు
మెఱయఁ జెలులు విన్ను మెచ్చిరి యిపుడు ॥ పల్లవి ॥

వసమై వలచినవలపులలోనికి
కొసరెడుచిరుసిగ్గులు చవులు
పొసఁగఁగఁ జేసినపొందులలోనికి
మసరవుసకుపులచూపులు చవులు ॥ నెఱ ॥

శ్రీగీతలుగల స్థలములన్నియు దట్టముగ చిలుమూరినవి. నే నూహించినవి.

మనసువనాటినమచ్చికలోనికి
గునియు రతులప్పలుకులు చవులు
పెనగొను సరసపుప్రియములలోనికి
నవిచిననెలవులనవ్వులు చవులు ॥ నెలు ॥

అలరి పొదలునదియాసలలోనికి
పొలుపగు తమకపుపొందులు చవులు
అలమేలుమంగపతియైనశ్రీవేంకట-
విలయ నీకు నిచెలుములు చవులు ॥ నెలు ॥ 486

రేకు 1292 తోండి

ఎందు నేరుచుకొనెనో యీపెదిక్కు చూడవోయీ
సందడిలో నీకు మోవి చవిచూపీని ॥ పల్లవి ॥

వలపులు చల్లుకొంటా వనిత యేమౌనోకాని
మలసి పొలసి నీతో మాటలాడీని
బలిమిఁ బెనఁగుకొంటా పవిగలదానివలె
పిలిచిపిలిచి నీకుఁ బ్రియముచెప్పీని ॥ ఎందు ॥

యెమ్మెలు నెరపుకొంటా నెందుండి వచ్చెనోకాని
చెమ్మఁజెమటతో నీపైఁ జేయి చాఁచీని
బొమ్మ లారుచుకొంటాను పొఁ(పొం?)దైనచుట్టమువలె
పమ్మి వద్దఁగూచుండి పాదాలొత్తీని ॥ ఎందు ॥

సారెసారె నవ్వుకొంటా చన వెంతగద్దోకాని
కూరిమితోఁ గాఁగిటఁ గూడీ నిన్ను
యీరీతి శ్రీవేంకటేశ యే నలమేలుమంగను
చేరి నన్నేలితివి టా సిగ్గుతో మొక్కీని ॥ ఎందు ॥ 487

ఈ త్రికీర్తనలగలప్తలములు దట్టముగ చిలుమారినవి. నే నూహించినవి.

1291 వ రేకు రెండవప్రక్క బాగా చిలుముతో దెబ్బతిన్నది. మొదటి ప్రక్క కొంత చెడినది.

మంగళకౌశిక

పొద్దువోనిజవరాలు బొమ్మలఁ గాటుక వెట్టీ
గద్దరిపవతులెల్లాఁ గాచుకుండఁగాను ॥ పల్లవి ॥

పంతవెట్టుక మగని సంగడిఁ గూచుండి యీకె
యెంతదడవైనా మొగ మేమిచూచీనే
చింతకాయకజ్జాయాలు చెప్పరానివలపులు
అంతటా నోరూరించే దది తా నెఱఁగదా ॥ పొద్దు ॥

పలుమారు రమణుని పక్కఁ బండి తనియక
మలయుచు నెందాఁకా మాటలాడీనే
యెలమి యిసుకపాఁత రెంతదవ్వినా మనసు
అలవిలేకపైకొనే దది తానెఱఁగదా ॥ పొద్దు ॥

యేపున శ్రీవేంకటేశుఁ డీయలమేల్మంగపతి
యేపొద్దూఁ గాఁగిలించి తా నేమినవ్వీనే
పూపలై వసంతకాలపుఁజిగురులు రతులు
ఆపొద్దే నన్నేలె నాతఁ డది దా నెఱఁగదా ॥ పొద్దు ॥ 488.

లలిత

మంచిదాన వలమేల్మంగ వోమదిరాక్షి
యెంచి చూచితే మదమఁ డిద్దరికి సాక్షి ॥ పల్లవి ॥

చెనకేవు యెంతేసి చిగురుఁబోడి
కొనలుసాగినవి నీగోళ్లు వాఁడి
పెనఁగేవు వలపులు పేఁడిపేఁడి
గునియుచు మొక్కేవేమే కోఁడికోఁడి ॥ మంచి ॥

నవ్వేవు మేలుమేలే నయగారీ
చివ్వన నీమేనినిండాఁ జెమటలూరీ
దువ్వటముకొాం గంటేవు దూరిదూరి
కువ్వనేనేవేమే వాని కోరికోరి ॥ మంచి ॥

నెలకొానేవే కాఁగిట నెలవాది
కలపె నీమోవితేనె కడుఁబోది
లలి శ్రీవేంకటేశుఁడఁ జలపాది
వెలసె నీనాపొందు వీదివీది ॥ మంచి ॥ 489

హిందోళవసంతం

నీకు వలచినట్లుండు నీరమణుఁడు
మేకొానీ నీసింగారపుమిసమిసలు ॥ పల్లవి ॥

చద్దికి వేఁడికి గడుచవులు రేఁచీఁ బతికి
ముద్దులమాటల నీముసగసలు
వుద్దండాన రతులకు నొడిగట్టఁజేసీ నవె
గద్దరిచూపుల నీకరకరు(ర?)లు ॥ నీకు ॥

పమ్మక సరసములఁ బలుమారుఁ బెనఁగించీ
సన్నలపొందుల నీసదమాదాలు
యెన్నరానివేడుకల కింపులువుట్టించీ నిదె
వెన్నెలనవ్వుల నీవికవికలు ॥ నీకు ॥

కమ్మక తమకములు ఘనముగఁ బుట్టించీ
దొమ్మల నీకాఁగిటితుదిపదాలు
కొమ్మరో శ్రీవేంకటేశుఁ గూడినగురుతు లివె
నెమ్మది మోముకళల విగవిగలు ॥ నీకు ॥ 490

మాళవిగౌళ

ఎంతపని గలిగెనో యేమి సాధించెనోకాని
వింతగా నప్పటినుండి వేళగాచుకున్నది ॥ పల్లవి ॥

చిన్నిచిన్నిచెమటలు చెక్కులపైఁ బొదమఁగా
విన్నపా లెంతసేసీని వెలఁది నీకు
పన్నుగాఁ జన్నులమీఁదిపయ్యెద కొంత జారఁగా
మిన్నక కొలువుసేసీ మిక్కిలి నీకు ॥ ఎంత ॥

పెనగొన్ననగవులు పెదవిపైఁ బెట్టుకొని
వినయాలుసేసీని వెలఁది నీకు
నినుపులచూపుల నీమొగమే చూచుకొంటా
యెనయుచు సన్నలు [1]నీకే లందుకుఁ జేసీని ॥ ఎంత ॥

తోడఁదోడ గాజులు చేతులనుండి వాఁగఁగాను
వీడే లెంతయిచ్చీని వెలఁది నీకు
యీడనె శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్ను నేఁడు
వాడిక లేమిచూపీని వంతులఁ దా నీకు ॥ ఎంత ॥ 491

కేదారగౌళ

ఇంతకోపితే మాపొందు లిటు నీవు సేయవయ్య
చెంతనే వోరూరించుఁ జెలులవలపులు ॥ పల్లవి ॥

చెవులొగ్గి వించేను చిగిరించు మాటలు
తివిరి వూఁకొంచేను తీగెలు సాగు
నవకమై లాలించితే ననలొత్తుఁ గోరికలు
[2]చనవు(చవుః)లు పైపైరేఁచు పతులవలపులు ॥ ఇంత ॥

---

1. యీకే+ఏం+అందుకు=యీకేలందుకుఁ జేసీని. కాకున్న యతిభంగము.
2. ప్రాసభంగము.

కన్నులఁ జూచితేను కరుఁబొదలు మనసు
సన్నలకు లోనైతే సమ లొత్తును
అన్నిటా సమ్మతించితే [1]ననలుఁగొనలుఁ బారు
యెన్నేని చెప్పఁగవచ్చు నింతులవలపులు ॥ ఇంత ॥

చేరి వద్దఁగూచుండేఁ జెలరేఁగు నవ్వులు
సారెఁ జవిగొంటే మోవిచవులు వుట్టు
యీరీతి శ్రీవేంకటేశ యిటు నన్నుఁ గూడితివి
కారుకమ్మినపంటలు కాంతలవలపులు ॥ ఇంత ॥ 492

రేకు 1293 శుద్ధవసంతం

ఇద్దరిలో బలిమేదే యింతులాల
బుద్ధిచెప్పరే మాకు పొలఁతులాల ॥ పల్లవి ॥

నగె నీతఁడు నాతోను మొగము చూచె నీపెను
తగవులు చెప్పరే తరుణులాల
చిగురున వేసె నన్ను శిర సూఁచెఁ దనకును
జిగిఁ దుదమొదలేదే చెలువలాలా ॥ ఇద్ద ॥

సారె నాతో మాటలాడె సన్నలు సేసెఁ దనకు,
తారతమ్యాలు చెప్పరే దైతలాల
చేరి నావద్దఁ గూచుండె సిగ్గువడెఁ దనతోను.
నేరుపునేరములేవే నెలఁతలాలా ॥ ఇద్ద ॥

సేసవెట్టి నన్నుఁగూడె చెనకెఁ దనచన్నులు,
వాసివంతులు చెప్పరే వనితలాల
సేసెఁ బొందు లిద్దరివి శ్రీవేంకటేశుఁ డితఁడు
[2]ఆసా బాసా నెవ్వరిదే అంగనలాలా ॥ ఇద్ద ॥ 493

---

1. 'ననలు కొనలు' అనుట వచ్చాణము. మొగ్గలు—చిగుళ్లుగ పెరిగినదని అభివృద్ధి సూచకమైన పలుకుబడి, ఈ వాఙ్మయములో 'ననలుఁగొనలుఁబా' అనుట వింత.

2. 'ఆసా-బాసా' ఆశపెట్టుట, బాసచేయుటయు కావచ్చు.

నాదరామక్రియ

చెల్లఁబో యేల లాచేవే సిగ్గువా టింతేకాక
చిల్లరవూతిగా లిఁకఁ జేయఁగ రమ్మనీనా ॥ పల్లవి ॥

యేపునఁ దొం గేలచూచే విద్దరు లోన నుండఁగా
కాఁపురాలు సేసేవారిఁ గాకుసేతురా
యీపొద్దు కేరడాలాడి యెఱుకలు సేసేవే
రాఁపుల నాతఁడు నిన్ను రమ్మని పిలిచీనా ॥ చెల్లఁ ॥

దీకొని దంపతులున్న తెర యేల యెత్తేవే
యేకతపువారిఁ బాయిటవేతురా
కేకలుగొట్టుచు మరి కేరి యేల నవ్వేవే
ఆతె వుండఁగా నిన్ను నందకు రమ్మనీనా ॥ చెల్లఁ ॥

శ్రీవేంకటేశుఁడు నాపెఁ జెందె [1]శయ్యాల చేరేవే
భావించి పెండ్లాదేవారిఁ బచ్చిసేతురా
పూవులగుత్తులఁ గొని పూఁచి యేల వేసేవే
నీవిభుఁడై తేనేమే నిన్నందు రమ్మనెనా ॥ చెల్లఁ ॥ 494

బౌళి

ఔనయ్య మంచివాఁడవౌదువు నీవు
నేనలుగా నుద్దండాలు సేయనేర్చుకొంటివి ॥ పల్లవి ॥

మొనపి చుట్టమవంటా మొక్కవచ్చినసతివి
వొనర నీతొడపైఁ గూచుండుమనేవు
మవిసిచ్చి నీవాదేమాటలు వినేదావి
పెనఁగుచుఁ బన్నులే పిసికేవు నీవు ॥ ఔన ॥

1. శయ్య+ఏల='శయ్యాల' వ్యావహారికము.

చూపుల వేడుక నిన్నుఁ జూడవచ్చినదాని
కాఁపురాలు సేయుకుంట్లాఁ గాఁతాళించేవు
యేపుమీర నిన్ను సుద్దు లిట్టె యడిగేటిదాని
చేపట్టి మోవెల్లా గంటిసేసేవు నీవు ॥ ఔన ॥

చేరి నీచెనకులకు సిగ్గులువడేటిదాని
కూరిమితోఁ గాఁగిలించుకొనుమనేవు
యీరీతి శ్రీవేంకటేశ యేలితి పొందుగు[1] దాని
కేరుచుఁ నవ్వఁగా గిలిగింపేవు నీవు ॥ ఔన ॥ 495

ఏరాశి

ఏఁటికే యింతేసిపంతా లిటనితోను
తాటించి నీవలపులు దాఁచనేలే నీవు ॥ పల్లవి ॥

కొండవంటిమగఁడు కొంగుపట్టి తియ్యఁగాను
అందుకాచి పోఁగేవు అదేమే నీవు
దండువెళ్ళి మదముఁడు దాడివచ్చి వుండఁగాను
గుండె రాయిగాఁజేసుకొనేవేమే నీవు ॥ ఏఁటి ॥

విడువరానిచుట్టము వేడుకతో నవ్వఁగాను
అడఁకువ సిగ్గువడే వదేమే నీవు
పెడలిదిక్కున వచ్చి పెండ్లి విడికుండఁగాను
గడుసవై చన్నులేల కప్పేవే నీవు ॥ ఏఁటి ॥

వేడుకకాఁడై నశ్రీవేంకటేశుఁడు గూడఁగా
ఆడేవు తెక్కులమాట లదేమే నీవు
మేడెపుమేనవాని మెదఁ గాఁగిలించుకోఁగా
యీడ నివ్వెరగు లందే విదియేమే నీవు ॥ ఏఁటి ॥ 496

1. ఈ స్థలమున రేకు దుంకవడినది.
త్రిగీతగంస్థలమున బాగా చిలుమెక్కుటచే నేమూహించినది.

188

రామక్రియ

వేగమే రాఁగదవయ్య వెలఁదిరొ చూతువుగాని
జాగులేల వేసేవు సారమైనదవు నీవు ॥ పల్లవి ॥

తల్లడిల్లితలనె కొంతతడవు పొద్దువుచ్చు
చెలికత్తెలతో కొంతసేపు పొద్దులువుచ్చు
చిలుకలకుఁ జదువుచెప్పి కొంతపొద్దువుచ్చు
వెలసి విన్నఁబాసినవిరహాన మగువ ॥ వేగ ॥

చిమ్ముఁడిపాటలు వాడి నెమ్మిఁ గొంతపొద్దువుచ్చు
దీమసాన సిగ్గులనే తేరి కొంతపొద్దువుచ్చు
ఆముకొన్న ఆసలనే ఆటు కొంతపొద్దువుచ్చు
వేమరు విన్నుఁబాసినగాఁనఁ దరుణి ॥ వేగ ॥

యెదురుచూపులనే ఇంటఁ గొంతపొద్దువుచ్చు
కదివేటికోరికలఁగొనఁ గొంతపొద్దువుచ్చు
ఇదివో శ్రీవేంకటేశ ఇంతలో వచ్చి కూడితి
వెదకీఁ జల్లోరనెవిరహాన వనిత ॥ వేగ ॥ 497

బౌళి

ఇమ్మోగము చూచి యెంతవన్నేవు నీవు
కామినిచేఁతలెల్లాఁ గనుఁగొనరాదా ॥ పల్లవి ॥

వన్నెక వినయాలెల్లా పచారించుకొని నీకు
విన్నపాలు వేసీ నాకే వినరాదా
884 చన్నులమీఁది పయ్యెద జారఁ దోమకొంటాను
వన్నులవే మోవిచూపీఁ జవిగొనరాదా ॥ వా ॥

అలివేడుకతోడుత అట్టె వేళగాచుకొని
సతి పాదాలొత్తవచ్చీఁ జాఁచరాదా
మతిఁ దలపోసుకొంటా మర్మములు గరఁగఁగ
రతులకు నాసపడీ రారాదా లోనికి ॥నామొ॥

గుట్టుతోడఁ దమకము గుబ్బతిలు కొనఁగాను
అట్టె నీకు విడెమిచ్చీ నందుకోరాదా
గట్టిగా శ్రీవేంకటేశ కలసితి విటు నన్ను
చుట్టమాయఁ దానూ దయఁజూడఁగరాదా ॥నామొ॥ 498

రేకు 1294 దేశాక్షి

తానూఁ బైపైనే వున్నది తమితో నీకూటమికి
యీనటన లేమినేర్చె నెంతవేసాలాఁడి ॥పల్లవి॥

వాడివట్టి తియ్యఁగాను వొయ్యనే పెనఁగీ నీతో
పడఁతి లేఁతసిగ్గులపగటుతోను
వాడఁబరచఁగ నిన్ను నొద్దని తోయఁగలేక
నిడుసాగిల నెలుఁగు నేరుపుతోఁ బెంచీని ॥తానూఁ॥

చన్నులు చేత నంటఁగ సగము గుంపించీని
సన్నలనే కొంగ బొమ్మజంకెనతోను
వున్నతిఁ గాఁగిలించఁగా నోపననఁజాలక
కన్నులు మూసి మోనానఁ గమ్మి పైనొరగీని ॥తానూఁ॥

లాలించి మోవియావగా లలి నొద్దుకొనరాక
తేలించి మోముచూచి వాతెర చూపీని
వోలివెట్టి నన్నుఁగూడి వొద్దికై శ్రీవేంకటేశ
యీలీలఁ దన్ను నేలఁగా వింపులు నెరపీని ॥తానూఁ॥ 499

ఆహిరి

ఎన్నిదలపోఁతలది యెంతయెమ్మెలాఁడి ఇది
కన్నులారా దీవిగుట్టు గంటివా వోయి ॥ పల్లవి ॥

అందమై కాఁగిట నీపై నంటవలెనంటాను
పొందుగఁ గస్తూరి మేనఁ బూసుకొన్నది
యెందుఁ దనరాక నీవెఱఁగవలెనంటాను
అందెలు బావాలతోడ నదివో వచ్చినది ॥ ఎన్ని ॥

తతి నీదెమిచ్చితేను తాఁకవలెనంటాను
అతివాఁడిగాఁ జేసు కదెవున్నది
రతివేళ విరులెల్లా రాలవలె నీపైనంటా
జతనానఁ దురిమెను జాజులు సంపెఁగలు ॥ ఎన్ని ॥

తనపై నీచూపులు తగులవలెనంటాను
కొనబుగా సింగారించుకొని వున్నది
యెనసితివి శ్రీవేంకటేశ ఇంతలో నన్ను
తను నేలవలెనంటా దండ నిలుచున్నది ॥ ఎన్ని ॥ 500

గౌళ

చన్నులు చిన్నవై తేనే సాదవా నీవు
నన్న యెఱఁగ వదేమే నరసునితోను ॥ పల్లవి ॥

చెక్కుచెయ్యాలపెట్టేవే సిగ్గులేల పెంచేవే
అక్కరతో నిదెము నీకాతఁ దియ్యఁగా
దిక్కునేల పెనఁగేవే చిరునవ్వేమి నవ్వేవే
మక్కువ నిన్నుఁజెనకేమగనితోను ॥ చన్ను ॥

చెమరించే వదియేమే చెలులఁ గూటిఁకసేలే
తమితో నాతఁడు విన్నుఁ దడచెఁగాను
అమర నీవేసాతేతే ఆనలు వెట్టఁగనే
సముకాన వేఁడుకొనే జాణపతితోను ॥ చన్ను ॥

పయ్యదేల బిగించేవే పాపటేల దువ్వేవే
చయ్యన నాతఁడు నేస చల్లఁగాను
వొయ్యనే మొక్కఁగనేవే వొడఁబాటించి యేతే
చెయ్యారా విన్నుఁ గూడె శ్రీవేంకటేశుఁడును ॥ చన్ను ॥ 501

సాళంగనాట

అవధరించవయ్యా అట్టె కిలకాలము
తవిలి సేవలు సేసీఁ దివిని నీకు ॥ పల్లవి ॥

నెలఁతచెమటలే పన్నీటి మజ్జనము నీకు
తలకుఁబయ్యదకొంగు దడియొత్తు
కలికినవ్వులే కప్పురకాపు నీకు
పొలుపొందఁ జూపులే పుణుఁగుకాపు ॥ అవ

మనవయంగరాగమే మంచిచంద్రగావిదట్టి
తగుఁగాఁగిటిచేతులే తమ్మిపూవులు
చిగురుఁబెదవులే శ్రీతులసీదళములు
మొగి రతిచెనకులే మునుకొన్నసొమ్ములు ॥ అవ ॥

అలమేలుమంగ తానే యక్కునసుండేదేవులు
పలుకులే వేదమంత్రపాటలు
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యెంచి చూచితే నీకు
జలజాక్షిసరసాలు సకలసంపదలు ॥ అవ ॥ 502

సాళంగం

ఇన్నాళ్లవలెఁ గాదు యిప్పుడు నీభావము
చిన్నారిపొన్నారినోరఁ జెప్పవయ్యా సుద్దులు ॥పల్లవి॥

యింతి యెవ్వతైనా వచ్చి యీడ నీకు నిచ్చెనో
వింతవుంగరము నీవేల నున్నది
చెంతనుండి యాపె నీకు సేవలేమైనాఁ జేసెనో
కాంతుఁడ నీపచ్చడానఁ గడువస పున్నది ॥ఇన్నా॥

యెంచరానిచుట్టము నీకెవ్వతైనా యిచ్చెనో
మించులపుంజాలదండ మెడ నున్నది
కంచముపొత్తు గలసి కాఁపురాలు సేసెనో
మించునీచెక్కుల నంటి మెరసీఁ గాటుకలు ॥ఇన్నా॥

వన్నెలాఁడి యెవ్వతైనా వాడికై నీకిచ్చెనో
చెన్నగుబాహంపురి నీచేత నున్నది
ఇన్నిటా శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్ను నేఁడు
యెన్న నాసొమ్ములే కావా యెఱిఁగితి నేను ॥ఇన్నా॥ 503

పాడి

నాకు విన్నుఁ జూచిచూచి నవ్వు వచ్చీని
యేకతాన నన్నేలితి వేమిచెప్పేదయ్యా ॥పల్లవి॥

తొయ్యలియొక్కతెకుఁ గందువ చెప్పకుండఁగాను
వొయ్యనే వేరొకతె నీవాదికి వచ్చె
చెయ్యార విత్తొకటిఁ జెలొకతె మొలచె-
వియ్యాల నీవలపిదె యేమని చెప్పేదయ్యా ॥నాకు॥

పేరుకొని యొకతెను ప్రియము [illegible]
[illegible]
కోరినదొకటుండఁగాఁ గొసరు వేరొకటాయ
యీరీతి నీభాగ్యము [illegible] చెప్పేదయ్యా ॥ [illegible] ॥

గక్కన వేరొకతెను [illegible]
[illegible] శ్రీదేవి [illegible]
మొక్కొకటి మొక్కఁగాను ముంచి దీవెనొకటాయ
యిక్కడ శ్రీవేంకటేశ [illegible] చెప్పేదయ్యా ॥ [illegible] ॥ 504

రేకు 1295 భైరవి

చిత్త మెఱఁగక పతిసేవ లేమి సేయుమనే -
వత్తుక యాతని [illegible] ॥ [illegible] ॥

చెప్పరానిమాఁటలకు [illegible]
[illegible] తమక [illegible]
ముప్పిరివవ్వులు సారె మూటగట్టఁబోతేను
చిప్పిలుఁజెమటలే చిందఁజొచ్చును ॥చిత్త॥

పిలువనిపేరటము పెండ్లికిఁ బోతేను
నిలువున నివ్వెరగులే నిం[illegible]
[illegible] చట్ట[illegible] బోతేను
వులివచ్చివలపులే వుమ్మగిలును ॥చిత్త॥

వొక్కమాఁటె సరసాన వాదికి [illegible] బోతేను
మొక్కలముతోఁ బోఁకముడి [illegible]
[illegible] యిక్కడ శ్రీవేంక [illegible] గూడితే
తక్కసించి కూడితే కాయే పండవును ॥చిత్త॥ 505

ఆహిరినాట

వేవేలకు నొకటే విన్నప మిదే
చేవదేరె వలపులు చిత్తగించవయ్యా ॥పల్లవి॥

పూరనూర నూఁటలాయ నువిదకుఁ జెమటలు
కోరికలై తేఁ బెద్దకొండలాయను
కారుకొని తమకము గంపలకొలఁదులాయ
చేరవచ్చి మగువసుఁ జిత్తగించవయ్యా ॥వేవే॥

చెప్పఁజెప్పఁ గొత్తలాయ చెలిచెక్కుటిచింతలు
ముప్పిరిగొన్నయాసలు మోపులాయను
కప్పి నీసుద్దులు వినఁ గడుఁదరితీపులాయ
చిప్పిల మాఁటాడి యింతిఁ జిత్తగించవయ్యా ॥వేవే॥

చూడఁజూడ సొంపులెక్కె సుదతిమోముకళలు
వేడకలై తే వెల్లావిరులాయను
యీడనె శ్రీవేంకటేశ యేలితివి మన్నించి
చేదె నీకు దేవులాయఁ జిత్తగించవయ్యా ॥వేవే॥ 506

లలిత

జవ్వనము నీమేన జడిగొనివున్నది
చివ్వనఁ జేయి మీఁదుగాఁ జెవకి పైకొనవే ॥పల్లవి॥

సిగ్గులెంతపెంచినాను చిత్తము గరఁగీనా
అగ్గలము గొనరితే నాస దీరీనా
దగ్గరి కొలిచితేనే తనివివుట్టీనా
తగ్గులేనివేడుకతోఁ గాఁగిలించుకొనవే ॥జవ్వ॥

కన్నులఁ జూచితేనే కలసినట్టయ్యీనా
సన్నలఁ బొద్దువుచ్చితే సంతోసా లవునా
మిన్నక నవ్వితేనే మేనుమేను సోఁకీనా
చన్నుల నొరసి మోపి చవిచూడఁగదవే ॥జవ్వ॥

సంగడిఁ గూచుండితేనే జంటలయ్యీనా పొందు
ముంగిటిమాఁట లెన్నైనా మోచీనా వావి
యింగిత మెఱిఁగి కూడె నిదె శ్రీవేంకటేశుఁడు
అంగవించి యేపొద్దూఁ బాయకవుండఁగదవే ॥జవ॥ 507

హిందోళం

ఆసగించియున్నదాని నలయించనిఁకనేలే
పాసి వుండలేకుండితే బత్తిసేయవయ్యా ॥పల్లవి॥

ముసుకొని యాపె వచ్చి ముందర నిలుచున్నది
ననుపు గలిగితేను నవ్వవయ్యా
వినయముతో నీకు విన్నపాలకు లాపి
పని గలిగితే [1]మాటపలు కాదవయ్యా ॥ఆస॥

గుట్టుతోడ నీపొందులగుఱుతులెల్లాఁ జెప్పి
చుట్టమైతే నాపెదిక్కు చూడవయ్యా
నెట్టుకొని సారె నిన్ను నేరుపున సోఁకీని
అట్టె నీకు హితవైతే నాదరించవయ్యా ॥ఆస॥

నియతానఁ జేరిచేరి నీకుఁ బాదాలొత్తవచ్చె
ప్రియమైతే మంచముపైఁ బెట్టుకోవయ్యా
నయాన శ్రీవేంకటేశ నన్నుఁ గూడితి విన్నిటా
క్రియ గలితే నాపెపైఁ గేలు చాఁచవయ్యా ॥ఆస॥ 508

1. మాటపలుకు=తాను మొదట పల్కరించుట మాట, అడిగినదానికి బదులిచ్చుట పలుకుగా ఈనుడికారము పుట్టియుండవచ్చు.

దేసాళం

నీవిచ్చినచనవెల్లా నెరపీఁ దాను
    యీవలఁ దనయాసోద మింకా నెంతగలదో

కొసరికొసరి విన్నుఁ గొమ్మ నీతో మాటలాడి
    ముసిముసినవ్వులనే మోవిచూపీని
విసవిస నేతెంచి విడెము చేతికిచ్చెను
    యెసఁగ తనయాసోద మింకా నెంతగలదో

కందువలు చూపిచూపి కనుసన్నలు సేసి నీ-
    ముందరికి వచ్చి నీకు మొక్కు మొక్కీని
యిందువలె సారెసారె విన్నపాలు నీకుఁ జెప్పీ
    యిందరిలోఁ దనయాస యింకా నెంతగలదో

వుడివోనివేడుకతో నూడిగాలెల్లాఁ గావించి
    నిడువాలుఁజూపులు నీపైఁ జల్లీని
అడరి నన్నేలితివి అన్నిటా శ్రీవేంకటేశ
    యెదయనితనయాస యింకా నెంతగలదో

మాళవి

తానిదె నేనిదె తగులై వున్నారము
    అనవెట్టి యీతగవు లడుగరే యీతని

చనవుగలుగుచోట సరసములాడవచ్చు
    వనవుగలుగుచోట నవ్వవచ్చును
మనసుఁగానరాపీక మతకావనుం ద్దేవానిఁ [illegible]
    జెనకఁగవచ్చునటె చెప్పరే వోచెలులు ॥ తాని ॥

బత్తిగలిగితే మాఁటపలుకు లాడఁగవచ్చును
చిత్తగించితే సేవసేయవచ్చును
కొత్తసేసుకొని లోలో గుట్టుతోడనుండేవాని
హత్తి పట్టవచ్చునటె ఆడరే వోచెలులు ॥తాని॥

ప్రేమము నెలకొంటేను పెనఁగులాడఁగవచ్చు
కామించె నీ(చేటి?)వేళ నొక్కటిగావచ్చు
వేమారు శ్రీవేంకటాద్రివిభుఁ డిట్టె నన్ను నేలె
ఆమాఁటాడవచ్చునటె యనరే వోచెలులు ॥తాని॥ 510

రేకు 1296 ముఖారి

మగవానితో బలిమి మగువల కమరునా
వెగటులేక యిట్టె వినయమే సేయవే ॥పల్లవి॥

కొంగువట్టి తీసితేను కొప్పు.గదువెడజారె
వుంగరాన కొడిసితే నూర్పులు రేఁగె
చెంగటఁ బెనఁగితేను చెమటలు మేనఁ జిందె
సంగడి నాతనితోను సాము లెంతసేసేవే ॥మగ॥

కదుఁ జెనకఁబోతేను కంకణాలు వాఁగఁజొచ్చె
తడవి తిట్టఁగఁబోతేఁ దగదొట్టెను
తడవుగా నవ్వఁగాను తలకెక్కె వలపులు
యెడయక యిందులో నీ వెందుకయ్యేవే ॥మగ॥

నాఁటఁగ గాఁగిలించఁగా నడుమఁ జిమ్ములు చిక్కె
మాటున రతిసేయఁగా మతి గరఁగె
॥ ఉండ ॥ యీటున శ్రీ వేంకటేశుఁ డిట్టె నిన్నుఁ గూడె
చీటికిమాటికి వీఁక సిగ్గులేల పెంచేవే ॥మగ॥ 511

సామంతం

మేలుమేలు నీభాగ్యము మెరసె విందరిలోన
యీలీల నెందరినైనా నేలవయ్యా నీవు ॥ పల్లవి ॥

చక్కవచన్నులయాపె సన్నపునడిమియాపె
చుక్కబొట్టుతో నిన్నుఁజూచేయాపె
వెక్కసపుముంగరాపె వింతసింగారాలయాపె
యెక్కడఁ గలిగె నీకు నింతటివొయ్యారి ॥ మేలు ॥

గొప్పకన్నులాపె కొమరెవాయపుటాపె
కప్పురపునోరఁ జెప్పె కత నీకాపె
కొప్పునిక్కఁబెట్టినాపె గుదిగొన్నసొమ్ములాపె
యెప్పుడు నిన్నుఁ బెండ్లాడె ఇంతిచేఁతలాఁడి ॥ మేలు ॥

చిన్నిపెదవులయాపె చెలువపుఁజెక్కులాపె
చెన్నగుచేతుల సేవసేసీ నీకాపె
ఇన్నిటా శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్ను నేఁడు
యెన్నఁడు నీపొందు సేసె నీముద్దులకలికి ॥ మేలు ॥ 512

బౌళి

ఎంతజాటుఁదనముల దీచెలియ
వింతవింత సింగారాల వెలసీఁ జెలియ ॥ పల్లవి ॥

ముంగిట నీముందరను మురిసేవంటానేమో
చెంగావిచీరఁ గట్టెఁ జెలియ
చెంగట నీతో సాముల సేసేనంటానేమో
సంగతిగాఁ గస్తూరి చల్లుకొనెఁ జెలియ ॥ ఎంత ॥

వన్నెలువెట్టుక నిన్ను వలపించేనంటానేమో
కన్నులంగాటుక వెట్టేఁ గడుఁ జెలియ
సన్నలనే నీకింత చవిచూపేనంటానేమో
నున్ననిపెదవులను నోరూరించేఁ జెలియ ॥ఎంత॥

మనసు గరఁచి నిన్ను మరిగించేనంటానేమో
వనుపునేసుక నీతో నవ్వేఁ జెలియ
యెనసితి విటు నన్ను యిన్నిటా శ్రీవేంకటేశ
తననేరుపులూఁ గొంత తాఁ జూపేఁ జెలియ ॥ఎంత॥ 513

పళవంజరం

నెఱజాణతనములనేరుపరి యాతఁడు
ఱకరిఁ బెట్టకే కరఁగించఁగదవే ॥పల్లవి॥

చలము లేమిటికే సరసములాదేవేళ
సొలసి వినయములే చూపఁగరాదా
పెలుచుఁదనములేలే బెరసియుండేవేళ
వెలలేనివగవులు వెదచల్లఁగదవే ॥నెఱ॥

పంతములేఁటికే మాటవలుకు లాదేవేళ
చెంతమండి ప్రియములే చెప్పఁగరాదా
వింతలు సేయఁగనేలే వేడుకఁ జెనకేవేళ
సంతసానఁ బొందులెల్లా జరపఁగఁగదవే ॥నెఱ॥

అంకెన లేమిటికే సన్నలువేసేవేళ
పొంకపుకాఁగిట నిట్టె పొదుగరాదా
అంకెల శ్రీవేంకటేశుఁ డన్నిటాను నిన్ను నేలె
కంకణాలచేతులనుఁ గాఁగిలించఁగదవే ॥నెఱ॥ 514

రామక్రియ

తిట్టితేనే యెగ్గుగాక తేఁకువతో నాతనికి
చుట్టరికము చూపితే సొంపుగాదా నీకు ॥పల్లవి॥

మచ్చికతో నీవిభుఁడు మాఁటలు నీతో నాడఁగా
మెచ్చితే నేమాయెనే మేలుగాదా
ముచ్చట నాతఁడు నాపె మోహములు చల్లఁగాను
వచ్చి వద్దఁగూచుండితే వాడికగాదా ॥తిట్టి॥

పువ్వుల వేసి యాతఁడు పొందు నాతోఁ జేయఁగాను
నవ్వితే నేమాయనే నాయమేకాదా
వువ్విళ్లూర నాతఁడు నాపాదిమీఁదఁ గూచుండఁగా
చివ్వనఁ గొప్పువెట్టితే సింగారముగాదా ॥తిట్టి॥

పీడెమిచ్చి నన్నాతఁడు పెనఁ గాఁగిలించుకోఁగా
కూడితే నేమాయనే వేడుకేకాదా
యీడనె శ్రీవేంకటేశుఁ డిటు నిన్ను నన్నుఁ గూడె
వూడిగాలు నేఁ జేసితే నీడుజోడుగాదా ॥తిట్టి॥ 515

ఆహిరి

నెట్టన దర్మపుణ్యాలు నీచేతివి
గట్టిపెండ్లికొడుకవు కానిమ్మనవలెను ॥పల్లవి॥

సారెసారె విన్ను నాకె సాకిరులే యడిగేవి
చేరి నీవెఱఁగినంత చెప్పవయ్యా
పోరచివచ్చినయట్టిపొత్తులమగవాఁడవు నీ-
వేరీతిఁ జెప్పినా మాకు వి(వీః)య్యకొనవలెను ॥నెట్టి॥

నిక్కినిక్కి యప్పటిని నీమొగము చూచీసి
పక్కన నాపెను వొరఁబరచవయ్యా
మెక్కుడుగాఁ దొల్లె నీవు యిద్దరాంతమగఁడవు
వొక్కమాఁటే సంతోసాన నొరఁబడవలెను ॥ నెట్ట ॥

కొత్తకొత్తమొరఁగులఁ గొంగువట్టి తీసీని
చిత్తగించి సన్నలైనాఁ జేయవయ్యా
సత్తుగా శ్రీవేంకటేశ సరివారిమగఁడవు
హత్తి కూడితివి నిన్ను సట్టె మెచ్చవలెను ॥ నెట్ట ॥ 516

రేకు 1297 రామక్రియ

నీవెఱఁగవా తగవు నెఱజాణ విన్నిటాను
కోవిదుఁ డాతఁడు వి న్నెగ్గులుపట్టకున్నాను ॥ పల్లవి ॥

వెక్కసాన నీవతవి వెంగెములాడినందుకు
చెక్కునొక్కి వేఁడుకొనఁజెల్లునే నీకు
గక్కనఁ బెనఁగఁగాను కాఁబుదాఁకినందుకు
చక్కసాగిలి మొక్క సంగతినౌనె ॥ నీవె ॥

జడికొన్నకాఁతాళాన జంకించినందుకు
వొడివట్టి పిలువఁగా సుచితమౌనె
కడుఁగరకుచూపులఁ గసరి చూచినందుకు
విడెమిచ్చి బుజ్జగించ వివరమూ నౌనె ॥ నీవె ॥

కులికికులికి నీవు గుబ్బలనొత్తినందుకు
అలపుదీర మోవియ్యనందమౌనె
తెలిసి శ్రీవేంకటేశుదేవులవయినందుకు
వలసినరీతుల నవ్వఁగ వావీనౌనె ॥ నీవె ॥ 517

శంకరాభరణం

ఉత్తమనాయకురాలి కొంత యిదియేకాదా
చిత్తగించి నీసేవ సేయించుకోవయ్యా ॥పల్లవి॥

యెల్లవారిలోనా నేలాలెంచఁగఁజాలక నిన్ను
చల్లనిచూపులనే సాదించీని
పల్లదాన బెనఁగుతా బంమిచూపఁజాలక
వొల్లనే కొనచుతా నిన్నొడిపట్టీని ॥ఉత్త॥

మనసు నాటఁగ నిన్ను మాటలాడఁజాలక
ననుపునేసుక నీతో నవ్వు నవ్వీని
పెనకుచు నిన్నుఁ గదుసిగ్గువరచఁజాలక
మొనగోరు సోఁకకుండా మొక్కు మొక్కీని ॥ఉత్త॥

చలముల నీతోను సాదించఁజాలక
కలపుకోలుఁదనాన గాఁగిలించీని
చెలి నేలితి విన్నిటా శ్రీవేంకటేశ్వర
సొలయఁజాలక రతిఁ జొక్కించీని ॥ఉత్త॥ 518

లలిత

పతితోడిచలములు పదఁతులకేఁటికే
యితవు దెలుసుకోవే యీదేరఁ జమలు ॥పల్లవి॥

పెంచిపెంచి పెంగేలఁ పెక్కుమారు లాదుకంటే
మంచిమాఁ టొకటాడితే మతి గరఁగు
పంచముండి తీరముతో బడలబకంటెను
ఇంచుక మొక్కు మొక్కితే పిదేరఁ జమలు ॥పతి॥

పొట్టలు వెట్టుక లోలో నిసురుసురని యుంటే
చుట్టరిక మేపాటైనా సుకము దక్కు
వెట్టయైనవిరహాన వేగినంతా వేగుకంటే
యెట్టైనాఁ బంతమిచ్చితే నీదేమిఁ బనులు ॥పతి॥

తలవంచుక సిగ్గులు తవ్వుకొంటా నుండుకంటే
మొలకనవ్వు నవ్వితే మొగమోటలా
యెలమి శ్రీవేంకటేశుఁ డింతలోనె విన్నఁ గూడె
ఇల నీనేరుపులనే యీడేరఁ బనులు ॥పతి॥ 519

శ్రీరాగం

ఏమి నోము నోచినదో యీయింతి
కామించి కన్నులారఁ గంటిమి నీపొందులు ॥పల్లవి॥

చిత్తగించి విన్నుఁజూచి సిగ్గువడీ నిదివో
కొత్తపెండ్లికూఁతురు యీకొమ్మ గాఁబోలు
మొత్తమి నీమాట విని ముసిముసినవ్వు నవ్వీ
జొత్తైనతొల్లిటినీచుట్టముగాఁబోలును ॥ఏమి॥

అగపడి సరసములాడితే సమ్మతించీని
తగిననీమేనమఱఁదలు గాఁబోలు
పగటున నీవుగప్పేపచ్చడము గప్పుకొని
జగమెఱఁగఁగ నీకు చనవరి గాఁబోలు ॥ఏమి॥

పావరఁ బానుపుమీఁద నుండి నీపాదములొత్తీ
యొనసి వూడిగమాపె యీకె గాఁబోలు
నను నేలితివి ముందే నంటున శ్రీవేంకటేశ
విన్నుఁ జెనకీఁ దానూ నేస్తము గాఁబోలు ॥ఏమి॥ 520

వరాళి

ఓపితే నీచిత్తము నే నున్నట్టె విన్నవించితి
చేపట్టి యేలుము నీసేవసేసేదాన ॥ పల్లవి ॥

అవళినాగుబ్బలకుఁ జాఁచేవు చేతులు
నవకా లింతేకాని నావవిగట్లు
కవగొని పిసికితేఁ గరఁగ వెంత్రైనాను
తవిలి పెనఁగితే మీఁదఁ దెచ్చువెరగును ॥ ఓపి ॥

చుట్టిచుట్టి పెఱుఁ దేమిచూచేవు నీకన్నులను
పట్టవసగావు పెద్దబిండికండ్లు
వొట్టి పైకి దీసుకొంటే నంగిటితోఁ గళదాఁకు
వట్టిమాఁకు లిగిరించేవలపులచేఁగలు ॥ ఓపి ॥

మెఱఁగెఱఁగి నామోవి కేఁటికి నోరూరేవు
మఱఁగేల కొమరాఁకమావిపండు
గుఱిగా శ్రీవేంకటేశ కూడితివి నన్ను నేఁడు
తఱితీపులెల్లా నిందు దాఁచుకొనేనెలవు ॥ ఓపి ॥ 521

బౌళి

కోడెకత్తెవు కొమ్మ నీకు నేఁ జెప్పితి
రూడితో[1] నీచేఁతలే నేరుచుకోవే చెలియా ॥ పల్లవి ॥

చుట్టరికము గలితే పొలయఁగవచ్చును
యెట్టనెదుట నుండితే వింపుపుట్టును
గట్టిగాఁ బొందుసేసితేఁ గాఁపురము తీదేరు
నెట్టుకొన్నబుద్ధు లివి నేర్చుకోవే చెలియా ॥ కోడె ॥

---

1. రూడితోఁ + నీచేఁతలే

చనవు మిక్కుటమైతే సరసములు చెల్లును
మనసు లేకములైతే మాట లింపౌను
ననుపులు దొరకితే నాటుకొను బ్రియములు
యెనసేటినీతు లివి యెంచుకోవే చెలియా ॥ కోడె ॥

చేరి చెనకఁ జొచ్చితే సెలవుల నవ్వు మించు
కోరినట్టె వచ్చితేను గూడఁగఁదగు
యీరీతి శ్రీవేంకటేశుఁ డిన్నిటాను నిన్ను నేలె
పేరడిగుణా లివి పెంచుకోవే చెలియా ॥ కోడె ॥ 522

రేకు 1298 దేశాక్షి

మెలుఁత కెప్పుడు నీవు మేలువాఁడవు
తలఁపులో నిఁక దయదలఁచఁగరాదా ॥ పల్లవి ॥

కన్నుల నీకు మొక్కెఁ గాంత; వద్దఁగూచుండి
విన్నపాలు నేసుకొని వేఁడుకొనెను
సన్నలనే మోవిచూపె చనవు చేకొని యిఁక
మన్నించి లోవికేఁగి మాటలాడరాదా ॥ మెలుఁ ॥

వాడికతోఁ జెక్కునొక్కి వలపు పికెరిఁగించె
పీడెము చేతికిచ్చి వేఁడుకొనెను
జోడగుచన్నుల నొత్తె చొకుచుఁ దెరవేసుక
యీడనైనా సేవలు సేయించుకోరాదా ॥ మెలుఁ ॥

కొలువులు నీకుఁ జేసె కూరిమిఁ బ్రియాలు చెప్పె
వెలయఁగఁ గాఁగిలించె(చి?) వేఁడుకొనెను
పిలిచి ఇందాఁకా నీతోఁ బెనఁగె శ్రీవేంకటేశ
తలపుమూసుక రతిఁ దనియించరాదా ॥ మెలుఁ ॥ 523

హిజ్జిజి

పతి యిట్టిదై తేనే సంసారఫలము
కతలివ్ని నీయందే కలవే వోచెలియా ॥ పల్లవి ॥

చెప్పినబుద్ధులు నివి చిత్తములోన మెలఁగి
తప్పక సేవసేసేది తరుణి
ముప్పిరి వితవుతోడ ముచ్చటలచ్చటలాడి
యొప్పరియాఁ బాయకుండేది యిల్లాలు ॥ పతి ॥

వోపిక గలిగి పతి కొరఁబడ బత్తి చూపి
కాఁపురము సేసేది గరితె
యేపున వహించుకొని యింటిపను లేమరక
చేపట్టుగుండమైనది సేసపాలమగువ ॥ పతి ॥

యిచ్చకమెఱఁగి తనయిలువరుస నెరపి
విచ్చఁ బతిఁగూడినదే నెరవాది
హెచ్చి నీవు శ్రీవేంకటేశుఁడు దొంసినట్టు
అచ్చపుగుణాల నెక్కుడై నదే వనిత ॥ పతి ॥ 524

అహిరి

పతికరుణే దిక్కు పదివేలకును నాకు
రతుల నాయాపోదాలు రచ్చవేసేవటవే ॥ పల్లవి ॥

అరిదినాకోరికలే యాతనివైపెఁ బారఁగాను
మరుఁ దేమిసేసునే మగువలాల
పొరిదిఁ దవ్వకయాచేయూపులే తగిలిఁగాక
విరులబాణములై తే వెసఁ దాఁకీనటవే ॥ పతి ॥

కుందువ నావలపులే కడుఁ దమిరేఁచఁగాను
చందురుఁ డేమిసేసునే సకియలాల
చిందిననావలఁపులే జిగియవలె నంటఁగా
గందము బాసటమై కమ్ముకొనీనటవే ॥పతి॥

మలసి యాడించేయెడమాటలే ఇంతి సేయఁగా
చిలుక లేమిసేసునే చెలియలాల
యెలమి శ్రీవేంకటేశుఁ డింతలో వచ్చి నన్నేలె
చలువపన్నీరు మరి సాదించీనటరే ॥పతి॥ 525

పాడి

చెప్పవచ్చితిమి నీకు చెలఁగి యీమేలుసుద్ది
తప్పదు మీకిద్దరికే తగుఁదగునయ్యా ॥పల్లవి॥

చిలుకపలుకులది చేరఁదేసికన్నులది
నెలఁత యొక్కతె యిదె నీకే తగును
నిలువుఁగొప్పుతోడినిండుమోముకళలది
నిచ్చుచున్న దల్లదివో నిక్కిచూడవయ్యా ॥చెప్ప॥

పిడికెఁడునడుమి(ము?)ది పిక్కటిల్లుగుబ్బలది
పడువాలుఁజూపులది నీకే తగును
కడుఁజక్కనిది హంసగతులనడపులది
పొడచూపె నల్లదివో పొందుసేయువయ్యా ॥చెప్ప॥

చిగురుఁబెదవులది చిన్నారిపాదములది
నిగనిగమేనిది నీకే తగును
నిగిడి శ్రీవేంకటేశ నీవే వచ్చికూడితివి
నగరిలో నున్న దది నన్ను మెచ్చువయ్యా ॥చెప్ప॥ 526

మేఁచబౌళి

ఎంతవేగిరకత్తెవే యేమే నీవు
చెంతనుండి వలపులఁ జిమ్మరేఁచరాదా ॥ పల్లవి ॥

అట్టె పానుపుపై నుండి(దే?)యాతని నన్నుఁ జూచి
వొట్టేల పెట్టుకొనేవే వువిదా
యెట్టనెదుటఁ గూచుండి యేపున మాటమాటల
చుట్టరికము గలితేఁ జూపిచెప్పరాదా ॥ ఎంత ॥

మగఁడు నన్నవ్వి తాను మన్నించఁగాఁ జూచి
మొగము వంచుకొనేలే ముదితా
నగుతా నాతనితోను నయములెల్లాఁ జూపి
తగవు గలిగితేను తెలఁపించరాదా ॥ ఎంత ॥

చెలఁగి నన్నుఁగూడిన శ్రీవేంకటేశునిఁ జూచి
బలిమిఁ బైకొననేలే పడఁతీ
వెలయఁ బొందుసేసి వేళలు గాచుకవుండి
వలపు గలిగితేను వద్ధించుకోరాదా ॥ ఎంత ॥ 527

గౌళ

ఎవ్వరికిఁ జెప్పేదమ్మ యెదలోనిమర్మము
వివ్వటిల్లి భోగించ నెరజాణఁ డితఁడు ॥ పల్లవి ॥

మెలుఁత కెవ్వతెకో మేలువాఁడు గాఁబోలు
చలువగాఁ బన్నీట మజ్జనమాడీని
కలయఁగ మేనఁ బచ్చకప్పురము మెత్తుకొనీ
తలఁపులోనివిరహతాపమెల్లా నారను ॥ ఎవ్వ ॥

అప్పటి శైత్యోపచారా లందుకుఁగాఁ జేయఁబోలు
గుప్పుకొనీఁ దులసిచిగురుదండలు
యెప్పుడూ నాలవట్టము లిరుమేలాఁ జేకొనీని
చిప్పిలువలపుల ముంచినవెట్ట దీరను ॥ ఎవ్వ ॥

కూరిమి చలిమందులకొరకుఁగానే కాఁబోలు
కోరి చలువరాళ్లకొండ నున్నాఁడు
యీరీతి శ్రీవేంకటేశుఁ డిందిరతోఁ గూడినాఁడు
తారసిరతులజాణతనములు మీరను ॥ ఎవ్వ ॥ 528

రేకు 1299 ధన్నాసి

విన్నకన్నవారికెల్లా వెరగయ్యీని
చిన్నదాన వెంతేసిచేఁతలు సేసేవే ॥ పల్లవి ॥

చిన్నిచిన్నినగవులు సెలవులఁ జిందుకొంటా
సన్నపుటెలుఁగులను సాదించుకొంటా
కిన్నెరమీఁటులు మీఁటి గిలిగించుకొంటాను
ఇన్నేసివిధాలఁ బతి నెంత యెలయించేవే ॥ విన్న ॥

పాఁగినగుబ్బలు సారె పయ్యెదను మూసుకొంటా
మాఁగినమోవి చూపి మలసుకొంటా
కాఁగేఁదేసిపిరుఁదులఁ గడుమురుసుకొంటాను
వీఁగ కితవిముందర వేసా లెంతసేసేవే ॥ విన్న ॥

చేరఁదేసికన్నులను చెలరేఁగి చూచుకొంటా
కూరిమి మాటలలోనే కొసరుకొంటా
యీరీతి శ్రీవేంకటేశు నింతసేసి కూడితివి
మీరతో నవ్వితఁ దేలె మేలు లేమిచూపేవే ॥ విన్న ॥ 529

నారాయణి

తెలియఁజెప్పితి మీకె తెరఁగెల్లా నిదె నీకు
తలఁపునఁబెట్టుకొని దయఁజూడు మిఁకను ॥పల్లవి॥

నెలఁత వేగిసంతాను నీతోడికలలె కను
నలువంకా మరి సగినాలు చూచును
చెలుల నీవద్ది కంపి చేరి సుద్దు లడుగును
చెలియభాగ్యము నీచిత్త మిఁకను ॥తెలి॥

భామ నీపైఁ బదాలుచెప్ప నుపమలు దలఁచు
ఆముక పటాన నీరూపటు వా(వ్రా?)సును
నేమాన మేడలెక్కి నీవగరు చూచి మొక్కు
యేమనేము యిన్ని నీవే యెఱఁగుదు విఁకను ॥తెలి॥

ఇంతి పానుపుపై నుండి యెదురులుచూచు నీకు
చెంత నీవున్నాఁడవని చెనకి నవ్వు
ఇంతలో శ్రీవేంకటేశ ఇట్టెవచ్చి కూడితివి
పంతమెల్లా యీడేరె పాయకుండు మిఁకను ॥తెలి॥ 530

గౌళ

కంటిమే యిన్నాళ్లకు మీకాఁపురాలు కమ్మలారా
జంటలై మీకోరికలు సతమాయఁగదరే ॥పల్లవి॥

మొలకనవ్వుల మీరు మోములు చూచుకోఁగా
తెలిపెనే మీపొందులు తెల్లమిగాను
చలివాసి మీలోన సరసము లాడుకోఁగా
వెలిసెనే నబలో మీవేడుకలెల్లాను ॥కంటి॥

పగటున మీరిద్దరు పానుపుపైఁ గూచుండఁగ
వెగడెనే యీకొత్తలు నేఁ డింతటాను
వెగటులేక మీరు విడెము లందుకోఁగా
తగులై మేఖోగా లీతఁ దరితీపులాయనే ॥కంటి॥

శ్రీవేంకటేశుఁడు నీవు చెలఁగి పెండ్లాడఁగాను
చేవదేరెనే మీచేఁతలెల్లాను
మోవులసన్నల మీరు ముచ్చట లాడుకోఁగా
వేవేలై నిలిచెనే మీవినోదములెల్లాను ॥కంటి॥ 531

లలిత

ఎంతలేదు యిపుడుగొన్ని యేఁటికి మీతచ్చనలు
ఇంతయు నెరిఁగితిమి ఇఁక మన్నించరయ్యా ॥పల్లవి॥

పొద్దునోక మీరెంతేసి బొమ్మల జంకించుకొన్నా -
నిద్దరూ నొక్కటేకాక యెరవయ్యేరా
వుద్దండాన నప్పటివి వాడివట్టి పెనఁగినా
పెద్దకారిలకేకాక బిరుదు లెక్కించేరా ॥ఎంత॥

సారసి మీరెంతేసి పాట్లు సెట్టుకొనినా
సరసము లింతేకాక చలపట్టేరా
గారవై మీలోమీరు కొచ్చికొచ్చి చూచుకొన్నా
తరితీపు లింతేకాక తప్పులు వట్టేరా ॥ఎంత॥

సంతాన మీరెంతేసిచేపట్లకుఁ జేరినాను
దొంతిఁ గాఁగిటికేకాక దొమ్మి సేసేరా
చెంత మమ్ము నేలితివి శ్రీవేంకటేశుఁడ నేఁడు
యింతి యీకె కొసరుఁగా కింకాఁ గొత్తలయ్యేరా ॥ఎంత॥ 532

(కీర్తనలుగలవి చిటులాలో అస్పష్టములు.

మధ్యమావతి

ఏఁటిబుద్ధులు చెప్పేరే ఇంతులాల
మాఁటువెట్ట కాతవికే మారుమాట చెప్పరే ॥ పల్లవి ॥

మంతనాన వారిద్దరూ మాటలాడుకొనఁగాను
దొంతివలపు దోమటిదొరుకఁగాను
వింతగా నాతవికి నే విడెమెట్లా విత్తునే
చెంతమంది పూదిగాలువేయ నెట్ల వచ్చునే ॥ ఏఁటి ॥

పానుపుపై నుండి తాము పచ్చిదేర నవ్వఁగాను
ఆనుక లోలో సరసాలాడఁగాను
పీనుల పిగ్గువడక వినవెట్టు దగునే
పావిపట్టుకొని యెట్టు పాదము లొత్తుదునే ॥ ఏఁటి ॥

తిగిమించ నొండొరులు చెనకి పెనఁగఁగాను
విగిడి పిగ్గు దమకు విందుకోఁగాను
తగ శ్రీవేంకటేశుఁడు తానే వచ్చి నన్నుఁ గూడె
తగిలి యప్పటి నెట్టు తమకము రేఁతునే ॥ ఏఁటి ॥ 533

పాడి

తానే వచ్చి నన్ను నేలీ దయదలఁచి
తానుక చేతికియ్యరే కాంతలాల ॥ పల్లవి ॥

మన్నించి వావులు చెప్పి మావారి నొడఁబరచి
కన్నెనాఁడే పెండ్లాడెఁ గాంతుఁడు దానె
వన్ను గడు మరిగించె నమ్మికమాటలాడి
విన్నవింతరే యీ మద్ది వెలఁద(దు?)లాల ॥ తానే ॥

ముచ్చటకుఁ జెలినంపి ముద్దుటుంగరము విచ్చి
వచ్చి మాయింటికి నేఁగీ వరుసఁ దానె
ఇచ్చె నాకు సొమ్ములెల్లా ఇవె నామేన నున్నవి
యెచ్చరించరే మీరు ఇంతులాల ॥ తానే ॥

మెలుపున నవ్వి నవ్వి మెచ్చిమెచ్చి కాఁగిలించి
కలసె శ్రీవేంకటఘనుఁడు దానె
తిలకించి తొల్లి కూడె తెరమఱఁగిఁకనేల
తలఁపించరే మీరు తరుణులాల ॥ తానే ॥ 534

రేకు 1300 మాళవిగౌళ

పొగడవసముగాదు పూవి యీతనిగుణాలు
మొగము చూచి చూచి మొక్కేనే నేను ॥ పల్లవి ॥

వేడుకకత్తెలతోడివెడవెడనవ్వులు
వూడిగాలవారితోడివాడఁబాటులు
వాడవనితలతోడివరుసజాణతనాలు
యేడ నేర్చుకొన్నాఁడే యీతఁడు తాను ॥ పొగ ॥

కొలువుకాంతలమీఁదిగుదిగొన్నచూపులు
వెలయాండ్లతో నాడేవినోదములు
వలచివచ్చినయట్టివారిపొందులు
చలపట్టి యెన్నఁడు సాదించెనే తాను ॥ పొగ ॥

చేరి వున్నవారితోడఁ జేసేటిసన్నలు
కోరి యలమేలుమంగకూటములు
యీరీతి శ్రీవేంకటేశుఁడేలిననాతో మెచ్చులు
కూరిమి నెట్టు గడించుకొనెనే తాను ॥ పొగ ॥ 535

సాళంగం

ఏమిసేసేవో చూతము యెవ్వరు బలువో మీరా
 నామొగము చూచి నీవు నవ్వుల నవ్వేవు ॥పల్లవి॥

మంచి మంచి తేనెగారేమోవినే మాటలాడి
 పంచమందేయాసె విన్న భ్రమయించేఁగా
 కొంచెముగా నవ్వి పెద్దకొప్పు నీకు జూపిచూపి
 వంచనతో నీకు మొక్కి వలపించేఁగా ॥ఏమి॥

పట్టెఁదేనిగుబ్బలపై పయ్యదించుక జారించి
 బెట్టుగా సరసాలాడి బెల్లించేఁగా
 గుట్టుతోఁ దప్పకచూచి గోరసోఁక విడెమిచ్చి
 చుట్టపుఁదనాల నిన్నుఁ జొక్కించేఁగా ॥ఏమి॥

చెయ్యారా సన్నలు సేసి వేసలు నీపైఁ జల్లి
 తియ్యఁదనాలఁ దెప్పలఁ దేలించేఁగా
 ఇయ్యెడ శ్రీవేంకటేశ యీకె యలమేలుమంగ
 నెయ్యాన వన్నెలితివి నీ కప్పణ ఇచ్చేఁగా ॥ఏమి॥ 536

ధన్నాసి

అలమేలుమంగపతి యన్నిటా జాణఁడితఁడు
 ఇల మీచుట్టరిక మిరవాయనుండీ ॥పల్లవి॥

వుంకించి కృష్ణుఁడు వుట్టి గొట్టే
 వేంకటాద్రిపురవీథులను
 మంకుగొల్లెతలు మరి మీరు పెనఁగితే
 మంకించి మానాలు సోఁకీనుండీ ॥అల॥

పాలు వెరుగు వారపట్టీ గోవిందుఁడు
 సోలిఁ గోనేటియాచుట్టలను
 ఆలించి గొల్లెత లటు మీరు సొలపితే
 చేంకొంగు లంటితే సిగ్గయ్యీనుఁడీ ॥ అల ॥

చేకొని వెన్నలు జుట్టి శ్రీవేంకటేశుఁడు
 వాకైనవిధిమీఁదివాతలను ?
 కాకరిగొల్లెతలు కాఁగిలించి పట్టేరు
 యేకమైతివి మీగుట్టు లెరిఁగీనుఁడీ ॥ అల ॥ 537

లలిత

[1]సోబనము సోబనము చూడరే పేరటాండ్లు
 ఆబలభద్రుఁడు ముందే యవతరించినాఁడు ॥ పల్లవి ॥

జనియించెఁ గృష్ణుఁడు సతమాయ ధర్మములు
 జనపీజనులకు సంతోసమాయ
 ననిచి యశోదానందగోపులు పెంచేరు
 పావన నచరితవి వొక్కమనసాయ ॥ సోబ ॥

నాలుగుచేతులవాఁడు నల్లనిమేనివాఁడు
 మేలిమిసంకుఁజక్రాల మించినవాఁడు
 కోలుముందుగాఁ గడమవిగుండెదిగులైనవాఁడు
 వోలార్చరే యిందరికి వొక్కమనసాయను ॥ సోబ ॥

కోరికె లీడేరెను గోపికలకెల్లాను
 తేరి కరుణించి మనదిక్కు చూచీని
 గారవపుటలమేల్మంగపతి శ్రీవేంకటేశు-
 మారడించరే యిందరి కొక్కమనసాయను ॥ సోబ ॥ 538

1. ఇది అధ్యాత్మరాయములోనిది.

కేదారగౌళ

ఇద్దరిఁ గూరిచితిమి యేము చెలికత్తెలము
పొద్దు కొకకొత్తలుగా భోగించరయ్యా ॥ పల్లవి ॥

ప్రేమముతో సేసపాలపెండ్లికూఁతు రిదె వచ్చె
ఆముకొని సరసములాడవయ్యా
ఆమనిసిగ్గులతోడ నదె తెరలో నున్నది
చేముట్టి సేవలెల్లాఁ జేయించుకోవయ్యా ॥ ఇద్ద ॥

మక్కువతో నీమేనమఱఁద లిదివో వచ్చె
చక్కఁగాఁ బాదా లీకెపైఁ జాఁచవయ్యా
వెక్కసానఁ దమకించి వేడుకతో నున్నది
గక్కననుఁ దప్పక మొగము చూడవయ్యా ॥ ఇద్ద ॥

అరుదై శ్రీవేంకటేశ అలమేలుమంగ వచ్చె
బెరసి రతుల నిట్టె పెనఁగవయ్యా
గరిమ వేళగాఁచి నీకాఁగిటిలోనే వున్నది
సరికిబేసికి నీవు చనవియ్యవయ్యా ॥ ఇద్ద ॥ 539

ఆహిరి

తా నెప్పుడూ నావాఁడే తనసొమ్ము నే నిదివో
పూని చుట్టరికా లీదఁ బొదిపి చెప్పనేలే ॥ పల్లవి ॥

పులివచ్చిప్రియముల వొడఁబరచఁగనేలే
వలచినయటువంటివనితలము
కలఁపులఁ దలఁపులు తారుకాణలై యుండఁగా
మొలమిఁతెలుల చేతిమొదమాట లేలే ॥ తానె ॥

తగవులఁ బెట్టిపెట్టి తమకమురేఁచనేలే
 మొగమిచ్చలెనసివమాదితలను
 చిగురుమోవి నవ్వులు చిమ్మిరేఁగియుండఁగాను
 తగువై నపొందు లేకఁ దదవఁగనేలే ॥ తాని ॥

చేఁగదేర వినయపుచేఁతలు సేయఁగనేలే
 కాఁగిటిలోనుండేటికాంతలను
 దాఁగ కలమేల్మంగను తాను శ్రీవేంకటేశుఁడు
 పేఁగక నన్నేలె వేఁక వింతసేయనేలే ॥ తాని ॥ 540

శ్రీః శ్రీః శ్రీః

1-వ అనుబంధము.

అకారాదిగ రాగ-సంకీర్తనసంఖ్యా సూచి

రాగములు		సంకీర్తన సంఖ్యలు.
అమరసింధు	....	78, 228
ఆందోళి	....	212, 469
అహిరి	....	11, 16, 28, 68, 71, 72, 101, 128, 126, 142, 150, 151, 186 192, 200, 209, 219, 230, 272, 284, 292, 302, 343, 346, 359, 378, 387, 406, 430, 481, 500 516, 525, 540
అహిరినాట	....	315, 424, 487, 506
కన్నడగౌళ	....	24, 205, 268, 290, 391, 428, 472, 476
కాంబో(భో)ది	...	40, 61, 100, 108, 115, 124, 145, 170, 199, 202, 210, 281, 306, 342, 356, 358, 411, 436, 456, 461, 483
కురంజి	....	191, 351, 475
కేదారగౌళ	....	85, 268, 396 492, 539
గంభీరనాట	....	431
గుండక్రియ	....	99, 245

రాగములు		సంకీర్తన సంఖ్యలు
గుజ్జరి	....	65
గౌళ	....	162, 166, 179, 187, 215, 221, 225, 246, 270, 299, 327, 357, 443, 446, 462, 501, 528, 581
ఛా(చా)యానాట	....	361
తెలుఁగుఁగాంభోది	....	54, 81, 90, 282, 317
తోండి	....	296, 487
దేవక్రియ	....	349
దేవగాంధారి	....	59, 244, 293, 330, 457
దేశా(సా)క్షి	....	19, 229, 297, 417, 499, 523
దేశి	....	15, 161
దేసాళం	....	4, 35, 70, 116, 131, 208, 227, 255, 262, 291, 337, 392, 403, 421, 445, 484, 509
ధ(ద)న్నా(శ)సి	....	92, 307, 413, 529, 537
నాగవరాళి	....	368
నాట	....	46, 185, 458
నాదరామక్రియ	....	45, 114, 120, 156, 174, 181, 251, 287, 316, 326, 371, 404, 419, 455, 464, 494
నారాయణి	....	220, 288, 354, 530,

రాగములు		సంకీర్తన సంఖ్యలు
నీలాంబరి	....	400
పడ(డి)(ళ)మంజరం	....	193, 298, 311, 418, 433, 514
పాడి	....	2, 9, 33, 78, 89, 110, 143, 153, 158, 171, 189, 194, 206, 224, 237, 257, 266, 279, 309, 333, 348, 360, 369, 379, 394, 399, 414, 444, 459, 483, 504, 526, 534
పూర్వగౌళ	....	198, 362
బౌళి (భవుళి)	....	17, 18, 22, 47, 49, 64, 69, 74, 104, 106, 119, 122, 147, 160, 164, 183, 188, 228, 240, 249, 294, 320, 323, 345, 375, 380, 409, 429, 468, 480, 495, 513, 522
భల్లాటి	....	273
భూపాలం(ళం)	....	412
భైరవి	....	8, 27, 93, 105, 108, 125, 175, 267, 324, 405, 442, 460, 505,
మంగళకౌసి(శి)క	....	96, 132, 235, 260, 312, 374, 407, 434, 488.
మధ్యమావతి	....	301, 319, 352, 386, 426, 533.

రాగములు		సంకీర్తన సంఖ్యలు
మలహరి	...	129, 146
మాళవి	....	144, 168, 510
మాళవిగౌళ	....	83, 149, 152, 247, 274, 344, 347, 376, 398, 423, 449, 465, 467, 491, 535
ముఖారి		5, 7, 29, 51, 58, 68, 94, 97, 107, 109, 117, 128, 134, 140, 154, 167, 250, 322, 332, 370, 397, 420, 441, 479, 511
మేచబౌళి	....	62, 336, 527
మేఘరంజి	....	350
రామక్రియ	....	21, 48, 60, 127, 136, 168, 184, 207, 234, 254, 261, 265, 280. 283, 318, 329, 341. 365, 372, 384, 390, 410, 422, 427, 497, 515, 517
రీతిగౌళ	....	241, 401
లలిత	....	56, 67, 75, 141, 165, 173, 182 213, 216, 222, 232, 236, 278, 303, 353, 393, 415, 433, 439, 450, 489, 507, 519, 532, 538
వరాళి	....	39, 43 55, 82, 86, 137, 169, 213, 226, 243, 271, 285,

రాగములు		సంకీర్తన సంఖ్యలు
		321, 364, 381, 385, 416, 447, 498, 521
వసంతం	....	10
వసంతవరాళి	....	6, 190, 277, 335
వేళావళి	....	3, 133, 355
శంకరాభరణం	....	30, 53. 79, 87, 93, 130, 180. 253. 269. 313. 338, 377. 453, 463 477, 486. 518
శ్రీరాగం	....	14. 31, 41, 76. 88. 91, 155. 157. 242. 258, 276, 295, 310, 323. 395 408, 425, 451, 473. 520
శుద్ధదేశి	....	252, 471
శుద్ధవసంతం	....	34. 102, 113, 172, 233 304, 473, 493
సామంతం	....	1, 12. 13. 25, 32. 36, 37. 44. 50, 57, 63. 80, 111, 118, 135. 139, 159 173, 201, 217, 231, 243. 259 289, 303. 340. 373, 382, 402, 435, 448, 466, 512
సామవరాళి	....	195, 305
సారంగం	....	34, 52, 77, 127, 133, 176, 214, 286. 503. 536

రాగములు		పంక్తి క్రమ సంఖ్యలు
సాళంగనాట	....	23, 26, 95, 112, 177, 239, 264, 275, 314, 331, 367, 389, 440, 470, 502
సింధురామక్రియ	....	197, 211, 334
సౌరాష్ట్రం	...	42, 148, 203, 256, 363, 388, 454, 474
హిందోళం	....	196, 452, 485, 508
హిందోళవసంతం	....	204, 300, 366, 388, 432, 490
హిజ్జిజి	....	20, 233, 325, 339, 524

సంకీర్తనమొదలు	రాగము	సంకీర్తనసంఖ్య
అయనాయ	హిందోళవసంతం	432
అలనట	సాళంగనాట	95
అలికి	వరాళి	226
ఆసగించి	హిందోళం	508
ఆసలఁబెట్టి	ఆహిరి	209
ఇంటఁబాయు	మేళావళి	138.
ఇంక పిచిత్ర	ఆహిరి	186
ఇంకనేమి	శంకరాభరణం	377
ఇంకనేల	శంకరాభరణం	338
ఇంకనేలే	పాడి	9
ఇంకానీ	ఆహిరి	16
ఇంకానేల	అమరసింధు	223
ఇంచుకంతా	కన్నడబంగాళం	472
ఇంచుకంతా	శ్రీరాగం	276
ఇంతకంటె	ముఖారి	134
ఇంతకమును	రామక్రియ	234
ఇంతకోపితే	కేదారగౌళ	492
ఇంతవిన్నఁజేసి	బౌళి	429
ఇంత నీ	నాదరామక్రియ	455
ఇంత వలచి	రామక్రియ	163
ఇంతి నీచెలువ	కాంబోది	342
ఇంతి నీసింగార	లలిత	433
ఇంతిభాగ్య	సామంతం	308
ఇంతిపుపకార	దేసాళం	116
ఇంతులఁగంటేఁజా	నాట	46
ఇంతులాల	భైరవి	442

సంకీర్తనమొదలు	రాగము	సంకీర్తనసంఖ్య
ఇందరముఁబై	ఆహిరినాట	315
ఇందరి	బౌళి	323
ఇందాఁకా	శ్రీరాగం	157
ఇందాఁకా	సామంతం	435
ఇందునే	రామక్రియ	48
ఇక్కువైప	దేసాళం	208
ఇటువంటి	ఆందోళి	469
ఇటువలె	మధ్యమావతి	319
ఇట్టె నాపెఁజేసి	ధన్నాసి	413
ఇట్టె పాక	పాడి	379
ఇతరకాంతలు	కన్నడగౌళ	476
ఇది దానెఱఁగఁదా	గుండక్రియ	99
ఇదివో దంపతు	శంకరాభరణం	477
ఇది యెంత గబ్బి	దేసాళం	227
ఇది యెంతగర్వి	దేసాక్షి	229
ఇదియేచాలు	నాదరామక్రియ	120
ఇదివో	సాళంగం	77
ఇద్దరిఁగూరిచి	కేదారగౌళ	539
ఇద్దరికిఁజెలు	వసంతవరాళి	277
ఇద్దరికోరిక	దేసాళం	445
ఇద్దరిలో	శుద్ధవసంతం	493
ఇన్నాళ్ళవలె	సాళంగం	503
ఇన్నిటా	హిందోళవసంతం	300
ఇన్నియుఁదవ	సాళంగం	133
ఇప్పుడుదయ	సాళంగం	286
ఇప్పుడుమ	బౌళి	18

సంకీర్తనమొదలు	రాగము	సంకీర్తనసం
ఇప్పుడెట్టు	శుద్ధవసంతం	172
ఇప్పుడేల	గౌళ	246
ఇరుగుపొరుగు	లలిత	278
ఇల్లాండ్లము	సామంతం	448
ఈడవేల	మాళవిగౌళ	152
ఉండమందఁదరి	కాంబోది	66
ఉత్తమనాయకు	శంకరాభరణం	518
ఉన్నమద్దు	ఆహిరి	126
ఉమ్మడి	ధన్నాసి	307
ఊరకుండవయ్యా	భైరవి	125
ఊరకుండవే	దేసాళం	4
ఊరకుండవే	కాంబోది	281
ఎంచి చూచి	సామంతం	248
ఎంత కెంత	భైరవి	267
ఎంతగట్టు	పాడి	194
ఎంత చవ	దేశాక్షి	297
ఎంత జాణ	హిజ్జిజి	339
ఎంతజాటుఁదన	బౌళి	513
ఎంతటి చిత్రమో	నాదరామక్రియ	174
ఎంతటి జాణ	నాదరామక్రియ	419
ఎంతవమ్ము	మేఘరంజి	350
ఎంతవిచెప్పు	ఆహిరి	373
ఎంతవి చెప్పే	సాళంగనాట	367
ఎంతవివొగడ	బౌళి	183
ఎంత నేరుచు	పాడి	394
ఎంత నేరుపే	నాదరామక్రియ	326

సంకీర్తనమొదలు	రాగము	సంకీర్తనసం
ఎంత పని	మాళవిగౌళ	491
ఎంత ప్రియము	సాళంగనాట	264
ఎంత బాఁతి	మాళవిగౌళ	344
ఎంత మందె	ఆహిరినాట	424
ఎంత మోహ	సామంతం	289
ఎంత యాఁక	పాడి	257
ఎంత అట్టడి	ముఖారి	479
ఎంత లేదునీ	దేసాళం	255.
ఎంతలేదు యివేఁగొన్ని	లలిత	532
ఎంతలేదు లే	గౌళ	166
ఎంతలే దెవ్వ	పాడి	224
ఎంతవడి	గౌళ	225
ఎంత వలచి	సింధురామక్రియ	211
ఎంత వేగిర	మేఁచబౌళి	527
ఎంత వేడుకో	గౌళ	299
ఎంత వోరుచు	రామక్రియ	283
ఎంత సింగారించే	శంకరాభరణం	130
ఎందరిఁ బెండ్లాడే	మాళవిగౌళ	398
ఎందరు గావలె	పూర్వగౌళ	362
ఎందాఁకా	బౌళి	184
ఎందాఁకా	కాంబోది	468
ఎందుండి	ఆహిరి	343
ఎందుఁ జెప్పు	హిజ్జిజి	325
ఎందుకైనాఁ జెప్పె	ముఖారి	109
ఎందు నేరుచు	తోండి	487
ఎందు వొయ్యే	గౌళ	357

సంకీర్తనమొదలు	రాగము	సంకీర్తనసంఖ్య
ఎక్కడఁ దెచ్చి	లలిత	165
ఎక్కడఁ దెచ్చు	దేసాళం	291
ఎక్కడ పరాకు	గౌళ	327
ఎక్కడలేవి	హిందోళం	196
ఎక్కడికేఁగితి	వరాళి	39
ఎక్కువ తక్కువ	సాళంగనాట	112
ఎగ్గోతప్పో	కాంబోది	100
ఎగ్గానో	కేదారగౌళ	85
ఎటువంటి	మధ్యమావతి	426
ఎట్టుండునో	మాళవిగౌళ	347
ఎట్టుగడపీనో	ముఖారి	26
ఎదుట నుండ	శుద్ధదేశి	252
ఎదుట నున్నాఁడు	కాంబోది	40
ఎదుటనే	రామక్రియ	265
ఎదుటనేవున్నదాన	సామంతం	118
ఎదురు చూచీ	కన్నడగౌళ	205
ఎదురుబడి	పాడి	459
ఎన్నఁడు	శుద్ధదేశి	471
ఎన్నఁడు బాసె	ఆహిరి	71
ఎన్నఁడు నేరుచు	లలిత	439
ఎన్నఁడు నేరుచు	శ్రీరాగం	408
ఎన్నటి చుట్టరిక	హిందోళవసంతం	204
ఎన్నాళ్లనుండి	సాళంగనాట	177
ఎన్నిజాణతనా	సాళంగం	214
ఎన్నిదలపోఁతల	ఆహిరి	500
ఎన్నినేరుచు	శంకరాభరణం	523

సంకీర్తనమొదలు	రాగము	సంకీర్తనసంఖ్య
ఎప్పుడుగూడే	పాడి	369
ఎప్పుడు వత్తు	నాదరామక్రియ	287
ఎమ్మెలుపేయఁగఁటో	శ్రీరాగం	31
ఎఱఁగ జెప్పితి	వరాళి	381
ఎఱిఁగించవే	నాదరామక్రియ	156
ఎఱుఁగుదు	శ్రీరాగం	451
ఎవ్వరికిఁ జెప్పఁదమ్మ	గౌళ	528
ఎవ్వరికిఁ దెలుసు	బౌళి	160
ఎవ్వరికి మోహించి	శ్రీరాగం	258
ఎవ్వరు చెప్పి	హిందోళవసంతం	366
ఎవ్వరూ నేమి	ముఖారి	370
ఎవ్వరెట్టుండి	హిజ్జిజి	20
ఏఁటికి వెరవ	లలిత	67
ఏఁటికి శిరసు	కన్నడగౌళ	128
ఏఁటికే	వరాళి	496
ఏఁటి బుద్దులు	మధ్యమావతి	533
ఏకతాన	పళవంజరం	298
ఏచేఁతకేచేఁత	సామంతం	37
ఏదమండి	లలిత	222
ఏ తపము	నాదరామక్రియ	316
ఏమంచిదాన	ఆహిరి	230
ఏమని చెప్పఁగ	కాంబోది	170
ఏమని చెప్పే	ఆహిరి	142
ఏమని పొగడ	సాళంగనాట	314
ఏమని విన్న	శ్రీరాగం	295
ఏమనునో	పాడి	348

కీర్తనమొదలు	రాగము	కీర్తనసంఖ్య
ఏమయ్యా	ముఖారి	332
ఏమయ్యోనో	సామంతం	36
ఏమిగడించు	రీతిగౌళ	241
ఏమిచెప్పేమిఁక	ఆహిరి	150
ఏమిచెప్పేవు	మంగళకౌశిక	374
ఏమి చేసినాఁజేసె	కాంబోది	124
ఏమినవ్వేలు	బౌళి	375
ఏమి నేరుచు	సౌరాష్ట్రం	388
ఏమినేరుచు	ఆహిరి	192
ఏమినోమునోఁచె	శంకరాభరణం	269
ఏమినోము నోచి	శ్రీరాగం	520
ఏమిమాట	మంగళకౌశిక	312
ఏమిసేతునా	ఆహిరి	359
ఏమిసేతునే	ఆహిరి	430
ఏమి సేయ	సాళంగం	52
ఏమి సేసి	ఆహిరి	292
ఏమి సేసు	గుండక్రియ	245
ఏమి సేసు	ఆహిరి	200
ఏమి సేసే	బౌళి	320
ఏమి సేసే	సాళంగం	536
ఏమే వట్టి	శుద్ధవసంతం	478
ఏల కాచు	బౌళి	480
ఏల వరాలు	నాగవరాళి	368
ఏల పిలిచేవు	దేవగాంధారి	293
ఏల పెనఁగు	ముఖారి	164
ఏల లోఁగేవే	బౌళి	409

సంకీర్తనమొదలు	రాగము	సంకీర్తనసంఖ్య
ఏల వొడ్డించు	ఆందోళి	212
ఐనవని	ముఖారి	58
ఒక్కమనసున	లలిత	182
ఒక్కొక్క సతి	మలహరి	146
ఓపితే నీ	వరాళి	521
ఓయమ్మ	బౌళి	69
ఓయమ్మ	శంకరాభరణం	93
ఔఁగాదన	తెలుఁగుఁగాంబోది	81
ఔనయ్య మంచి	గౌళ	179
ఔనయ్య మంచి	కాంబోది	145
ఔనయ్య మంచి	బౌళి	495
ఔనయ్యా	పాడి	143
కంటిమిదె	లలిత	236
కంటిమి నీ	హిందోళవసంతం	383
కంటిమే	గౌళ	531
కంటివటే	సామంతం	466
కంటివిగా	నాట	458
కంతుని	సాళంగం	34
కందుగుందు	ముఖారి	97
కందువ	సింధురామక్రియ	334
కట్టఁగద	రామక్రియ	422
కడఁగడు	ముఖారి	397
కడుఁబెలుచు	సామంతం	12
కనికరించఁగ	పాడి	444
కన్నదే	పాదరామక్రియ	114
కన్నులనే	రామక్రియ	127

సంకీర్తనమొదలు	రాగము	సంకీర్తనసంఖ్య
కలవిలేనివి	సౌరాష్ట్రం	42
కలివోసిన	శంకరాభరణం	30
కాపీకాపీ	బౌళి	345
కాపీలేవే	ఆహిరి	123
కాపీవయ్యా	రామక్రియ	318
కామినియప్పట	కురంజి	475
కామిమలాల	సాళంగం	121
కొంకుకొవరెల్లాఁదేరె	కన్నడగౌళ	24
కొంగువట్ట	భైరవి	98
కొంత నిలుపఁగ	మాళవిగౌళ	83
కొత్తగావచ్చి	సామంతం	178
కొత్తపెందో	వసంతవరాళి	190
కొవరమ్మ	సామవరాళి	305
కోదెకత్తెవు	బౌళి	522
కోదెవయసు	బౌళి	228
కోపమింతలో	శ్రీరాగం	76
కోపముగాదు	ముఖారి	68
గాడిదెగూయ	ధన్నాసి	92
గుట్టుతోడ	దేవక్రియ	349
గుదిగొన్నతమి	శంకరాభరణం	313
చతురులైన	శ్రీరాగం	395
చన్నులు	గౌళ	501
చాలదా	శ్రీరాగం	88
చాలుఁజాలు	వరాళి	82
చిట్టకవు	లల్లాటి	273
చిత్తగించ	పాడి	189

కీర్తనమొదలు	రాగము	కీర్తనసంఖ్య
చిత్తమెఱుంగక	భైరవి	505
చిత్తానఁబెట్టు	ఆహిరి	284
చిత్తిణిగుణము	పాడి	171
చూచితినే	శ్రీరాగం	473
చూచితిరా	హిజ్జిజి	233
చూచివేడుకాయ	సామంతం	231
చూడరమ్మ	సామంతం	135
చూడవే	రామక్రియ	329
చూడవేడుక	రామక్రియ	365
చూడవే నాదిక్కు	ముఖారి	117
చూతము	గౌళ	270
చెప్పఁగదవే	సామంతం	382
చెప్పఁగదే	పాడి	399
చెప్పఁగల	శ్రీరాగం	310
చెప్పకురే	వసంతవరాళి	6
చెప్పనీవే	పాడి	110
చెప్పరాదు	దేసాళం	484
చెప్పరాని	రీతిగౌళ	401
చెప్పరే	సామంతం	402
చెప్పవచ్చితిమి	పాడి	526
చెప్పవయ్య	దేసాళం	131
చెప్పవయ్యా	మాళవిగౌళ	465
చెప్పవే ఆ	సామంతం	259
చెప్పవేనాతో	పళవంజరం	418
చెప్పతి విప్పుదే	లలిత	213
చెప్పితేఁదెచ్చే	పాడి	158

సంకీర్తనమొదలు	రాగము	సంకీర్తనసంఖ్య
చెప్పినట్టు	ఆహిరి	406
చెప్పినవారి	మేఁచబౌళి	62
చెప్పిపంప	ఆహిరి	72
చెమటలు	రామక్రియ	280
చెలఁగియప్పుడు	సౌరాష్ట్రం	474
చెల్లఁబో	నాదరామక్రియ	494
చెల్లవిచేఁతలు	దేసాళం	70
చెలి నీవు	బౌళి	249
చెలి మమ్ముఁజెప్ప	మేఁచబౌళి	336
చెలియ నీకుఁదగి	వరాళి	447
చెలియనీవడుగ	లలిత	232
చెలియ నీవెన్నా	భూపాళం	412
చెలియరో	కాంబోది	202
చెలియరో	కన్నడగౌళ	290
చెలియరో	కాంబోది	358
చెలియనేనే	కాంబోది	306
చెలియా	కాంబోది	461
చెలియా వేగు	శ్రీరాగం	328
చెలివిన్న	పాడి	153
చెలులము	కాంబోది	411
చెలులాల	ఆహిరి	101
చెలువుఁడ	తెలుఁగుఁగాంబోది	54
చెల్లుబడి	బౌళి	74
చెల్లునమ్మ	సామంతం	217
చేకొనియూఁపె	సామంతం	340
చేకొనివూడిగము	మాళవిగౌళ	467

కీర్తనమొదలు	రాగము	కీర్తనసంఖ్య
చేకొలఁది	లలిత	141
చేతులారాఁజేఁత	శంకరాభరణం	79
చేరియాతనికి	గౌళ	443
జత్తాఇత్తమై	శ్రీరాగం	242
జనులాల	సాళంగనాట	239
జవ్వనము	లలిత	507
జవ్వనవనముల	తెలుఁగుఁగాంభోది	90
తక్కక యాచరింతు	ఆహిరి	219
తగవైనపను	నాదరామక్రియ	251
తత్తరించనేఁటికి	కన్నడగౌళ	268
తనకునాకుఁబనులు	శ్రీరాగం	91
తననేరుచు	బౌళి	104
తప్పులెంచేనా	భైరవి	460
తరుణిపీతలఁపు	తెలుఁగుఁగాంభోది	282
తరుణి భాగ్యము	భైరవి	175
తలఁచుకో	గౌళ	187
తానటనేనట	శుద్ధవసంతం	102
తావిదెనేవిదె	మాళవి	510
తామునాతో	మాళవిగౌళ	149
తానూఁబైపైఁ	దేశాక్షి	493
తానెప్పుడూ	ఆహిరి	540
తానేతదవిన	పాడి	78
తానేవచ్చి	పాడి	534
తామొకరి	బౌళి	17
తిట్టతేనే	రామక్రియ	515
తెలియఁజెప్పితి	నారాయణి	530

కీర్తనమొదలు	రాగము	కీర్తనసంఖ్య
తెలివిచెప్పరే	అహిరి	387
దంటమనసు	శుద్ధవసంతం	84
దక్కినంతే	వరాళి	55
దయగలవాఁడ	ముఖారి	94
దొడ్డదొర	పాడి	38
దొరసిపీ	మాళవిగౌళ	423
నడివిడి	శుద్ధవసంతం	304
ననునేమి	లలిత	303
నన్నువింత	వరాళి	271
నమ్మికలియ్య	సౌరాష్ట్రం	363
నవ్వువచ్చీ	అమరసింధు	78
నాకు విన్నఁజూచి	పాడి	504
నాటకము	దేసి	15
నాతిరో ముంజేతి	శంకరాభరణం	453
నాతోనేమి	పాడి	266
నాపై బత్తి	దేసాళం	392
నా మొగము	బౌళి	498
నాయకుండు	వసంతవరాళి	335
నిందువిధానము	మాళవిగౌళ	376
నిచ్చకల్యాణము	మాళవిగౌళ	247
నిచ్చనిచ్చ	మలహరి	129
నిద్దిరించఁబొద్దు	వరాళి	86
నిన్నాతఁడు	శంకరాభరణం	180
నిన్నుపీవెఱఁగ	సామవరాళి	195
నిన్నునేమనఁగల	రామక్రియ	21
నిన్నునేమీ	అహిరి	151

కీర్తనమొదలు	రాగము	కీర్తనసంఖ్య
నీకతఁడు	గౌళ	215
నీకు వలచిన	హిందోళవసంతం	490
నీచిత్తమెట్టు	శ్రీరాగం	425
నీచేతిలోని	ఆహిరి	28
నీపాదే సరసము	బౌళి	183
నీపాపమా	బౌళి	122
నీమగఁడిందరి	బౌళి	294
నీమనసు	ముఖారి	7
నీమనవెఱఁగుదు	సామంతం	159
నీమహిమో	శ్రీరాగం	155
నీరుకొలఁది	ముఖారి	250
నీవంటివారమే	సామంతం	80
నీవన్నిటా	దేసాళం	421
నీవల్లనే	శంకరాభరణం	463
నీవిచ్చినచన	దేసాళం	509
నీవిచ్చిన	ఆహిరినాట	437
నీవున్నాకు	బౌళి	47
నీవుపేసిన	రామక్రియ	184
నీవెంత సిగ్గు	భైరవి	324
నీవెఱఁగవా	రామక్రియ	517
నీవేమిబాస	వరాళి	321
నీవేల తిట్టేవు	సాళంగనాట	275
నీవేల సిగ్గు	వరాళి	137
నీవొయ్యారి	మధ్యమావతి	301
నెట్టనదర్మ	ఆహిరి	516
నెరజాణతన	శంకరాభరణం	514

సంకీర్తనమొదలు	రాగము	సంకీర్తనసంఖ్య
నెరజాణవు ఇవి	శంకరాభరణం	486
నెరజాణవు కదు	లలిత	393
నేను నీవు	ముఖారి	167
నేనూ సంతోషించు	శుద్ధవసంతం	238
నేనేల యలిగే	దేసాళం	337
నేరుపకు వయ్య	పాడి	206
నేరుపరి	నారాయణి	354
నేరుపరిపౌదువు	మంగళకౌశిక	235
పచ్చిగాఁ గానఁగ	సాళంగనాట	26
పట్టకురా	సాళంగనాట	23
పట్టవదే	పాడి	2
పట్టైఁదేసి	కురంజి	351
పడఁతి నీవు	సౌరాష్ట్రం	148
పతికరుణే	ఆహిరి	525
పతితోడి	లలిత	519
పదరి నీకిష్టె	పాడి	414
పవిగల దింకాఁ బదర	నాదరామక్రియ	45
పసిఁడి చీర	బౌళి	64
పాలుగారీ	దేవగాంధారి	59
ప్రాణనాయకుఁడు	శ్రీరాగం	41
పిలుపించుకొన	రామక్రియ	390
ప్రియమఁత	కాంబోది	482
ప్రియమెట్లైనా	బౌళి	119
పొగడవసము	మాళవిగౌళ	535
పొత్తులవలపు	ముఖారి	441
పొద్దువోక	భైరవి	27

పంక్తి మొదలు	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య
పొద్దువోక	సామంతం	12
పొద్దువోని	మంగళకౌశిక	132
పొద్దువోని	మంగళకౌశిక	486
పొడుగుపోర	నారాయణి	280
బట్టబయలు	నారాయణి	120
బలురాజన	రామక్రియ	186
బలువుకొలంది	శుద్ధవసంతం	118
బెరసిపెండి	గౌళ	162
బోనమువట్టు	ఆహిరి	302
భామతో నీ	రామక్రియ	284
మంచితనము	లలిత	363
మంచిదాన	లలిత	489
మగవాఁడు	హిందోళం	486
మగవానితో	ముఖారి	511
	బౌళి	22
మరునిసంపద	కాంభోది	356
మర్మములే	సామంతం	37
మఱవరే	ఆహిరి	33
మాకాపని	బౌళి	49
మాకేల దాఁచేవే	ముఖారి	8
మాఁటలనే	సామంతం	113
మాతోమాఁట.	రామక్రియ	66
మానరమ్మ	కాంభోది	61
మానవే	కాంభోది	118
మామనసేల	సౌరాష్ట్రం	208
మాముందర	పూర్వగౌళ	188
మిక్కిలిజాణ	పళవంజరం	438

సంకీర్తన మొదలు	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య
మీరేల పదరేరే	పాడి	483
ముందరనేఁటి	భైరవి	105
ముగుదముగుద	వసంతం	10
మూరెఁడుగొప్పు	నాదరామక్రియ	404
మెలుఁత కెప్పుడు	దేశాక్షి	523
మేటివేంకటేశు	మధ్యమావతి	952
మేడిపంటిబోన	సామంతం	25
మేలుమేలు నీగుణాలు	మంగళకౌశిక	407
మేలుమేలు నీ నేరుపు	పళవంజరం	311
మేలుమేలు నీభాగ్యము	సామంతం	512
మేలుమేలుసతులెల్లా	మాళవి	144
మేలుమేలుసాము	కురంజి	191
మేలుమేలే నీ	రామక్రియ	372
మేలుమేలే నీ	దేశాక్షి	417
మేలే నీయగ్గలిక	ఛాయానాట	361
రతుల యెంగిలి	రామక్రియ	261
రమణుఁడట	శంకరాభరణం	87
రావయ్యా లోనికి	కేదారగౌళ	396
వట్టి కుచ్చితమా	కేదారగౌళ	265
వట్టిగుట్టు	సామంతం	201
వట్టిజోలిఁబొర	అహిరి	481
వత్తలారి	బౌళి	106
వద్దనకురే	సామంతం	50
వద్దనేమా	సాళంగనాట	470
వద్దనేమా	రామక్రియ	384
	సౌరాష్ట్రం	454

పంక్తి రవమొదలు	రాగము	పంక్తి రవసంఖ్య
పరుసతో	గౌళ	221
వలదినేమా	గౌళ	446
పలపు గంపలఁబెట్టి	మాళవిగౌళ	449
వలపఁగ	బౌళి	468
వాతరొట్టు	రామక్రియ	341
వింటిమిదిగో	వరాళి	385
వింటివపెు	లలిత	450
విచ్చలవిడై	మధ్యమావతి	388
వినవేమి	దేశాక్షి	19
వినవయ్యా	వరాళి	416
విన్నకన్న	ధన్నాశి	529
విన్నవించరే	ఆహరి	272
విన్నవించవలె	సామంతం	1
విన్నవించితి	పాడి	309
విన్నవించితిమి	లలిత	56
వివరించి చెప్ప	సౌరాష్ట్రం	256
వీఁపుగాన	ముఖారి	420
వీదుల వీదుల	బౌళి	240
వెగ్గళపుఁగూరి	నాట	185
వెనకఁజేతువు	సామంతం	13
వెఱగే మనకు	సామంతం	44
వెలఁదిచందము	వరాళి	285
వెలయనా	దేవగాంధారి	457
వెంలేని	మంగళకౌశిక	260
వెలిఁదోఁచే	కాంబోది	108

సంకీర్తన మొదలు	రాగము	సంకీర్తనసంఖ్య
వేఁటలాడి	కాంబోది	210
వేగమే రాఁగద	రామక్రియ	497
వేగిరించ	పాడి	360
వేడుక కాఁడ	నాదరామక్రియ	181
వేడుకయ్యాఁ బలుక	పాడి	333
వేరేనేము	దేసాళం	493
వేవేలకు	అహిరినాట	506
వేవేలు నీ	వరాళి	243
వేవేలు సతులు	మంగళకౌసిక	434
శిరసుండఁగా	వరాళి	364
శిరసేల	సామంతం	378
సతియిట్టి	హిజ్జిజి	524
సరసుఁడ	లలిత	415
సరుసఁగూచుండ	పళవంజరం	193
సరిమేలుగలిగితే	సాళంగం	176
సింగారించు	మాళవి	168
సిగ్గిరిపెండ్లి	భైరవి	108
సిగ్గువడ్డ	కాంబోది	436
సుదతులు	పాడి	89
సుద్దులేమి	రామక్రియ	207
సేయనీవే	గంభీరనాట	431
సేసవెట్టి	భైరవి	405
సోబనము	లలిత	538
హత్తి నీకె	రామక్రియ	410

3-వ అనుబంధము

సందిగ్ధ పదసమీక్ష

[శాళ్లపాకకవులవాఙ్మయములో అపూర్వపదరాశి గొప్పది. ప్రత్యేకముగ ఈపని గొప్పగ సాగవలసియున్నది. దానికుపస్కార-కముగ ఈసంపుటములో నాదృష్టికి వచ్చినకొన్ని పదములను లఘు-వుగ చర్చింతిని. నిఘంటువుల కెక్కనివీ, ఎక్కినా అన్యార్థములందు ప్రయోగింపబడినవీ, వ్యాకరణమును పట్టి చూచేవి, ఇతర భాషా నిఘంటుప్రసిద్ధములు మాత్రమే. ఇందు చర్చింపబడినవి.]

1. ఉడిబడి వారు: పాట 121.

ఉడి + బడి + వారు=ఉపద్రవమైన పద్ధతి కలవారు, ఉడి= To burst to crack, to split, to brake ఇత్యాదిగా కిట్టెల్. బడి = పద్ధతి. ఉపద్రవమైనపద్ధతిగలవారు కావచ్చు. తాత్పర్యార్థము దుర్జనులు. అట్టివారిని పాలింపదు అని ప్రకరణార్థము.

2. కెదటుచు: పాట. 2

కెదఱు (కన్నడం), to scatter, to expand ఇత్యాదిగా కిట్టెల్. దానిసన్నిహితరూపము కావచ్చు. వ్యాపించి చెలరేగి ఇత్యాది. పటికవతల వున్నవారిని ఇవతల వున్నవారు గిలిగించితే అది అంత దూరము వ్యాపించునా? అని కావచ్చు.

3. కొనరంటలు: పాట 3.

'కొనలు + అంటలు' అని రెండుపదములసంధిరూపము. విస్తరికుట్టునపుడు ఒక ఆకు నుండి ఇంకొక ఆకుకు విడాకులు తగి

లించి ఒకరు కుట్టుదురు. ఆ పూర్తి కుట్టువని మరియొకరు చేయుదురు. అంటలు వేయుట అని, కొనలంటించుట అని దీని వ్యవహారము కలదు. ఆవిడాకు కొన మొదలు కుట్టియుండుటచే కదలకుండును. తరువాతపని సులభము. అట్లనే ప్రకృతము రెండు భావములు తగులుకొని వీడరావున్నవి అని, భావము కావచ్చు

4. కొమరాకమాని పండు: పాట 521

కొమరు + ఆ(క + మాను + పండు. యౌవ్వనము నిలుపుకున్న మానిపండు కావచ్చు.

5. గరబులు: పాట 90

గరవు = to draw the whole towards oneself; to take any or seize all సర్వాకర్షణ అని కిట్టెల్. అదియే 'గరబు' కావచ్చు. కౌగిలింతతో సర్వము వాకర్షించుట అని ప్రకరణభావమునకు సరిపోవుచున్నది.

6. చింద్రికె: పాట 39

ఇది 'చంద్రిక' యొక్క రూపము వ్యవహారమున 'చెంద్రికె' అయి వ్రాతలో పొరబాటున 'చింద్రికె' అని పడినదేమో. అర్థమూ అదే.

7. పడితళించు: పాట 345

పడి తళ్ = పరవశము ఇత్యాదిగా తమిళము. అదియే ఇది కావచ్చు.

8. మెనకులు: పాట 101

మెనకు=ఎనచు, మెత్తజేయు ఇత్యాదిగా సూని. దాని ఛాయార్థమే నలచుట, బాధించుట, ఇత్యాదిగా ప్రకరణమునుబట్టి ఊహింపవచ్చు. మనసు నొప్పించెడి వాదులాటలు కావచ్చు. ఇంకా విచారింపవలసియున్నది.

9. మెరవణివి: పాట 405

మెరవణి = ఊరేగింపు. 'మెరవణివి' అని వ్యక్తిపంముగా నిర్దేశించుట వింత. 'మెరవణి' శబ్దచాయార్థమే 'అందరెరిగినవాఁడు' అని కావచ్చు.

10. మేసులన్ : పాట 62

'మేయు' ధాత్వర్థమే అనుభవించు అనుఛాయార్థముగ మారినట్లున్నది.

మేసులన్=అనుభవములతో అని కావచ్చు.

11. వినయపువిత్తరాలు : పాట 323

విత్తరాలు, 'బిత్తరాలు' కు రూపాంతరము కావచ్చు ఇట్లే 417 పాటలో కూడ.

12. పెరబడివారము : పాట 108

సెఱ=to narrow, confinement ఇత్యాదిగా [illegible] చిన్నవారము అని ప్రకరణమున అర్థము కావచ్చు [illegible]రుపకు మూల రూప మిదియేనేమో.

42904

T.T.D. Religious Series No - 554

Price Rs. 27-00

Printed & Published by Shri M.K.R. Vinayak, I.A.S., Executive Officer, Tirumala Tirupathi Devasthanams and Printed at Triveni Offset Printers, Machilipatnam. Ph. 23888